Lietuvos Respublika

2014-2020 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMA

2014 m. rugsėjis

(pakeitimas patvirtintas 2018-09-24 sprendimu Nr. C(2018)6019)

TURINYS

1. SKIRSNIS. VEIKSMŲ PROGRAMOS INDĖLIS Į STRATEGIJĄ „EUROPA 2020“ 5
2. SKIRSNIS. PRIORITETŲ APRAŠYMAS 37
1 PRIORITETAS. MOKSLINIŲ TYRIMŲ, EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS IR INOVACIJŲ SKATINIMAS 37
2 PRIORITETAS. INFORMACINĖS VISUOMENĖS SKATINIMAS 47
3 PRIORITETAS. SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO KONKURENCINGUMO SKATINIMAS 57
4 PRIORITETAS. ENERGIJOS EFEKTYVUMO IR ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGIJOS GAMYBOS IR NAUDOJIMO SKATINIMAS 66
5 PRIORITETAS. APLINKOSAUGA, GAMTOS IŠTEKLIŲ DARNUS NAUDOJIMAS IR PRISITAIKYMAS PRIE KLIMATO KAITOS 80
6 PRIORITETAS. DARNAUS TRANSPORTO IR PAGRINDINIŲ TINKLŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA 97
7 PRIORITETAS. KOKYBIŠKO UŽIMTUMO IR DALYVAVIMO DARBO RINKOJE SKATINIMAS 109
8 PRIORITETAS. SOCIALINĖS ĮTRAUKTIES DIDINIMAS IR KOVA SU SKURDU 127
9 PRIORITETAS. VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ POTENCIALO DIDINIMAS 149
10 PRIORITETAS. VISUOMENĖS POREIKIUS ATITINKANTIS IR PAŽANGUS VIEŠASIS VALDYMAS 174
11 PRIORITETAS. TECHNINĖ PARAMA VEIKSMŲ PROGRAMAI ADMINISTRUOTI 187
12 PRIORITETAS. TECHNINĖ PARAMA, SKIRTA INFORMUOTI APIE VEIKSMŲ PROGRAMĄ IR JAI VERTINTI. 190
3. SKIRSNIS. VEIKSMŲ PROGRAMOS FINANSAVIMO PLANAS 194
4. SKIRSNIS. INTEGRUOTOS TERITORINĖS PLĖTROS APRAŠYMAS 199
5. SKIRSNIS. GEOGRAFINIŲ VIETOVIŲ, KURIOS YRA LABIAUSIAI PAVEIKTOS SKURDO, ARBA TIKSLINIŲ GRUPIŲ, KURIOS PATIRIA DIDŽIAUSIĄ DISKRIMINAVIMO ARBA SOCIALINĖS ATSKIRTIES RIZIKĄ, POREIKIAI 204
6. SKIRSNIS. GEOGRAFINIŲ TERITORIJŲ, KURIOSE SUSIDURIAMA SU DIDELĖMIS IR NUOLATINĖMIS GAMTINĖMIS ARBA DEMOGRAFINĖMIS KLIŪTIMIS, SPECIFINIAI POREIKIAI 204
7. SKIRSNIS. UŽ VALDYMĄ, KONTROLĘ IR AUDITĄ ATSAKINGOS INSTITUCIJOS IR BENDRADARBIAVIMAS SU ATITINKAMAIS PARTNERIAIS 204
8. SKYRIUS. KOORDINAVIMAS TARP FONDŲ, EŽŪFKP, EJRŽF IR KITŲ ES IR NACIONALINIŲ FINANSAVIMO INSTRUMENTŲ BEI EIB 207
9. SKYRIUS. *EX ANTE* SĄLYGOS 207
10. SKYRIUS. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS SUMAŽINIMAS PARAMOS GAVĖJAMS 207
11. SKYRIUS. HORIZONTALIEJI PRINCIPAI 207

LENTELĖS

1 lentelė. Pasirinktų teminių tikslų ir investicinių prioritetų pagrindimas

2 lentelė. Veiksmų programos investavimo strategijos apžvalga

3 lentelė. Bendra finansinių asignavimų suma numatyta pagal kiekvieną fondą

4 lentelė. Veiksmų programos finansavimo planas

5 lentelė. Jaunimo užimtumo iniciatyva. ESF ir specialūs asignavimai JUI

6 lentelė. Veiksmų programos finansavimo planas pagal prioritetus

7 lentelė. Planuojama suma klimato kaitos tikslams

8 lentelė. Preliminarus ERPF ir ESF paramos paskirstymas integruotiems veiksmams

9 lentelė. Preliminarus paramos paskirstymas ITI išskyrus nurodytą 4.2 dalyje (bendra suma)

10 lentelė. Atsakingos institucijos ir kontaktiniai asmenys

PAVEIKSLAI

1 pav. ITI įgyvendinimo schema

NAUDOJAMOS SANTRUMPOS IR TERMINAI

ADRP – aktyvios darbo rinkos politika
AIE – atsinaujinančių išteklių energija
BIVP – bendruomenės inicijuota vietos plėtra
BVP – bendrasis vidaus produktas
DPT – didelio poveikio technologijos
EIB – Europos investicijų bankas
EJRŽF – Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
EK – Europos Komisija
ERPF – Europos regioninės plėtros fondas
ES – Europos Sąjunga
ES BJRS – Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija
ESF – Europos socialinis fondas
ES fondai – ESF, ERPF ir SaF
EVT – Europos Vadovų Taryba
EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
IRT – informacinės ir ryšių technologijos
IT – informacinės technologijos
ITI – integruotos teritorinės investicijos
LDB – Lietuvos darbo birža
MTEP – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra ir inovacijos
MTI – moksliniai tyrimai ir inovacijos
MVĮ – mažos ir vidutinės įmonės
NEET jaunimas – nedirbantis, nesimokantis ir praktikos neatliekantis jaunimas
NGA – naujos kartos prieiga
NPP – 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa, patvirtinta 2012 m. lapkričio 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 148
NRD – Nacionalinė reformų darbotvarkė
NVO – nevyriausybinės organizacijos
SaF – Sanglaudos fondas
SGD – suskystintos gamtinės dujos
SVV – smulkusis ir vidutinis verslas
ŠESD – šiltnamio efektą sukeliančios dujos
TEN-T – transeuropinis transporto tinklas
TUI – tiesioginės užsienio investicijos
VKS – valdymo ir kontrolės sistema
VVG – vietos veiklos grupės

1. SKIRSNIS. VEIKSMŲ PROGRAMOS INDĖLIS Į STRATEGIJĄ „EUROPA 2020“

Partnerystės sutartyje atlikta dabartinės Lietuvos socialinės ir ekonominės situacijos, iššūkių ir plėtros potencialo analizė sudaro pagrindą šiai Lietuvos 2014–2020 metų Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų investavimo strategijai, kuri yra nuosekliai derinama su ES ir nacionaliniais strateginiais dokumentais, jų principais bei esminėmis strateginėmis nuostatomis. Analizė aiškiai rodo, jog Lietuvos ūkis ir visuomenė tebejaučia 2008-ųjų metų finansų ir ekonominės krizės padarinius. Pagrindinis šios strategijos tikslas yra grąžinti šalį į spartaus ir tvaraus augimo kelią, mažinti šalies išsivystymo lygio atsilikimą nuo ES šalių vidurkio. Tam reikalinga palaikyti stabilią makroekonominę aplinką, tęsti struktūrines reformas ir užtikrinti tinkamą finansavimą augimą skatinančioms priemonėms – ši strategija pagrindinį dėmesį skiria pastarosioms.

Nors pagrindinis tikslas yra spartesnis, pažangus augimas, kartu siekiama, kad ūkio plėtra būtų tvari ir tausiai išteklius naudojanti bei teiktų apčiuopiamai geresnę gyvenimo kokybę visiems šalies gyventojams. Pastaroji reiškia ne tik didesnį užimtumą, augančias pajamas, bet ir labiau integruotą visuomenę, kurioje bus gerokai sumažinta skurdo rizika bei socialinė atskirtis. Tokie objektyvūs kriterijai, kaip bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui ar nedarbo lygis, perteikia ją ribotai; ne mažiau svarbūs yra tokie gyvenimo kokybę lemiantys aspektai, kaip priėjimas prie kokybiškų viešųjų paslaugų, kokybiškos darbo sąlygos ar priklausymas aktyviai vietos bendruomenei. Tuo būdu ši strategija tiesiogiai prisidės tiek prie strategijos „Europa 2020“ strateginių tikslų įgyvendinimo, tiek prie didesnės ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ES ir Lietuvoje.

Strategija atspindi esminius šalies plėtros iššūkius ir remiasi investicijų sutelkimu į ES bendrajame strateginiame dokumente nustatytus 11 teminių tikslų ir jų konkrečius investicinius prioritetus, kurie tarpusavyje yra glaudžiai susiję ir papildo vienas kitą. Ją sudaro trys pagrindinės kryptys:

Pažangus ūkio augimas ilguoju laikotarpiu

Lietuvos konkurencingumas, gebėjimas atkurti krizės laikotarpiu prarastą gerovę ir ją toliau didinti, visų pirma, remiasi gebėjimu kurti naujoves ir diegti naujus produktus, paslaugas, verslus, socialinius procesus ir modelius. Labai maža visų rūšių naujoves diegiančių įmonių dalis, nedidelės verslo išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai, menkai komercializuojamas esamas ekonominis Lietuvos mokslo potencialas sąlygoja esminių pokyčių poreikį; kuriamos sumanios specializacijos strategijos pagrindu **pirmame teminiame tiksle** numatoma sustiprinti verslo, studijų ir tyrimų sinergiją bei jų panaudojimą šalies ūkio konkurencingumo plėtrai. Tuo tikslu veiksmų programa investuos į viešos ir privačios MTEPI infrastruktūros, tiesiogiai susijusios su ūkio konkurencingumo stiprinimu, plėtrą bei jos glaudesnį ryšį su regiono ir Europos tyrimų infrastruktūros tinklu. Finansuojant MTEPI bus siekiama efektyvesnio jau sukurtos MTEPI infrastruktūros panaudojimo ūkio konkurencingumui stiprinti, taip pat aktyvesnio Lietuvos tyrimų potencialo įsijungimo į Europos ir tarptautinius tyrimų institucijų ir tyrėjų tinklus.

Investicijos į MTEPI yra ilgalaikio pobūdžio ir pasižymi didele rizika, todėl valstybei tenka svarbus vaidmuo jas skatinant: tik nedidelė dalis verslo subjektų yra pajėgūs investuoti į šią sritį savarankiškai. Tuo tikslu numatoma auganti parama įmonių MTEPI veikloms, skatinant aukštesnės pridėtinės vertės produktų ir paslaugų pasiūlą. Kartu bus siekiama padidinti inovacijų paramos paslaugų prieinamumą ir kokybę tiek verslui, tiek mokslo ir studijų institucijoms, jų tyrėjams ir studentams. Efektyviai MTEPI partnerystei sustiprinti bus siekiama ne tik paskatinti tinklaveiką tarp įmonių, mokslo ir studijų institucijų, jų bendras iniciatyvas, bet ir naujų, žinioms imlių įmonių kūrimąsi bei MTEPI plėtrai aktualių užsienio tiesioginių investicijų pritraukimą, taip sukuriant MTEPI aktyvesnę pasiūlą ir paklausą tiek versle, tiek moksle. Pagaliau esminis pokytis numatomas

ir pačių valstybės institucijų atliekamame tiesioginiame inovacijų paklausos skatinime, plačiau taikant inovatyvius ir ikiprekybinius pirkimus bei kitas skatinimo priemones, skirtas skatinti kurti ir/ar teikti į rinką inovatyvias prekes ir paslaugas visuomenei aktualių socialinių-ekonominių problemų sprendimui.

Inovacijos yra sudėtingų ir daug dalyvių įtraukiančių procesų rezultatas, apimantis įmonių gebėjimą pasinaudoti papildomomis kitų rinkos dalyvių, organizacijų ir institucijų žiniomis. Svarbi prielaida numatytam MTEPI pokyčiui įgyvendinti yra tyrėjų (ypač dirbančių versle) skaičiaus, taip pat kompetencijų (įskaitant verslumą) didėjimas, kurio bus siekiama investicijomis pagal **dešimtą teminį tikslą**, taip pat pagal **aštuntą ir devintą teminius tikslus** remiamos socialinės inovacijos.

Augantis laisvų darbo vietų skaičius rodo, kad svarbiu pažangų augimą ribojančiu veiksniu tampa žmogiškieji ištekliai: demografinių pokyčių (emigracijos, senėjimo) vis labiau ribojami, jie kartu vis labiau stokoja ūkio ir visuomenės plėtrai reikalingų kompetencijų, tiek dėl didėjančio švietimo ir studijų sistemos neatitikimo ūkio ir visuomenės poreikiams, tiek dėl dvigubai mažesnio nei ES vidurkis mokymosi visą gyvenimą lygio. Labai svarbu kokybiškai suteikti žinias, gebėjimus ir įgūdžius bei juos nuolat atnaujinti: šiuo požiūriu esminės yra pagal **dešimtą teminį tikslą** numatomos investicijos. Jomis bus siekiama, kad į mokymosi visą gyvenimą ciklą būtų įsijungiama, kuo anksčiau (didėjantis ikimokyklinio ugdymo prieinamumas ir dalyvavimas jame), optimizuotas mokyklų tinklas visiems besimokantiems garantuotų adekvatų pasiekimų lygį visose esminėse kompetencijose (kartu didinant susidomėjimą gamtos ir technologiniais mokslais, taip pat profesines mokyklas ir profesijų įgijimą besirenkančių mokinių dalį), o studijų sistema užtikrintų darbo rinkos poreikius atitinkančių kompetencijų ir praktinių įgūdžių suteikimą. Be to, atsižvelgiant į santykinį visuomenės senėjimą, dar aktualesnis taps suaugusiųjų mokymasis visą gyvenimą: veiksmų programos investicijos sieks paveikti tiek pasiūlą, pavyzdžiui, padės užtikrinti formalios švietimo sistemos dalyvių (profesinių mokyklų, kolegijų, universitetų) aktyvesnį įsitraukimą, siūlomų paslaugų spektrą, tiek paklausą, visų pirma, teikiant tiesioginę paramą labiausiai nuo mokymosi visą gyvenimą nutolusių tikslinių grupių (pasižyminčių žema, seniai įgyta kvalifikacija) mokymuisi.

Šiuolaikinėje ekonomikoje viešojo administravimo sektorius, t. y., institucijos ir viešoji politika, įgauna vis didesnę reikšmę, nes jis turi ne tik šalinti trūkumus ir sudaryti palankias sąlygas rinkoms efektyviai veikti (pavyzdžiui, tausiai vartoti išteklius ekonominėje veikloje), bet ir skatinti žinių kūrimą ir perdavimą. Kartu didelis nepasitikėjimas valdžios institucijomis piliečių tarpe trukdo socialinei sanglaudai. Investuojant pagal **vienuoliktą teminį tikslą** bus siekiama sustiprinti efektyvią valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklą bei valstybės tarnautojų kvalifikacijos ir kompetencijos atitiktį besikeičiantiems poreikiams. Esminių pokyčių tikimasi, didinant sprendimų priėmimo skaidrumą ir pagrįstumą žiniomis, didinant ekonominės veiklos reglamentavimo kokybę, mažinant administracinę naštą verslui, korupciją; taip pat didinant viešųjų paslaugų orientaciją į pilietį kaip klientą, stiprinant valstybės tarnybos sistemą ir gebėjimus palaikyti ir įgyvendinti viešojo sektoriaus reformas.

Informacinės ir ryšių technologijos (IRT) yra įtakingas ūkio augimą, inovacijas ir produktyvumą skatinantis veiksnys, turintis poveikį visoms šios veiksmų programos investavimo sritims. Išplėtota ir visiems prieinama IRT infrastruktūra leidžia sparčiai ir pigiai gauti, kurti, skleisti ir keistis informacija, ja naudotis gamyboje bei teikiant viešojo ar privataus sektoriaus paslaugas. Pagal **antrą teminį tikslą** numatomos investicijos sieks užtikrinti sparčiojo plačiajuosčio interneto ryšio pasiekiamumą visiems Lietuvos namų ūkiams ir prisidėti prie sparčiojo plačiajuosčio ryšio skverbties gyventojų tarpe augimo. Kartu bus siekiama smarkiai padidinti IRT paklausą gyventojų tarpe, padedant jiems įgyti išmaniam ir visapusiškam interneto naudojimui, pavyzdžiui, e. komercijos, viešųjų e. paslaugų naudojimo, saugaus ir atsakingo elgesio internete ir kt. reikšmingose srityse, reikalingus įgūdžius. Bus skatinamas efektyvus viešojo sektoriaus informacijos pakartotinis panaudojimas verslo ir visuomenės poreikiams, plėtojamos technologiškai

pažangios ir į vartotojus orientuotos elektroninės viešosios ir administracinės paslaugos ir prisidedama prie optimalaus valstybės informacinės infrastruktūros ir išteklių valdymo.

Tausiu išteklių naudojimu paremtas augimas

Lietuvos ūkio šerdį sudaro smulkios ir vidutinės įmonės, kurių būklė ir gebėjimas įsijungti į struktūrinius ūkio pokyčius turės tiesioginį poveikį ne tik ūkio, užimtumo augimui, bet ir socialinei sanglaudai. Lietuvoje verslumo lygis itin atsilieka nuo ES vidurkio, o mažos ir atviros ekonomikos pobūdis sąlygoja plėtros siekiančioms smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) įmonėms neišvengiamą poreikį aktyviau įsijungti į vietines ir tarptautines vertės kūrimo grandines, aktyviai taikyti organizacines ir rinkodaros inovacijas, kurių šalies versle vis dar trūksta. Tuo tikslu pagal **trečią teminį tikslą** bus siekiama pagerinti sąlygas verslo pradžiai ir tolesnei įmonių plėtrai, tarptautiniam konkurencingumui stiprinti. Kartu su įvairiomis reguliacinėmis ir mokestinėmis priemonėmis, kurios veikia verslo sąlygas, svarbus veiksnys verslo plėtrai yra ir verslo paramos ir inovacijų skatinimo sistema. Numatoma investuoti į SVV paramos ir inovacijų sklaidos sistemos tobulinimą, verslo bendradarbiavimo skatinimą ir priėjimo prie finansų gerinimą. Bus siekiama pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, užtikrinti prieinamumą visoje Lietuvoje, perimant geriausią kitų valstybių patirtį bei teikiant įmonėms ir asmenims, ketinantiems pradėti verslą, tiek tiesioginę, tiek netiesioginę paramą, taip pat užtikrinti geresnį prieinamumą prie finansavimo šaltinių, ypač pradedantiems verslą bei diegiantiems inovacijas. Jau esamo SVV tolimesnei plėtrai užtikrinti siekiama esminio pokyčio aktyviau įsijungti į vietines ir tarptautines vertės kūrimo grandines bei plačiau taikyti proceso, organizacines ir rinkodaros inovacijas.

Gamtos ištekliai, kuriais neišvengiamai remiasi Lietuvos, Europos ir pasaulio veikimas, tampa vis labiau riboti, todėl ilgalaikėje perspektyvoje įmanomas tik tausiu išteklių naudojimu paremtas augimas. Šis apribojimas ir poreikis pereiti prie konkurencingos mažo CO2 kiekio technologijų ekonomikos kartu sąlygoja ir papildomas galimybes naujovių kūrimui ir diegimui. Dideliu energijos intensyvumu pasižyminčiam Lietuvos ūkiui būtini pokyčiai, didinant energijos vartojimo efektyvumą ir alternatyvių energijos išteklių (AIE) naudojimą, bei jų dalį pirminės energijos balanse: tai pagrindinis pagal **ketvirtą teminį tikslą** numatomų investicijų tikslas. Jo įgyvendinimas padėtų spręsti ne tik klimato kaitos ir aplinkosaugos, bet ir energijos tiekimo saugumo iššūkius. Teikiant tiesioginę paramą didelio naudingumo kogeneracijos technologijų diegimui, numatoma efektyviai naudojant biokurą kelis kartus padidinti iš AEI generuojamos centralizuotosai tiekiamos šilumos dalį ar padidinti verslo savo poreikiams generuojamos energijos kiekius; o investuojant į viešųjų ir gyvenamųjų pastatų energetinį efektyvumą tikimasi sutaupyti iki trečdalio šilumos energijos. Norint ribotomis lėšomis pasiekti, kuo platesnį objektų skaičių, numatomas aktyvus energijos taupymo paslaugas teikiančių tarpininkų vaidmuo.

Pagal **penktą teminį tikslą** bus siekiama paskatinti Lietuvos prisitaikymą prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių, leidžiančių sumažinti gamtinių ekosistemų ir šalies ūkio (ekonomikos) sektorių pažeidžiamumą, išlaikyti ir padidinti jų atsparumą klimato kaitos pokyčiams, ir užtikrinti palankias visuomenės gyvenimo ir ūkinės veiklos sąlygas. Visų pirma, numatoma sustiprinti gebėjimus stebėti, tirti ir vertinti klimato kaitos poveikį Lietuvos teritorijoje bei atskiruose regionuose, didinti informacijos apie prisitaikymą prie klimato kaitos koordinavimą ir sklaidą, taip sukuriant tvirtą žinių apie klimato kaitos poveikį ir padarinius pagrindą. Kartu bus investuojama į potvynių rizikos mažinimą, gelbėjimo tarnybų parengties reaguoti į nelaimes stiprinimą. Įgyvendinant krantotvarkos ir potvynių rizikos valdymo priemones, didės klimato kaitai jautriausių Lietuvos teritorijos dalių aplinkos atsparumas klimato kaitai, mažės reikšmingas neigiamas klimato kaitos keliamų grėsmių poveikis aplinkai, žmonių sveikatai ir gyvybei, kultūros paveldui, ekonominei veiklai ir infrastruktūrai.

Augantis ekonominis aktyvumas neišvengiamai didina spaudimą gamtos ištekliams. Į tausų gamtos išteklių naudojimą investuojant pagal šeštą teminį tikslą bus siekiama smarkiai padidinti

atskirai surenkamų ir rūšiuojamų, ir pakartotinai panaudojamų, perdirbamų komunalinių atliekų dalį, sumažinti jų šalinimą sąvartynuose, panaudojant po apdorojimo likusias, netinkamas perdirbti ir energinę vertę turinčias atliekas energijai gauti. Taip pat bus siekiama padidinti tinkamai išvalomų paviršinių nuotekų dalį, taip pat padidinti ir gyventojų dalį, kuriems teikiama nuotekų valymo paslauga bei viešai tiekiamas geriamasis vanduo. Nors Lietuvoje kraštovaizdžio būklė išlieka stabili, o gamtinių ekosistemų biologinės įvairovės būklė pastaraisiais metais lėtai gerėja, tačiau atskiri kar**a**štovaizdžio ir gamtinių buveinių tipai patiria didelių permainų tiek dėl renatūralizacijos procesų, tiek dėl stichinės urbanizacijos: investuojant numatoma sumažinti intensyvios ūkinės veiklos padarytą žalą vertingiems ir vaizdingiems kraštovaizdžio kompleksams, atkurti pažeistas teritorijas, vykdyti aktyvesnę stebėseną ir poveikio vertinimą. Aplinkosauginio sąmoningumo skatinimas, lankytojų srautų sureguliavimas ir tinkamos infrastruktūros sukūrimas saugomose teritorijose leis sumažinti rekreacinės veiklos neigiamą poveikį saugomoms teritorijoms ir čia saugomoms rūšims bei kartu tinkamai išnaudoti jų teikiamą potencialą. Investuojant į pasirinktų kultūros paveldo objektų išsaugojimą ir pritaikymą, bus siekiama skatinti aktyvų jo panaudojimą ekonominei (turizmas, verslumas), socialinei (švietimo ir mokymosi edukacinė bazė) ir kultūrinei veiklai.

Pagrindą Lietuvos ūkio konkurencingumui didėti ilguoju laikotarpiu sudaro ir efektyvi, tausiu išteklių naudojimu paremta ekonominė infrastruktūra, kuri sudarytų verslo ir visuomenės mobilumo, bendravimo ir bendradarbiavimo prielaidas. Atsižvelgiant į šalies geografinės padėties teikiamus privalumus (tranzitui palanki padėtis) ir ribotumus (periferinė padėtis ES bendrojoje rinkoje, mažas gyventojų tankis), investuojant pagal **septintą teminį tikslą** daugiausia dėmesio tenka subalansuoto transporto infrastruktūros tinklo, atitinkančio mobilumo poreikius bei sudarančio palankias sąlygas tranzitui ir transporto paslaugų eksportui, plėtrai. Numatomas tolimesnis TEN-T tinklo Lietuvoje pralaidumo (ypač geležinkelio – *Rail Baltica*) didinimas, kartu didinant šiuo metu menką ir pažangų ūkio augimą ribojantį Lietuvos pasiekiamumą (ypač oro transportu). Periferiškumą bus siekiama įveikti ir sudarant infrastruktūrines prielaidas tarptautinių energetikos tinklo jungčių kūrimui, taip mažinant Lietuvos energetinę priklausomybę nuo vieno tiekėjo bei užtikrinant patikimą ir saugų energijos tiekimą Lietuvos vartotojams.

Regioniniam judumui šalies viduje užtikrinti svarbios investicijos į šalies transporto tinklo antrines ir tretines jungtis su TEN-T tinklu, sudarant galimybes darbo jėgos judumui ir galėjimui pasiekti nutolusias darbo vietas didesniuose miestuose ir miesteliuose. Atsižvelgiant į šalies aukštą automobilizacijos lygį, svarbios saugaus eismo ir neigiamo transporto poveikio aplinkai mažinimo priemonės. Tausiam išteklių naudojimui tikimasi esminio teigiamo pokyčio, skatinant tvaraus judumo miestuose planavimą ir jų įgyvendinime, taip pat plėtojant aplinką tausojančių ir anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamų transporto, įskaitant upių ir jūros transportą, uostų ir įvairiarūšių jungčių, sistemas. Platesnis visuomeninio transporto ir bevariklio transporto naudojimas sudarys galimybes mažinti asmeninių automobilių naudojimą, sumažins gatvių apkrovimą ir transporto kamščius bei oro taršą ir neigiamą poveikį žmonių sveikatai.

Auganti socialinė sanglauda

Sanglauda yra svarbus plėtros prioritetas ir Lietuvos, ir ES lygiu: gerovės kūrimo procese dalyvauti ir naudą gauti turi visos valstybės teritorijos bei visuomenės grupės. Tad labai svarbi tiek teritorinė, tiek socialinė ir ekonominė sanglauda. Reikia užtikrinti subalansuotą ir aprėpiančią plėtrą ir tuo tikslu imtis specialių priemonių, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybę ir sanglaudą. Kartu sanglaudos siekis itin susijęs su ūkio augimu ir verslo konkurencingumu, nes visuomenės integralumas tampa vienu iš svarbiausiųjų ūkio konkurencingumo veiksnių, o skurdesnių teritorijų galimybės ir įvairių socialinių grupių indėlis galėtų būti geriau išnaudojamas, siekiant ilgalaikės ūkio plėtros.

Šioje veiksmų programoje pagal įvairius teminius tikslus ir veiksmų programos prioritetus numatoma integruota miesto ir kaimo vietovių plėtra, aktyviai įtraukiant savivaldą bei kartu pasitelkiant ir bendruomenės iniciatyvą. Siekiant efektyviai išnaudoti vietos plėtros potencialą, numatomos investicijos į priemones, padėsiančias spręsti tipines miesto ir kaimo problemas, identifikuotų probleminių vietovių atkūrimą ir įtraukimą į ūkinę veiklą. Investuojant į gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumų tarp pagrindinių šalies miestų ir mažesnių miestų mažinimą (gerinant identifikuotų miestų ir kaimo vietovių gyvenamąją aplinką, bendruomeninę ir viešąją infrastruktūrą, panaudojant jų socialinį, kultūrinį ir gamtinį potencialą) ir derinant šias investicijas su įvairiomis verslo skatinimo, socialinės integracijos priemonėmis, tikimasi išlaikyti tų vietovių patrauklumą dirbti ir gyventi.

Mažėjant vietinių žmogiškųjų išteklių pasiūlai, svarbus bus palankių sąlygų visiems darbingo amžiaus žmonėms įsitraukti į darbo rinką sukūrimas, į tai bus investuojama pagal **aštuntą teminį tikslą**. Siekiant didesnio užimtumo tiek moterų, tiek vyrų tarpe, didžiausias dėmesys bus skiriamas jaunų žmonių įtraukimui į darbo rinką ir jau besirengiančių iš jos pasitraukti (išeiti į pensiją) kuo ilgesnis išlaikymas joje, taip pat visų ekonomiškai neaktyvių gyventojų įtraukimui į darbo rinką. Šiems pokyčiams būtina lankstesnė darbo rinka: ir dirbančių asmenų gebėjimas prisitaikyti prie naujų sąlygų (žinių ekonomikos), ir darbdavių lankstumas. Naudojant aktyvias prevencines darbo rinkos reguliavimo priemones, bus skatinamas įsidarbinimo galimybių didinimas (specialias priemones skiriant asmenims, kuriems labiausiai gresia socialinės atskirties rizika), verslumas ir savarankiškas užimtumas (ypač padidintos socialinės atskirties rizikos grupėse), profesinis ir geografinis mobilumas, skatinamos karjeros planavimo ir konsultavimo priemonės, padedančios prisitaikyti prie darbo rinkos.

Kitas svarbus socialinės sanglaudos skatinimo aspektas – galimybių gauti įperkamas, darnias ir aukštos kokybės paslaugas didinimas, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas. Investuojant pagal **devintą teminį tikslą** (bet taip pat pagal **aštuntą ir dešimtą tikslus**, atitinkamai į darbo rinkos ir švietimo paslaugas) bus siekiama sudaryti prielaidas teikiamų paslaugų (ypač socialinių paslaugų, tokių kaip globa) kokybei ir efektyvumui didinti bei pačioms paslaugoms (pavyzdžiui, visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos apsaugos, socialinio būsto) tapti labiau prieinamoms visos Lietuvos gyventojams. Optimizuojant socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros įstaigų tinklą, bus kuriama finansiniu ir ekonominiu požiūriu tvari sistema, kuri teiktų kokybiškas ir prieinamas paslaugas, tačiau kartu ilgesniuoju laikotarpiu jai išlaikyti reikalingomis sąnaudomis nekeltų nepagrįstai didelio spaudimo valstybės finansams ir šalies makroekonominiam stabilumui. Dėl šios priežasties investuojant bus vertinami galimi lėšų šaltiniai sukurtosios infrastruktūros išlaidoms padengti po to, kai baigsis ES fondų lėšos, o pačios investicijos bus skiriamos, atsižvelgiant į bendrą kiekvieno viešųjų paslaugų sektoriaus modernizavimo bei tinklo optimizavimo siekį: didinti efektyvumą ir kokybę, mažinti tinklo išlaidas, pritraukti, kuo įvairesnių finansavimo šaltinių.

Ypatingą skurdo ir socialinės atskirties riziką patiria socialiai pažeidžiamiausios visuomenės grupės – joms priklausantys asmenys paprastai ilgą laiką būna ekonomiškai neaktyvūs, todėl jiems itin sudėtinga įsilieti į darbo rinką dėl neįgytų ar prarastų darbinių įgūdžių, kvalifikacijos ar socialinių gebėjimų. Pagal **devintą teminį tikslą** bus siekiama paskatinti ir tokių labiausiai nutolusių nuo darbo rinkos asmenų integraciją į darbo rinką, paskatinti aktyvesnį pagyvenusių asmenų dalyvavimą darbo rinkoje ir visuomeninėje veikloje, taip pat socialinę ekonomiką ir socialinių įmonių plėtrą.

1 lentelė. **Pasirinktų teminių tikslų ir investicinių prioritetų pagrindimas.**

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
1. Mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų skatinimas	1. Mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) infrastruktūros tobulinimas, gebėjimų plėtoti MTI stiprinimas ir kompetencijos centrų, ypač europinės svarbos, veiklos skatinimas	Strategijos „Europa 2020“ (toliau šioje lentelėje – ES2020) pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų Sąjunga“ pabrėžia nacionalinės – MTEP ir inovacijų sistemos pertvarkymo svarbą, skatinant kompetencijas ir pažangią specializaciją bei stiprinant universitetų, mokslinių tyrimų centrų ir įmonių bendradarbiavimą. Kadangi Lietuvoje investicijų lygis yra mažesnis už vidutinį ir šalis labai atsilieka nuo ES2020 tikslo investuoti 3 proc. BVP į MTEP, numatoma 2020 m. į šias veiklas investuoti 1,9 proc. BVP. Nacionalinėje reformų darbotvarkėje (NRD) numatyta prioritetinė veiksmų kryptis – Investicijų į MTEP didinimas. NPP numatyta plėtoti MTI infrastruktūrą, stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą su atitinkamais partneriais. ES Baltijos jūros regiono strategijoje (ES BJRS) yra išskirta prioritetinė sritis „Inovacijos“, kurios tikslas visapusiškai išnaudoti regiono MTEP ir inovacijų potencialą.
	2. Verslo investicijų į MTI skatinimas, įmonių, MTI centrų ir aukštojo mokslo sektoriaus ryšių bei sąveikos plėtojimas, visų pirma, skatinant investicijas į produktų ir paslaugų plėtrą, technologijas, socialines ir viešosioms paslaugoms teikti skirtas inovacijas; taip pat paklausos, jungimosi į tinklus, grupių ir atvirų inovacijų skatinimas pagal pažangiosios specializacijos strategiją, remiant technologinius ir taikomųjų mokslų tyrimus, bandomųjų linijų diegimą, išankstinio produktų patvirtinimo veiksmus ir DPT pažangiosios gamybos pajėgumus, pirminės gamybos bei bendrosios paskirties technologijų sklaidą	NRD nurodoma, kad Lietuvoje siekiama kurti konkurencingą, naujausiomis technologijomis ir kvalifikuotais žmogiškaisiais ištekliais grindžiamą žinių ekonomiką, diegti sisteminį požiūrį į inovacijas. Lietuvoje mokslo komercializavimo rodikliai yra vieni žemiausių ES, mažas inovatyvių įmonių skaičius, silpni mokslo ir verslo ryšiai, neaktyvus įmonių dalyvavimas tarptautinėje rinkoje. EK tarnybų pozicijoje dėl 2014–2020 m. Lietuvos partnerystės sutarties ir programų rengimo (toliau – EK pozicija) rekomenduojama, pirmiausiai, skatinti verslo investicijas į MTEP, inovacijas, verslumą, verslo ir mokslo ryšius, siekiant sukurti ilgalaikius pasitikėjimu pagrįstus santykius bei užtikrinti geresnį žinių platinimą ir perdavimą.
2. IRT prieinamumo, naudojimo didinimas ir kokybės gerinimas	1. Plačiajuosčio ryšio diegimas ir didelės spartos tinklų plėtra, naujų skaitmeninei ekonomikai skirtų technologijų ir tinklų rėmimas	Siekiant ES2020 pavyzdinės iniciatyvos „Skaitmeninės darbotvarkės“ tikslo – užtikrinti plačiajuosčio ryšio prieinamumą visiems, NRD numatyta, kad iki 2020 m. visi Lietuvos gyventojai galės naudotis spartesniu negu 30 Mbps interneto ryšiu, ne mažiau nei 50 proc. namų ūkių naudosis 100 Mbps ir spartesniu interneto ryšiu. Šiuo metu dar trūksta šių paslaugų teikimo atokiose šalies vietovėse, nutolusiose nuo ekonomikos centrų. Taip pat bus siekiama „Skaitmeninėje darbotvarkėje“ numatytos IRT infrastruktūros saugos užtikrinimo, kad valstybės institucijos ir piliečiai galėtų sėkmingai išnaudoti IRT galimybes.
	2. IRT produktų ir paslaugų, elektroninės prekybos tobulinimas ir IRT paklausos didinimas	Dalis šalies gyventojų nesinaudoja internetu arba naudojasi juo ribotai. IRT paklausos skatinimo veiklos turi būti plėtojamos kompleksiškai – derinant viešosios interneto prieigos infrastruktūros atnaujinimo ir jos panaudojimo gyventojų skaitmeninių gebėjimų plėtrai veiksmus. NRD numatoma sudaryti sąlygas Lietuvos gyventojams įgyti žinių ir įgūdžių naudotis IRT. Kaip numatyta „Skaitmeninėje darbotvarkėje“ taip pat bus siekiama viešųjų duomenų atvėrimo pakartotiniam

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
		panaudojimui, taip prisidedant prie IRT produktų ir paslaugų tobulinimo ir skaitmeninės bendrosios rinkos plėtros.
	3. Taikomųjų IRT e. valdžios, e. mokymosi, e. įtraukties, e. kultūros ir e. sveikatos programų tobulinimas	Numatoma siekti „Skaitmeninėje darbotvarkėje“ numatytų e. valdžios paslaugų, kultūros paveldo skaitmeninimo ir sklaidos e. erdvėje, e. sveikatos sprendimų diegimo, e. mokymosi ir pažangiųjų transporto sistemų plėtros. NRD numatyta skatinti gyventojus naudotis el. būdu teikiamomis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis, užtikrinti duomenų perdavimo kokybę, plėtoti veikiančių paieškos sistemų infrastruktūrą. EK pozicijoje rekomenduojama daugiau dėmesio skirti rezultatams ir klientų poreikiams, toliau vystyti pažangias e. valdžios paslaugas, skirtas verslui ir piliečiams, gerinti verslui palankią aplinką. Siekiama, kad iki 2020 m. Lietuvoje visos gyventojams ir verslui reikalingiausios viešosios ir administracinės paslaugos būtų teikiamos internetu, o paslaugų gavėjams būtų prieinamos visos ES lygiu teikiamos el. paslaugos.
3. SVV konkurencingumo skatinimas	1. Verslumo, ypač sudarant palankesnes sąlygas pritaikyti naujas idėjas ekonominei veiklai, ir naujų įmonių, įskaitant verslo inkubatorius, steigimo skatinimas	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“ pabrėžia geresnės verslo aplinkos, visų pirma SVV, kūrimo svarbos, subjektų grupėms geresnių sąlygų gauti prieinamą finansavimą kūrimą, siekiant skatinti diegti inovacijas, įgyvendinimą. NRD nurodoma, kad Lietuvai ypač svarbu gerinti verslo pradžios sąlygas, mažinti administracinę naštą verslui, užtikrinti finansinių išteklių prieinamumą, sudaryti lygias konkurencines sąlygas, šalinant kliūtis naujiems dalyviams patekti į rinką, skatinti produktyvias investicijas. Kartu su ES fondų lėšomis tai padidins Lietuvos įmonių konkurencingumą, orientuojantis į aukštos pridėtinės vertės veiklas. ES BJRS numatyta prioritetinė sritis „MVĮ“, kuria siekiama skatinti verslumą ir stiprinti MVĮ augimą, ypač užtikrinant naujų MVĮ įtraukimą į rinką bei priėjimą prie finansavimo šaltinių, žmogiškųjų išteklių ir žinių.
	2. Naujų mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) verslo modelių, ypač internacionalizavimo, kūrimas ir įgyvendinimas	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“ pabrėžia SVV internacionalizacijos skatinimo svarbą, Europos turizmo sektoriaus konkurencingumo stiprinimą ir įmonių paskatų diegti inovacijas būtinybę. NRD nurodoma, kad Lietuvai svarbu pritraukti tiesiogines užsienio investicijas (TUI), eksporto srityje svarbu didinti paslaugų, tarp jų turizmo ir žinioms imlių paslaugų, bei aukštųjų technologijų produkcijos dalį. Siekiant kurti ir įgyvendinti naujus MVĮ modelius, EK pozicijoje rekomenduojama plėtoti MVĮ tarptautinę veiklą ir padėti joms pritraukti TUI, kurti naujus produktus, technologijas ir organizavimo sistemas visuose tiekimo grandinės lygmenyse. ES BJRS prioritetinė sritis „MVĮ“ skatina kurti galimybes, skatinant MVĮ internacionalizavimą ir bendradarbiavimą su kitais Baltijos jūros regiono veikėjais.
	3. MVĮ gebėjimų dalyvauti ekonomikos augimo ir inovacijų diegimo procesuose rėmimas	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“ pabrėžia tausaus išteklių naudojimo paslaugų ir apdirbamosios pramonės sektoriuose svarbą, įskaitant efektyvesnį atliekų perdirbimą, svarbiausių pažangiųjų technologijų komercinimo ir įsisavinimo skatinimą, Europos turizmo sektoriaus konkurencingumo stiprinimą ir įmonių paskatų diegti inovacijas būtinybę. NRD nurodoma, kad Lietuvai svarbu skatinti gamybos išteklių našumą, siekiant ilgalaikio produktyvumo ir ekonomikos augimo, plėtoti klasterių principu sudarytą naujovėmis grįstą tradicinę pramonę bei plėtoti naujas ūkio sritis: švariąsias technologijas, ateities energetiką, kūrybines ir kultūrines industrijas, gerovės ir sveikatingumo sritis. ES BJRS prioritetinė sritis „MVĮ“ ragina orientuotis į tuos verslo sektorius, kurie turi didžiausią potencialą skatinti augimą Baltijos jūros regione, – ekologinė pramonė, biotechnologijos, medicininė įranga, kūrybinės ir kultūrinės industrijos, maisto gamybos pramonė ir kt.
4. Perėjimo prie mažai anglies	1. Atsinaujinančių išteklių energijos (AIE)	Numatoma siekti ES2020 tikslo – 2020 m. Lietuvoje 23 proc. punktai suvartojamos energijos turėtų būti gaminama iš atsinaujinančių išteklių.

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos visuose sektoriuose rėmimas	gamybos ir skirstymo skatinimas	Pagal NRD, AIE plėtra ne tik padės spręsti su klimato kaita susijusias problemas, bet ir padidins Lietuvos energetinę nepriklausomybę. EK pozicijoje didelis dėmesys skiriamas AIE gamybos ir paskirstymo skatinimui, siūloma investuoti į šilumos ir elektros energijos, gaminamų iš atsinaujinančių išteklių, tiekimą, įskaitant biomasę, atliekų išskiriamos šilumos, saulės, vėjo energijos panaudojimą. ES BJRS prioritetinė sritis „Energetika“ taip pat skatina AIE vartojimą, siekiant integruoti energetikos rinkas ir panaikinti, kai kurių valstybių narių (tarp jų ir Lietuvos) energetinę izoliaciją.
	2. Energijos vartojimo efektyvumo ir AIE vartojimo įmonėse skatinimas	Atsižvelgiant į ES2020 tikslą dėl AIE vartojimo, bei į EK pozicijoje pateiktus siūlymus skatinti AIE vartojimą įmonėse, numatoma joms sudaryti palankias galimybes pasirinkti technologinius sprendimus, didinančius jų konkurencingumą. ES lygiu skiriamas vis didesnis dėmesys siekiui užtikrinti konkurencingas energijos kainas pramonei (pavyzdžiui, 2013 m. gegužės EVT išvados). Tai ypač aktualu Lietuvos pramonei, kuri yra viena iš labiausiai energetiškai intensyvių visoje ES. Šiuos iššūkius (ypač Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje) taip pat apima ES BJRS prioritetinė sritis „Energetika“.
	3. Energijos vartojimo efektyvumo, pažangaus energijos valdymo ir AIE vartojimo viešosiose infrastruktūrose, įskaitant viešuosius pastatus ir gyvenamųjų namų sektorių, rėmimas	2014 m. Tarybos pateiktoje rekomendacijoje Lietuvai skatinama imtis veiksmų pagerinti pastatų energetinį efektyvumą ir šalinti kliūtis, įgyvendinant kontroliuojančiojo fondo iniciatyvą. ES lygiu ypatingas dėmesys šiuo metu yra skiriamas pasiekti energijos efektyvumo tikslą. Todėl neseniai priimta Energijos efektyvumo direktyva numato privalomas priemones, siekiant šio tikslo įgyvendinimo. EK pozicijoje atkreipiamas dėmesys, kad reikia didinti gyvenamųjų namų energijos vartojimo efektyvumą, ypatingą dėmesį skiriant daugiabučių atnaujinimui.
	4. Pažangiųjų žemos ir vidutinės įtampos paskirstymo sistemų diegimas ir plėtojimas	ES teisės aktuose (III Energetikos pakete, ES energetikos infrastruktūros gairėse, Europos Komisijos (EK) komunikate dėl vidaus energijos rinkos sukūrimo) teigiama, kad valstybės narės turi naudoti pažangiuosius tinklus, kad būtų skatinama decentralizuota elektros energijos gamyba ir energijos vartojimo efektyvumas. NPP numatoma, kad bus investuojama į pažangias elektros skirstomojo tinklo valdymo technologijas, kurios leidžia tinklą valdyti efektyviau ir operatyviau (tokiu būdu mažės tinklo priežiūros išlaidos bei pakils elektros tiekimo patikimumo rodikliai). Minėtos veiklos prisidės, įgyvendinant ES BJRS prioritetinę sritį „Energetika“.
	5. Anglies dioksido kiekio mažinimo strategijų įgyvendinimo visų rūšių, ypač miesto teritorijose, skatinimas, darnaus ir įvairių rūšių judumo miestuose skatinimas ir priemonių, skirtų poveikiui aplinkai sušvelninti, diegimas	Siekiant įgyvendinti ES2020 tikslą sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) 20 proc. palyginus su 1990 m., numatoma Lietuvoje kurti tausiai išteklius naudojančią transporto sistemą, skatinti ekologiškų technologijų taikymą ir modernizuoti transporto tinklus. NRD numatytos priemonės, kaip pasiekti ES2020 pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ tikslų. EK pozicijoje atkreipiamas dėmesys į ekologiškų ir mažo anglies dioksido kiekio transporto sistemų kūrimą ir tvaraus judumo miestuose skatinimą. Veiklos, susijusios su neigiamo transporto poveikio aplinkai mažinimu, taip pat yra aktualios įgyvendinant ES BJRS prioritetinę sritį „Transportas“ bei siekiant ES BJRS tikslo „Padidinti gerovę“, kiek tai susiję su klimato kaita.
5. Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir administravimo	1. Investicijų, susijusių su prisitaikymu prie klimato kaitos, įskaitant pagrįstas ekosisteminiu požiūriu, skatinimas	Atsižvelgiant į ES2020 tikslus siekti atsparumo klimato kaitos keliamiems pavojams ir stiprinti stichinių nelaimių prevencijos pajėgumus, NRD yra numatytos priemonės skirtos klimato kaitos švelninimui ir prisitaikymui prie jos. Šios veiklos taip pat yra svarbios įgyvendinant ES BJRS tikslo „Padidinti gerovę“ potikslį „Prisitaikymas prie klimato kaitos, rizikos prevencija ir valdymas“ bei ES BJRS prioritetinę sritį „Civilinė sauga“ EK pozicijoje akcentuojama, kad įgyvendinant prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimo

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
skatinimas		veiksmus, investicijos pirmiausia turi būti nukreiptos į stebėsenos, ankstyvojo perspėjimo ir įspėjimo apie pavojų sistemų plėtrą (pirmenybę teikiant nepaprastosios padėties valdymo gebėjimų stiprinimui ir investuojant į atitinkamus reagavimo išteklius), taip pat žinių ir duomenų rinkimo pajėgumų gerinimą, pabrėžiama būtinybė užtikrinti pajūrio zonų apsaugą ir potvynių rizikos prevenciją.
6. Aplinkos išsaugojimas bei apsauga ir išteklių veiksmingumo skatinimas	1. Investicijos į atliekų sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus	Siekiant skatinti augimą ir konkurencingumą, NRD pabrėžiama būtinybė sukurti pakankamą ir veiksmingą aplinkosaugos infrastruktūrą, įgyvendinant atliekų tvarkymo projektus. Numatoma sukurti ir įdiegti atliekų valdymo ir tvarkymo modelį, orientuotą į atliekų susidarymo mažinimą, atliekų rūšiavimą, kompostavimą, perdirbimą ir jų panaudojimą energijai gauti. EK pozicijoje akcentuojama, kad siekiant įgyvendinti ES teisės aktų reikalavimus, atliekų sektoriui vis dar reikalingos didelės investicijos, atkreipiamas dėmesys į perteklinį sąvartynų naudojimą. Pasirinktas investicinis prioritetas atitinka Teminės atliekų prevencijos ir perdirbimo strategijos nuostatas dėl šalinamų atliekų kiekio mažinimo, atliekų pakartotinio naudojimo ir žinių bazės tobulinimo.
	2. Investicijos į vandens sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus	NRD numatyta, kad siekiant užtikrinti struktūrines sąlygas ekonomikai augti, būtina vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra. EK pozicijoje atkreipiamas dėmesys, kad Lietuvoje vis dar reikalingos esminės investicijos į vandentvarkos sektorių (įskaitant dumblo tvarkymą), ypatingas dėmesys turi būti skirtas kaimo vietovėms, kur gyventojai neturi kokybiškų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų, dėl ko paviršiniai ir požeminiai vandens telkiniai yra teršiami ir daugumos jų ekologinė būklė vis dar nėra gera. Įgyvendinant šias veiklas, bus prisidedama prie ES BJRS prioritetinės srities „Pavojingos medžiagos“.
	3. Kultūros ir gamtos paveldo apsauga, propagavimas ir vystymas	Nacionalinės darnaus vystymosi strategijoje numatyta plėtoti saugomų teritorijų tinklą, didinti saugomų teritorijų atvirumą visuomenei, skleisti informaciją apie jų svarbą ir tikslus, sudaryti visuomenei platesnes galimybes susipažinti su saugomomis gamtos ir kultūros vertybėmis. NPP numatyta išsaugoti ir atnaujinti Lietuvos kultūros ir gamtos paveldą. Minėtos veiklos yra aktualios, įgyvendinant ES BJRS prioritetinę sritį „Bio“ ir Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais nuostatas dėl visuomenės švietimo ir sąmoningumo aplinkos srityje skatinimo.
	4. Biologinės įvairovės, dirvožemio apsauga ir atkūrimas, ekosistemų paslaugų, įskaitant *Natura 2000*, ir žaliosios infrastruktūros skatinimas	ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. 1 tikslas „Visapusiškai įgyvendinti paukščių ir buveinių direktyvas“, 2 tikslas „Išlaikyti ir gerinti esamą ekosistemų ir jų funkcijų būklę“, 5 tikslas „Kovoti su invazinėmis svetimomis rūšimis“. NPP numatyta skatinti darnų išteklių naudojimą, užtikrinti ekosistemų stabilumą, gamtos išteklių kokybę ir biologinės įvairovės išsaugojimą. Šios veiklos taip pat yra aktualios įgyvendinant ES BJRS prioritetinę sritį „Bio“. EK pozicijoje taip pat atkreipiamas dėmesys į biologinės įvairovės išsaugojimo, atkūrimo ir ekosistemų paslaugų skatinimo poreikį.
	5. Miestų aplinkos gerinimo, miestų atkūrimo, apleistų pramoninių teritorijų (įskaitant pertvarkomas teritorijas) išvalymo ir atkūrimo, oro taršos bei triukšmo mažinimo priemonių skatinimas	NPP numatoma tobulinti žemės gelmių išteklių ir dirvožemio valdymą, gerinti geologinės aplinkos kokybę, tvarkyti pažeistas ir užterštas teritorijas, ypač miestuose. EK pozicijoje atkreipiamas dėmesys, kad reikia gerinto oro, vandens ir dirvožemio kokybę. Lietuva koncentruojasi į apleistų teritorijų tvarkymą urbanizuotose teritorijose.
7. Tvaraus transporto	1. Bendros Europos daugiarūšio transporto erdvės kūrimo rėmimas investuojant į	ES2020 numato, kad reikia pertvarkyti transporto politiką, integruoti transporto tinklus ir modernizuoti infrastruktūrą. Palyginti su kitomis Europos valstybėmis, Lietuvoje avaringumo rodikliai yra vieni iš blogiausių, todėl plėtojant ir

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
skatinimas ir silpnųjų vietų pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimas	transeuropinį transporto tinklą	modernizuojant transporto jungtis su transeuropiniais transporto tinklais būtina skirti daugiau dėmesio saugaus eismo užtikrinimui. NPP numatyta plėtoti ir modernizuoti daugiarūšę transporto infrastruktūrą ir skatinant darnų judumą Europos transporto erdvėje. Minėtos veiklos yra aktualios įgyvendinant ES BJRS prioritetinę sritį „Transportas“, taip pat dalinai įgyvendinant prioritetinę sritį „Saugumas“, kiek tai susiję su vandens transporto infrastruktūros modernizavimu ir plėtra bei vandens transporto saugos didinimu. EK pozicijoje nurodyta, kad reikia didelių investicijų užbaigti *Rail Baltica* ruožui, kertančiam visą šalį. Taip pat būtina geriau išvystyti logistikos platformų, kuriose suvienijamas kelių rūšių transportas, koncepciją.
	2. Regionų judumo didinimas prie TEN-T infrastruktūros, prijungiant antrinius ir tretinius transporto mazgus, įskaitant daugiarūšio transporto mazgus	ES2020 pavyzdinėje iniciatyvoje „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ numatoma plėtoti pažangią, naujovišką ir visiškai tarpusavyje susietą transporto infrastruktūrą. NPP numatyta gerinti judumo sąlygas ir efektyviau valdyti judumo paklausą, plėtoti įvairių rūšių sąveikai būtiną infrastruktūrą. EK pozicijoje nurodyta, kad Lietuvoje trūksta integruotų regionų ir vietos lygmens keleivinio transporto plėtros veiksmų, vietos ir tolimojo susisiekimo keleivių transportas nepakankamai integruoti. Minėtos veiklos yra aktualios įgyvendinant ES BJRS prioritetinę sritį „Transportas“, kiek tai susiję su vidinių transporto jungčių plėtojimu.
	3. Energijos vartojimo efektyvumo ir tiekimo patikimumo plėtojant pažangiąsias energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemas gerinimas ir paskirstytos AIE gamybos diegimas	2014 m. Tarybos rekomendacijoje Lietuvai siūloma plėsti elektros energijos ir dujų tinklų tarpvalstybines jungtis su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, gerinant Baltijos šalių energijos rinkų integraciją. Remiantis 2011 m. vasario 4 d. EVT išvadomis, iki 2014 m. turi būti sukurta energetikos vidaus rinka, o iki 2015 m. turi būti panaikinta ES valstybių narių „energetinė izoliacija“. Lietuvos Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijoje taip pat įtvirtinti susijungimo su ES energijos tinklais tikslai. Kad tarpvalstybinės jungtys taptų funkcionuojančiomis, būtina stiprinti ir vidinį tinklą. Pagal ES BJRS prioritetinę sritį „Energetika“ taip pat numatoma gerinti elektros rinkų jungtis. ES BJRS veiksmų plane minimi tokie projektai kaip „LitPol“ ir „NordBalt“, kuriais bus tiesiamos naujos pažangios elektros energijos perdavimo linijos atitinkamai tarp Lietuvos–Lenkijos ir Lietuvos–Švedijos; taip pat SGD terminalo statyba.
8. Užimtumo skatinimas ir darbo jėgos judumo rėmimas	1. Užimtumą skatinančio ekonomikos augimo, kuriant vidinį potencialą, rėmimas kaip dalis konkrečioms sritims skirtos teritorinės strategijos, įskaitant nuosmukį patiriančių pramoninių regionų pertvarkymą ir specifinių gamtos ir kultūros išteklių prieinamumo bei naudojimosi jais gerinimą	Šis investicinis prioritetas prisidės prie strategijos ES2020 prioriteto „Integracinis ekonomikos augimas“. Siekiant ES2020 pagrindinio tikslo dėl gyventojų užimtumo, Lietuvos nacionalinis tikslas – iki 2020 m. padidinti gyventojų užimtumą iki 72,8 proc. Tačiau šalyje egzistuojantys miestų plėtros netolygumai rodo, kad miestų ar atskirų jų teritorijų dalių turimas potencialas naudojamas nepakankamai. Siekiant minėto tikslo būtina vystyti didele ekonominių veiklų įvairove pasižyminčius, patrauklius investuoti ir kurti darbo vietas mažuosius ir vidutinius miestus bei efektyviai ir tvariai naudojamas didžiųjų miestų teritorijas. Todėl bus siekiama sumažinti ekonominio vystymosi netolygumus šalyje, siekiant maksimaliai išnaudoti miestų ekonominį potencialą, kuriant naujas darbo vietas.
	2. Investicijos į valstybės įdarbinimo tarnybų infrastruktūrą	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ numato, kad reikia sudaryti sąlygas modernizuoti darbo rinkas, kad būtų didinimas užimtumo lygis ir užtikrinimas mūsų socialinių modelių tvarumas. NRD numatoma didinti darbo biržos teikiamų paslaugų veiksmingumą ir aktyvios darbo rinkos politikos (ADRP) priemonių aprėptį, įskaitant gebėjimų tobulinimą.

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
	3. Galimybės gauti darbą suteikimas ieškantiems darbo ir neaktyviems asmenims, įskaitant ilgalaikius bedarbius ir asmenis, nutolusius nuo darbo rinkos, pasitelkiant vietos užimtumo iniciatyvas ir remiant darbo jėgos judumą	2014 m. Tarybos rekomendacijoje Lietuvai siūloma tikslingiau taikyti aktyvios darbo rinkos politikos priemones žemos kvalifikacijos ir ilgalaikiams bedarbiams. ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ numato pagrindinius prioritetus, skirtus didinti užimtumo lygį, ypač moterų, jaunimo ir vyresnio amžiaus žmonių. NRD nurodoma, kad Lietuvai svarbu vykdyti struktūrinio nedarbo prevenciją ir vystyti įtraukią darbo rinką, taip šalinant kliūtis ekonomikai augti. EK pozicijoje siūloma gerinti ADRP veiksmingumą, aprėptį ir orientavimą, taikant integruotas priemones didinti savarankiškai dirbančiųjų skaičių ir įmonių steigimą.
	4. Jaunimo, visų pirma nedirbančio ir nesimokančio, įskaitant marginalių bendruomenių jaunimą ir tą, kuriam kyla socialinės atskirties pavojus, ilgalaikė integracija į darbo rinką, taip pat ir įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą	2014 m. Tarybos rekomendacijoje Lietuvai siūloma didinti jaunimo galimybes įsidarbinti, skatinant kokybiškas pameistrystės programas ir stiprinant partnerystę su privačiu sektoriumi, ypač jaunimo, skiriant daugiau išteklių ADRP priemonėms. ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Judus jaunimas“ siekia pagerinti jaunų žmonių įsitraukimą į darbo rinką, teikiant profesinį orientavimą, konsultavimo paslaugas, skatinant stažuotes ir kt. Šis investicinis prioritetas tiesiogiai prisidės, įgyvendinant Tarybos rekomendaciją dėl jaunimo garantijos (COM(2012) 729 final) ir Komisijos komunikatą dėl jaunimo užimtumo iniciatyvos (COM(2013) 144 final). EK pozicijoje siūloma įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą. Veiklos, skirtos mokymui ir stažuotėms, siekiant integruoti jaunimą į darbo rinką, prisidės prie ES BJRS prioritetinės srities „Švietimas“ įgyvendinimo.
9. Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu bei diskriminacija	1. Investicijos į sveikatos ir socialinę infrastruktūrą, kuria prisidedama prie nacionalinės, regionų ir vietos plėtros, su sveikatos būkle susijusios nelygybės mažinimo, socialinės įtraukties skatinimo, suteikiant geresnę prieigą prie socialinių, kultūrinių ir rekreacinių paslaugų, ir perėjimo nuo institucinių prie bendruomeninių paslaugų	2014 m. Tarybos rekomendacijoje Lietuvai rekomenduojama užtikrinti, kad reikiama parama būtų teikiama asmenims, kuriems labiausiai jos reikia, toliau stiprinti piniginės socialinės paramos sistemos sąsajas su aktyvumo skatinimo priemonėmis. Siekiant ES2020 pagrindinio tikslo dėl skurdo mažinimo, Lietuva numato 2020 m. sumažinti skurdą arba atskirties riziką patiriančių žmonių skaičių iki 814 tūkst. ES2020 pabrėžiama, kad būtinos pastangos mažinant skurdą, socialinę atskirtį ir sveikatos netolygumus. NRD nurodoma, kad viena iš pagrindinių skurdo ir socialinės atskirties mažinimo krypčių – sveikatos santykių teisumą skatinanti sveikatos apsaugos politika.
	2. Fizinio, ekonominio ir socialinio nepasiturinčių miestų ir kaimų bendruomenių bei vietovių atnaujinimo rėmimas	Lietuvoje didžiausią skurdo riziką patiria kaimo vietovių gyventojai. Lietuvoje skurdo rizikos lygis kaime 2011 m. buvo 2,4 karto didesnis nei didžiuosiuose miestuose. Lyginant su kitomis gyvenamųjų vietovių grupėmis, kaimo vietovės sparčiausiai sensta dėl nepakankamos natūralios gyventojų kaitos. ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Europos kovos su skurdu planas“ numato, kad reikia mažinti skirtumus ir nuolat kovoti su skurdu, ypač miestuose, imtis tikslinių veiksmų ekonominiu ir socialiniu požiūriu. EK pozicijoje siūloma daugiau dėmesio skirti skirtumų tarp miesto ir kaimo vietovių mažinimui, taip pat ir investuojant į nedidelės apimties infrastruktūrą, pagerinančią pagrindinių paslaugų prieinamumą ir gyvenimo kokybę vietos bendruomenėms.
	3. Aktyvi įtrauktis, visų pirma siekiant skatinti lygias galimybes, dalyvavimą darbo rinkoje ir geresnes įsidarbinimo	2014 m. Tarybos rekomendacijoje Lietuvai siūloma tikslingiau taikyti aktyvios darbo rinkos politikos priemones žemos kvalifikacijos ir ilgalaikiams bedarbiams. ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Europos kovos su skurdu planas“ nustato, kad geriausias būdas išbristi iš skurdo yra pasiekti ES2020 nustatytą tikslą dėl gyventojų užimtumo. Užsibrėžtas nacionalinis

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
	galimybes	tikslas – iki 2020 m. padidinti gyventojų užimtumą iki 72,8 proc. NRD numatytas socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių galimybių dalyvauti darbo rinkoje didinimas ir asmens, visuomenės ir rinkos poreikius atitinkančios švietimo ir kultūros, pagalbos ir paslaugų sistemos, skirtos socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių prevencijai, tobulinimas. EK pozicijoje siūloma integruoti į darbo rinką bedarbius arba darbo rinkoje nedalyvaujančius darbingo amžiaus skurdo riziką patiriančius asmenis.
	4. Galimybių gauti įperkamas, darnias ir aukštos kokybės paslaugas didinimas, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas	ES2020 numatoma, kad mažinant skurdą, socialinę atskirtį ir sveikatos netolygumus būtina gerinti vaikų ir kitų priklausomų asmenų priežiūros paslaugų prieinamumą. ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Europos kovos su skurdu planas“ skatina ES valstybes nares įgyvendinti priemones, skirtas padėti ypatingoje atskirties rizikoje dėl specifinių aplinkybių esančioms grupėms, tarp jų neįgaliesiems, mažumoms, įskaitant romus, benamiams ir pan. 2010–2020 m. Europos strategijoje dėl negalios bei 2010–2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategijoje kalbama apie būtinybę palengvinti šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimą, užtikrinant galimybes naudotis kokybiškomis ir nebrangiomis priežiūros paslaugomis, sudarant profesionaliems slaugytojams palankias darbo sąlygas, remiant šeimas bei artimuosius slaugančius asmenis. NRD numatoma gerinti tinkamos kokybės socialinių paslaugų prieinamumą, plačiau įtraukiant bendruomenes ir nevyriausybines organizacijas (NVO).
	5. Socialinės verslininkystės ir profesinės integracijos socialinėse įmonėse bei socialinės ir solidarumo ekonomikos skatinimas, siekiant padidinti įsidarbinimo galimybes	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“ nurodo, kad būtina skatinti įmonių socialinę atsakomybę, siekiant užtikrinti ilgalaikį darbuotojų ir vartotojų pasitikėjimą. EK komunikate, skirtame socialinėms investicijoms (COM(2013) 83final), valstybės narės raginamos socialinio verslo plėtrai skirti ESI fondų lėšas. NRD numatoma didinti darbdavių suinteresuotumą kurti naujas tinkamos kokybės darbo vietas, tam pasitelkiant ir įmonių socialinės atsakomybės plėtrą. Taip pat ketinama vykdyti socialinį dialogą, kuris padėtų modernizuoti darbo santykius – užtikrinti lanksčias darbo sutarčių sąlygas, darbo laiko reguliavimo ir darbo organizavimo galimybes.
	6. Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros (BIVP) strategijų įgyvendinimas	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Europos kovos su skurdu planas“ numato galimybes vietos grupėms pasinaudoti ES fondų lėšomis, siekiant skatinti bendruomeninius metodus. Sparčiai besivystantys didesni šalies miestai sutraukia didelius migracijos srautus, o su naujais gyventojais gaunamos ir papildomos socialinės problemos. Tuo tarpu mažesniuose miestuose vykstantis spartus gyventojų skaičiaus mažėjimas lemia mažėjantį ekonominį aktyvumą ir paslaugų prieinamumą visame mieste. EK pozicijoje siūloma naudoti naują BIVP metodą, skatinant socialinę įtrauktį ir remiantis LEADER įgyvendinimo patirtimi. Šis metodas ypač svarbus palankių sąlygų neturinčiose, socialiai izoliuotose vietovėse, mažuose ir vidutiniuose miestuose ir jų apylinkėse.
10. Investicijos į švietimą, gebėjimus ir mokymąsi visą gyvenimą	1. Investicijos į švietimą, profesinį mokymą, skirtos švietimo ir mokymo infrastruktūrai tobulinti, siekiant suteikti įgūdžių ir užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybę	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ numato, kad įgyvendinant įgūdžių ugdymo ir jų tinkamumo tikslą, reikia vystyti švietimo infrastruktūrą. NRD numato įgyvendinti bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių bei aukštųjų mokyklų studentų ugdymui ir karjerai skirtus projektus. Taip pat projektus, skirtus karjeros stebėsenai atlikti ir infrastruktūrai plėtoti.

Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Pasirinkimo pagrindimas
	2. Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimas ir mokyklos nebaigimo prevencija, lygių galimybių gauti geros kokybės ikimokyklinį, pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, įskaitant grįžimui į švietimo ir mokymo procesą skirtus mokymosi būdus, tarp jų formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą, užtikrinimas	Siekdama ES2020 tikslo sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių iki mažiau nei 10 proc., Lietuva numato šį procentą sumažinti iki 9 proc., prioritetą skiriant kaimiškoms vietovėms, kur pasitraukusiųjų skaičius viršijo ES nustatytą tikslą. Lietuvoje dėl neracionalaus mokyklų tinklo, neišplėtotos švietimo pagalbos infrastruktūros ir nepakankamos pedagogų kvalifikacijos bei kompetencijos didėjo atotrūkis tarp regionų. EK pozicijoje siūloma sukurti ir įdiegti nuoseklias ir įrodymais pagrįstas mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo strategijas, integruoti mokinius, turinčius specialiųjų poreikių ir priklausančius socialiai atskirtoms bendruomenės grupėms. Taip pat pagal šį investicinį prioritetą gali būti įgyvendinamos veiklos, prisidedančios prie ES BJRS prioritetinės srities „Švietimas“, kiek jos susijusios su stažuotėmis ir tarptautinės patirties įgijimu.
	3. Aukštojo ir lygiaverčio jam mokslo kokybės, veiksmingumo ir prieinamumo didinimas, siekiant didesnės studentų įtraukties ir geresnio mokymosi pažangumo, atkreipiant dėmesį į atskirties grupes	Siekdama ES2020 tikslo padidinti 30–34 m. gyventojų, turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, skaičių, Lietuva iki 2020 m. numato, kad aukštąjį arba jam prilygstantį išsilavinimą turės ne mažiau kaip 47,9 proc. 30–34 metų gyventojų. Kadangi vis daugiau jaunuolių siekia aukštojo mokslo, šiuo metu iškilo poreikis daugiau dėmesio skirti studijų kokybei. Tai padėtų išlaikyti aukštą gyventojų išsilavinimo lygį. Pagal šį investicinį prioritetą taip pat bus įgyvendinamos veiklos, skirtos tyrėjų stažuotėms užsienio mokslo institucijose ir įmonėse. Šios veiklos prisideda prie ES BJRS prioritetinės srities „Švietimas“. Taip pat šios veiklos netiesiogiai prisidės prie prioritetinės srities „Inovacijos“ įgyvendinimo.
	4. Vienodų galimybių formaliai, neformaliai ir savarankiškai mokytis visą gyvenimą suteikimas visoms amžiaus grupėms, darbuotojų žinių, įgūdžių ir kompetencijos ugdymas ir lanksčių mokymosi būdų, be kita ko, pasitelkiant profesinį mokymą ir įgytos kompetencijos pripažinimą, skatinimas	ES2020 pavyzdinė iniciatyva „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ nustato galimybių mokytis visą gyvenimą gerinimą, pabrėžia žmonių prisitaikymo prie naujų sąlygų didinimą, profesinio mokymo patrauklumo svarbą, geresnių sąlygų keisti profesinę veiklą sudarymą ir nacionalinių kvalifikacijų sistemų kūrimo būtinumą. NRD numato sukurti mokymosi visą gyvenimą pasiūlos ir paklausos sistemą, kuri sudarytų sąlygas suaugusių asmenų socialinei ir darbinei įtraukčiai, aktyviam pilietiškumui ir asmeniniam tobulėjimui.
11. Institucinių pajėgumų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas	1. Investavimas į institucinių gebėjimų stiprinimą ir veiksmingesnį viešąjį administravimą bei viešąsias paslaugas nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, siekiant reformų, geresnio reglamentavimo ir gero valdymo	NRD nustatyta, kad efektyvus viešasis valdymas yra svarbus šalies pažangą ir konkurencingumą lemiantis veiksnys. Poreikis tobulinti viešąjį valdymą akcentuojamas Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“, NPP, Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programoje. Pažymėtina, kad viena iš 2014 m. Europos Tarybos rekomendacijų yra skirta valstybės valdomų įmonių reformai. EK pozicijoje siūloma viešąjį administravimą labiau orientuoti į klientą, o viešojo administravimo institucijas orientuoti į rezultatus.

1.2. Finansinių asignavimų pagrindimas

Paskirstant 2014–2020 m. ES fondų lėšas, pirmiausiai, atsižvelgiama į 2014–2020 m. ES sanglaudos politikos reglamentuose numatytus teminės koncentracijos reikalavimus teminiams tikslams ir investavimo prioritetams bei į reikalavimus, taikomus dėl minimalių ESF) ir SaF dalių.

Nustatant konkrečias finansines proporcijas, buvo vertinami pagrindiniai iššūkiai ir plėtros potencialas. Vertinant iššūkius, buvo atsižvelgta ne tik į Lietuvos, bet ir į visos ES ir pasaulines tendencijas, išdėstytas Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“, strategijoje „ES 2020“, Europos Vadovų Tarybos išvadose, konkrečiai valstybei narei skirtose rekomendacijose, nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose, įvairiuose teminiuose vertinimuose, Pasaulio Banko, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ir kitų pripažintų tarptautinių organizacijų, taip pat EK pozicijoje dėl Lietuvos ūkio ir atskirų sektorių plėtros perspektyvų ir kt. Kartu įvertinta, kokie pokyčiai būtini nacionaliniams strateginiams įsipareigojimams vykdyti (pavyzdžiui, likviduoti tam tikrų rodiklių atotrūkį nuo ES vidurkio arba pasiekti strategijos ES 2020 nacionalinio tikslo reikšmę).

ES fondų lėšų nustatymas 2014–2020 m. ES sanglaudos politikos reglamentuose nustatytiems konkretiems teminiams tikslams atliktas, atsižvelgiant į Partnerystės sutarties 1.1. dalyje „Situacijos analizė, iššūkiai ir augimo potencialas“ nustatytus iššūkius bei augimo potencialą ir 1.3. dalyje „Kiekvieno teminio tikslo rezultatų kiekvieno fondo atžvilgiu santrauka“ investicijomis numatomus pasiekti rezultatus.

1 teminiam tikslui numatoma 10,1 proc. ES fondų lėšų (arba beveik 19,4 proc. ERPF lėšų), kuriomis daugiausiai prisidedama prie investicijų į MTEP ir inovacijas skatinimą siekiant, kad Lietuvoje iki 2020 m. investicijos šioje srityje sudarytų 1,9 proc. BVP.

2 teminiam tikslui numatoma 2,8 proc. ES fondų lėšų (arba beveik 5,4 proc. ERPF lėšų), kuriomis atsižvelgiant į strategijos „ES 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Skaitmeninės darbotvarkės“ tikslus bus siekiama užtikrinti plačiajuosčio ryšio prieinamumą visiems gyventojams, plėtoti gyventojų skaitmeninį raštingumą, plėtoti įvairias el. paslaugas ir el. sprendimus.

3 teminiam tikslui numatoma 8,1 proc. ES fondų lėšų (arba beveik 15,4 proc. ERPF lėšų), kurios daugiausiai didins MVĮ konkurencingumą, produktyvumą ir tarptautiškumą, padės užtikrinti finansavimo prieinamumą ir darnų išteklių naudojimą.

4 teminiam tikslui numatoma apie 13,8 proc. ES fondų lėšų (arba apie 16,1 proc. ERPF ir 17,6 proc. SaF), kurios turėtų daugiausiai prisidės prie NRP siekio, kad iki 2020 m. iš AIE pagaminama energija sudarytų 23 proc. Be to, siekiama, kad 17 proc. padidėtų energijos vartojimo efektyvumas ir iki ne daugiau kaip + 15 proc. sumažėtų išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis.

5 teminiam tikslui numatoma apie 1,6 proc. ES fondų lėšų (arba 0,1 proc. ERPF ir apie 5,1 proc. SaF), kurios padės sustiprinti atsparumo klimato kaitos keliamiems pavojams ir stichinių nelaimių prevencijos pajėgumus bei sustiprins klimato kaitai jautriausių Lietuvos teritorijos dalių aplinkos atsparumą klimato kaitai.

6 teminiam tikslui numatoma beveik 11,8 proc. ES fondų lėšų (arba 5,4 proc. ERPF ir apie 29,6 proc. SaF), kurios padės įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus atliekų ir vandens srityje, prisidės prie oro kokybės gerinimo ir biologinės įvairovės išsaugojimo, padės vystyti gamtos ir kultūros paveldo apsaugą, propagavimą ir vystymą bei apleistų teritorijų sutvarkymą.

7 teminiam tikslui numatoma 17,6 proc. ES fondų lėšų (arba beveik 11,2 proc. ERPF ir apie 38,5 proc. SaF), kuriomis atsižvelgiant į strategiją „ES 2020“ ir pavyzdinę iniciatyvą „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ bus šalinamos kliūtys pagrindinėse tinklo infrastruktūrose, modernizuojant esminę ekonominę infrastruktūrą. Transporto srityje numatom vystyti skirtingų transporto rūšių suderinamumą ir tinklo pasiekiamumą, o atsižvelgiant į 2014 m ES Tarybos rekomendacijas bus plėtojama elektros energijos ir dujų tinklų jungtys.

8 teminiam tikslui numatoma 10,9 proc. ES fondų lėšų (arba 12 proc. ERPF ir apie 24,4 proc. ESF), kurios prisidės prie NRP nustatyto Lietuvos nacionalinio tikslo – iki 2020 m. padidinti gyventojų užimtumą iki 72,8 proc. ir kartu prie miestų plėtros netolygumų šalinimo, kad miestų ar atskirų jų teritorijų dalių turimas potencialas būtų veiksmingai panaudotas. Atsižvelgiant į 2014 m. ES Tarybos rekomendacijas, bus tikslingiau taikomos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. Taip pat pagal šį teminį tikslą bus investuojami jaunimo užimtumo iniciatyvai numatyti specialūs asignavimai.

9 teminiam tikslui numatoma 8,2 proc. ES fondų lėšų (8,7 proc. ERPF ir 22 proc. ESF), kuriomis bus prisidedama prie NRP nustatyto Lietuvos nacionalinio tikslo – iki 2020 m. sumažinti skurdo arba atskirties riziką patiriančių žmonių iki ne daugiau kaip 814 tūkst. Atsižvelgiant į 2014 m. ES Tarybos rekomendacijas, bus įgyvendinamos konkrečias priemonės, skirtos skurdui ir socialinei atskirčiai mažinti.

10 teminiam tikslui numatoma apie 9,9 proc. ES fondų lėšų (apie 6 proc. ERPF ir apie 40,4 proc. ESF), kurios labiausiai prisidės prie Lietuvos nacionalinio tikslo – kad iki 2020 m. aukštąjį arba jam prilygstantį išsilavinimą turėtų ne mažiau kaip 47,9 proc. 30–34 metų gyventojų, o mokyklos nebaigusių asmenų skaičius būtų mažesnis nei 9 proc.

11 teminiam tikslui numatoma daugiau nei 1,8 proc. ES fondų lėšų (10,9 proc. ESF), kurios skiriamos viešojo valdymo institucijų veiklos efektyvumui didinti, nacionalinėms viešojo valdymo reformoms parengti ir vykdyti bei 2014 m. ES Tarybos rekomendacijai dėl valstybės valdomų įmonių reformai įgyvendinti.

Užtikrinant efektyvią ES fondų investicijų panaudojimo administravimo sistemą, viešinimą ir informavimą bei tinkamus vertinimus techninei paramai numatoma 3,2 proc. ES fondų lėšų (apie 2,3 proc. ESF ir beveik 9,2 proc. SaF).

Palyginti su 2007–2013 m. finansiniu laikotarpiu, 2014–2020 m. daugiau dėmesio numatoma skirti moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP). Išankstinio vertinimo ekspertų atliktomis makroekonominėmis simuliacijomis nustatyta, kad didžiausią poveikį BVP ir kitiems esminiams makroekonominiams kintamiesiems Lietuvos atveju duotų aktyvesnis ES fondų nukreipimas į MTEP sritį lyginant su 2007–2013 m. laikotarpiu. Atsižvelgiant į Lietuvai skirtas 2014 m. ES Tarybos rekomendacijas, daugiau lėšų bus skiriama energijos efektyvumo investicijoms, kuriomis siekiama pagerinti energetinį efektyvumą bei energijos tinklų konkurenciją plėtojant elektros energijos ir dujų tinklų jungtis su ES šalimis. Taip pat 2014–2020 m. finansinių laikotarpiu numatomos didesnės ESF investicijos nei 2007–2013 m., kadangi 2014 m. ES Tarybos rekomendacijose siūloma tikslingiau spręsti didelio žemos kvalifikacijos darbuotojų ir ilgalaikio nedarbo problemas, padidinti švietimo sistemos atitiktį darbo rinkos poreikiams ir skatinti mokytis visą gyvenimą.

2 lentelė. **Veiksmų programos investavimo strategijos apžvalga**

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas	Mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų skatinimas	MTI infrastruktūros tobulinimas, gebėjimų plėtoti MTI stiprinimas ir kompetencijos centrų, ypač europinės svarbos, veiklos skatinimas	Siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros panaudojimo	Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra	ERPF	678.878.835	10,1 %
		Verslo investicijų į MTI skatinimas, įmonių, MTI centrų ir aukštojo mokslo sektoriaus ryšių bei sąveikos plėtojimas, visų pirma, skatinant investicijas į produktų ir paslaugų plėtrą, technologijas, socialines ir viešosioms paslaugoms teikti skirtas inovacijas; taip pat paklausos, jungimosi į tinklus, grupių ir atvirų inovacijų skatinimas pagal pažangiosios specializacijos strategiją remiant technologinius ir taikomųjų mokslų tyrimus, bandomųjų linijų diegimą, išankstinio produktų patvirtinimo veiksmus ir DPT pažangiosios gamybos pajėgumus, pirminės gamybos bei bendrosios paskirties technologijų sklaidą	Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje	Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui			
				Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių			
			Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą	Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
Informacinės visuomenės skatinimas	IRT prieinamumo, naudojimo didinimas ir kokybės gerinimas	Plačiajuosčio ryšio diegimas ir didelės spartos tinklų plėtra, naujų skaitmeninei ekonomikai skirtų technologijų ir tinklų rėmimas	Padidinti plačiajuosčių elektroninių ryšių tinklų infrastruktūros prieinamumą ir naudojimą vietovėse, kuriose naujos kartos prieigos infrastruktūros plėtros ir paslaugų teikimo negali užtikrinti rinka	Namų ūkių, esančių 30 Mbps ir spartesniu plačiajuosčio interneto ryšiu padengtoje šalies teritorijoje, dalis	ERPF	189.037.284	2,8 %
			Padidinti valstybės informacinės infrastruktūros ir išteklių apsaugos efektyvumą	Saugos reikalavimus atitinkančių valstybės informacinių išteklių ir kritinės informacinės infrastruktūros objektų dalis			
		IRT produktų ir paslaugų, elektroninės prekybos tobulinimas ir IRT paklausos didinimas	Padidinti viešojo sektoriaus informacijos pakartotinį panaudojimą verslo ir visuomenės poreikiams	Įmonių, kurios panaudoja viešojo sektoriaus informaciją savo komercinei veiklai, dalis			
			Padidinti IRT paklausą ir naudojimą gyventojų tarpe	Gyventojų, kurie nuolat naudojasi internetu, dalis			
		Taikomųjų IRT e. valdžios, e. mokymosi, e. įtraukties, e. kultūros ir e. sveikatos programų tobulinimas	Padidinti elektroninių viešųjų ir administracinių paslaugų prieinamumą ir kokybę	Gyventojų, kurie naudojasi elektroniniu būdu teikiamomis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis, dalis			
				Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kurios naudojasi Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformos paslaugomis, dalis			
Smulkiojo ir vidutinio verslo konkuren-cingumo skatinimas	Smulkių ir vidutinių įmonių, žemės ūkio sektoriaus (EŽŪFKP) bei žuvininkystės ir	Verslumo, ypač sudarant palankesnes sąlygas pritaikyti naujas idėjas ekonominei veiklai, ir naujų įmonių, įskaitant verslo inkubatorius, steigimo skatinimas	Padidinti verslumo lygį	Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius	ERPF	540.603.253	8,1 %

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
	akvakultūros sektoriaus (	Naujų MVĮ verslo modelių, ypač internacionalizavimo, kūrimas ir įgyvendinimas	Padidinti MVĮ tarptautiškumą	MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP			
		EJRŽF) konkurencingumo didinimas MVĮ gebėjimų dalyvauti ekonomikos augimo ir inovacijų diegimo procesuose rėmimas	Padidinti MVĮ produktyvumą	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui			
			Padidinti MVĮ investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas	Investicijų, kurių daugiau kaip 50 proc. sumos investuojama į ekoinovacijas, dalis nuo visų investicijų			
Energijos efektyvumo ir AIE gamybos ir naudojimo skatinimas	Perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos visuose sektoriuose rėmimas	AIE gamybos ir skirstymo skatinimas	Padidinti atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą	Atsinaujinančių išteklių energijos dalis galutiniame energijos balanse	ERPF, SaF	ERPF: 565.201.697 SaF: 360.018.432	13,9 %
		Energijos vartojimo efektyvumo ir AIE vartojimo įmonėse skatinimas	Sumažinti energijos vartojimo intensyvumą pramonės įmonėse	Energijos suvartojimo intensyvumas pramonės įmonėse			
		Energijos vartojimo efektyvumo, pažangaus energijos valdymo ir AIE vartojimo viešosiose infrastruktūrose, įskaitant viešuosius pastatus ir gyvenamųjų namų sektorių, rėmimas	Sumažinti energijos suvartojimą viešojoje infrastruktūroje ir daugiabučiuose namuose	Sunaudotas galutinės energijos kiekis paslaugų ir namų ūkių sektoriuose			
			Padidinti energijos vartojimo efektyvumą šilumos tiekimo srityje ir namų ūkiuose	Transportavimo bei paskirstymo nuostoliai šilumos tinkluose			
				Energijos suvartojimas namų ūkiuose (neprijungtuose prie centralizuotų šilumos tinklų)			
		Pažangiųjų žemos ir vidutinės įtampos paskirstymo sistemų diegimas ir plėtojimas	Išbandyti pažangiojo tinklo technologijų diegimo perspektyvas	Elektros energijos tiekimo kokybės pagerėjimas (SAIDI)			
		Anglies dioksido kiekio mažinimo strategijų	Skatinti darnų judumą ir plėtoti aplinkai draugišką	Anglies dioksido (išskyrus išsiskiriantį iš biomasės) kiekis,			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
		įgyvendinimo visų rūšių, ypač miesto, teritorijose skatinimas, darnaus ir įvairių rūšių judumo miestuose skatinimas ir priemonių, skirtų poveikiui aplinkai sušvelninti, diegimas	transportą, siekiant sumažinti anglies dioksido išmetimus	namų ūkių išmestas į atmosferą iš transporto veiklos			
				Viešuoju miesto transportu vežamų keleivių skaičius			
Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos	Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas	Investicijų, susijusių su prisitaikymu prie klimato kaitos, įskaitant pagrįstas ekosisteminiu požiūriu, skatinimas	Sumažinti dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius	Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai	ERPF, SaF	ERPF: 191.677.709 SaF: 711.499.887 (iš jų pagal 5 teminį tikslą ERPF: 4.064.010 SaF: 104.842.447)	13,5 %
	Aplinkosauga ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimas	Investicijos į atliekų sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus	Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį ir užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą	Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis			
				Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti			
		Investicijos į vandens sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus	Pagerinti Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklę	Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse			
				Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis			
			Padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą	Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas			
				Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas			
		Kultūros ir gamtos paveldo apsauga, propagavimas ir vystymas	Padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką	Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis			
				Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankiusių kultūros paveldo objekte, dalis			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
				Turistų (užsienio ir vietos) kelionių skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose			
		Biologinės įvairovės, dirvožemio apsauga ir atkūrimas, ekosistemų paslaugų, įskaitant *Natura 2000*, ir žaliosios infrastruktūros skatinimas	Pagerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę	Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis			
		Miestų aplinkos gerinimo, miestų atkūrimo, apleistų pramoninių teritorijų (įskaitant pertvarkomas teritorijas) išvalymo ir atkūrimo, oro taršos bei triukšmo mažinimo priemonių skatinimas	Sumažinti miestuose kietųjų dalelių ore ir cheminių medžiagų grunte pavojaus sveikatai ir aplinkai taršos lygį	Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD_{10}) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose			
				Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai			
Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra	Tvaraus transporto skatinimas ir kliūčių pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimas	Bendros Europos daugiarūšio transporto erdvės kūrimo rėmimas, investuojant į transeuropinį transporto tinklą	Padidinti šalies daugiarūšės susisiekimo sistemos ir transeuropinių transporto tinklų sąveiką	Vežta intermodalinių transporto vienetų	ERPF, SaF	ERPF: 390.625.213 SaF: 789.856.109	17,3 %
				Vidutinis keleivinio traukinio greitis rekonstruotuose ir atnaujintuose TEN-T tinklo geležinkelių ruožuose			
				Žuvusiųjų TEN-T tinklo keliuose skaičius			
				Vidutinė 1 orlaivio manevravimo trukmė			
		Regionų judumo didinimas, prie TEN-T infrastruktūros prijungiant antrinius ir tretinius transporto mazgus, įskaitant daugiarūšio transporto mazgus	Padidinti regionų judumą, plėtojant regionų jungtis su pagrindiniu šalies transporto tinklu ir diegiant eismo saugos priemones	Vidutinis keleivinio traukinio greitis rekonstruotuose ir atnaujintuose ne TEN-T tinklo geležinkelių ruožuose			
				Žuvusiųjų ne TEN-T tinklo keliuose skaičius			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
				Sugaištas kelionės automobilių keliais (išskyrus TEN-T kelius) laikas			
				Vidaus vandenų transportu vežtų krovinių kiekis			
		Energijos vartojimo efektyvumo ir tiekimo patikimumo, plėtojant pažangiąsias energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemas, gerinimas ir paskirstytos AIE gamybos diegimas	Sustiprinti integraciją į Europos Sąjungos vidaus energijos rinką	Herfindahl-Hirschman energijos importo indeksas Lietuvos elektros energijos rinkoje			
				Herfindahl-Hirschman energijos importo indeksas Lietuvos gamtinių dujų rinkoje			
				N-1 kriterijaus įvykdymo gamtinių dujų sektoriuje lygis			
Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas	Užimtumo skatinimas ir darbo jėgos judumo rėmimas	Užimtumą skatinančio ekonomikos augimo kuriant vidinį potencialą rėmimas kaip dalis konkrečioms sritims skirtos teritorinės strategijos, įskaitant nuosmukį patiriančių pramoninių regionų pertvarkymą ir specifinių gamtos ir kultūros išteklių prieinamumo bei naudojimosi jais gerinimą	Padidinti ūkinės veiklos įvairovę ir pagerinti sąlygas investicijų pritraukimui, siekiant kurti naujas darbo vietas tikslinėse teritorijose (miestuose)	Pritrauktos papildomos materialinės investicijos į tikslines teritorijas	ERPF, ESF	ERPF: 421.299.136 ESF: 243.721.797 Jaunimo užimtumo iniciatyvos specialūs asignavimai 63 565 266	10.9%
				Dirbančiųjų dalis įmonėse, lyginant su darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi savivaldybėse, kuriose yra išskirtų tikslinių teritorijų			
		Investicijos į valstybės įdarbinimo tarnybų infrastruktūrą	Pagerinti darbo rinkos institucijų paslaugų kokybę ir prieinamumą	Pasitenkinimas Vilniaus teritorinės darbo biržos teikiamų paslaugų kokybe ir sąlygomis			
		Galimybės gauti darbą suteikimas ieškantiems darbo ir neaktyviems asmenims, įskaitant ilgalaikius bedarbius ir asmenis, nutolusius nuo darbo rinkos, pasitelkiant vietos	Padidinti gyventojų, ypač ilgalaikių ir nekvalifikuotų bedarbių bei neįgaliųjų, užimtumą	Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą (Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius)			
				Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
		užimtumo iniciatyvas ir remiant darbo jėgos judumą		veiklose įgijo kvalifikaciją (Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius)			
				Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą (Vyresni negu 54 metų asmenys, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys, dalyvavę ESF veiklose)			
				Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose įgijo kvalifikaciją (Vyresni negu 54 metų asmenys, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys, dalyvavę ESF veiklose)			
				Neįgalieji, kurie sėkmingai baigė ESF remiamas profesinės reabilitacijos programas			
			Padidinti valstybės įdarbinimo tarnybos veiksmingumą ir labiau orientuoti į rezultatus	Laisvos darbo vietos užpildymo vidutinė trukmė			
				Lietuvos darbo biržos darbuotojai, kurie po dalyvavimo ESF veiklose įgijo kvalifikaciją			
				Sukurta ir įgyvendinama ADRP ir tvaraus įdarbinimo stebėsenos ir vertinimo sistema			
			Padidinti darbo paklausą, skatinant gyventojų, ypač susiduriančių su sunkumais	Sėkmingai veikiančių naujų įmonių, pasinaudojusių finansine priemone verslo pradžiai, dalis 12 mėn. po			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
			darbo rinkoje, verslumą	paskolos suteikimo			
			Pagerinti visuomenės, verslo ir viešojo sektoriaus supratimą apie moterų ir vyrų lygių galimybių bei nediskriminavimo dėl amžiaus, negalios ir kitų pagrindų principų taikymą ir sustiprinti gebėjimus atpažinti bei šalinti diskriminavimo apraiškas	Dalis asmenų, kurie praktikoje taiko žinias ir įgūdžius, įgytus dalyvaujant renginiuose, skatinančiuose moterų ir vyrų lygybę bei diskriminacijos mažinimą darbo rinkoje			
		Jaunimo, visų pirma, nedirbančio ir nesimokančio, įskaitant marginalių bendruomenių jaunimą ir tą, kuriam kyla socialinės atskirties pavojus, ilgalaikė integracija į darbo rinką, taip pat ir įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą	Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15-29 m. amžiaus jaunimo skaičių	Bedarbiai dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje			
				Bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės			
				Bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą			
				Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje			
				Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės			
				Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
				dirbti, įskaitant savarankišką darbą			
				Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje			
				Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės			
				Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą			
				Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių tęsia mokymąsi, dalyvauja kvalifikaciją suteikiančiose mokymo programose, mokyme per pameistrystę ar atlieka stažuotę			
				Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių dirba			
				Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių savarankiškai dirba			
Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu	Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu	Investicijos į sveikatos ir socialinę infrastruktūrą, kuria prisidedama prie nacionalinės, regionų ir vietos plėtros, su sveikatos būkle susijusios nelygybės mažinimo, socialinės	Padidinti bendruomenėje teikiamų socialinių paslaugų dalį, pereinant nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų	Neįgalių asmenų, gaunančių paslaugas bendruomenėje, dalis nuo visų neįgaliųjų, gaunančių socialines paslaugas	ERPF, ESF	ERPF: 315.540.145 ESF: 247.694.386	8,2 %
				Globojamų (rūpinamų) vaikų, gaunančių socialinės globos			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
		įtraukties skatinimo, suteikiant geresnę prieigą prie socialinių, kultūrinių ir rekreacinių paslaugų, ir perėjimo nuo institucinių prie bendruomeninių paslaugų		paslaugas bendruomenėje, dalis nuo visų globojamų (rūpinamų) vaikų			
			Padidinti socialinio būsto prieinamumą pažeidžiamiausioms gyventojų grupėms	Asmenų (šeimų), kuriems išnuomotas savivaldybės socialinis būstas, dalis nuo visų socialinio būsto nuomos laukiančių asmenų (šeimų)			
			Pagerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei sumažinti sveikatos netolygumus	Standartizuoto 0-64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose nuo kraujotakos sistemos ligų			
				Standartizuoto 0-64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose nuo cerebrovaskulinių ligų			
				Standartizuoto 0-64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose nuo piktybinių navikų			
				Standartizuoto 0-64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose dėl išorinių mirties priežasčių			
				Apsilankymų pas gydytojus skaičiaus, tenkančio vienam gyventojui, skirtumas tarp miestų ir rajonų savivaldybių gyventojų			
		Fizinio, ekonominio ir socialinio nepasiturinčių miestų ir kaimų bendruomenių bei vietovių atnaujinimo rėmimas	Sumažinti geografinių sąlygų ir demografinių procesų sukeliamus gyvenimo kokybės netolygumus	Užimtųjų dalis tikslinėse teritorijose			
				Pritrauktos papildomos materialinės investicijos į tikslines teritorijas			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
		Aktyvi įtrauktis, visų pirma, siekiant skatinti lygias galimybes, dalyvavimą darbo rinkoje ir geresnes įsidarbinimo galimybes	Padidinti labiausiai nutolusių nuo darbo rinkos asmenų integraciją į darbo rinką	Socialiai pažeidžiami asmenys, kurie po dalyvavimo socialinei integracijai skirtose ESF veiklose pradėjo ieškoti darbo, mokytis arbadirbti, įskaitant savarankišką darbą			
			Padidinti vyresnio darbingo amžiaus asmenų dalyvavimą darbo rinkoje ir savanoriškoje veikloje	Asmenys vyresni kaip 54 metų amžiaus, kurie po dalyvavimo ESF veiklose įgijo kvalifikaciją			
				Asmenys vyresni kaip 54 metų amžiaus, kurie po dalyvavimo ESF veiklose dalyvauja savanoriškoje veikloje			
		Galimybių gauti įperkamas, darnias ir aukštos kokybės paslaugas didinimas, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas	Padidinti bendruomenėje teikiamų paslaugų prieinamumą ir kokybę, plėtoti paslaugas šeimai	Įgyvendintų asmeniui taikomų individualių perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų planų dalis nuo parengtų planų			
				Paslaugų šeimai gavėjai, palankiai vertinantys gaunamų paslaugų kokybę			
				Socialinių paslaugų sistemos darbuotojai, kurie po dalyvavimo ESF veiklose įgijo kvalifikaciją			
			Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms ir skatinti sveiką senėjimą	Didžiausiais sveikatos ir jos priežiūros prieinamumo netolygumais pasižyminčiuose regionuose gyvenančių asmenų, dalyvaujančių prevencinėse programose, dalis			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
				Tikslinių grupių asmenų, pakeitusių gyvenseną dėl sveikatos įgyvendinus ESF lėšomis finansuotas visuomenės informavimo, švietimo ir mokymo veiklas (sveikos gyvensenos, sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo, ligų prevencijos temomis), dalis			
		Socialinės verslininkystės ir profesinės integracijos socialinėse įmonėse bei socialinės ir solidarumo ekonomikos skatinimas, siekiant padidinti įsidarbinimo galimybes	Paskatinti socialinį verslumą ir socialinę atsakomybę didinančių iniciatyvų atsiradimą	Sėkmingai veikiančių socialinių verslų dalis nuo visų ESF investicijas gavusių socialinių verslų 12 mėn. po projekto pabaigos			
				ESF subsidijas gavę socialinių įmonių darbuotojai, kurie išsilaikė darbo vietoje			
				Asmenys, kurie įgijo kvalifikaciją po dalyvavimo ESF lėšomis finansuojamuose mokymuose			
		BIVP strategijų įgyvendinimas	Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius	BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo, praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose			
				Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujantys dalyviai (vietos bendruomenės nariai), praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose			
Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo	Investicijos į švietimą, gebėjimus ir mokymąsi visą gyvenimą	Investicijos į švietimą, profesinį mokymą, skirtos švietimo ir mokymo infrastruktūrai tobulinti, siekiant suteikti įgūdžių ir užtikrinti mokymosi	Tobulinti ir koncentruoti studijų infrastruktūrą, siekiant aukštesnės studijų kokybės	Studentų, studijuojančių aukštosiose mokyklose, kuriose bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujinta koncentruota studijų	ERPF, ESF	ERPF: 208.548.495 ESF: 455.313.921	9,9%

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
didinimas		visą gyvenimą galimybę		infrastruktūra, dalis			
			Padidinti kokybiško profesinio ir suaugusiųjų mokymo prieinamumą investuojant į infrastruktūrą	Profesinio mokymo mokinių, kurie mokosi bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintose įstaigose, dalis			
			Padidinti bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigų tinklo veiklos efektyvumą	Bendrojo ugdymo mokinių, kurie mokosi bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintose įstaigose, dalis			
				1-6 metų vaikų, ugdomų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose, dalis			
		Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimas ir mokyklos nebaigimo prevencija, lygių galimybių gauti geros kokybės ikimokyklinį, pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, įskaitant grįžimui į švietimo ir mokymo procesą skirtus mokymosi būdus, tarp jų formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą, užtikrinimas	Pagerinti mokinių ugdymo, skatinant pokyčius švietimo įstaigų veikloje	Pagal veiksmų programą ESF finansavimą ugdymo kokybei gerinti gavusių mokyklų, kurių mokinių ugdymo pasiekimai pagerėjo, dalis			
			Sumažinti anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių ir bendrojo ugdymo programos nebaigusių asmenų skaičių	Mokyklos nelankančių mokinių dalies sumažėjimas mokyklose, kurios pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendino ankstyvojo pasitraukimo iš mokyklos prevencijos bei kompensacijos priemones			
		Aukštojo ir lygiaverčio jam mokslo kokybės, veiksmingumo ir prieinamumo didinimas, siekiant didesnės studentų įtraukties ir geresnio mokymosi pažangumo, atkreipiant dėmesį į	Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą	Studentų, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis bent dalį studijų laikotarpio mokėsi užsienio aukštosiose mokyklose, dalis			
				Studentų, pagal veiksmų programą ESF lėšomis atlikusių praktiką			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
		atskirties grupes		įmonėse ir organizacijose, dalis			
			Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo	Aukštųjų mokyklų, kurioms pagal veiksmų programą ESF lėšomis buvo atliktas išorinis vertinimas, dalis			
			Sustiprinti viešojo sektoriaus tyrėjų gebėjimus bei pajėgumus vykdyti aukšto lygio MTEP veiklas	Asmenų, kurie po dalyvavimo ESF veiklose baigė doktorantūros studijas, dalis			
		Vienodų galimybių formaliai, neformaliai ir savarankiškai mokytis visą gyvenimą suteikimas visoms amžiaus grupėms, darbuotojų žinių, įgūdžių ir kompetencijos ugdymas ir lanksčių mokymosi būdų, be kita ko, pasitelkiant profesinį mokymą ir įgytos kompetencijos pripažinimą, skatinimas	Padidinti profesinio ir suaugusiųjų mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams ir patrauklumą	Mokinių, kurie mokėsi pagal veiksmų programą ESF lėšomis parengtas arba atnaujintas modulines profesinio mokymo programas, dalis			
				Mokinių, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis baigę profesinio mokymo programos dalį darbo vietoje, įgijo kvalifikaciją, dalis			
				Mokinių, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programas, kurios pagal veiksmų programą ESF lėšomis buvo įvertintos išoriniu vertinimu, dalis			
			Sukurti sąlygas ir paskatas mokymuisi visą gyvenimą, užtikrinant veiksmingą pagalbą tobulinantis	Asmenų, kurie įgijo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją po dalyvavimo ESF veiklose, dalis			
			Padidinti dirbančių žmogiškųjų išteklių konkurencingumą, užtikrinant galimybes prisitaikyti prie	Sėkmingai mokymus baigusių asmenų, kurie taiko įgytas žinias darbe, dalis praėjus ne mažiau kaip 6 mėn., bet ne daugiau kaip 24 mėn.			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
			ūkio poreikių	po dalyvavimo ESF veiklose			
Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas	Institucinių pajėgumų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas	Investavimas į institucinių gebėjimų stiprinimą ir veiksmingesnį viešąjį administravimą bei viešąsias paslaugas nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, siekiant reformų, geresnio reglamentavimo ir gero valdymo	Padidinti valdymo orientaciją į rezultatus	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kurios naudoja pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendintas veiklos valdymo tobulinimo priemones, dalis	ESF	122.959.184	1,8 %
			Padidinti viešojo valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą	Viešųjų pirkimų, per kalendorinius metus vykdytų pagal veiksmų programą ESF lėšomis atnaujintoje centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, dalis			
				Asmenų, kurie praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, skirtose stiprinti kompetencijas korupcijos prevencijos ar tarnybinės (profesinės) etikos srityje, darbe taiko įgytas žinias ir gebėjimus, dalis			
			Pagerinti visuomenei teikiamų paslaugų kokybę, didinant jų atitikimą visuomenės poreikiams	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusių paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtos priemonės, dalis			
			Pagerinti verslo reguliavimo aplinką	Dėl pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendintų geresnio reglamentavimo iniciatyvų sumažėjusi administracinė ir (ar) kita reguliavimo našta verslui			

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
				Ūkio subjektų veiklos priežiūros institucijų, kuriose pagal veiksmų programą ESF lėšomis įdiegtos ar patobulintos pažangios verslo priežiūros priemonės, dalis			
				Teismų, kuriuose pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendintos teisingumo vykdymo efektyvumui didinti skirtos priemonės, dalis			
			Pagerinti žmogiškųjų išteklių valdymą valstybinėje tarnyboje	Aukštesniųjų vadovų, dalyvaujančių pagal veiksmų programą ESF lėšomis finansuotuose aukštesniųjų vadovų bendradarbiavimo tinkluose, dalis			
				Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kuriose taikomas pagal veiksmų programą ESF lėšomis įdiegtas kompetencijomis grįstas valstybės tarnybos žmogiškųjų išteklių valdymas, dalis			
				Asmenų, kurie praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, skirtose stiprinti strateginės kompetencijas, darbe taiko įgytas žinias ir gebėjimus, dalis			
Techninė parama veiksmų programai administruoti	-	-	Užtikrinti efektyvų veiksmų programos administravimą	Išlaidų, apmokamų taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus ESF projektuose, dalis nuo visų apmokamų ESF projektų išlaidų	SaF	187.543.198	2,8 %

Prioritetas	Teminis tikslas	Investicinis prioritetas	Konkretūs uždaviniai	Rezultato rodikliai	Fondas	Skiriama parama (eurais)	Visos skiriamos paramos dalis veiksmų programai
				Išlaidų, apmokamų taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus ERPF projektuose, dalis nuo visų apmokamų ERPF projektų išlaidų			
				Išlaidų, apmokamų taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus SaF projektuose, dalis nuo visų apmokamų SaF projektų išlaidų			
				ES fondus administruojančio personalo kaita			
Techninė parama, skirta informuoti apie veiksmų programą ir jai vertinti	-	-	Užtikrinti informavimą apie ES fondų investicijas	Dalis potencialių pareiškėjų, kuriuos tenkina turima informacija	ESF	25.812.183	0,4 %
				Dalis projektų vykdytojų, kuriems pakanka informacijos, kaip tinkamai įgyvendinti projektą			
				Dalis gyventojų, teigiančių, kad ES investicijos padeda siekti teigiamų socialinių ir ekonominių pokyčių šalyje ir prisideda prie gyventojų gyvenimo kokybės gerinimo			
			Užtikrinti ES fondų investicijų vertinimą	Įgyvendintos rekomendacijos			

2. SKIRSNIS. PRIORITETŲ APRAŠYMAS

1 PRIORITETAS. MOKSLINIŲ TYRIMŲ, EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS IR INOVACIJŲ SKATINIMAS

1.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**MTI infrastruktūros tobulinimas, gebėjimų plėtoti MTI stiprinimas ir kompetencijos centrų, ypač europinės svarbos, veiklos skatinimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

1.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros panaudojimo**

2007–2013 m. laikotarpiu MTEPI infrastruktūrai skirtos lėšos daugiausia buvo naudojamos įgyvendinti integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) infrastruktūros projektams – buvo kuriami mokslinių tyrimų centrai, mokslo ir technologijų parkai (MTP), technologijų perdavimo centrai, įsigyjama jų veikimui būtina laboratorinė įranga. Lygiagrečiai buvo investuojama į žmogiškųjų išteklių stiprinimą, telkiant šį potencialą slėnių teritorijose, kurios pasižymi aukšta mokslo ir studijų institucijų ir žinioms imlaus verslo koncentracija, o didžioji dalis MTEPI infrastruktūros veikia atviros prieigos principu, t. y., MTEPI įranga ir paslaugos prieinamos mokslo ir studijų institucijoms, ūkio subjektams, taip pat užsienio mokslininkams, tyrėjams ir kitiems specialistams.

Lietuvos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų (MTEPI) sistemos sėkmingai plėtrai užtikrinti reikia toliau stiprinti viešojo ir privataus sektorių potencialą, vykdyti MTEPI veiklas, kurti, modernizuoti technologijas, stiprinti žinių ir technologijų perdavimo, MTEPI rezultatų panaudojimo pajėgumus, taip sustiprinant mokslo ir studijų institucijų gebėjimus atitikti ūkio poreikius, didinti privataus sektoriaus imlumą žinioms, ir didinant ekonominį ir socialinį MTEPI poveikį. Lietuvos MTEPI sistemoje ypač trūksta infrastruktūros, įgalinančios vykdyti efektyvią eksperimentinę plėtrą, didinančią komercializuojamų mokslinių tyrimų rezultatų apimtis, todėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio investicijos bus nukreiptos į tokią infrastruktūrą, kuri bus naudojama MTEPI veiklų komercializavimui.

Visos planuojamos investicijos bus glaudžiai derinamos su verslo sektoriaus poreikiais, o investicijos MTEPI infrastruktūrai bus sutelkiamos į tokią infrastruktūrą, kuri reikalinga naujų produktų kūrimui ir diegimui į rinką (kompetencijos centrai, žinių ir technologijų perdavimo, MTEPI rezultatų komercinimo centrai ir pan.). Taip pat bus kuriama būtina infrastruktūra, įgalinanti efektyvią eksperimentinę plėtrą ir didinanti komercializuojamų mokslinių tyrimų rezultatų apimtis, investuojama į infrastruktūrą skirtą Lietuvos įsitraukimui į europines infrastruktūras (ypač ESFRI) ir dalyvavimui tarptautinėse/regioninėse iniciatyvose reikalingą infrastruktūrą, kuri būtina siekiant sudaryti sąlygas Lietuvos tyrėjams naudotis geriausiomis Europos ir pasaulio MTEP infrastruktūromis, atliekant mokslinius tyrimus ar kitą MTEP veiklą. Siekiant šių tikslų, kaip rekomenduoja Europos Komisija, bus konsoliduotos ne tik ESI fondų lėšos, bet ir pasinaudota kitomis iniciatyvomis, tokiomis kaip Horizontas 2020, ERC grantai ir nacionalinėmis lėšomis.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra	Skaičius	Mažiau išsivystęs	273	2013	3.000	Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra	Kartą per metus

1.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos
• Viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą MTEPI srityje skatinančių padalinių (kompetencijos centrų, technologijų centrų) MTEPI infrastruktūros, ypač skirtos eksperimentinės plėtros veiklai ir jos rezultatų komercinimui, kūrimas, atnaujinimas ir plėtra. • Europinių MTEPI infrastruktūrų kūrimas ir Lietuvos MTEPI infrastruktūrų integracija į Europos MT (ESFRI) infrastruktūras, vadovaujantis Lietuvos MT infrastruktūrų kelrodžiu bei ESFRI kelrodžiu, bendrų ir papildančių MTEPI infrastruktūrų sukūrimo projektų su kitomis ES šalimis narėmis vystymas, siekiant išvengti besidubliuojančių investicijų į vienodą MT infrastruktūrą. Taip pat infrastuktūros, reikalingos dalyvavimui tarptautinėse MTEPI iniciatyvose, tokiose kaip Horizontas 2020, ES Baltijos jūros regiono strategija ir kt., atnaujinimas ir plėtra. • Sumanios specializacijos strategijos prioritetų įgyvendinimui būtinos MTEPI infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra, įskaitant MTEPI veiklų efektyvinimui skirtų netechnologinių sprendinių, kūrimą ir diegimą: - Sumanios specializacijos strategijos prioritetus atitinkančiose srityse mokslinius tyrimus vykdančių pavyzdinių mokslo (ekscelencijos) centrų ir paralelinių laboratorijų infrastruktūros tobulinimas; - Investicijos į įrangą, naudojamą atviros prieigos centruose sumanios specializacijos strategijoje išskirtų technologijų ir procesų vystymui; - Mokslo ir studijų institucijų infrastruktūros atnaujinimas sumanios specializacijos srityje; • Investicijos į MTEPI veiklai vykdyti reikalingų elektroninių išteklių (publikacijų duomenų bazių, saugyklų ir kt.) prieinamumo užtikrinimą ir informacinės, komunikacinės ir mokslo populiarinimo infrastruktūros (įskaitant Gamtos mokslų laboratorijų kūrimą ir gamtos mokslų mokymo aplinkos atnaujinimą švietimo institucijose, informacinius tinklus, IRT ir licencijas ir kt.) plėtra.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius	Visos darbo dienos ekvivalentai	ERPF	Mažiau išsivystęs	370	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Tarptautinės MTEPI infrastruktūros, kurios narė yra Lietuva	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	4	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Privataus sektoriaus tyrėjų, pasinaudojusių pagerinta MTEPI infrastruktūros baze, skaičius	Asmenys	ERPF	Mažiau išsivystęs	100	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

1.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Verslo investicijų į MTI skatinimas, įmonių, MTI centrų ir aukštojo mokslo sektoriaus ryšių bei sąveikos plėtojimas, visų pirma, skatinant investicijas į produktų ir paslaugų plėtrą, technologijas, socialines ir viešosioms paslaugoms teikti skirtas inovacijas; taip pat paklausos, jungimosi į tinklus, grupių ir atvirų inovacijų skatinimas pagal pažangiosios specializacijos strategiją remiant technologinius ir taikomųjų mokslų tyrimus, bandomųjų linijų diegimą, išankstinio produktų patvirtinimo veiksmus ir didelio poveikio technologijų pažangiosios gamybos pajėgumus, pirminės gamybos bei bendrosios paskirties technologijų sklaidą**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

1.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje**

Nepakankamos Lietuvos verslo investicijos į didesne rizika pasižyminčius naujų produktų ir paslaugų plėtros etapus –MTEP – lemia žemesne pridėtine verte paremtą Lietuvos ūkio struktūrą. Žinioms imlių lietuviškų produktų ir paslaugų eksporto, užimtumo žinioms imliose įmonėse, inovacijų ekonominio poveikio ir kiti ūkio imlumo žinioms rodikliai smarkiai atsilieka nuo ES vidurkio.

Norint transformuoti ūkį link naujų aukštesnę pridėtinę vertę kuriančių veiklų, būtina žymiai padidinti MTEPI veiklą vykdančių įmonių skaičių ekonomikoje ir sukurti paskatas didesnio ekonominio poveikio inovacijų kūrimui. Įgyvendinant šį uždavinį, numatoma kurti kompleksines paskatas privačioms investicijoms į MTEPI, orientuojantis ne tik į dabartinius inovatorius, skatinant juos kurti reikšmingas inovacijas, bet ir į įmones, veikiančias žemesnėse pridėtinės vertės grandyse, skatinant jas pereiti prie naujų produktų kūrimo, naujų verslo nišų paieškos. Taip pat ketinama investuoti į naujų inovatyvių įmonių kūrimą, įvairių sektorių partnerystės skatinimą bei TUI pritraukimą sumanios specializacijos kryptyse.

Paskatos bus kuriamos teikiant paramą įmonių MTEPI projektams visuose MTEPI etapuose nuo naujo produkto idėjos koncepcijos iki prototipo demonstravimo ir ankstyvosios produkto validacijos, ypatingą dėmesį skiriant didelio poveikio technologijoms (DPT). Taip pat bus įgyvendinamos paramos priemonės, skirtos įmonių intelektinės nuosavybės kūrimui, apsaugai ir licencijavimui (remiant išradimų patentavimą, dizaino registravimą bei jų palaikymą, licencijų įsigijimą). Numatoma skatinti naujų inovatyvių (*start up, spin off*) įmonių kūrimą ir plėtrą, suteikiant paramą verslo pradžiai. Taip pat bus remiami įmonių MTEP infrastruktūros projektai, kurie padės įmonėms kurti naujas tyrėjų ir kito panašaus aukštos kvalifikacijos personalo darbo vietas.

Kuriant kompleksiškas paskatas MTEPI rezultatų komercinimui ir efektyviam žinių perdavimui naujiems produktams kurti verslo ir mokslo bei kitose (įskaitant tarptautines) partnerystėse (vertės tinkluose), numatoma skatinti naujų vertės tinklų, atviruųjų inovacijų partneryščių (klasterių ir kt.) kūrimą „iš apačios į viršų“ ir esamų plėtrą bei jų integraciją į tarptautinius MTEPI tinklus. Siekiant paskatinti klasterizaciją ir paspartinti įvairių sektorių, kurių potencialas ir veikla grįsti tarpusavio bendradarbiavimu ir konkurencijos stiprinimu, partnerystę, taip pat siekiant bendro ekonominio augimo ir sinerginio efekto, planuojama investuoti į MTEP infrastruktūrą klasteriuose (laboratorijos, bandymų patalpos ir pan.).

Siekiant didinti verslo sektoriaus išlaidas MTEP, svarbus dėmesys bus skiriamas tokių TUI pritraukimui, kurios sudarytų prielaidas ir paremtų sumanios specializacijos strategijos MTEPI srityje (ir joje numatytos Lietuvos ūkio transformacijos) įgyvendinimą. Tuo tikslu numatomos tiek investicijos į TUI pritraukimui aktualią infrastruktūrą, tiek tikslinės konkrečių TUI projektų skatinimo priemonės.

Siekiant padėti įmonėms sumažinti verslo pradžios riziką, spartinti sėkmingą augimą, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą, intelektinės nuosavybės apsaugą ir MTEP rezultatų komercinimą, numatoma parama inovacijų paramos paslaugų prieinamumo ir kokybės užtikrinimui. Įmonių investicijas į MTEPI ir atitinkamai įmonių inovatyvumą skatins tikslingos inovacijų paklausos kūrimo priemonės (pavyzdžiui, inovatyvūs viešieji pirkimai, ikiprekybiniai pirkimai), šiuo metu vangiai įgyvendinamos dėl kompetencijų ir praktikos stokos.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui	EUR	Mažiau išsivystęs	24,10	2011	60,70	Eurostatas	Kartą per metus
2.	Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių	Proc.	Mažiau išsivystęs	9,79	2010	12,79	Eurostatas	Kartą per du metus

1.2.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą**

Nepaisant pastaruoju metu padarytos pažangos, MTEPI vis dar nėra veiksnys, darantis esminę įtaką šalies ūkio raidai. Pagrindinė menko ekonominio inovacijų poveikio priežastis – silpnai išvystyti ryšiai tarp mokslo ir verslo sektorių. Aktyvaus tarpsektorinio bendradarbiavimo patirties stokojančios įmonės dažnai apsiriboja bendradarbiavimu su kitomis įmonėmis ir nėra motyvuotos investuoti į MTEPI, o mokslo ir studijų institucijos neturi galimybių skleisti žinias ir technologijas, kurių pritaikymas galėtų paskatinti proveržį atskiruose sektoriuose/srityse bei darytų žymią įtaką bendram šalies ūkio vystymuisi.

Dėl to 2014–2020 m. laikotarpio intervencijomis mokslo ir verslo sektorių atstovai bus skatinami apjungti resursus bendrai vystant technologijas, diegiant procesus ir kuriant produktus, aktualius norint įveikti ilgalaikius Lietuvai kylančius iššūkius. Šiuo uždaviniu siekiama kompleksiškai skatinti efektyvų naujų produktų kūrimui aktualių žinių perdavimą ir MTEPI rezultatų komercinimą verslo-mokslo ir kitose (įskaitant tarptautines) partnerystėse. Be to, atsižvelgiant į santykinai menką inovacijoms imlaus Lietuvos verslo dalį, remiamas aktyvesnis mokslo sektoriaus potencialo (žinių, žmogiškųjų išteklių, turimos MTEPI infrastruktūros) išnaudojimas, skatinant mokslo ir studijų institucijas aktyviau užsiimti vykdomų MTEP veiklų rezultatų komercinimu.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus suintensyvintas mokslo ir verslo bendradarbiavimas, padidės inovacinę veiklą vykdančių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis, bus įveiklinta jau sukurta MTEPI infrastruktūra, išaugs ūkio subjektų finansuota aukštojo mokslo MTEP išlaidų dalis, kuri tiesiogiai atspindi mokslo pajėgumą žinias paversti pinigais.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų	Proc.	Mažiau išsivystęs	3,5	2010	7	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

1.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

1.2.1. konkretaus uždavinio veiklos:

- Finansavimas bus teikiamas įmonių MTEPI veikloms, skatinant aukštesnės pridėtinės vertės, įskaitant aplinkai draugiškų (žalių) produktų ir paslaugų pasiūlą:

- įmonių intelektinės nuosavybės kūrimas, apsauga ir licencijavimas, remiant išradimų patentavimą, dizaino registravimą bei jų palaikymą, licencijų įsigijimą;
- naujų produktų kūrimas įmonėse visuose MTEP etapuose, įskaitant ir pagal „čekio“ principą teikiamą paramą techninių galimybių studijoms ir MTEP projektams nuo naujo produkto idėjos koncepcijos iki produkto prototipo sukūrimo, jo pirminio demonstravimo;
- MTEP mentorystės (pramoninės doktorantūros) skatinimas;
- įmonių tyrėjų bei jų grupių vykdomos MTEP veiklos finansavimas, siekiant per praktinę veiklą sustiprinti jų gebėjimus;
- ankstyvoji naujai sukurtų produktų bandomoji gamyba ir parengimas rinkai: parama naujų produktų pre-sertifikavimui, bandymai laboratorijose prieš masinę gamybą;
- inovatyvių idėjų ekonominio panaudojimo ir pradedančių bei jaunų inovatyvių įmonių (įskaitant pumpurines įmones, startuolius) kūrimosi ir plėtros skatinimas, siekiant užtikrinti finansavimo šaltinių prieinamumą (pradinis kapitalas, verslo akseleravimas ir kt.);
- ūkio subjektų įsitraukimo į tarptautinius MTEPI projektus/iniciatyvas/ skatinimas;
- įmonių MTEPI infrastruktūros, ypač skirtos prototipų kūrimui, jų testavimui, demonstravimui, bandomajai gamybai ir parengimui rinkai, kūrimas;
- svarbių pramonės inovatyvumui ir visos ekonomikos augimui DPT pilotinių linijų (įskaitant demonstravimą) ir pažangių pramonės pajėgumų diegimas, ankstyvoji bandomoji gamyba ir parengimas rinkai;
- laisvųjų ekonominių zonų ir pramoninių parkų infrastruktūros, kurioje užsienio įmonės vykdys MTEPI veiklas, įrengimas ir rinkodara;

- Siekiant didinti verslo sektoriaus išlaidas MTEP, svarbus dėmesys bus skiriamas tokių TUI pritraukimui, kurios sudarytų prielaidas ir paremtų sumanios specializacijos strategijos MTEPI srityje (ir joje numatytos Lietuvos ūkio transformacijos) ir susijusiose srityse įgyvendinimą. Tuo tikslu numatoma parama TUI paieškai, investicijos į TUI pritraukimui aktualią infrastruktūrą (MTEPI centrų įkūrimas, taip pat inovatyvių technologijų/įrangos, skirtos gamybai, įsigijimas ir jos tolimesnė plėtra, adaptavimas ir integravimas su kitomis technologijomis ir paslaugomis, pilotinių linijų, įskaitant demonstracines, įrengimas) bei parama užsienio įmonių ir Lietuvos įmonių ar mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimui (vykdant bendrus MTEPI projektus).
- Tinklų kūrimas ir plėtra, parama MTEPI partnerystės veikloms:

- inovacijų diegimo tinklų (klasterių ir kitų partneryščių) kūrimas ir veiklos plėtra, teikiant paramą strategijų, tyrimų (įžvalgų, rinkos tyrimų ir kt.), mokymų, tinklaveikos fasilitavimo veikloms, rinkodaros priemonėms ir kitoms veikloms, skirtoms tinklams populiarinti ir naujiems nariams pritraukti, įsitraukti į tarptautinius klasterius (tinklus) ir pan., paramą teikiant tinklo fasilitatoriui, koordinatoriui;
- klasterių MTEPI infrastruktūros, ypač skirtos prototipų kūrimui, jų testavimui, demonstravimui, bandomajai gamybai ir parengimui rinkai, kūrimas;

- Inovacijų paramos paslaugų prieinamumo ir kokybės stiprinimas:

- technologijų pažangos ir inovacijų populiarinimas, sumanios specializacijos strategijos įgyvendinimo fasilitavimas, kūrybiškumo ugdymas, inovacijų partnerystės skatinimas, technologijų paieška, vertinimas ir technologijų perdavimas, konsultacijos dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, naujų produktų parengimo ir pateikimo į rinką, naujų inovacinių įmonių steigimui ir kitoms inovacijų paramos paslaugoms;

- Inovacijų paklausos skatinimas: numatoma diegti ikiprekybinius (skatinant valstybės institucijas pirkti MTEPI paslaugas) ir inovatyvius viešuosius pirkimus bei kt. paklausos

skatinimo priemones, skirtas skatinti kurti ir/ar teikti į rinką ir įsigyti inovatyvias prekes ir paslaugas visuomenei aktualių socialinių-ekonominių problemų sprendimui.

1.2.2. konkretaus uždavinio veiklos:

- Mokslo žinių perdavimas ir MTEP rezultatų komercinimo skatinimas:

- bendrų mokslo-verslo projektų, prisidedančių prie sumanios specializacijos strategijos prioritetų įgyvendinimo, vykdymas;
- tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje (aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai užsienio mokslininkų pritraukimas ir MTEP veikla, paralelinių laboratorijų veikla);
- kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas;
- MTEP rezultatų komercinimas ir tarptautiškumo skatinimas (parama mokslininkų ir kitų tyrėjų bei studentų, dirbančių/studijuojančių mokslo ir studijų institucijose, idėjų komercinimui, parama besikuriančioms jaunoms inovacinėms įmonėms (pumpurinės įmonės, startuoliai), pumpurinių įmonių įkūrėjų stažuotės užsienio mokslo ir studijų institucijose, parama mokslo ir studijų institucijoms vykdančioms ūkio subjektų MTEP užsakymus, pagalba mokslo ir studijų institucijoms registruoti intelektinės nuosavybės teises ir kt. į rinką orientuotų mokslo-verslo projektų įgyvendinimas per tarpvalstybinį tinklą).

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.2.1. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
1.	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	400	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	175.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų rinkos produktų, skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	130	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų įmonės produktų, skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	150	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	280	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Investicijas gavusių viešųjų teritorijų plotas	Hektarai	ERPF	Mažiau išsivystęs	45	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	620	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
8.	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	36	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	1.780.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.	Įgyvendintų inovacijų paklausos skatinimo sprendimų skaičius	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	150	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
11.	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	900	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
12.	Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos	Visos darbo dienos ekvivalentai	ERPF	Mažiau išsivystęs	440	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
1.2.2. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
13.	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	70	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
14.	Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	70	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
15.	Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	34	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
16.	Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	100	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

Projektai pagal savo pobūdį gali būti atrenkami finansuoti projektų konkurso būdu, tęstinės projektų atrankos būdu, valstybės projektų planavimo būdu ir regionų projektų planavimo būdu, kurie yra nustatomi nacionaliniuose teisės aktuose.

Planuojami taikyti projektų atrankos būdai nurodomi pagal veiksmų programos investicinius prioritetus, tačiau gali būti taikomi ir kiti paminėti projektų atrankos būdai, jeigu pagrindžiama, kad tokie projektų atrankos būdai yra efektyvesni.

Veiksmų programos 1 prioriteto investicijos skiriamos plėtoti ekspertų identifikuotas ir LRV patvirtintas 6 prioritetines MTEPI raidos (sumanios specializacijos) kryptis (energetika ir tvari aplinka; įtrauki ir kūrybinga visuomenė; agroinovacijos ir maisto technologijos; nauji gamybos procesai, medžiagos ir technologijos; sveikatos technologijos ir biotechnologijos; transportas, logistika ir IRT) ir įgyvendinti 20 šių krypčių prioritetų (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr. 411 buvo patvirtinta Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) krypčių ir jų prioritetų įgyvendinimo programa.

Atrenkant projektus bus laikomasi šių pagrindinių principų:

- Teikdama Fondų finansavimą didelėms įmonėms, vadovaujančioji institucija užtikrins, kad šis finansavimas neturės įtakos reikšmingam darbo vietų mažėjimui kitose Europos Sąjungoje esančiose gyvenamosiose vietovėse.
- Veiksmų programos 1.1 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami:

- projektų konkurso būdu (toliau – projektų konkursas) – pagal paskelbtą kvietimą teikti paraiškas gautų projektų atranka, atsižvelgiant į projektams skirtus balus.
- valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją) (toliau – valstybės projektų planavimas) – atrankos būdu, kai yra atrenkami projektai, skirti valstybės institucijos (-ų) kompetencijai priskirtoms funkcijoms atlikti, kurie yra planuojami vadovaujantis strateginio planavimo dokumentais ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais. Jeigu konkrečiam projektui subsidija skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.

- Investicijos į MTEPI infrastruktūrą bus derinamos su 9.3.3. konkretaus uždavinio veiksmais, nukreiptais į tyrėjų gebėjimų bei pajėgumų vykdyti aukšto lygio MTEP veiklas stiprinimą, siekiant išnaudoti šių intervencijų sinergiją;
- Veiksmų programos 1.2 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami projektų konkurso ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.
- Parama inovatyvių ir ikiprekybinių pirkimų vykdymui bus derinama su valstybės institucijų pajėgumų planuoti ir vykdyti tokius pirkimus stiprinimu pagal 10 prioritetą.

- Investicinės priemonės bus derinamos su reguliavimo tobulinimu (viešųjų pirkimų, intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, kt.) ir administracinės naštos verslui mažinimu.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Pagal 1.2. investicinį prioritetą dalį finansavimo numatoma paskirstyti naudojant finansinius instrumentus, kurie bus numatyti atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus.

Atsižvelgiant į pagal šį investicinį prioritetą numatomas įgyvendinti veiklas, labiausiai tikėtina finansinių priemonių įgyvendinimo forma būtų rizikos kapitalo į ankstyvos stadijos įmones, t. y., pradinio kapitalo, investavimas. Be to, planuojama, kad bus reikalinga sinergija tarp šio investicinio prioriteto ir kitų investicinių prioritetų (pavyzdžiui, 3.1 ar 3.3) – finansavimą pagal šį prioritetą gavusios įmonės, papildomo ar tolimesnio finansavimo savo įgyvendinamiems projektams galės kreiptis pagal kitus investicinius prioritetus.

Kitiems šio veiksmų programos prioriteto investiciniams prioritetams įgyvendinti finansinių instrumentų taikyti nenumatoma.

Didelės apimties projektai

Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	87.573.521	798.680.983	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius	Visos darbo dienos ekvivalentai	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	370	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 20 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuoja produkto rodiklio „Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius“ reikšmė	Visos darbo dienos ekvivalentai	ERPF	Mažiau išsivystęs	222	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius MTEPI infrastruktūros kūrimo bei atnaujinimo darbus. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	56	400	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 33 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis.

Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį atlikti parengiamuosius MTEPI infrastruktūros kūrimo ir atnaujinimo darbus, t.y. sumanios specializacijos įgyvendinimo kelrodžių parengimą ir pan.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	56	Investicijos į MVĮ infrastruktūrą, gebėjimus ir įrangą, tiesiogiai susijusius su moksliniais tyrimais ir inovacijų diegimo veikla	50.683.503
ERPF	57	Investicijos į didelių įmonių infrastruktūrą, gebėjimus ir įrangą, tiesiogiai susijusius su moksliniais tyrimais ir inovacijų diegimo veikla	47.787.303
ERPF	58	Mokslinių tyrimų ir inovacijų infrastruktūra (viešа)	154.693.026
ERPF	59	Mokslinių tyrimų ir inovacijų infrastruktūra (privati, įskaitant mokslo parkus)	41.994.903
ERPF	60	Viešuose mokslinių tyrimų centruose ir kompetencijos centruose, taip pat jų tinkluose vykdomi moksliniai tyrimai ir inovacijų diegimo veikla	91.230.306
ERPF	61	Privačiuose mokslinių tyrimų centruose, taip pat jų tinkluose vykdomi moksliniai tyrimai ir inovacijų diegimo veikla	98.615.616
ERPF	62	Technologijų perdavimas ir universitetų bei įmonių bendradarbiavimas, visų pirma naudingas MVĮ	116.726.143
ERPF	63	Parama branduoliams ir verslo tinklai, visų pirma naudingi MVĮ	26.065.802
ERPF	64	MVĮ vykdomi moksliniai tyrimai ir inovacijų diegimas (įskaitant čekių programas, apdorojimą, projektavimą, aptarnavimą ir socialines inovacijas)	39.497.432
ERPF	67	MVĮ verslo vystymas, parama verslumui ir inkubatoriams (įskaitant paramą pumpurinėms ir atskirosioms įmonėms)	11.584.801

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	661.501.634
ERPF	03	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: rizikos ir nuosavas kapitalas arba lygiavertė priemonė	17.377.201

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	678.878.835

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	678.878.835

2 PRIORITETAS. INFORMACINĖS VISUOMENĖS SKATINIMAS

2.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	Plačiajuosčio ryšio diegimas ir didelės spartos tinklų plėtra naujų skaitmeninei ekonomikai skirtų technologijų ir tinklų rėmimas

FONDAS	Europos regioninės plėtros fondas

2.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	Padidinti plačiajuosčių elektroninių ryšių tinklų infrastruktūros prieinamumą ir naudojimą vietovėse, kuriose naujos kartos prieigos infrastruktūros plėtros ir paslaugų teikimo negali užtikrinti rinka

Lietuvoje plačiajuosčio interneto infrastruktūra yra gana gerai išplėtota, tačiau atlikta detali analizė rodo, jog Lietuvai siekiant „Skaitmeninėje darbotvarkėje“ nustatyto ambicingo tikslo – kad iki 2020 m. visi namų ūkiai turi būti padengti 30 Mbps ir spartesniu interneto ryšiu, valstybės indėlis yra būtinas, nes likusios sparčiojo plačiajuosčio ryšio nepadengtos teritorijos, kuriose įsikūrę apie 27 proc. šalies namų ūkių, reikalaujančios didžiausių investicijų ir nepatrauklios privatiems operatoriams. Todėl įgyvendinant šį uždavinį, numatoma plėtoti sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, kad gyventojai, verslo įmonės ir viešojo sektoriaus institucijos visoje Lietuvoje turėtų galimybę naudotis ir naudotųsi plačiajuosčiu interneto ryšiu.

Įgyvendinant šį uždavinį, numatoma derinti kompleksinius veiksmus: 1) valstybės investicijas į infrastruktūros plėtrą (minimalia apimtimi, tiek, kiek būtina eliminuoti rinkos iškraipymus siekiant NGA infrastruktūros plėtros nuoseklumo visoje šalies teritorijoje); 2) rėmimo priemones, skatinančias privataus sektoriaus investicijas į plačiajuosčio ryšio infrastruktūros „paskutiniosios mylios“ sprendimus; 3) paklausos didinimo sprendimus, skatinančius potencialius vartotojus pradėti naudotis plačiajuosčiu interneto ryšiu (taip prisidedant prie „Skaitmeninėje darbotvarkėje“ nustatyto tikslo – pusė namų ūkių naudojasi 100 Mbps ir spartesniu interneto ryšiu).

Siekiant suplanuoti optimalius veiksmus ir atsižvelgiant į sąlyginai mažas šiai sričiai planuojamas lėšas, parengta išsami Lietuvos plačiajuosčio ryšio tinklų infrastruktūros ir jos panaudojimo analizė. Investicijos bus vykdomos pagal, įvertinus galimus plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros skatinimo veiksmų variantus, pasirinktą tvaraus investavimo į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą modelį. Infrastruktūros plėtros ir jos panaudojimo skatinimo veiksmai užtikrins skirtingų rinkos dalyvių planų ir veiksmų suderinamumą.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Namų ūkių, esančių 30 Mbps ir spartesniu plačiajuosčio interneto ryšiu padengtoje šalies teritorijoje, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	73	2012	100	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba	Kartą per metus

2.1.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	Padidinti valstybės informacinės infrastruktūros ir išteklių apsaugos efektyvumą

Informacinės infrastruktūros ir išteklių apsauga tampa viena iš svarbiausių problemų šiandienos visuomenėse, kuriose reikšminga tiek valstybės, tiek atskirų jos narių veiklos dalis persikelia į skaitmeninę erdvę. Lietuvos nacionalinis elektroninių ryšių tinklų ir informacijos saugumo incidentų tyrimo padalinys CERT-LT per 2013 m. ištyrė 25337 interneto saugumo

incidentus, kasmet ištiriamų incidentų skaičius nuo 2006 m. išaugo 270 kartų. Keičiasi ir fiksuojamų incidentų tipai: jei 2006 m. vyravo pranešimai apie nepageidaujamus el. laiškus (56 proc. pranešimų), tai 2013 m. didžioji dalis pranešimų buvo susijusi su rimtais, potencialiai didelę žalą galinčiais sukelti incidentais – kenkėjiška programine įranga (44 proc. visų tirtų pranešimų) ir informacinių sistemų užvaldymu (43 proc. ištirtų incidentų). Šie incidentai taip pat yra potencialiai pavojingi ir valstybės institucijų pagrindinėms informacinėms sistemoms ir interneto svetainėms.

Todėl įgyvendinant šį uždavinį numatoma diegti valstybės veikimui reikšmingos IRT infrastruktūros ir išteklių apsaugos technologinius sprendimus, užtikrinant, kad valstybė, jos piliečiai ir verslas galėtų sėkmingai išnaudoti IRT teikiamas galimybes. Bus siekiama, kad Lietuvoje diegiama ir naudojama IRT infrastruktūra atitiktų aukščiausius saugumo reikalavimus, kad būtų užtikrintas ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros saugumas, o valstybės informaciniai ištekliai būtų tinkamai apsaugoti.

Siekiant kibernetinio saugumo didėjimo visuomenėje, šio uždavinio veiklas papildys 2.2.2 uždavinio veiklos, kurių apimtyje numatoma didinti gyventojų suvokimo apie saugų ir atsakingą elgesį kibernetinėje erdvėje lygį.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Saugos reikalavimus atitinkančių valstybės informacinių išteklių ir kritinės informacinės infrastruktūros objektų dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	15	2012	98	Vidaus reikalų ministerija	Kartą per metus

2.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra. Bus siekiama užtikrinti NGA elektroninių ryšių tinklų infrastruktūros plėtrą vietovėse, kuriose šios infrastruktūros plėtros ir paslaugų teikimo negali užtikrinti rinkos dalyviai, įgyvendinant parengtą tvaraus investavimo į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą Lietuvoje modelį.
- Plačiajuosčio elektroninio ryšio pasiūlos ir paklausos skatinimas, kuriant efektyvesniam rinkos reguliavimui ir plėtrai skirtus technologinius sprendimus. Bus siekiama skatinti konkurenciją ir pasiūlą bei paklausą plačiajuosčio elektroninio ryšio rinkoje, kuriant įvairius įrankius paslaugų teikėjams ir naudotojams, pavyzdžiui, leidžiančius sužinoti apie plačiajuosčių elektroninių ryšių tinklų būklę ir paslaugų pasiekiamumą.
- Ypatingai svarbios valstybės IRT infrastruktūros apsaugos priemonių diegimas. Bus identifikuoti ypatingai svarbios informacinės infrastruktūros objektai; sukurta ir įdiegta šių objektų stebėsenos metodika ir priemonės; užtikrinta parama ypatingos svarbos IRT infrastruktūros ir informacijos apsaugai, kuriant ir diegiant tam reikalingas technologines priemones ir sprendimus.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Namų ūkiai, kurių teritorijos projektų metu padengtos plačiajuosčiu ryšiu (30 Mbps ir daugiau)	Namų ūkiai	ERPF	Mažiau išsivystęs	254.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Įgyvendinti sprendimai, skirti plačiajuosčio elektroninio ryšio	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	plėtrai						
3.	Įgyvendinti sprendimai, skirti kibernetinio saugumo didinimui	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivysčs	5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

2.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**IRT produktų ir paslaugų, elektroninės prekybos tobulinimas ir IRT paklausos didinimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

2.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti viešojo sektoriaus informacijos pakartotinį panaudojimą verslo ir visuomenės poreikiams**

Pakartotinis viešojo sektoriaus duomenų panaudojimas atveria plačias galimybes kurti naujus verslus ir darbo vietas, naujus veiklos modelius ir produktus. 2013 m. duomenimis, 56 proc. Lietuvos įmonių yra naudojusios iš viešojo sektoriaus institucijų gaunamą informaciją savo komercinei veiklai, tačiau tikėtina, kad tik nedidelė jų dalis naudoja šią viešojo sektoriaus informaciją naujų skaitmeninių paslaugų ir produktų, kurie prisidės prie elektroninės komercijos plėtros, kūrimui. Šis uždavinys skirtas sukurti įrankius, užtikrinančius viešojo sektoriaus informacijos skaidrų, efektyvų ir patogų atvėrimą pakartotiniam panaudojimui ir skatinti verslą, taip pat ir kitas suinteresuotas šalis, šią informaciją aktyviai panaudoti, kuriant ir teikiant naujas skaitmenines paslaugas ir produktus. Tokiu būdu šis uždavinys prisidės prie naujų verslo galimybių, įskaitant – elektroninės komercijos, plėtros.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Įmonių, kurios panaudoja viešojo sektoriaus informaciją savo komercinei veiklai, dalis	Proc.	Mažiau išsivysčs	56,1	2012	85	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

2.2.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti IRT paklausą ir naudojimą gyventojų tarpe**

Būtina prielaida, siekiant IRT produktų ir paslaugų pasiūlos augimo, yra tinkama jų paklausa. Šiuo metu didelė Lietuvos gyventojų dalis – apie 30 proc. – vis dar nesinaudoja internetu ir per jį pasiekiamomis e. paslaugomis bei e. produktais, arba daro tai labai ribotai.

Siekiant paskatinti šios gyventojų dalies naudojimąsi internetu, svarbu užtikrinti galimybę jį išmėginti ir pradėti juo naudotis, be poreikio pirma investuoti į atitinkamą įrangą ir paslaugas.

Įgyvendinant šį uždavinį numatoma integruotai plėtoti IRT paklausos skatinimo gyventojų tarpe veiklas, derinant viešosios interneto prieigos infrastruktūros atnaujinimo ir gyventojų skatinimo išmaniai naudotis internetu veiklas.

Uždavinys skirtas: 1) užtikrinti viešą ir nemokamą prieigą gyventojams viešosiose šalies bibliotekose (kurios tarnauja tiek kaip viešos interneto prieigos, tiek kaip gyventojų skaitmeninių kompetencijų didinimo erdvės) ir 2) paskatinti gyventojus efektyviau, saugiau ir atsakingiau naudotis internetu, į šias veiklas aktyviai įtraukiant vietos bendruomenes, t.y. sukuriant aktyvų savipagalbos ir bendradarbiavimo principu paremtą bendruomenių tinklą ir priemones e. turinio, didinančio Lietuvos gyventojų naudojimąsi elektronine prekyba, viešosiomis e. paslaugomis ir kt.,

pateikimui.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Gyventojų, kurie nuolat naudojasi internetu, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	65	2012	87	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

2.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio panaudojimo verslui, kuriant skaitmenines paslaugas ir produktus, sprendimų rėmimas. Užtikrinant teisines ir organizacines prielaidas viešosios informacijos panaudojimui, bus kuriamos priemonės ir remiamos iniciatyvos, orientuotos į viešojo sektoriaus informacijos efektyvų atvėrimą pakartotiniam panaudojimui ir jo panaudojimą, kuriant tiek komercinius, tiek nekomercinius skaitmeninius produktus ir paslaugas.
- Viešųjų prieigos prie interneto taškų šalies viešosiose bibliotekose infrastruktūros atnaujinimas. Šios veiklos bus įgyvendinamos taip, kad būtų užtikrintas investicijų į šią infrastruktūrą finansinis tvarumas po projektų užbaigimo.
- IRT produktų ir paslaugų paklausos Lietuvos gyventojų tarpe didinimas. Bus įgyvendinamos iniciatyvos, skatinant Lietuvos gyventojus efektyviai, saugiai ir atsakingai elgtis internete ir visapusiškai įsitraukti į informacinę visuomenę. Bus sudaromos sąlygos Lietuvos gyventojų tikslinėms grupėms, kurios iki šiol dėl įvairių priežasčių nesinaudojo internetu ir kurioms to nereikėjo, tapti aktyviais e. turinio ir e. paslaugų naudotojais, o jau naudojantiems internetą žmonėms – aktyviai domėtis naujovėmis, atsakingai valdyti savo asmens duomenis, saugiai ir įvairiapusiškai naudotis internetu. Į šias veiklas numatoma aktyviai įtraukti vietos bendruomenes, skatinant savipagalbą ir bendradarbiavimą.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Įgyvendinti sprendimai, skirti viešojo sektoriaus informacijos pakartotiniam panaudojimui	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Vietos bendruomenės, įtrauktos į veiklų, skirtų gyventojų skatinimui efektyviau, saugiau ir atsakingiau naudotis internetu, tinklą	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	120	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

2.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Taikomųjų IRT e. valdžios, e. mokymosi, e. įtraukties, e. kultūros ir e. sveikatos programų tobulinimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

2.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti elektroninių viešųjų ir administracinių paslaugų prieinamumą ir kokybę**

IRT sprendimų diegimas tokiose įvairiose srityse, kaip administracinių procedūrų tvarkymas, kultūros turinio skaitmeniniams ir sklaida, sveikatos apsauga, mokymasis ir švietimas, intelektualusis transportas, erdviniai duomenys ir kt., yra labai svarbios tiek geresniam atitinkamų veiklos sričių valdymui, tiek naujos kartos, pažangių e. paslaugų, skirtų gyventojams, ir verslui, teikimui.

Įgyvendinant šį uždavinį, numatoma kurti administracines e. paslaugas, kurios bus

orientuotos į vartotoją, patogios, sąveikios, kompleksinės; plėtoti e. sveikatos paslaugas ir sprendimus, užtikrinant tikslių, išsamių ir sąveikių pacientų e. sveikatos duomenų kaupimą ir saugų bei patikimą keitimąsi jais; kurti e. paslaugas suskaitmenintų lietuvių kalbos, kultūros paveldo objektų, mokslinių tyrimų, švietimo ir meno išteklių pagrindu, siekiant, kad vertingas skaitmeninis turinys būtų atveriamas, kuo platesniam ir visapusiškesniam visuomenės panaudojimui ir kt. Į elektroninę erdvę perkeliant visuomenei ir verslui reikalingiausias e. paslaugas, bus užtikrinamas viešojo sektoriaus paslaugų, teikiamų įvairiose srityse – administravimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, aplinkosaugos, kultūros, kalbos, transporto ar kt. – pasiekiamumas, patogumas ir nauda paslaugų gavėjams.

Šio uždavinio įgyvendinimo efektyvumas bus užtikrinamas, investuojant pagal administracinių ir viešųjų elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelį, parengtą visapusiškai vertinus kuriamas el. paslaugas, apibrėžiantį prioritetines el. paslaugų plėtros sritis bei numatyti reikalavimus el. paslaugas kuriantiems projektams. Didėjančios valstybės valdomų informacinių išteklių ir infrastruktūros apimtys lemia, kad svarbia užduotimi viešajam sektoriui tampa, kuo efektyvesnis, optimalesnis šios srities valdymas. Atskiros viešojo sektoriaus institucijos yra susikūrusios daug informacinių išteklių ir įrankių, kurie yra nepakankamai sąveikūs, valstybės informacinė infrastruktūra nėra optimaliai ir efektyviai išnaudojama. Todėl šio uždavinio apimtyje taip pat siekiama diegti IRT priemones, leidžiančias, kuo efektyviau panaudoti turimą valstybės IRT bazę, jau sukurtus IT įrankius, sukauptus informacinius išteklius.

Gyventojų mobilumas, keliaujant ES, lemia poreikį užtikrinti svarbių paslaugų teikimą ne tik nacionaliniu, bet ir tarpvalstybiniu mastu, todėl šio uždavinio apimtyje numatomos veiklos bus derinamos su „Europos infrastruktūros tinklų priemonės“ lėšomis numatomomis finansuoti iniciatyvomis, skirtomis tarpvalstybinių e. paslaugų kūrimui.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Gyventojų, kurie naudojasi elektroniniu būdu teikiamomis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	37	2012	63	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus
2.	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kurios naudojasi Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformos paslaugomis, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	17	2012	50	Informacinės visuomenės plėtros komitetas[1]	Kartą per metus

2.3 Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Elektroninių viešųjų ir administracinių paslaugų plėtra bei tobulinimas, užtikrinant kompleksinę paslaugų teikimo pertvarką ir jų orientavimą į naudotoją. Bus kuriamos elektroninės paslaugos gyventojams ir verslui tokiose srityse, kaip įvairių administracinių procedūrų tvarkymas, elektroniniai viešieji pirkimai, elektroninės sveikatos sistemos ir elektroninės sveikatos paslaugų plėtra, Lietuvos kultūros skaitmeninio turinio sklaida (inovatyvių e. paslaugų ir e. produktų kūrimas tiek suskaitmeninto paveldo, tiek šiuolaikinio kultūrinio turinio pagrindu), elektroninės demokratijos plėtra (viešumo, skaidrumo bei piliečių įsitraukimo priemonių kūrimas), erdvinių duomenų suderinamumo ir pasiekiamumo užtikrinimas, intelektualių transporto sistemų ir universaliosios pašto paslaugos pažangūs IRT sprendimai ir kt. Siekiant, kad kuriamos e. paslaugos būtų, kuo patogesnės ir patrauklesnės naudotojams, bus įvairiapusiškai plėtojami ir

[1] Tyrimas bus įtrauktas į oficialios statistikos darbų programą.

taikomi šiam tikslui reikalingi lietuvių kalbos IT sprendimai. Remiant e. paslaugų plėtrą, bus vertinami kuriamų sistemų palaikymo ir ateities veiklos kaštai ir pasirenkami optimaliausi kaštų bei procedūrų požiūriu sprendimai, tokiu būdu viešajam sektoriui didinant veiklos efektyvumo ir mažinant veiklos išlaidas.

- Pažangių elektroninių paslaugų kūrimui ir teikimui reikalingų priemonių ir sprendimų kūrimas bei diegimas. Numatoma kurti viešojo sektoriaus bendro naudojimo IRT infrastruktūros optimizavimo, sąveikumo ir saugumo priemones, diegti IRT sprendimus, leidžiančius, kuo efektyviau panaudoti turimą valstybės informacinių ir ryšių technologijų bazę, jau sukurtus IT įrankius ir sukauptus informacinius išteklius. Taip pat bus kuriami nauji ir tobulinami esami asmens tapatybės nustatymo ir privatumo išsaugojimo elektroninėje erdvėje sprendimai.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Sukurtos elektroninės paslaugos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	170	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Įgyvendinti sprendimai, skirti viešojo sektoriaus bendro naudojimo informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūros optimizavimui, sąveikumo ir saugos užtikrinimui	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

Atrenkant projektus bus laikomasi šių pagrindinių principų:

- Teikdama ES fondų finansavimą didelėms įmonėms, vadovaujančioji institucija užtikrins, kad šis finansavimas neturės įtakos reikšmingam darbo vietų mažėjimui kitose ES esančiose gyvenamosiose vietovėse.
- Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų bendradarbiaujant mokslo ir verslo atstovams skatinimas IRT srityje bus finansuojamas per 1 prioritetą; pažymėtina, kad IRT yra viena iš prioritetinių MTEP ir inovacijų raidos krypčių, nustatytų Sumanios specializacijos strategijoje.
- Veiksmų programos 2.1 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami projektų konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.
- Įgyvendinant šį investicinį prioritetą, planuojama tiesioginė parama projektų vykdytojams užtikrins, kad valstybės investicijos bus skiriamos tik tokia apimtimi, kuri būtina, kad ištaisytų rinkos trūkumus (t.y. bus investuojama tik į naujos kartos interneto prieigos „baltąsias“ sritis, o valstybės paramą gavę subjektai veiks laikydamiesi ES konkurencijos taisyklių).
- Investicijos pagal šį prioritetą bus derinamos su panašiais veiksmais numatytais Lietuvos 2014–2020 m. kaimo plėtros veiksmų programoje.
- Veiksmų programos 2.2 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami projektų konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.
- Investicijos pagal šį prioritetą bus derinamos su panašiais veiksmais numatytais Lietuvos 2014–2020 m. kaimo plėtros veiksmų programoje.
- Veiksmų programos 2.3. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami projektų konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu

konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.

- 2.3.1. konkretaus uždavinio veiklos, bus derinamos su 10 prioriteto apimtyje numatomomis įgyvendinti iniciatyvomis, skirtomis didinti viešojo sektoriaus paslaugų kokybę.
- Verslo įmonių iniciatyvos, diegiant ir tobulinant elektroninio verslo sprendimus, skirtus optimizuoti su gamybos ir (ar) paslaugų teikimu ir veiklos organizavimu susijusius verslo procesus, bus finansuojamos pagal 3 prioritetą.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas
Šiuo metu šio veiksmų programos prioriteto investiciniams prioritetams įgyvendinti finansinių instrumentų taikyti nenumatoma, tačiau įgyvendinimo metu atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus gali būti numatytas finansinių instrumentų taikymas.

Didelės apimties projektai
Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	20.817.568	222.396.806	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Sukurtos elektroninės paslaugos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	170	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 48 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Sukurtos elektroninės paslaugos“ reikšmė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	85	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. nebus baigtų projektų, kuriančių el. paslaugas, atsižvelgiant į vėlesnę projektų įgyvendinimo pradžią (2017–2018), kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius darbus, būtinus pradėti įgyvendinti elektroninių paslaugų sukūrimui skirtas veiklas. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Įgyvendinti sprendimai, skirti viešojo sektoriaus bendro naudojimo informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūros optimizavimui, sąveikumo ir saugos užtikrinimui	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	-	3	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 18 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Įgyvendinti sprendimai, skirti viešojo sektoriaus bendro naudojimo informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūros optimizavimui, sąveikumo ir saugos užtikrinimui“ reikšmė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	1	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. nebus baigtų projektų, siekiančių šio rodiklio dėl vėlesnės projektų įgyvendinimo pradžios (2017–2018), kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius darbus, būtinus pradėti įgyvendinti projektuose numatytas veiklas. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. gyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis.

Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį įvertinti ankstesnio programavimo laikotarpio rezultatus ir sukurti elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelį, kuris sudarytų galimybes visapusiškai vertinti kuriamas elektronines paslaugas, apibrėžti prioritetines elektroninių paslaugų plėtros sritis bei numatyti reikalavimus e. paslaugas kuriantiems projektams.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	46	IRT: spartusis plačiajuostis tinklas (prieiga ir (arba) vietinė linija; ≥ 30 Mbps)	17.525.075
ERPF	47	IRT: labai spartus plačiajuostis tinklas (prieiga ir (arba) vietinė linija; ≥ 100 Mbps)	17.525.075
ERPF	48	IRT: kitų tipų IRT infrastruktūra ir (arba) didelės apimties kompiuterių ištekliai ir (arba) įranga (įskaitant e. infrastruktūrą, duomenų centrus ir jutiklius, taip pat įterptus į kitą infrastruktūrą, pvz. mokslinių tyrimų įranga, aplinkosaugos ir socialinę infrastruktūrą)	6.641.120
ERPF	78	e. valdžios paslaugos ir taikomosios programos (įskaitant e. viešąjį pirkimą, viešojo administravimo pertvarkos palaikymo IRT priemones, kibernetinio saugumo, patikimumo ir privatumo užtikrinimo priemones, e. teisingumą ir e. demokratiją)	94.578.217
ERPF	79	Prieiga prie viešojo sektoriaus informacijos (įskaitant atvirųjų duomenų e. kultūrą, skaitmenines bibliotekas, e. turinį ir e. turizmą)	28.207.913
ERPF	80	e. įtraukties, e. prieinamumo, e. mokymosi ir e. švietimo paslaugos ir taikomosios programos, skaitmeninis raštingumas	14.547.023
ERPF	81	Vyresnių žmonių sveikatą ir aktyvumą išsaugoti padedantys IRT sprendimai ir e. sveikatos paslaugos bei taikomosios programos (įskaitant e. priežiūrą ir kasdienį gyvenimą palengvinančią aplinką)	10.012.861

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	189.037.284

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	189.037.284

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	189.037.284

3 PRIORITETAS. SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO KONKURENCINGUMO SKATINIMAS

3.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Verslumo, ypač sudarant palankesnes sąlygas pritaikyti naujas idėjas ekonominei veiklai, ir naujų įmonių, įskaitant verslo inkubatorius, steigimo skatinimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

3.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti verslumo lygį**

Remiantis statistikos duomenimis Lietuva atsilieka nuo ES-27 vidurkio pagal verslumo lygį. Trūksta verslumą skatinančių iniciatyvų ir finansavimo, dėl kurių galėtų sparčiau steigtis nauji SVV subjektai.

Vienu iš pagrindinių Lietuvos verslo aplinkos trūkumų išlieka nepakankamas SVV subjektų, ypatingai pradedančiųjų, prieinamumas prie reikalingų išorinių finansavimo šaltinių, todėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Lietuva planuoja diegti ir įgyvendinti įvairius verslo finansavimo modelius, ypatingą dėmesį skiriant pradedančiajam verslui.

Iš kitos pusės, fiziniai asmenys, ketinantys pradėti savo verslą, ir ne ilgiau kaip 5 metus veikiantys SVV subjektai, dėl ribotų finansinių galimybių dažnai negali gauti reikiamos informacinės, konsultacinės, metodinės ir kitos paramos verslo pradžios, finansavimo šaltinių, potencialių rinkų paieškos, naujų technologijų diegimo ir kitais verslo organizavimo klausimais. Siekiant padidinti paslaugų verslui prieinamumą ir pasiūlą, 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Lietuva planuoja sukurti Nacionalinį konsultantų registrą, kuriuo siekiama visose Lietuvos savivaldybėse atkurti galimybę verslininkams esant poreikiui čekio pavidalu gauti aukštos kokybės informavimo/konsultavimo paslaugas įvairiais verslo klausimais. Atsižvelgiant į tai, kad pradedančiųjų SVV subjektų paslaugų verslui poreikis pagal tematiką skiriasi, numatoma paslaugas verslui grupuoti pagal kiekvienos iš tikslinių grupių (veikiantys iki vienerių metų, nuo 1 iki 3 metų ir nuo 3 iki 5 metų) paslaugų verslui poreikių specifiką.

Taip pat tam tikroms SVV subjektų grupėms reikia ne vienkartinių paslaugų, bet nuolatinės kompleksinės globos pirmuosius penkerius veiklos metus (pavyzdžiui, kūrybinių industrijų atstovai turi labai didelį aukštos ir unikalios pridėtinės vertės kūrimo potencialą, tačiau labai silpnus verslumo, vadybinius ir pan. įgūdžius), todėl reikalingos paslaugos, kada paslaugų verslui tiekėjas, naudodamasis turima infrastruktūra (patalpomis, įranga ir panašiai), sutelkia verslą norinčius plėtoti asmenis vienoje erdvėje (inkubatoriuje) ir taip sudaro sąlygas pradėti nuosavą verslą ir jį plėtoti.

Įgyvendinus šį uždavinį tikimąsi, kad padidės šalies verslumo lygis, verslą pradės nauji asmenys, steigsis naujos verslo įmonės, kas savo ruožtu mažins nedarbą bei prisidės prie šalies ekonominio augimo.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius*	Skaičius	Mažiau išsivystęs	39	2010	48	Eurostatas	Kartą per metus

* Eurostatas skaičiuoja tik įmones veikiančias B-N ekonominėse veiklose (pagal EVRK2), t. y., neima Žemės ūkio, kitų veiklų ir holdingų

3.1 Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos
• Aukštos kokybės konsultacinių paslaugų SVV subjektams, įvertinant kiekvienos iš tikslinių grupių (veikiantys iki vienerių metų, nuo 1 iki 3 metų ir nuo 3 iki 5 metų) paslaugų verslui poreikių specifiką, teikimas, ypatingą dėmesį skiriant regionuose veikiantiems SVV subjektams. Specializuotas konsultacines paslaugas numatoma teikti čekio principu, pasinaudojant Nacionalinio konsultantų registro paslaugomis. • Verslo poreikius atitinkančių finansavimo modelių rėmimas. Numatoma įgyvendinti SVV subjektų finansavimo priemones, kurios leistų užtikrinti finansinių šaltinių prieinamumą (lengvatinių paskolų, garantijų, rizikos kapitalo fondų, dalinio palūkanų kompensavimo ir pan.) verslui, ypatingą dėmesį skiriant naujam verslui. • Parama inkubatorių kūrimuisi ir (arba) esamų plėtrai. Planuojama finansuoti naujų arba besiplečiančių verslo inkubatorių infrastruktūros kūrimą, siekiant sudaryti sąlygas teikti kokybiškas inkubavimo paslaugas naujai įsisteigusiems ir ne ilgiau kaip trejus metus veikiantiems SVV subjektams.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	326	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	33.180.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	228	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Investicijas gavusių inkubatorių infrastruktūros plotas	kv. metrai	ERPF	Mažiau išsivystęs	7.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	60	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	17.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
8.	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	750	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

3.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Naujų MVĮ verslo modelių, ypač internacionalizavimo, kūrimas ir įgyvendinimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

3.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti MVĮ tarptautiškumą**

Lietuvos, kaip labai mažą vidaus rinką turinčios valstybės, ekonomikos augimas ir gerovės didėjimas tiesiogiai priklauso nuo šalies MVĮ gebėjimo kurti ir eksportuoti tarptautiniu mastu konkurencingus gaminius bei paslaugas bei įsitraukti į tarptautines tinklų grandines. Deja, lyginant su kitomis panašaus dydžio ir išsivystymo lygio valstybėmis, Lietuvos vietinės kilmės prekių eksporto apimtys yra mažos, o jų augimo tendencijos, nors šiuo metu ir teigiamos, nėra pakankamos itin geram rezultatui pasiekti. Daugeliu atveju Lietuvos įmonės veikia pavieniui, todėl nepavyksta pasiekti geresnių rezultatų tarptautinėje rinkoje. Maža to, dabartinė šalies ūkio ir pramonės struktūra yra itin jautri neišvengiamai kylančioms žaliavų, darbo jėgos ir kuro kainoms,

tuo tarpu žinioms imlių produktų eksportas tebėra labai nedidelis. Tai rodo, kad nepaisant pastaruoju metu pastebimo pardavimų augimo, esant labai ribotai vidaus rinkai, Lietuvos MVĮ išlieka pažeidžiamos vidutinėje ir ilgalaikėje perspektyvoje, todėl greta kitų priemonių, skatinančių įmones kurti naujus ar tobulinti esamus produktus, didinti produktyvumą, būtina imtis priemonių, skatinančių įmones, kuo daugiau dėmesio skirti užsienio rinkų įsisavinimui ir plėtrai bei įsitraukimui į tarptautines tinklų grandines. Siekiant efektyviau įgyvendinti šį uždavinį, kur tinkama, numatoma bendradarbiauti su kitomis regiono šalimis įgyvendinant ES BJRS, kurios įgyvendinimu taip pat siekiama paskatinti MVĮ tarptautiškumą ir kartu konkurencingumą regione.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu įgyvendinus šį uždavinį tikimąsi, kad MVĮ bus suteiktos didesnės galimybės plačiau išnaudoti tarptautines nišas, jungtis į tarptautinius tinklus ieškant partnerių, pristatant savo produktus ir paslaugas užsienyje, tokiu būdu įmonės bus geriau pasirengusios eksportuoti savo gaminamą produkciją užsienio rinkose.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP	Proc.	Mažiau išsivystęs	16,3	2013	18,1	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

3.2 Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Aukštos kokybės konsultacijų eksporto ir įmonių tarptautinio bendradarbiavimo skatinimo klausimais teikimas šioms tikslinėms grupėms: iki trejų metų veikiančioms MVĮ ir daugiau nei trejų metų veikiančioms MVĮ. Specializuotas konsultacines paslaugas numatoma teikti čekio principu, pasinaudojant Nacionalinio konsultantų registro paslaugomis.
- Įmonių ir jų produkcijos pristatymas užsienio rinkose. Numatoma remti veiklas, susijusias su MVĮ ir jų produkcijos pristatymu užsienyje ir (ar) Lietuvoje vykstančiose tarptautinėse parodose, mugėse ir verslo misijose. Taip pat numatoma remti MVĮ perspektyvinių sektorių tikslinėse eksporto rinkose produkcijos eksporto strategijų parengimą ir jų įgyvendinimą, įskaitant rinkų tyrimus, rinkodaros veiksmus, kas didins Lietuvos įmonių tarptautinį konkurencingumą.
- Įmonių gaminių ir paslaugų sertifikavimas. Numatoma teikti finansavimą planuojamų eksportuoti produktų sertifikavimo paslaugoms įsigyti.
- MVĮ tinklo, siekiant įsitraukti į tarptautines tinklų grandines, kūrimo skatinimas. Numatoma remti įmonių grupių (klasterių) sinergija paremtas veiklas, nukreiptas į naujų eksporto rinkų paiešką, konsultacines, įskaitant ekspertines, paslaugas, narystės tarptautiniuose tinkluose (platformose) mokestį, rinkodaros priemonių, skirtų įsiliejimui į tarptautinius tinklus, rengimą ir kt.
- Finansavimo modelių, lengvinančių atsiskaitymus su eksporto partneriais, rėmimas.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	51.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	180	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	21.720.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	13	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	įmonių skaičius						
5.	Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	480	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

3.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**MVĮ gebėjimų augti regioninėse, nacionalinėse ir tarptautinėse rinkose ir inovacijų diegimo procesuose rėmimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

3.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti MVĮ produktyvumą**

Lietuva, remiantis statistiniais duomenimis, beveik trigubai atsilieka nuo ES-27 vidurkio pagal gamybos sąnaudomis sukuriamą pridėtinę vertę, tenkančią vienam MVĮ darbuotojui. Apdirbamosios pramonės, kuri yra svarbiausias Lietuvos ūkio sektorius, produktyvumas taip pat smarkiai atsilieka nuo ES-27 vidurkio. MVĮ darbo našumą dažnai riboja žemas jų įnovatyvumo lygis, kuris, savo ruožtu, mažina MVĮ konkurencinį pranašumą. Pagrindinis veiksnys, ribojantis MVĮ inovacinę veiklą, yra technologinių inovacijų diegimo versle ir technologinių pajėgumų tobulinimo aukšta kaina bei lėšų trūkumas įmonėse, taip pat nepakankamas įmonių organizacinių ir netechnologinių inovacijų diegimo versle aktyvumas.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Lietuva sieks padidinti šalies MVĮ konkurencingumą, skatindama inovacijų diegimą versle, remdama investicijas į technologinių pajėgumų tobulinimą, tuo pačiu skatins MVĮ įsidiegti naujausius valdymo metodus, standartus, savarankiškai veikiančias gamybos procesų skaitmenizavimo technologijas, kurios padės užtikrinti vertės kūrimo grandinės efektyvumą. Šios investicijos paskatins įmonių produktyvumo augimą ir suteiks joms galimybę sutaupytus laiko ir finansinius išteklius panaudoti naujų aukštesnės pridėtinės vertės produktų ir paslaugų kūrimui ar esamų tobulinimui.

Siekiant tradicinės pramonės transformacijos, numatoma remti svarbių pramonės inovatyvumui ir visos ekonomikos augimui technologijų – DPT – diegimą MVĮ gamybos procesuose. DPT daro įvairialypį poveikį daugeliui įvairių pramonės vertės grandinių ir sektorių. Taikant jas, kuriama vertė visoje grandinėje – nuo medžiagų, įrangos ir prietaisų iki gaminių ir paslaugų. Numatoma paskatinti MVĮ pasinaudoti mokslinių tyrimų rezultatais ir plėtoti masinę pramoninę DPT technologijomis grįstų produktų gamybą ir teikimą.

Įgyvendinus šį uždavinį, tikimasi, kad išaugs Lietuvos MVĮ produktyvumas.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui*	EUR per metus	Mažiau išsivystęs	12.432	2011	17.726	Eurostatas	Kartą per metus

***** - Visos SVV įmonės be finansų ir draudimo srities įmonių.

3.3.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	Padidinti MVĮ investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas

Remiantis statistikos duomenimis, Lietuva vis dar atsilieka nuo ES-27 vidurkio pagal investicijų į ekoinovacijas lygį, mažai dėmesio skiria ekonominį šalies augimą lemiančiam MVĮ technologiniam, ypač į išteklių taupymą nukreiptam, proveržiui.

Išaugusios medžiagų, energijos ir kitų išteklių kainos lemia poreikį paskatinti MVĮ diegti ekoinovatyvius produktus, procesus bei organizacines ekoinovacijas. Nauji ar technologiškai patobulinti produktų gamybos metodai bei paslaugų teikimo procesai, taip pat nauji verslo modeliai, naujos vadybos sistemos suteiks MVĮ konkurencinį pranašumą, mažins produkcijos sąnaudas, didins apimtis ir tokiu būdu prisidės prie šalies ekonomikos augimo.

Lietuvos įmonės, siekiant minimizuoti neigiamas klimato kaitos ir šiltnamio efekto pasekmes, bus skatinamos didinti naudojamų medžiagų ir energijos vartojimo efektyvumą, diegiant „žaliąsias“ technologijas. Tokių technologijų diegimas padidins aplinkai draugiškų medžiagų ir antrinių žaliavų pakartotinio naudojimo mastus, užtikrins nuolat atsinaujinantį (angl. *lifecycle*) MVĮ produkcijos gamybos ir teikimo procesą bei sumažins neigiamą ūkinės veiklos poveikį aplinkai.

Įgyvendinus šį uždavinį, tikimąsi paskatinti ekoinovatyvius procesus Lietuvos MVĮ. Numatytos veiklos paskatins įmones dažniau diegti efektyviai resursus ir išteklius naudojančias technologijas, kuriomis apmokius darbuotojus dirbti, tikimąsi prisidėti prie „žaliųjų“ darbo vietų kūrimo Lietuvoje.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Investicijų, kurių daugiau kaip 50 proc. sumos investuojama į ekoinovacijas, dalis nuo visų investicijų*	Proc.	Mažiau išsivystęs	4,9	2011	7,5	Eko-inovacijų švieslentė	Kartą per metus

* - visos SVV įmonės iš 5 skirtingų NACE sektorių.

3.3 Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

3.3.1. konkretaus uždavinio veiklos:

- Modernių technologijų diegimas, pritaikant esamus ir kuriant naujus gamybos ir paslaugų teikimo pajėgumus naujiems ir esamiems produktams gaminti ir paslaugoms teikti. Finansavimas bus teikiamas skatinti įmonių investicijas į naujų gamybos technologinių linijų įsigijimą ir įdiegimą, esamų gamybos technologinių linijų modernizavimą, įmonės vidinių inžinerinių tinklų, kurių reikia naujoms gamybos technologinėms linijoms diegti ar esamoms modernizuoti, įrengimą, modernių ir efektyvių technologijų diegimą paslaugų sektoriuose, taip pat užtikrinti šių gamybos ir paslaugų teikimo pajėgumų veikimą.
- Gamybos procesų automatizavimo ir skaitmenizavimo technologijų diegimo skatinimas (pramonės skaitmenizavimas).
- Netechnologinių inovacijų sukūrimo ir (ar) diegimo gamybos procesuose ir (ar) paslaugose skatinimas, pritaikant originalius gaminių/paslaugų dizaino sprendimus, numatant produkto, proceso ir paslaugų standartų diegimą MVĮ ir pan. Taip pat bus remiamas inovatyvių vadybos metodų ir valdymo sistemų diegimas įmonėse.
- Investicijos į DPT diegimą Lietuvos tradicinės pramonės šakose, siekiant stiprinti ir modernizuoti MVĮ pramoninę bazę, sudarant sąlygas masinei inovatyvių produktų, panaudojant DPT, gamybai plėtoti. Takoskyra su 1 prioritetu, kuriame numatoma remti DPT tik iki pilotinės linijos diegimo.

3.3.2. konkretaus uždavinio veiklos:

- Technologinių ekoinovacijų diegimas ir skatinimas. Siekiant sumažinti neigiamas klimato kaitos ir šiltnamio efekto pasekmes, numatomos investicijos į materialųjį turtą (įrenginius, technologijas), kurį įdiegus mažėja neigiamas ūkinės veiklos poveikis aplinkai, skatinama pramoninė simbiozė ir užtikrinamas tęstinis aplinkos apsaugos efektas, t. y., investicijos į švaresnės gamybos inovacijas (jų įdiegimą), kuriose taikomi racionalių išteklių naudojimo ir taršos prevencijos metodai (pavyzdžiui, proceso modernizavimas (optimizavimas), siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir (ar) tausoti gamtos išteklius, beatliekinė gamyba, atliekų pakartotinis naudojimas ir (ar) perdirbimas, atliekamos šilumos panaudojimas (rekuperavimas, regeneravimas), srautų atskyrimas, kt.).
- Netechnologinių ekoinovacijų diegimas ir skatinimas. Numatoma remti aplinkosaugos vadybos/valdymo sistemų pagal tarptautinių standartų reikalavimus diegimą ir (ar) gamybos technologinių ir (ar) aplinkosaugos auditų, padėsiančių pateikti racionalaus išteklių naudojimo ir taršos prevencijos analizę. Taip pat numatoma paremti projektus, kuriais skatinamas ekologiškas projektavimas, t. y., numatoma pagerinti gaminių ekologiškumą per visą jų gyvavimo ciklą (žaliavų parinkimą ir naudojimą, gamybą, pakavimą, transportavimą, naudojimą), ekologinius aspektus sistemingai įtraukiant pačiame ankstyviausiame gaminio projektavimo etape.
- Taip pat numatoma remti konsultacinių (ekspertinių) paslaugų teikimą MVĮ efektyvesnio išteklių naudojimo, gamtinių resursų tausojimo ir pan. klausimais.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	307.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	810	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	EUR	ERPF	Mažiau išsivystęs	81.480.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	656	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	1.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos	Visos darbo dienos ekvivalentai	ERPF	Mažiau išsivystęs	1.200	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

Atrenkant projektus bus laikomasi šių pagrindinių principų:

- Veiksmų programos 3.1. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu.
- Atrenkant projektus finansavimui, bus atsižvelgiama į sumanios specializacijos strategijoje nustatytus prioritetus.
- Verslumo skatinimo intervencijas papildys 2 ir 10 prioritetų veiksmai, nukreipti į verslo aplinkos gerinimą, reguliacinės bei administracinės naštos mažinimą; verslumo skatinimo priemonės bus koordinuojamos su 7 prioriteto intervencijomis, nukreiptomis į miestų teritorijų atgaivinimą (regeneravimą), apleistų teritorijų ir objektų pertvarkymą (konversiją) ir jų pasiekiamumo gerinimą, pažeidžiamų gyventojų (taip pat ir jaunimo) grupių verslumo ir

savarankiško užimtumo didinimą ir 9 prioriteto investicijomis į mokymosi visą gyvenimą sistemos tobulinimą.

- Šio investicinio prioriteto veiklos gali būti įgyvendinamos, taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.
- Veiksmų programos 3.2. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu ir tęstinės projektų atrankos būdu.
- Atrenkant projektus finansavimui, bus atsižvelgiama į sumanios specializacijos strategijoje nustatytus prioritetus.
- Veiksmų programos 3.3. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami projektų konkurso būdu ir tęstinės projektų atrankos būdu.
- Atrenkant projektus finansavimui, bus atsižvelgiama į sumanios specializacijos strategijoje nustatytus prioritetus.
- Verslo konkurencingumo didinimo intervencijas papildys 2 ir 10 prioritetų veiksmai, nukreipti į verslo aplinkos gerinimą, reguliacinės bei administracinės naštos mažinimą; verslo konkurencingumo didinimo veiksmai bus koordinuojami su 7 ir 9 prioritetų intervencijomis, skirtomis atgaivinti (regeneruoti) miestų teritorijas, pertvarkyti (konvertuoti) apleistas teritorijas ir objektus, gerinti ir jų pasiekiamumą, didinti darbo jėgos judumą ir švietimo ir mokymo suteikiamų kompetencijų atitikimą darbo rinkos poreikiams;
- Šio investicinio prioriteto veiklos gali būti įgyvendinamos, taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.

* Esant poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Šiuo metu yra analizuojamos finansinių instrumentų panaudojimo galimybės. Naujos finansinės priemonės bus įgyvendinamos arba jau egzistuojančių priemonių įgyvendinimas bus tęsiamas, atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus.

Įgyvendinant 3.1.1 uždavinio veiklą – verslo poreikius atitinkančių finansavimo modelių rėmimas – 3.2.1 uždavinio ir 3.3.1 investicinio prioriteto uždavinio veiklas numatoma įgyvendinti įvairias finansines priemones, kurios būtų pritaikytos skirtingiems verslo poreikiams, t. y., galės būti teikiamos tiek lengvatinės paskolos, tiek garantijos, tiek investuojamas rizikos kapitalas ar įgyvendinamos kitos reikalingos finansinės priemonės.

Atsižvelgiant į tai, kad galimybės pasinaudoti iš 2007–2013 m. ES fondų įgyvendinamomis finansinėmis priemonėmis baigsis 2014–2015 m., t. y., baigsis SVV paskolų sutarčių pasirašymo, įtraukimo į garantijų portfelius ar investavimo (rizikos kapitalo fondų atveju) laikotarpiai, naujos finansinės priemonės ar esamų priemonių pratęsimas sudarys tolimesnes galimybes SVV subjektams pasinaudoti reikalingais finansavimo šaltiniais jų projektams įgyvendinti bei taip padės užtikrinti verslumo lygio šalyje augimą ir SVV plėtros politikos tęstinumą.

Didelės apimties projektai

Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	129.227.614	636.003.828	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	210	1.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 60 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes – investuotų lėšų apimtis ir skirtingomis finansavimo formomis paremtų įmonių skaičių, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis.

Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į laikotarpį, reikalingą prioriteto veiklų įgyvendinimo pasirengimui, atsižvelgiant į numatomą veiksmų programos patvirtinimo terminą.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	66	MVĮ ir MVĮ grupėms skirtos pažangios paramos paslaugos (įskaitant valdymo, rinkodaros ir projektavimo paslaugas)	44.758.877
ERPF	67	MVĮ verslo vystymas, parama verslumui ir inkubatoriams (įskaitant paramą pumpu rinėms ir atskirtosioms įmonėms)	302.630.617
ERPF	68	MVĮ efektyvus energijos vartojimas ir jose vykdomi parodomieji projektai, taip pat pagalbinės priemonės	5.792.400
ERPF	69	Parama ekologiškiems gamybos procesams ir efektyviam išteklių naudojimui MVĮ užtikrinti	166.531.511
ERPF	71	Įmonių, kurių specializacija – teikimas paslaugų, padedančių pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir didinti atsparumą klimato kaitai, vystymas ir skatinimas (įskaitant paramą tokioms paslaugoms)	1.448.100
ERPF	75	Pačiose MVĮ arba joms teikiamų komercinio turizmo paslaugų plėtojimas ir populiarinimas	14.481.001
ERPF	82	IRT paslaugos ir taikomosios programos, skirtos MVĮ (įskaitant e. prekybą, e. verslą ir tinkle vykdomus verslo procesus), gyvosioms laboratorijoms, interneto verslininkams ir IRT pradedančiosioms įmonėms	4.960.747

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	347.833.642
ERPF	02	Grąžinamoji subsidija	9.000.000
ERPF	03	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: rizikos ir nuosavas kapitalas arba lygiavertė priemonė	83.989.805
ERPF	04	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: paskola arba lygiavertė priemonė	57.924.004
ERPF	05	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: garantija arba lygiavertė priemonė	24.478.601
ERPF	06	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: palūkanų subsidija, garantinio mokesčio subsidija, techninė parama arba lygiavertė priemonė	17.377.201

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	540.603.253

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	540.603.253

4 PRIORITETAS. ENERGIJOS EFEKTYVUMO IR ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGIJOS GAMYBOS IR NAUDOJIMO SKATINIMAS
Įgyvendinant šį prioritetą, bus investuojama į veiklas, apimančias nuoseklią AIE plėtrą ir energijos efektyvumo skatinimą įvairiuose sektoriuose (AIE skatinami šilumos ir elektros energijos srityse, taip pat pramonės įmonėse; modernizuojami šilumos ir elektros energijos tinklai, siekiant integruoti į rinką energiją, pagamintą iš AIE; energijos efektyvumas bus skatinamas visoje energijos grandinėje (gamyboje, tiekime ir vartojime). Taigi, siekiant efektyviai spręsti energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo iššūkius, būtina derinti ERPF ir SaF finansuojamas veiklas, nes tai leis įgyvendinti integruotu požiūriu pagrįstus projektus, užtikrins išsamią veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo stebėseną ir kokybišką atsiskaitymą. Taip pat ERPF fondo lėšomis numatoma skatinti darnų judumą, kuriant efektyvią viešojo ir privataus transporto sąveiką, didinant viešojo transporto patrauklumą ir prieinamumą bei diegiant tam skirtas ITS. Papildant šias veiklas, iš SaF fondo lėšų bus atnaujinamas pasenęs ir aplinką teršiantis viešojo transporto priemonių parkas, taip didinant viešojo transporto patrauklumą.

4.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**AIE gamybos ir skirstymo skatinimas**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

4.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą**
Lietuvos tikslas iki 2020 m. padidinti AIE dalį bendrame galutiniame energijos suvartojimo balanse mažiausiai iki 23 proc. bei Europos Sąjungos tikslas - mažiausiai iki 27 proc. iki 2030 m. (2014 m. ji sudarė 23,86 proc.). Taip pat padidinti AIE dalį centralizuotai tiekiamos šilumos kuro balanse ne mažiau kaip iki 60 procentų (2014 m. buvo apie 46 proc.), iš AEI pagamintos elektros energijos dalį ne mažiau kaip iki 20 procentų (2014 m. buvo 13,7 proc.). Lietuvoje centralizuotai apšildoma apie 65 proc. viso miestuose esamo gyvenamojo ploto. Šiuo metu Lietuvos centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje brangesnės gamtinės dujos vis dar sudaro ženklią dalį bendrame kuro balanse (2014 m. apie 47 proc. nuo bendro šilumos kuro balanso). Siekiant mažiausiomis sąnaudomis užtikrinti patikimą ir kokybišką centralizuotos šilumos tiekimą vartotojams, būtina brangias importuojamas dujas pakeisti vietiniu, pigesniu biokuru, kuris šiuo metu Lietuvoje turi didžiausią potencialą. Todėl investicijos į energijos gamybos įrenginių pervedimą į biokurą yra efektyviausias būdas Lietuvai pasiekti užsibrėžtus tikslus. Lietuvai esant vienai iš didžiausių elektros energijos importuotojų labai svarbi vietinė elektros energijos gamyba ir gamybos pajėgumų didinimas, kuris ženkliai prisidės prie energetikos sektoriaus dekarbonizavimo tikslų. Šiuo metu Lietuvoje yra instaliuota apie 77 MW saulės šviesos elektrinių, iš kurių tik 3 MW yra naudojamos namų ūkių reikmėms. Papildomai 66 MW padidinus atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumus, kurie būtų orientuoti į namų ūkius, padidėtų elektros energijos sistemos patikimumas, vartotojai energiją gamintų savarankiškai ir efektyviai (sumažėtų elektros energijos gamybos nuostoliai), neteršdami aplinkos, gamindami ir vartodami energiją sąmojingiau atsižvelgdami į savo poreikius. Lietuva siekia padidinti šalies energetinį saugumą, sumažinti energetinį skurdą šalyje, padėti tolygiai vystytis šalies regionams bei pagerinti importo–eksporto balansą, optimaliai naudojant AIE, intensyviau išnaudojant kogeneracijos (bendro proceso metu gaminančių ir šilumą, ir elektrą) jėgainių, atitinkančių Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, teikiamus pranašumus.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Atsinaujinančių išteklių energijos dalis galutiniame energijos balanse	Proc.	Mažiau išsivystęs	21,72	2012	28	Lietuvos statistikos departa-mentas	Kartą per metus

4.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- AIE panaudojimas šilumos ir elektros energijos gamybai:
  - Planuojama remti AIE (daugiausiai vietinio biokuro, ypač atliekinės medienos) plėtrą kogeneracinėse elektrinėse, ypač didžiųjų miestų, kuriuose pagaminama ir suvartojama daugiau nei pusė centralizuotai tiekiamos šilumos šalyje, o pagrindinis kuras – gamtinės dujos, ir elektros sektoriuose.
  - AIE panaudojimas šilumos gamybai, keičiant senus, iškastinį kurą naudojančius, susidėvėjusius katilus į naujus ir efektyvius biokuro katilus.
  - Senų susidėvėjusius biokuro katilų keitimas į naujus ir efektyvius biokuro katilus centralizuotame šilumos tiekimo sektoriuje.

Investicijų į elektrinių atnaujinimą tinkamumas bus įvertintas, atsižvelgiant į direktyvos dėl prekybos išmetamųjų teršalų leidimais sistemos (ETS) ir SaF reglamento 2 straipsnio (2)(b) dalies nuostatas.

- Biokuro mobilizavimo ir logistikos sistemų tobulinimas. Planuojama remti biokuro žaliavos (ypač atliekinės medienos) mobilizavimo, gamybos bei transportavimo technikos įsigijimą, taip pat tarpinių biokuro sandėlių įrengimą.
- Paskirstytosios elektros energijos generacijos plėtra individualiuose namų ūkiuose. Remiamos AIE naudojančios technologijos, skirtos pasigaminti elektros energiją individualių namų ūkių reikmėms.

Didelės apimties projektai

Didelio naudingumo kogeneracijos pajėgumų, naudojančių atsinaujinančius energijos išteklius, sukūrimas Vilniaus mieste.

Vilniuje suvartojama apie trečdalį visos Lietuvoje centralizuotai tiekiamos šilumos. Didžiąją dalį kuro balanso Vilniaus mieste sudaro brangesnės už vietinį biokurą importuojamos gamtinės dujos. AEI dalis kuro balanse yra nepakankama, o daugiausia naudojančių įrenginių yra skirti gaminti tik šilumą. Todėl užtikrinus naujų didelio naudingumo kogeneracijos įrenginių, naudojančių biokurą, veikimą Vilniaus mieste bus padidintas didžiausios Lietuvoje centralizuoto šilumos tiekimo sistemos efektyvumas. Įgyvendinus šį didelės apimties projektą, kuris atitinka aplinkos apsaugos teisės aktus, būtų ne tik prisidėta prie darnios AIE sektoriaus plėtros, bet ir socialinės atskirties mažinimo bei energetinės nepriklausomybės didinimo.

SaF bendrieji ir specialieji produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Papildomi atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumai	MW	SaF	–	467	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bendras metinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažėjimas	t CO_2 ekvivalentu	SaF	–	430.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Įsigyti nauji biokuro žaliavos mobilizavimo, biokuro gamybos bei transportavimo įrenginiai	Skaičius	SaF		60	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

4.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	Energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos vartojimo įmonėse skatinimas

FONDAS	Europos regioninės plėtros fondas

4.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	Sumažinti energijos vartojimo intensyvumą pramonės įmonėse

Remiantis statistiniais duomenimis, Lietuvos pramonės įmonių energijos suvartojimo intensyvumas dvigubai didesnis negu ES-27 vidurkis. Pramonės įmonės produkcijos gamybai sunaudoja žymiai daugiau energijos negu kitų ES šalių įmonės. Tai tiesiogiai mažina pramonės įmonių konkurencingumą rinkoje ir didina produkcijos savikainą. Bendrame suvartojamos energijos balanse pramonės įmonių sunaudojamas energijos kiekis yra apie 20 proc.

Šių neigiamų pasekmių galima išvengti pramonės įmonių produkcijos gamyboje intensyviau išnaudojant kogeneracinių (bendro proceso metu gaminančių ir šilumą ir elektrą, kurių savikaina dėl to tampa iki 30 proc. mažesnė) jėgainių, atitinkančių Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, teikiamus pranašumus, ypač pasireiškiančius jų kūrenimui naudojant AIE, įgalinančius mažinti produkcijos energetinį intensyvumą. AIE vartojimas sumažina savo (įmonių) produkcijos gamybai naudojamos energijos kainą ir didina pramonės įmonių produkcijos konkurencingumą rinkoje.

Todėl planuojama skatinti AIE (atsinaujinantys energijos ištekliai suprantami, kaip tokie atsinaujinantys neiškastiniai energijos šaltiniai: vėjas, saulė, aeroterminiai, geoterminiai ir hidroterminiai ir vandenynų energijos ištekliai, hidroenergijos ištekliai, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų perdirbimo įrenginių dujos ir biodujos), naudojančių energijos gamybos pajėgumų įrengimą, naujų AIE efektyvesnio panaudojimo technologijų diegimą pramonės įmonėse, siekiant naudoti energiją pačių įmonių vidiniams poreikiams tenkinti, sudarant galimybę perteklinę energiją tiekti kitoms pramonės įmonėms ar perduoti į centralizuotus energetinius tinklus. Taip pat numatomas tinkamų technologinių sprendimų pritaikymas gamybos procese ir energetinio audito atlikimas, kurie įgalina didinti pramonės įmonių energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti energijos vartojimo intensyvumą.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio matavimo vienetai	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Energijos suvartojimo intensyvumas pramonės įmonėse	kg naftos ekvivalento 1000 eurų	Mažiau išsivystęs	222,9	2012	152,9	Eurostatas	Kartą per metus

4.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- AIE panaudojimas pramonės įmonėse. Pagal šią veiklą numatoma finansuoti AIE naudojančių energijos gamybos pajėgumų įrengimą, naujų AIE efektyvesnio panaudojimo technologijų kūrimą ir diegimą pramonės įmonėse, siekiant naudoti energiją pačių įmonių vidiniams poreikiams tenkinti, sudarant galimybę perteklinę energiją tiekti kitoms pramonės įmonėms ar perduoti į centralizuotus energetinius tinklus.
- Kogeneracinių jėgainių pramonės įmonėse įrengimas. Pagal šią veiklą numatoma finansuoti kogeneracinių jėgainių įrengimą pramonės įmonėse, siekiant naudoti vienu metu generuojamą elektrą ir šilumos energiją pačių įmonių vidiniams poreikiams tenkinti, sudarant galimybę perteklinę energiją tiekti kitoms pramonės įmonėms ar perduoti į centralizuotus energetinius tinklus.
- Įrangos ir technologijų (technologinių sprendimų), įgalinančių didinti energijos vartojimo efektyvumą pramonės įmonėse, diegimas.

- Energetinio audito pramonės įmonėse atlikimas. Paramą planuojama teikti, pavyzdžiui, „čekio“ principu, finansuojant energetinio audito atlikimą pramonės įmonėse. Vadovaujantis valstybės pagalbos taisyklėmis, prioritetas bus teikiamas MVĮ. Numatoma finansuoti didelių įmonių energetinius auditus, jeigu energijos vartojimo auditas atliekamas papildomai su pagal Direktyvą 2012/27/ES privalomu energijos vartojimo auditu. Audito metu identifikuojamos energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir anglies dioksido emisijos mažinimo galimybės bei numatomos atitinkamos priemonės siekiamam rezultatui pasiekti.

Didelės apimties projektai

Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Papildomi atsinaujinančių išteklių energijos pajėgumai	MW	ERPF	Mažiau išsivystęs	59	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bendras metinis energijos vartojimo sumažėjimas investicijas gavusiose pramonės įmonėse	kWh/metai	ERPF	Mažiau išsivystęs	328.067	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	Įmonės	ERPF	Mažiau išsivystęs	500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

4.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Energijos vartojimo efektyvumo, pažangaus energijos valdymo ir AIE vartojimo viešosiose infrastruktūrose, įskaitant viešuosius pastatus ir gyvenamųjų namų sektorių, rėmimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

4.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti energijos suvartojimą viešojoje infrastruktūroje ir daugiabučiuose namuose**

Lietuvoje energijos vartojimo efektyvumas per pastarąjį dešimtmetį (2000–2010 m.) sparčiai augo. 2010 m. galutinės energijos vartojimo intensyvumas Lietuvoje buvo 21,5 proc. mažesnis nei 2000 m.

Nepaisant teigiamų energijos intensyvumo pokyčių, Lietuvoje energijos suvartojama žymiai daugiau nei vidutiniškai ES ar atitinkamose senosiose ES šalyse narėse. Atnaujinant esamus daugiabučius ir viešosios paskirties pastatus galima pasiekti nuo 30 iki 50 proc. ekonominį energijos taupymo potencialą; taip pat, siekiant įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus iki 2020 m. 20 proc. sumažinti energijos suvartojimą ir pasiekti minimalius pastatų energinio naudingumo reikalavimus bei kasmet renovuoti po 3 proc. bendro centrinės valdžios subjektams priklausančių ir jų naudojamų šildomų ir (arba) vėsinamų pastatų patalpų ploto, būtina tęsti investicijas į senų daugiabučių, gyvenamųjų ir viešosios paskirties pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimą.

Gyvenamųjų namų renovavimo sėkmei reikalingas platesnis valdymo ir socialinių inovacijų panaudojimas šioje srityje – kvartalinės renovacijos, Energy service company (ESCO) modeliu besiremiančios renovacijos, išradingesnis kompleksinis renovacijos viešinimas ir valdymas.

Siektinas ekonominis energijos taupymo potencialas gyvenamuosiuose pastatuose ir jų inžinerinėse sistemose – 5,2 TWh, o visuomeninės paskirties pastatuose ir jų inžinerinėse sistemose – 2,5 TWh.

Taip pat nemažas energijos taupymo potencialas yra ir modernizuojant gatvių apšvietimą.

Sėkmingai įgyvendinus tokius projektus, būtų galima sutaupyti iki 50 proc. energijos, o eksploatacijos sąnaudos sumažėtų 60 proc. Siekiant didžiausio sutaupymo potencialo bei investicijų efektyvumo, prioritetą ketinama skirti didžiųjų miestų gatvių apšvietimo projektams

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Sunaudotas galutinės energijos kiekis paslaugų ir namų ūkių sektoriuose	tūkst. tne	Mažiau išsivystęs	2.109,6	2011	1.680	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

4.3.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti energijos vartojimo efektyvumą šilumos tiekimo srityje ir namų ūkiuose**

Siekiant spręsti 4.3.1. uždavinio aprašyme minimas energijos intensyvumo/efektyvumo problemas, bus taip pat investuojama į toliau aprašomas sritis.

Centralizuotai tiekiamos šilumos perdavimo tinklų modernizavimas leistų sumažinti šilumos perdavimo nuostolius tinkluose, pirminės energijos poreikį, šilumos kainą bei padidinti šilumos perdavimo patikimumą vartotojams. Nustatyta, kad šilumos nuostolius trasose Lietuvoje techniškai įmanoma sumažinti nuo dabar esamų 16,6 proc. iki 12 proc., o pasinaudojus ES fondų lėšomis per 2014–2020 m. laikotarpį, tikimasi nuostolius sumažinti iki 14 proc.

Kita opi Lietuvos problema – neefektyvus biomasės vartojimas šilumos gamybai prie centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos neprijungtuose namų ūkiuose. Tokiuose namų ūkiuose yra sunaudojama beveik tris kartus daugiau biokuro negu centralizuotai tiekiamos šilumos sektoriuje (kad būtų pagaminta 1MWh šilumos, CŠT sektoriuje sunaudojama apie 100 kg naftos ekvivalento biokuro, individualiai šilumą gaminančių apie 170–200 kg naftos ekvivalento biokuro). Senų katilų pakeitimas naujais individualiais katilais leistų 40 proc. sumažinti šiuo metu sunaudojamo biokuro kiekį, kuris sunaudojamas namų ūkiuose individualiai. Tuo pačiu būtų sumažinta ir oro tarša, dėl mažiau sunaudojamo biokuro būtų mažiau į aplinką išmetama kietųjų dalelių.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Transportavimo bei paskirstymo nuostoliai šilumos tinkluose	Tūkst. tne	–	127	2013	113	Lietuvos statistikos departamentas, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija	Kartą per metus
2.	Energijos suvartojimas namų ūkiuose (neprijungtuose prie centralizuotų šilumos tinklų)	Tūkst. tne	–	540	2013	310	Valstybinė įmonė Energetikos agentūra	Kartą per metus

4.3. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Daugiabučių namų atnaujinimas ir modernizavimas energetinį efektyvumą didinančiomis priemonėmis (įskaitant socialinių grupių gyvenamosios paskirties pastatus). Numatoma finansuoti

pastato energetinį naudingumą didinančias ir kitas pastato atnaujinimo (modernizavimo) (įskaitant kapitalinę renovaciją) priemones (šildymo ir karšto vandens sistemų, ventiliacijos ir rekuperacijos sistemų pertvarkymą, keitimą ar įrengimą, pastato fasado sienų šiltinimą, įskaitant sienų konstrukcijos defektų pašalinimą ir nuogrindos sutvarkymą, balkonų ar lodžijų įstiklinimą, jų esamos konstrukcijos sustiprinimą ar įrengimą, taip pat laiptinių lauko durų ir patalpų langų keitimą į mažiau šilumą praleidžiančius, rūsio perdangos šiltinimą, liftų atnaujinimą, kitų pastato bendrojo naudojimo inžinerinių sistemų sutvarkymą ir kitos tiesiogiai su atliekamais darbais susijusias priemones), įskaitant AIE juose diegimą ir įrengimą, siekiant atitikti ne mažesnę kaip C pastato energinio naudingumo klasę (angl. *major renovation*, kaip tai nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2010/31/EU dėl pastatų energetinio efektyvumo).

- Valstybės, savivaldybių institucijų ir įstaigų naudojamų pastatų renovacija ir modernizavimas. Planuojama remti valstybės, savivaldybių institucijų ir įstaigų pastatų, priklausančių valstybės, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms nuosavybės teise ir (arba) valdomų kitais teisėtais pagrindais, renovavimo priemones (išorinių atitvarų remontą ir (arba) rekonstravimą, pastatų energetikos sistemų modernizavimą ir (arba) rekonstravimą ir kitas susijusios priemones), siekiant pagerinti pastatų energines savybes, siekiant atitikti ne mažesnę kaip C pastato energinio naudingumo klasę (angl. *major renovation,* kaip tai nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2010/31/EU dėl pastatų energetinio efektyvumo) atsižvelgiant į energinio naudingumo susitarimų principą, taip pat AIE panaudojimo energijos gamybai juose skatinimui.
- Viešosios paskirties pastatų ir daugiabučių namų atnaujinimo skatinimas ir priežiūra. Numatoma finansuoti skatinimo veiklas (viešosios paskirties pastatų ir daugiabučių namų modernizavimo viešinimą, viešosios paskirties pastatų valdytojų ir daugiabučių namų savininkų ir/ar valdytojų informavimą ir konsultavimą), tipinių ir investicinių projektų rengimą, projektų administravimą, statybos techninę priežiūrą, taip pat vykdyti projektų įgyvendinimo priežiūrą, kontrolę.
- Miestų gatvių apšvietimo modernizavimas (planuojama remti miestų gatvių šviestuvų, atramų atnaujinimą, intelektualios kontrolės sistemos diegimą, skirstymo bei maitinimo spintų atnaujinimą).
- Energijos gamybos efektyvumo ir AIE naudojimo namų ūkiuose didinimas. Remiamas neefektyviai biomasę naudojančių katilų namų ūkiuose, kurie nėra prijungti prie centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos, keitimas į efektyvesnes technologijas, naudojančias AIE šilumos ir (ar) karšto vandens gamybai.
- Centralizuotai tiekiamos šilumos tinklų modernizacija ir plėtra. Remiamas šilumos tinklų modernizavimas šilumos perdavimo nuostolių mažinimui, tinklų darbo patikimumo didinimui bei šilumos tinklų plėtra perdavimo tinklų optimizavimui ir naujų vartotojų prijungimui.

Didelės apimties projektai

Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

ERPF ir SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Namų ūkių, priskirtų geresnei energijos vartojimo efektyvumo klasei, skaičius	Namų ūkiai	ERPF	Mažiau išsivystęs	30.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Metinis pirminės energijos suvartojimo viešuosiuose pastatuose sumažėjimas	kWh/per metus	ERPF	Mažiau išsivystęs	60.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Miestai, kuriuose sumažintos miestų apšvietimo eksploatavimo ir energijos sąnaudos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ERPF ir SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
4.	Bendras metinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimas	t CO_2 ekvivalentu	ERPF	Mažiau išsivystęs	80.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Namų ūkiai, kuriuose padidintas atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo efektyvumas	Namų ūkiai	SaF	–	9.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Šilumos vartotojai, kuriems šiluma tiekiama patikimiau ir pagerėjo tiekimo kokybė	Asmenys	SaF	–	660.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Modernizuoti centralizuoto šilumos tiekimo tinklai	Km	SaF	–	600	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

4.4. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Pažangiųjų žemos ir vidutinės įtampos paskirstymo sistemų diegimas ir plėtojimas**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

4.4.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Išbandyti pažangiojo tinklo technologijų diegimo perspektyvas**

Pažangiųjų tinklų, visų pirma, pažangiosios apskaitos diegimą numato ES politinio ir teisinio pobūdžio dokumentai, tame tarpe ir direktyva 2009/72/EB. Pažangioji apskaita ir pažangieji tinklai laikomi priemone, padėsiančia elektros energijos vartotojams visiškai įsitraukti ir aktyviai dalyvauti liberalizuotoje elektros energijos rinkoje.

Lyginant su kitomis ES šalimis, Lietuvoje išmaniųjų technologijų naudojimas skirstomojo elektros tinklo valdymui ir paslaugų galutiniams vartotojus teikimui šiuo metu yra menkai išvystytas. Nuotolinio rodmenų nuskaitymo technologija naudojama tik pas dalį stambių verslo klientų, tinklo valdymo automatizavimas naudojamas fragmentiškai, izoliuotose tinklo zonose. Siekiant užtikrinti technologinį tinklo atsinaujinimą, galimybes tinklą valdyti efektyviau ir sudaryti technologines prielaidas galutiniams vartotojams dalyvauti bendroje elektros rinkoje, būtina skatinti išmaniųjų technologijų skirstomajame tinkle plėtrą.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Lietuva sieks investuoti į pažangias elektros paskirstymo tinklo valdymo technologijas, kurios leidžia kurti naujas paslaugas vartotojams ir jiems aktyviai dalyvauti elektros rinkoje (paskirstytoji gamyba, paklausos valdymas, energijos kaupimas ir kt.) efektyviau ir operatyviau valdyti tinklą (tokiu būdu mažėja tinklo priežiūros išlaidos bei kyla elektros tiekimo patikimumo rodikliai).

Planuojama įgyvendinti kelis pilotinius projektus, kurie padės nubrėžti elektros skirstomojo tinklo vystymosi koncepciją ilguoju periodu. Siekiant spręsti paskirstytosios gamybos, pirmiausia, didelio kiekio AIE integravimo į žemos ir vidutinės įtampos elektros paskirstymo tinklus problemą, bus siekiama diegti pažangiųjų energijos tinklų technologijas, kurios sukurs galimybes didinti energijos vartojimo efektyvumą, taip pat suteiks vartotojams daugiau informacijos apie elektros energijos kainas, siūlant jų poreikiams labiau pritaikytą kainodarą bei sudarys prielaidas naujų paslaugų atsiradimui.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Elektros energijos tiekimo kokybės pagerėjimas (SAIDI[2])	Minutės	–	76,67	2012	70	Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija	Kartą per metus

4.4. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos
Elektros paskirstymo tinklų modernizavimas ir plėtra bei pažangiųjų tinklų technologijų diegimas. Planuojama finansuoti vidutinės ir žemos įtampos skirstomojo tinklo pastočių, skirstomųjų punktų ir linijų atnaujinimą, diegiant naujus įrenginius ir (ar) tinklo elementus su papildomomis įrenginių ir (ar) tinklo elementų techninėmis-funkcinėmis savybėmis, skirtomis pažangiam tinklui valdyti. Taip pat bus remiamos pažangios elektros tinklo valdymo sistemos – įskaitant, bet neapsiribojant, duomenų perdavimo ir nuotolinio valdymo įrenginių montavimą skirstomuosiuose punktuose ir transformatorinėse pastotėse, jų valdymo sistemų diegimą bei pažangiosios apskaitos įrenginių ir jų valdymo sistemų diegimą. Įgyvendinus minėtus projektus, elektros paskirstymo tinklai atitiks Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių pažangiojo tinklo standartus (tinklas, kuris gali ekonominiu požiūriu veiksmingai padėti integruoti visų prie tinklo prisijungusių naudotojų, įskaitant gamintojus, vartotojus ir abu šias veiklas vykdančius subjektus, elgesį ir veiksmus, siekiant užtikrinti ekonominiu požiūriu veiksmingą ir tvarią elektros energijos sistemą, kuriai būdingi nedideli nuostoliai, aukšta kokybė, didelis tiekimo saugumas ir sauga).

Didelės apimties projektai
Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Papildomai prie pažangiųjų tinklų prijungtų vartotojų skaičius	Vartotojai	SaF	–	10.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Įrengtos naujos ir (arba) atnaujintos transformatorių pastotės ir (arba) skirstyklos, sukuriant bent 3 naujas pažangiojo elektros tinklo technines-funkcines savybes	Skaičius	SaF	–	15	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

4.5. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Anglies dioksido kiekio mažinimo strategijų įgyvendinimo visų rūšių, ypač miesto, teritorijose skatinimas, darnaus ir įvairių rūšių judumo miestuose skatinimas ir priemonių, skirtų poveikiui aplinkai sušvelninti, diegimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas**

4.5.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Skatinti darnų judumą ir plėtoti aplinkai draugišką transportą, siekiant sumažinti anglies dioksido išmetimus**
Transporto sukuriamą CO_2 emisiją Lietuvoje didele dalimi lemia augantis asmeninių	

[2] Vidutinė neplanuotų elektros energijos persiuntimo nutraukimų trukmė.

automobilių skaičius ir jų naudojimas. Nuo 2007 iki 2012 metų automobilių skaičius 1000-čiui gyventojų didėjo kasmet ir padidėjo nuo 450 iki 541, t.y. 0 proc. Per tą patį laikotarpį metinis miestų autobusais vežtų keleivių skaičius sumažėjo nuo 259,4 iki 234,8 milijonų (9,2 proc.), priemiesčio – nuo 38,2 iki 26,1 milijonų (31,6 proc.) keleivių. Didėjant automobilių skaičiui, neturint efektyvių eismo valdymo sistemų ,ypač didesniuose miestuose, susidaro eismo spūstys, kas savo ruožtu dar labiau didina oro taršą CO_2.

Lietuvoje vieną iš aukščiausių automobilizacijos lygių visoje ES nulemia nekokybiškas ir nepatrauklus viešasis transportas. Fiziškai ir morališkai pasenę autobusai neskatina vidutines pajamas gaunančius gyventojus naudotis viešuoju transportu. Be to, šalies autobusų parkų nudėvėtų autobusų varikliai teršia aplinką CO_2 ir kitais teršalais, o tai dar labiau nuteikia visuomenę prieš viešąjį transportą. Viešasis vietinis (miesto ir priemiesčio) transportas taip pat yra nepatrauklus dėl jo eksploatacinių parametrų – greičio, nepakanka efektyvių miesto eismo valdymo priemonių, autobusų juostų, intelektinių transporto (eismo valdymo) sistemų, kurios yra būtinos didinant viešojo transporto konkurencingumą,taip pat prisidėtų prie spūsčių mažinimo.

Darnaus transporto kliūtimi yra nebuvimas viešojo ir privataus transporto sąveikos – neišvystytos kombinuotojo transporto kelionių sistemos (angl. *Park&Ride* bei *Bike&Ride*), nepakankama sąveika tarp keleivių vežimo skirtingomis viešojo transporto rūšimis.

Dviračiai galėtų tapti puikia alternatyva automobiliams, tačiau dviračių takų nepakanka, o ir esami yra labai nesaugūs eismo požiūriu. Dviratininkams dažnai tenka rinktis važiuojamą dalį, nes dviračių takai tik fragmentiški, trūksta vientisų trasų. Lietuva viena iš pirmaujančių pagal žuvusiųjų dviratininkų skaičių, o tai atgraso žmones kelionėms į darbą rinktis dviračius vietoj automobilio. Dviračių takų tiesimas yra būtina priemonė skatinti naudojimąsi dviračiais taip mažinant automobilių naudojimą.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, įgyvendinus infrastruktūrines priemones ir intelektines transporto sistemas, skirtas efektyviau naudotis automobiliais ir sumažinti automobilių spūstis, įsigijus naujų autobusų, bus paskatinta gyventojus rinktis viešąjį miesto ir priemiestinį transportą, taip pat kitus darnaus transporto sprendimus – dviračius, elektromobilius, keliones pėsčiomis. Siekiant užtikrinti žmonių bei verslo darnų judumą ir tuo pačiu nedidinti automobilių skaičiaus, numatoma parengti darnaus judumo planus, kuriais vadovaujantis bus koordinuojama transporto infrastruktūros plėtra, didinamas jos efektyvumas, koordinuotai diegiamos naujos transporto paslaugos, derinant transporto rūšis, keičiamas keleivių požiūris į viešąjį transportą ir elgsena, bus įrengtos elektromobilių įkrovimo stotelės, kurios sudarys galimybę plačiau šalyje naudoti elektromobilius. Taip pat numatoma naudoti daugiau alternatyviųjų ir mažiau aplinką teršiančių degalų ir taip mažinti aplinkos taršą (siekiama, kad 2020 m. 10 proc. kuro transporto sektoriuje būtų pagaminama iš AIE). Numatytais kompleksiniais darnaus judumo sprendimais per 2014–2023 metus tikimasi 10 proc. sumažinti namų ūkių iš transporto veiklos į atmosferą išmestą CO_2 bei sustabdyti keleivių skaičiaus mažėjimą vietiniame viešajame susisiekime, o naudojimąsi miesto viešuoju transportu padidinti 3,9 proc.

ERPF ir SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Anglies dioksido (išskyrus išsiskiriantį iš biomasės) kiekis, namų ūkių išmestas į atmosferą iš transporto veiklos	Tūkst. tonų	Mažiau išsivystęs	564,5	2011	507	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus
2.	Viešuoju miesto transportu vežamų keleivių skaičius	Skaičius	Mažiau išsivystęs	234.900.000	2013	244.000.000	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

4.5. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Darnaus judumo planų (SUMP) rengimas ir juose numatytų darnaus judumo priemonių įgyvendinimas miestų ir rajonų savivaldybėse;
- Draugiškų aplinkai vietinio susisiekimo (miesto ir priemiestinio) viešojo transporto priemonių įsigijimas. Viešojo transporto paslaugų ir įrangos riboto judumo ir fizinę negalią turinčių asmenų poreikiams tenkinti diegimas, pritaikant universalaus dizaino sprendimus;
- Miestų gatvių pritaikymas viešojo transporto poreikiams (greitųjų autobusų sistemos diegimas ir kt.); šiuolaikiškų inžinerinių eismo saugos (pavyzdžiui, perėjų, atitvarų, žiedinių sankryžų ir pan.) ir saugumo (pavyzdžiui, stebėsenos sistemų) priemonių diegimas; dviračių ir/ar pėsčiųjų takų ir/ar trasų rekonstrukcija ir plėtra;
- Intelektinių transporto sistemų diegimas didinant viešojo transporto sistemos efektyvumą (viešojo transporto pirmumo sistemos, intermodalinio susisiekimo sistemos, elektroninės bilietų sistemos, kelionės tęstinumo užtikrinimas ir kokybės gerinimas, diegiant multimodalinių maršrutų planavimo ir paieškos sistemas, gerinant viešojo transporto informacijos paieškos ir sklaidos sistemas, didinant transporto sistemos prieinamumą žmonėms su specialiaisiais poreikiais ir kt.);
- Viešojo ir privataus transporto sąveikos ir darnaus judumo sistemų kūrimas (*Park&Ride, Bike&Ride* aikštelės ir kt., viešųjų dviračių sistemos (angl. *Bike Sharing*));
- Elektromobilių pakrovimo/ baterijų keitimo infrastruktūros/stotelių tinklo plėtra.

Didelės apimties projektai

Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

ERPF ir SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų kelių ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Įrengtų naujų dviračių ir/ar pėsčiųjų takų ir/ar trasų ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Rekonstruotų dviračių ir/ar pėsčiųjų takų ir/ar trasų ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Įgyvendintos darnaus judumo priemonės	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Įdiegtos intelektinės transporto sistemos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Įsigytos naujos ekologiškos viešojo transporto priemonės	Skaičius	SaF	–	120	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

Atrenkant projektus bus laikomasi šių pagrindinių principų:

- Teikdama Fondų finansavimą didelėms įmonėms, vadovaujančioji institucija užtikrins, kad šis finansavimas neturės įtakos reikšmingam darbo vietų mažėjimui kitose ES esančiose gyvenamosiose vietovėse. Taip pat atrenkant projektus bus atsižvelgiama ir jų indėlį klimato kaitos mažinimui bei galimybes panaudoti inovatyvias finansines priemones.
- Veiksmų programos 4.1. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.
- Veiksmų programos 4.2. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu.

- Veiksmų programos 4.3. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.
- Pastatų renovacijai planuojama taikyti ir Sutarties dėl energijos vartojimo efektyvumo (angl. *Energy Performance Contracting, EPC*) modelį, kuris leidžia pasiekti gerų energijos taupymo rezultatų.
- Įgyvendinant energijos efektyvumo didinimo namų ūkiuose priemones, kai galutiniai naudos gavėjai yra fiziniai asmenys, sukurtas įgyvendinimo mechanizmas užtikrins, kad atitiktų Bendrųjų nuostatų reglamento 2 straipsnio 10 dalyje nustatytą paramos gavėjo apibrėžimą (t.y. paramos gavėjai bus valstybinės ar privačios įstaigos, o ne fiziniai asmenys).
- Veiksmų programos 4.4. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu.
- Veiksmų programos 4.5. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją) ir regionų projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Regionų projektų planavimas – atrankos būdas, kai atrenkami projektai, skirti savivaldybės kompetencijai priskirtoms funkcijoms atlikti, kurie yra planuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais ir regiono plėtros planu.
- Jeigu konkrečiam projektui subsidijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra atitiks sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte. Subsidijų skyrimo procedūra bus nediskriminuojanti ir skaidri.
- Šio investicinio prioriteto veiklos gali būti įgyvendinamos taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Šiuo metu yra analizuojamos finansinių instrumentų panaudojimo galimybės.

Daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo projektams finansuoti numatoma teikti lengvatines paskolas, finansinių tarpininkų teikiamoms paskoloms – garantijas, derinant su palūkanų kompensavimu ir subsidijomis.

Uždavinio 4.1.1 veiklai „Senų susidėvėjusius biokuro katilų keitimas į naujus ir efektyvius biokuro katilus centralizuotame šilumos tiekimo sektoriuje“ įgyvendinimui planuojama taikyti finansų inžinerijos priemones.

Naujos finansinės priemonės bus įgyvendinamos, atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	162.512.112	664.943.173	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Namų ūkių, priskirtų geresnei energijos vartojimo efektyvumo klasei, skaičius	Namų ūkiai	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	30.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 55 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Paskolų ar garantijų, suteiktų daugiabučio namo atnaujinimui, skaičius	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	450	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus nustatyta namų ūkių, priskiriamų geresnei energijos vartojimo efektyvumo klasei. Paskolų ar garantijų, suteiktų daugiabučio namo atnaujinimui, skaičius rodys, ar intervencijos įgyvendinamos numatyta apimtimi.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	SaF	–	81.038.931	423.551.096	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Papildomi atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumai	MW	SaF	–	0	467	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 49 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuoja produkto rodiklio „Papildomi atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumai“ reikšmė	Skaičius	SaF	–	200	–	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų: rodiklio bus siekiama įgyvendinant, iš esmės, vieną didelės apimties projektą, kuris nebus baigtas iki 2018 m. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyje suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektais bus įgyvendintas numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Modernizuoti centralizuoto šilumos tiekimo tinklai	km	SaF	-	150	600	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 33 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ERPF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį tęsti paskolų teikimo būdą daugiabučių atnaujinimo projektų finansavimui.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų SaF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis: tikėtiną paramos intensyvumą ir įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas nustatytą vidutinį vieneto įkainį instaliuotam 1 MW elektros galios. Nustatant

tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį suderinti su EK valstybės pagalbos schemas bei didelės apimties projektus, taip pat institucinę patirtį administruojant ES fondų lėšas.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	09	Atsinaujinančioji energija: vėjo	1.158.480
SaF	09	Atsinaujinančioji energija: vėjo	2.000.000
ERPF	10	Atsinaujinančioji energija: saulės	11.015.593
SaF	10	Atsinaujinančioji energija: saulės	15.000.000
ERPF	11	Atsinaujinančioji energija: biomasės	7.240.501
SaF	11	Atsinaujinančioji energija: biomasės	209.793.224
ERPF	12	Kitų rūšių atsinaujinančioji energija (įskaitant hidroelektrinių, geoterminę ir jūrų energiją) ir atsinaujinančiosios energijos integravimas (įskaitant kaupimą, dujų gamybą naudojant energiją ir atsinaujinančiojo vandenilio infrastruktūrą)	579.240
ERPF	13	Siekiant efektyvaus energijos vartojimo vykdoma viešosios infrastruktūros renovacija, parodomieji projektai ir pagalbinės priemonės	160.392.880
ERPF	14	Siekiant efektyvaus energijos vartojimo vykdoma esamų būstų renovacija, parodomieji projektai ir pagalbinės priemonės	336.171.919
SaF	15	Vidutinės ir žemos įtampos pažangiosios energijos skirstymo sistemos (įskaitant pažangiuosius elektros energijos tinklus ir IRT sistemas)	20.273.401
SaF	16	Itin veiksminga bendra šilumos ir elektros energijos gamyba ir centralizuotas šilumos tiekimas	69.508.804
ERPF	43	Netaršaus miesto transporto infrastruktūra ir skatinimas (įskaitant įrangą ir transporto priemones)	27.513.902
SaF	43	Netaršaus miesto transporto infrastruktūra ir skatinimas (įskaitant įrangą ir transporto priemones)	43.443.003
ERPF	44	Pažangios transporto sistemos (įskaitant paklausos valdymo įvedimą, rinkliavų sistemas, IT stebėjimo, valdymo ir informacines sistemas)	7.240.500
ERPF	68	MVĮ efektyvus energijos vartojimas ir jose vykdomi parodomieji projektai, taip pat pagalbinės priemonės	855.781
ERPF	70	Efektyvaus energijos vartojimo skatinimas didelėse įmonėse	4.344.300
ERPF	90	Dviračių ir pėsčiųjų takai	8.688.601

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	120.981.198
SaF	01	Negrąžinamoji subsidija	331.056.430
ERPF	04	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: paskola arba lygiavertė priemonė	215.420.684
ERPF	05	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: garantija arba lygiavertė priemonė	115.848.008
ERPF	06	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: palūkanų subsidija, garantinio mokesčio subsidija, techninė parama arba lygiavertė priemonė	112.951.807
SaF	06	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: palūkanų subsidija, garantinio mokesčio subsidija, techninė parama arba lygiavertė priemonė	28.962.002

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	228 453 585
SaF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	360 018 432
ERPF	02	Mažos miesto teritorijos (vidutiniškai tankiai apgyvendintos, > 5 000 gyventojų)	146 258 109
ERPF	07	Netaikoma	190 190 003

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Integruotosios teritorinės investicijos: miesto teritorijos	13.094.537
ERPF	03	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	9.981.212
SaF	03	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	25.304.225
ERPF	07	Netaikoma	542.125 948
SaF	07	Netaikoma	334.714.207

5 PRIORITETAS. APLINKOSAUGA, GAMTOS IŠTEKLIŲ DARNUS NAUDOJIMAS IR PRISITAIKYMAS PRIE KLIMATO KAITOS
Veiksmų programos 5 prioritetas „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ sudaromas taip, kad apimtų dviejų teminių tikslų, t.y. Nr. 5 „Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas“ ir Nr. 6 „Aplinkosauga ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimas“ investicinius prioritetus. Toks jungimas tikslingas, atsižvelgiant į glaudžią numatomų finansuoti prisitaikymo prie klimato kaitos pajėgumų stiprinimo veiksmų sąsają su tam tikrais aplinkosaugos ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimo veiksmais: Pagal 5 teminį tikslą numatomos prisitaikymo prie klimato kaitos investicijos į aplinkos monitoringo, vertinimo, kontrolės techninių pajėgumų stiprinimą ir klimato kaitos žinių plėtrą turi tiesioginę sąsają su 6 teminiame tiksle numatytais paviršinio ir požeminio vandens (įskaitant Baltijos jūrą) bei buveinių ir rūšių vertinimo pajėgumų stiprinimo veiksmais. Pagal 5 teminį tikslą taip pat numatomi remti potvynių rizikos valdymo, pajūrio juostos apsaugos ir gyventojų perspėjimo apie pavojus ir gelbėjimo sistemų plėtros veiksmai padės ne tik prisitaikyti prie klimato kaitos, bet ir siekti geros vandens telkinių būklės, kraštovaizdžio išsaugojimo bei užtikrinti efektyvią Baltijos jūros teršimo rizikos valdymo sistemą. Siekiant efektyviai spręsti problemas, būtina derinti ERPF ir SaF finansuojamas veiklas, nes šių dviejų teminių tikslų jungimas į vieną veiksmų programos prioritetą leis įgyvendinti integruotu požiūriu pagrįstus projektus (numatoma, kad daugeliu aukščiau nurodytų atvejų atskiras veiklas įgyvendins tas pats projektų vykdytojas), užtikrins išsamią veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo stebėseną ir kokybišką atsiskaitymą.

5.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investicijų, susijusių su prisitaikymu prie klimato kaitos, įskaitant pagrįstas ekosisteminiu požiūriu, skatinimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas**

5.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius**
Pastaraisiais dešimtmečiais vis akivaizdžiau pasireiškianti klimato kaita kelia grėsmę aplinkai, ūkinei veiklai. Didėja pavojingų gamtinių reiškinių, susijusių su klimato kaita, t. y. potvynių, stichinių ir katastrofinių meteorologinių reiškinių (uraganai, snygiai, vėtros, sausros, kaitros ir kt.), taip pat ekstremaliųjų gamtinių reiškinių, pasikartojimas, trukmė ir stiprumas. Dėl dažnesnių uraganinių audrų mažėja smėlio ištekliai Baltijos jūros krante ir priekrantėje, ardomi krantai, kyla grėsmė neigiamai paveikti kraštovaizdį ir ekosistemų vientisumą. Taip pat fiksuojamas didesnis smarkių liūčių (2012 m. Lietuvoje 19 proc. buvo viršytas santykinis kritulių normos rodiklis) kiekis ir esamų paviršinių (lietaus) surinkimo sistemų nepajėgumas priimti didelį vandens kiekį, todėl liūčių metu dalis miestų teritorijų yra užtvindomos. Taip pat pastaraisiais metais fiksuojama ilgėjanti potvynių trukmė (2000–2009 m. pavasario potvyniai Nemuno žemupyje tęsdavosi 1,5–2 mėnesius, o pastaraisiais metais jie trunka apie 3 mėnesius). Pastarieji reiškiniai sukelia gyventojams, verslui, valstybei vis didesnę materialinę žalą ir nepatogumus. Lietuvos gelbėjimo tarnybų parengtis ekstremaliems gamtos reiškiniams nėra pakankama, perspėjimas apie pavojus garsinėmis sirenomis užtikrinamas tik 50 proc. gyventojų ir ūkio subjektų. Siekiant minimizuoti neigiamas klimato kaitos pasekmes ir mažinti ekosistemų ir šalies ūkio pažeidžiamumą, turi būti sukurta tyrimais ir aplinkos stebėjimais paremta klimato kaitos duomenų bazė, hidrologinių, meteorologinių ir ankstyvojo perspėjimo stočių sistema, stiprinami stichinių nelaimių valdymo pajėgumai ir reagavimo ištekliai, įgyvendinamos priemonės,	

švelninančios potvynių, gausių lietų ir kitų gamtos stichijų neigiamą poveikį aplinkai ir infrastruktūrai, ekonominei veiklai, žmonių sveikatai ir gyvybei.

Numatomos investicijos sudarys sąlygas tinkamai prisitaikyti prie klimato kaitos, t.y. mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir ekonomikai. Sėkmingų rezultatų prisitaikymo prie klimato kaitos srityje padės siekti tęstinis bendradarbiavimas su kaimyninėmis valstybėmis, kuris yra vykdomas, vadovaujantis įvairiais Bendrijos ir tarpvyriausybiniais susitarimais.

ERPF ir SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Neigiamų potvynių padarinių potenciali žala ekonominei veiklai	mln. EUR	Mažiau išsivysčiusios	86,5	2013	69,5	Aplinkos apsaugos agentūra	Kartą per trejus metus

5.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Aplinkos monitoringo, vertinimo, kontrolės techninių pajėgumų optimizavimas ir klimato kaitos žinių bazės plėtra. Numatoma remti valstybės institucijų, atliekančių aplinkos monitoringo ir kontrolės funkcijas, laboratorinės įrangos, technikos atnaujinimą, aplinkos informacinės sistemos modernizavimą, taršos objektų rizikos vertinimo sistemos rengimą, nacionalinės oro teršalų (azoto dioksido (NO_2) ir kietųjų dalelių) ir ŠESD apskaitos sistemos kūrimą ir valdymo pajėgumų stiprinimą, nacionalinės integruotos klimato paslaugų ir informacijos sistemos bei Lietuvos klimato stebėjimo duomenų skaitmeninio archyvo kūrimą. Taip pat numatomos investicijos į hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų bei miškų būklės, naudojimo, atkūrimo, įveisimo ir apsaugos kontrolės techninių pajėgumų atnaujinimą ir tobulinimą.
- Pajūrio juostos apsaugos ir potvynių rizikos valdymas bei prevencinių priemonių įgyvendinimas. Bus finansuojamos krantotvarkos priemonės Lietuvos pajūrio juostoje (paplūdimių papildymas smėliu, paplūdimio kopagūbrio priauginimo ir apsaugos priemonės) pagal Pajūrio juostos tvarkymo programą 2014–2020 m. Taip pat planuojama remti potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių ir valdymo planų atnaujinimą ir potvynių rizikos valdymo planuose numatytų priemonių įgyvendinimą, t.y. upių krantų erozijos mažinimo (sustabdymo) priemones (upių krantinių sutvirtinimą), apsauginių pylimų, hidrotechnikos statinių įrengimą ir rekonstravimą, potvynių padarinių šalinimą (vagų valymo ir gilinimo darbus), pirmenybę teikiant žaliosios infrastruktūros kūrimo ir ekosistemomis grindžiamo prisitaikymo investicijoms ir kt.
- Paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir renovacija. Miestuose su daugiau nei 20000 gyventojų numatoma inventorizuoti paviršinių nuotekų infrastruktūrą, rengti užtvindymo rizikos prevencijos ir valdymo planus, įrengti ir/ar rekonstruoti paviršinių nuotekų surinkimo tinklus ir kitą susijusią infrastruktūrą, taip pat paviršinių nuotekų valyklas, purvo ir naftos produktų atskirtuvus, filtrus, sedimentacijos tvenkinius ir kt.
- Gyventojų perspėjimo apie pavojus ir gelbėjimo sistemų tobulinimas ir plėtra. Bus investuojama į gyventojų perspėjimo ir informavimo apie pavojus (gamtinio, ekologinio ar techninio pobūdžio, taip pat kitus įvykius, dėl kurių gali susidaryti arba susidaro ekstremalioji situacija) priemonių tobulinimą, modernizuojant gyventojų perspėjimo sirenomis potencialiai pavojingose zonose sistemą. Taip pat bus remiamas gelbėjimo sistemų stiprinimas, aprūpinant gelbėjimo tarnybas modernia technika ir įranga, skirta naudoti potvynių ir kitų dėl klimato kaitos kylančių nelaimių metu (gelbėjimo transporto priemonėmis, kita gelbėjimo įranga ir priemonėmis (pavyzdžiui, valtimis, siurbliais ir pan.), darbo organizavimo priemonėmis (pavyzdžiui, kompiuterine, ryšių įranga, skirta darbo koordinavimo štabo veiklai organizuoti), logistikos priemonėmis, asmeninės apsaugos priemonėmis ir kt. Veiksmai, skirti didinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos efektyvumą ekstremalių situacijų atvejais, numatomi

finansuoti pagal veiksmų programos 10 prioritetą „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“.

ERPF ir SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Įrengtos arba atnaujintos aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo, hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų stotys	Skaičius	SaF	–	140	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Įsigyta gyventojų perspėjimo įranga ir gelbėjimo technika	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivysčs	22	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Gyventojai, kuriems yra naudingos apsaugos nuo potvynių priemonės	Asmenys	SaF	–	3.200	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Lietaus nuotėkio plotas, iš kurio surenkamam paviršiniam (lietaus) vandeniui tvarkyti, įrengta ir (ar) rekonstruota infrastruktūra	Hektarai	SaF	–	5.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Didelės apimties projektai
Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

5.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investicijos į atliekų sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

5.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį ir užtikrinti tinkamą radioaktyvių atliekų saugojimą**

2014 m. duomenimis Lietuvoje buvo surinkta 1,27 mln. t komunalinių atliekų (iš jų mišrių komunalinių atliekų – 0,92 mln. t), perdirbta – 21 proc., kompostuota – 9 proc., sudeginta – 9 proc., laikinai saugoma – 2 proc., pašalinta – 59 proc. Prognozuojama, kad 2020 m. bus surenkama 1,4 mln. t komunalinių atliekų, o po apdorojimo mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose susidarys apie 540 tūkst. t/metus po rūšiavimo likusių, perdirbti ir pakartotinai naudoti netinkamų, bet energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų, kurios turėtų būti panaudojamos energijai gauti. Klaipėdos termofikacinėje jėgainėje gali būti panaudota iki 180 tūkst. t/metus komunalinių ir pramoninių atliekų, todėl planuojama sukurti 160 tūkst. t/metus komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumus Vilniaus mieste.

Vertinant atliekų susidarymą, tvarkymo būklę ir atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimą, trūksta patikimų valstybinės atliekų apskaitos, gaminių ir pakuočių tiekimo į rinką duomenų, reguliarios ir sisteminės jų analizės, ypač vertinant komunalinių atliekų susidarymą ir tvarkymą. Vis dar nėra sukurtos vieningos gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos sistemos.

Siekiant sumažinti atliekų šalinimą sąvartynuose įgyvendinant atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą, būtina užtikrinti sukurtos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos efektyvų veikimą, plėtojant atskirą atliekų (žaliųjų, maisto/virtuvės, antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių) rūšiuojamąjį surinkimą, atliekų paruošimą perdirbimui, perdirbimo (kompostavimo) bei energijos atgavimo pajėgumus, ypatingą dėmesį skiriant atliekų pakartotiniam naudojimui ir atliekų prevencijai. Taip pat turi būti sudarytos organizacinės ir (ar) techninės sąlygos kasmet surinkti ir panaudoti ne mažiau kaip 55–80 proc. pakuočių atliekų, skaičiuojant pagal patiektą vidaus rinkai pakuočių kiekį, sukurti vieningą gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos sistemą. Prie šių tikslų siekimo taip pat prisidės taikomi šie nauji atliekų tvarkymo ekonominiai instrumentai: nuo 2016 metų įvedamas

mokestis už sąvartynuose šalinamas atliekas (vėliau nuosekliai didinamas), įvertinamas mokesčio už atliekų apdorojimą mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose ir mokesčio už atliekų panaudojimą energijai gauti įvedimo tikslingumas, planuojamas taikyti diferencijuotas komunalinių atliekų tvarkymo apmokestinimas bei įvedama užstato sistema vienkartinei gėrimų pakuotei. Ne mažiau svarbu didinti visuomenės sąmoningumą atliekų tvarkymo srityje.

Investicijomis prioriteto tvarka bus išplėtotos rūšiuojamojo surinkimo sistemos, sukurti pajėgumai komunalinių atliekų paruošimui perdirbti ar kitaip naudoti, panaudojimui energijai gauti. Projektais siekiama įgyvendinti Valstybinėje atliekų prevencijos programoje, Valstybiniame atliekų tvarkymo plane ir regioniniuose planuose iškeltus tikslus, uždavinius ir priemones.

Lietuva taip pat susiduria su problema dėl radioaktyvių atliekų tvarkymo, t.y. visos Lietuvos pramonės, medicinos įstaigų ir mokslo tyrimų centrų radioaktyviosios atliekos buvo laikomos Maišiagalos saugykloje eksploatavimo metu (1963–1988 m.). Atliktas išsamus saugos vertinimas nustatė, kad yra potenciali grėsmė pakenkti Bartkuškio telmologinio draustinio ekosistemai. Būtina išvalyti teritoriją ir radioaktyviąsias atliekas išvežti į naujai statomas Ignalinos AE saugyklas. Taip būtų įvykdyti aplinkos *acquis* reikalavimai, t.y. pašalinta galimai potencialių pavojingų medžiagų tarša Bartkuškio telmologiniame draustinyje.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis	Proc.	–	78	2011	30	Eurostatas	Kartą per metus
2.	Komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus, plastiko, metalo, stiklo atliekų dalis, paruošta pakartotinai naudoti ar perdirbti	Proc.	–	17	2010	50	Aplinkos apsaugos agentūra	Kartą per metus

5.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Komunalinių atliekų surinkimo ir apdorojimo sistemos plėtra. Numatomos investicijos į atliekų surinkimo infrastruktūrą, t.y. rūšiuojamojo surinkimo (antrinių žaliavų ir tekstilės), bioskaidžių (žaliųjų ir maisto) ir mišrių atliekų konteinerius, konteinerines aikšteles bei į atliekų rūšiavimo ir/ar apdorojimo įrenginius. Kartu bus vykdomos visuomenės švietimo ir informavimo priemonės vietos lygmenyje apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, atskiro surinkimo ir rūšiavimo svarbą, naudą, galimybes ir pan.
- Atliekų paruošimo perdirbti, pakartotinai ir kitaip naudoti pajėgumų sukūrimas ir modernizavimas. Numatoma teikti finansinę paramą ūkio subjektams antrinių žaliavų (tarp jų gaminių ir pakuočių atliekų) paruošimo perdirbti įrangai (rūšiavimo linijos, presai ir kiti apdorojimo įrenginiai) įsigyti ar modernizuoti, taip pat įrangai atliekų pakartotinio naudojimo ir/ar užstato sistemai įdiegti, kartu įgyvendinant tikslines visuomenės informavimo priemones apie atliekų prevenciją ir kitus atliekų tvarkymo aspektus. Taip pat numatoma sukurti po rūšiavimo likusių, netinkamų perdirbti, energinę vertę turinčių komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumus.
- Atliekų tvarkymo sistemos valdymas, stebėsena. Numatoma remti atliekų apskaitos informacinės sistemos modernizavimą, laboratorinės įrangos atliekų sudėčiai nustatyti įsigijimą, atliekų rūšių ir tvarkymo būdų identifikavimo studijų ir praktinių darbų atlikimą.
- Radioaktyvių atliekų Maišiagaloje saugyklos likvidavimas. Numatoma Maišiagalos saugykloje saugomas radioaktyviąsias atliekas išimti, išrūšiuoti, paruošti transportavimui ir transportuoti į naujai įrengtus Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų atliekynus.

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Sukurti/pagerinti atskiro komunalinių atliekų surinkimo pajėgumai	Tonos/metai	SaF	–	150.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Sukurti/pagerinti komunalinių atliekų paruošimo perdirbti ir/ar kitaip naudoti pajėgumai	Tonos/metai	SaF	–	100.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Sutvarkytas radioaktyviųjų atliekų kiekis	m^3	SaF	–	300	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Sukurti komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumai	Tonos/metai	SaF	–	160.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Didelės apimties projektai
Komunalinių atliekų naudojimo energijai gauti pajėgumų sukūrimas Vilniaus mieste. Didelės apimties projektas Vilniuje padidins išteklių naudojimo efektyvumą, nes po apdorojimo likusios, perdirbti netinkamos, energetinę vertę turinčios komunalinės atliekos bus panaudotos energijai gauti šilumą ir elektrą gaminančiame kogeneracijos įrenginyje. Projekto įgyvendinimas sumažins komunalinių atliekų šalinimą sąvartynuose, taip užtikrinant atliekų tvarkymo sistemų efektyvumą ir 2007–2013 metų programavimo laikotarpio investicijų į atliekų tvarkymo sektorių tęstinumą.

5.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investicijos į vandens sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos *acquis* reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

5.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklę**

Vandens kokybė Lietuvos upėse per pastarąjį dešimtmetį žymiai pagerėjo dėl atliktų didelių investicijų į nuotekų tvarkymo sistemą, tačiau Kuršių marios, Baltijos jūros priekrantė, apie du trečdalius Lietuvos upių ir trečdalis ežerų dar neatitinka geros vandens būklės reikalavimų (2012 m. geros būklės vandens telkinių dalis sudarė 54 proc.). Pagrindiniai paviršinių vandens telkinių būklei poveikį darantys žmogaus ūkinės veiklos veiksniai yra pasklidoji ir sutelktoji (iš konkretaus taršos šaltinio išleidžiamos komunalinės ar pramoninės nuotekos) tarša, o Baltijos jūros biologinei įvairovei – žmogaus veikla jūroje ir taršos incidentai.

Vadovaujantis direktyva, nustatančia Bendrijos veiksmus jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus, ir direktyva, nustatančia Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, ir 1992 m. Helsinkio konvencija dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos, strateginis Lietuvos tikslas vandens apsaugos srityje – iki 2020 m. pasiekti gerą būklę Baltijos jūros Lietuvai priklausančioje dalyje, Kuršių mariose ir maždaug ¾ paviršinių vidaus vandens telkinių.

Šiems tikslams pasiekti numatoma tęsti Baltijos jūros ir kitų vandenų stebėseną ir tyrimus, įgyvendinti upių baseinų valdymo planuose numatytas vandens ekologinės ir cheminės būklės gerinimo priemones. Šiomis priemonėmis bus prisidedama prie Europos vandens išteklių išsaugojimo metmenų komunikate, Jūrų erdvės planavimo direktyvoje ir ES Baltijos jūros regiono strategijoje nurodytų tikslų, nuostatų ir pagrindinių veiksmų, siekiant spręsti vandens aplinkai kylančias problemas, užtikrinant tvarų augimą ir išteklių naudojimą.

Numatomos investicijos sudarys sąlygas pagerinti paviršinių vandens telkinių ir Baltijos

jūros būklę. Sėkmingą rezultatų siekimą užtikrins tęstinis bendradarbiavimas su kaimyninėmis valstybėmis, dalyvaujant Helsinkio komisijos veikloje, taip pat vadovaujantis įvairiais ES ir tarpvyriausybiniais susitarimais.

Didelę įtaką paviršinių vandens telkinių ir Baltijos jūros geros aplinkosauginės būklės pasiekimui turės pasklidosios taršos valdymas ir gerosios ūkininkavimo praktikos taikymas žemės ūkio sektoriuje.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Vidutinė bendro azoto koncentracija Lietuvos Baltijos jūros teritoriniuose vandenyse	mg/l	–	0,50	2011	0,25	Aplinkos apsaugos agentūra	Kartą per metus
2.	Geros būklės paviršinių vandens telkinių dalis	Proc.	–	54	2010	72	Aplinkos apsaugos agentūra	Kartą per metus

5.3.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą**

Lietuvos miestuose esančių būstų, turinčių geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo patogumus, dalis yra pakankamai didelė (2011 m. atitinkamai 97,8 proc. ir 96,5 proc.). Aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 2000 g. e., visose yra įrengtos miesto nuotekų surinkimo sistemos, jose 98 proc. surinktų nuotekų tvarkymui taikomas antrinis valymas, 85 proc. – valymas pagal griežtesnius reikalavimus (tretinis). Tačiau vis dar išlieka aktualu užtikrinti kokybiškas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas mažesnėse aglomeracijose (2011 m. kaimuose atitinkamai vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo patogumus turinčių būstų skaičius sudarė 68,1 proc. ir 61 proc.).

Lietuvoje gyvenviečių, mažesnių kaip 2000 ir didesnių kaip 200 gyventojų, yra1267. Šiose gyvenvietėse gyvena apie 20 proc. Lietuvos gyventojų. Jose geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemos neatitinka ES Bendrosios vandens politikos direktyvos 2000/60/EB ir ES Miesto nuotekų valymo direktyvos 91/271/EEB reikalavimų. Dalis šių gyvenviečių nuotekų į paviršinius vandens telkinius išleidžiamos dalinai apvalytos arba nevalytos, taip darydamos neigiamą poveikį paviršinių vandens telkinių būklei. Apie 45 proc. Lietuvos paviršinių vandens telkinių būklė yra patenkinama arba bloga. Todėl šių vandens telkinių būklei gerinti būtina investuoti ne tik į didžiąsias gyvenvietes, bet ir į gyvenvietes, mažesnes nei 2000 gyventojų, tuo būdu užtikrinant vartotojams paslaugų atitiktį sveikatos apsaugos, aplinkos apsaugos ir paslaugų kokybės reikalavimams, aprūpinti, kuo daugiau gyventojų ir kitų galimų vartotojų (ilgalaikis tikslas – 95 proc. gyventojų) optimaliomis kainomis viešai tiekiamu geriamuoju vandeniu ir nuotekų tvarkymo paslaugomis, kas taip pat prisidės prie ITI vystymo programų įgyvendinimo.

Lietuvoje veikia 359 geriamojo vandens tiekėjai, aptarnaujantys 98 proc. Lietuvos teritorijos, tačiau tik 73 iš jų pagrindinė veikla yra vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas. Paslaugų teikimo kaštai šiose įmonėse labai skiriasi – didesnėse aglomeracijose dėl geresnės vadybos ir masto ekonomijos kainos vartotojams mažesnės, kai kaimo vietovėse įmonės patiria ir neturi galimybės užtikrinti tinkamos paslaugų kokybės ir kaštų susigrąžinimo principo. Siekiant mažinti netolygumus tarp miesto ir kaimo vietovių viešai tiekiamo geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų, būtina imtis priemonių, skirtų gerinti vandens tiekimo įmonių valdymą ir veiklos optimizavimą.

Investicijos į vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo ir sistemos efektyvumo didinimą užtikrins vandens naudojimo efektyvumą, sumažins nuotėkį iš skirstymo tinklų ir vandens tinklų nusidėvėjimą, taip pat užtikrins sąnaudų susigrąžinimo ir „teršėjas moka“

principo įgyvendinimą bei mažins sutelktąją taršą, o tai prisidės prie paviršinių vandens telkinių ir Baltijos jūros būklės gerinimo.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Vandens tiekimo paslaugų prieinamumas	Proc.	–	76	2012	90	Aplinkos ministerija	Kartą per metus
2.	Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas	Proc.	–	67	2012	90	Aplinkos ministerija	Kartą per metus

5.3. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Vandens išteklių valdymas, Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių stebėsena ir būklės gerinimas. Siekiant gerinti integruotą vandens išteklių valdymą, numatoma atnaujinti upių baseinų rajonų valdymo planus Baltijos jūros aplinkos apsaugos ir valdymo strateginius dokumentus ir priemonių programas vandensaugos tikslams pasiekti, rengti teršimo rizikos valdymo planus; stiprinti Baltijos jūros, kitų paviršinių vandens telkinių ir požeminio vandens būklės (ekologinių, biologinių, cheminių, hidrologinių, teršalų apkrovos parametrų) stebėsenos, vertinimo, taršos kontrolės ir likvidavimo sistemą, taip pat techninius šios sistemos pajėgumus; įgyvendinti priemonių programose rizikos vandens telkiniams priskirtų vandens telkinių geros būklės atstatymo priemones, t.y. paviršinių vandens telkinių tvarkymo, teršalų prietakos į vandens telkinius mažinimo, natūralaus hidrologinio režimo atkūrimo darbus, taip pat Baltijos jūros aplinkai ir biologinei įvairovei apsaugoti reikalingas priemones (įskaitant reabilitacijos centro įrengimą), ir pan. darbus.
- Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir renovacija. Numatoma skirti finansavimą: geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtrai aglomeracijose ne mažesnėse kaip 200 gyventojų, bet prioritetą teikiant aglomeracijoms virš 2000 gyventojų, kai yra užtikrinamas maksimalus vartotojų prijungimo lygis; tinklų renovacijai, siekiant didinti paslaugų kokybę ir efektyvumą bei mažinti nuostolius ir avarijų skaičių tinkluose; vandens gerinimo įrenginių statybai ir renovacijai, esant kokybinių rodiklių neatitikimui nustatytoms normoms; nuotekų valymo įrenginių statybai ir renovacijai, įskaitant tretinį valymą ten, kur tai numatyta upių baseinų valdymo planuose, taip pat nuotekų dumblo apdorojimui bei praeityje sukaupto dumblo sutvarkymui.
- Vandens tiekimo įmonių valdymo tobulinimas. Siekiant gerinti vandens tiekimo įmonių valdymą, įmonėms bus teikiama parama viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose esančio turto inventorizacijai, kaštų susigrąžinimo/sąnaudų mažinimo planų rengimui ir kitiems įmonių valdymo ir veiklos tobulinimo veiksmams įgyvendinti.

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Vandens telkiniai, kuriems taikytos būklės gerinimo priemonės	Skaičius	SaF	–	20	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos vandens tiekimo paslaugos	Asmenys	SaF	–	60.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos	Gyventojų ekvivalentas	SaF	–	1.020.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis	km	SaF	–	350	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės, kurių veiklos tobulinimui	Įmonės	SaF	–	48	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	parengti planai						

Didelės apimties projektai
Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

5.4. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Kultūros ir gamtos paveldo apsauga, propagavimas ir vystymas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

5.4.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką**

Visuomenė per mažai suvokia apie kraštovaizdį kaip žmonių gyvenamąją aplinką, jame esančių gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos reikmes, principus ir būdus, be to, kultūros paveldas nėra gerai ištirtas ir atskleistas, visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas ir aktyvumas yra gana mažas, nepakankamai tenkinami gyventojų kultūriniai ir rekreaciniai poreikiai. Nepakankamas švietimas ir informavimas apie Lietuvos kultūros ir gamtos paveldo savitumą ir reikšmę sąlygoja tai, kad visuomenė mažai prisideda prie Lietuvos kultūros kūrimo ir puoselėjimo.

2013 m. Eurobarometro tyrimo duomenimis, Lietuvos gyventojų susidomėjimas kultūros paveldo objektais yra gerokai žemesnis nei daugumos senųjų ES valstybių-narių: bent kartą per metus paveldo objekte apsilanko 53 proc. lietuvių (vokiečių – 63 proc., olandų – 71 proc., švedų – 79 proc.). Žemiausias šis rodiklis Lietuvoje ir lyginant su kitomis Baltijos šalimis. Tokiu būdu nepakankamai išnaudojamas paveldo vertybių kaip socialinės, rekreacinės ir ekonominės veiklos centrų potencialas. Panaši padėtis ir gamtos paveldo srityje: aplinkosauginiai-rekreaciniai objektai dėl prastos techninės būklės nepajėgūs efektyviai organizuoti visuomenės kultūrinį ir ekologinį švietimą bei poilsį, todėl bendras visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas yra žemas.

Lietuvos, kaip saugios ir paslaugios turistinės valstybės, įvaizdis labai sąlygoja turizmo sektoriaus konkurencingumą ir ekonomiką. Taigi, labai svarbu siekti gerinti Lietuvos, kaip darnios ir kokybiškos turizmo traukos vietovių visumos, įvaizdį ir suvokimą apie ją, propaguoti Lietuvos lankytinas vietas ir daryti jas patrauklesnes, geriau informuoti turistus apie Lietuvos turizmo galimybes šiuolaikiškomis informacinių technologijų priemonėmis. Turizmo sritis yra svarbi regioninei plėtrai, tačiau Lietuvoje nėra sukurta darni turizmo informacinė ir ženklinimo sistema, nepakankamai vystoma rinkodara. Pasaulio ekonomikos forumo rengiamoje Pasaulio kelionių ir turizmo konkurencingumo 2013 m. ataskaitoje Lietuva pagal kriterijų, matuojantį įgyvendinamų turizmo rinkodaros bei įvaizdžio gerinimo priemonių efektyvumą, užima 114 vietą iš 140 šalių.

Įgyvendinus šį uždavinį, bus pagerintas gyventojų aplinkosauginis sąmoningumas, užtikrinta gamtos ir rekreacinių išteklių apsauga ir racionalus naudojimas, padidintas saugomų teritorijų atvirumas visuomenei. Aktualizavus kultūros paveldo objektus, sukūrus efektyvią informacinę ir ženklinimo infrastruktūrą bei įgyvendinus rinkodaros priemones, bus pagerintas Lietuvos kaip patrauklios turizmui šalies įvaizdis Lietuvos ir užsienio šalių rinkose, taip pat padidintas Lietuvos gyventojų susidomėjimas kultūros paveldu, tokiu būdu paverčiant jo objektus socialinės, edukacinės ir ekonominės veiklos židiniais.

Atitinkamai šio uždavinio veiklos sieks ne tik paties uždavinio užsibrėžtų tikslų, tačiau prisidės ir prie integruotų teritorinių strategijų tikslų įgyvendinimo (regioninės ekonomikos skatinimo, darbo vietų kūrimo, tvarios plėtros užtikrinimo bei investicijų koncentravimo), užtikrinant sąsają su kitų investicinių prioritetų veiklomis.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Gerai informuotų apie aplinkos išteklius šalies gyventojų dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	55	2011	65	Eurobaro-metras	Du kartus per laikotarpį
2.	Lietuvos gyventojų, bent kartą per pastaruosius 12 mėn. apsilankiusių kultūros paveldo objekte, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	53	2013	60	Eurobaro-metras	Du kartus per laikotarpį
3.	Turistų (užsienio ir vietos) kelionių skaičius prioritetiniuose turizmo plėtros regionuose	Skaičius	Mažiau išsivystęs	4.420.000	2012	4.862.000	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

5.4. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Saugomų teritorijų tvarkymas, pritaikymas lankymui ir propagavimas. Numatoma skirti paramą saugomų teritorijų ir jose esančių kultūros ir gamtos paveldo objektų tvarkymui, pažinimui ir jų apsaugai reikalingų lauko informacinių sistemų įrengimui, lankytojų centrų, gamtos mokyklų – edukacinių centrų su vidaus ir išorės ekspozicijomis įrengimui, taip pat saugomų teritorijų lankymo ir poilsio infrastruktūros plėtrai bei rinkodarai, siekiant sudaryti galimybę visuomenei pasiekti visus svarbiausius išskirtinę vertę formuojančius gamtos objektus, juos pažinti ir atsakingai leisti laiką gamtoje.
- Visuomenės informavimas apie aplinką ir aplinkosauginių-rekreacinių objektų infrastruktūros tobulinimas. Siekiant didinti visuomenės aplinkosauginį sąmoningumą ir informuotumą apie aplinką, keisti ir ugdyti visuomenės mąstymą ir vartojimo kultūrą, skatinančią tausiai naudoti išteklius, numatoma finansuoti visuomenės informavimo, edukacines ir švietimo įvairiais aplinkos klausimais priemones. Taip pat numatomas valstybinės reikšmės parkų (kaip kultūros vertybių), aplinkosauginių-rekreacinių objektų modernizavimas, didinant jų patrauklumą, lankomumą ir šviečiamąjį/edukacinį poveikį, kas taip pat iš dalies prisidės prie regionų ekonominės plėtros ir/ar integruotų regiono investicijų planų įgyvendinimo.
- Bus vykdomas kultūros paveldo objektų kompleksiškas sutvarkymas ir pritaikymas kultūros, edukacinėms, ekonominėms ir socialinėms reikmėms, inovatyviai panaudojant jų socialinį ir ekonominį potencialą. Pritaikius pastatus naudojimui bus padidintas jų patrauklumas ir ekonominis gyvybingumas. Koordinuojant šias investicijas su regioninės plėtros, o ypač – ITI strategijomis, bus užtikrintas jų kompleksiškumas ir papildomumas.
- Numatoma finansuoti prioritetinių turizmo plėtros regionų, produktų ir trasų rinkodaros veiklas (prioritetiniai turizmo plėtros regionai išskirti Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programoje, atsižvelgiant į Ūkio ministerijos užsakymu atliktą Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimą (2013 m.): Vilniaus regionas, Pajūrio regionas, Nemuno žemupio regionas, Pietų Dzūkijos regionas, Rytų Aukštaitijos regionas, Žemaitijos aukštumų regionas). Rinkodaros veiklų efektyvumui užtikrinti bus finansuojamos turizmo įvaizdžio ir įgyvendinamų rinkodaros priemonių efektyvumo tyrimai. Taip pat planuojama sukurti turizmo objektų, maršrutų ir trasų ženklinimo sistemą (informaciniu stendus, ženklus, užrašus, nuorodas ir kt.), dėl kurių bus sudarytos sąlygos turistams ir lankytojams lengvai orientuotis ir gauti visą reikalingą informaciją, susijusią su turizmo ištekliais. Informacinė infrastruktūra bus plėtojama, išnaudojant regioninio bendradarbiavimo galimybes ir įgyvendinant darnios turizmo plėtros principus.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Numatomo apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus padidėjimas	Apsilankymai per metus	ERPF	Mažiau išsivystęs	250.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	77	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Įgyvendintos visuomenės informavimo apie aplinką priemonės	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	25	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Įgyvendintos turizmo rinkodaros priemonės	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	560	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Didelės apimties projektai
Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

5.5. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Biologinės įvairovės, dirvožemio apsauga ir atkūrimas, ekosistemų paslaugų, įskaitant *Natura2000*, ir žaliosios infrastruktūros skatinimas**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

5.5.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti vietinės augalijos ir gyvūnijos rūšių, buveinių ir kraštovaizdžio arealų būklę**

Biologinės įvairovės nykimas sutrikdo ekosistemų funkcijas, o tai neigiamai atsiliepia visuomenės gerovei ir ekonomikai. Natūralios ir pusiau natūralios ekosistemos užima daugiau kaip trečdalį Lietuvos teritorijos. Saugomos teritorijos užima 15,6 proc. šalies sausumos ploto, 12,4 proc. šalies teritorijos priklauso Europos ekologiniam tinklui *Natura2000*. Lietuvoje kai kurie gamtinių buveinių tipai patiria didelių permainų – vyksta ekosistemų fragmentacija, kinta kraštovaizdžio struktūra tiek dėl renatūralizacijos procesų, tiek dėl intensyvėjančios urbanizacijos, pokyčių žemės ūkio veikloje ir neracionalaus gamtos išteklių naudojimo. Šiuo metu Lietuvoje saugomos 768 rūšys ir 53 buveinių tipai. Didžiulę grėsmę augalijai ir gyvūnijai kelia invazinės rūšys, galimai nekontroliuojamas genetiškai modifikuotų organizmų plitimas. Siekiant augalų ir gyvūnų rūšių, natūralių buveinių palankios apsaugos būklės, būtina plėtoti saugomų teritorijų ir *Natura 2000* tinklą, vykdyti priemones, stiprinančias gamtinį karkasą, stabdančias biologinės įvairovės nykimą, ekosistemų ir jų teikiamų paslaugų kokybės blogėjimą.

Kraštovaizdžio struktūrai didžiausią neigiamą poveikį daro spartus užstatytų miestų erdvių tankinimas (žaliųjų erdvių mažėjimas), užmiesčių urbanizacijos plėtros procesai, kelių tinklo plėtra, erozijos procesai, taip pat apleistais statiniais, karjerais ir durpynais pažeistų teritorijų plotas, kurį reikia rekultivuoti. Siekiant išsaugoti įvairaus lygmens kraštovaizdžio arealus ir jų geoekologinį potencialą, būtina užtikrinti tinkamą jų planavimą, naudojimą ir tvarkymą, pažeistų kraštovaizdžio teritorijų atkūrimą, novatoriškų žaliosios infrastruktūros sprendimų diegimą, suderinant socialinius, ekonominius ir ekologinius interesus.

Numatoma, kiek įmanoma pristabdyti biologinės įvairovės nykimą ir ekosistemų ir jų teikiamų paslaugų kokybės blogėjimą, kur įmanoma, jas atkurti, užtikrinti saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Lietuvoje aptinkamų Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, kurių palanki apsaugos būklė, dalis	Proc.	–	20	2012	40	Aplinkos ministerija	Kartą per šešerius metus

5.5. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos
• Buveinių, rūšių, genetinių išteklių išsaugojimas ir atkūrimas, invazinių rūšių populiacijų reguliavimas, ekosistemų fragmentacijos mažinimas. Numatoma finansuoti saugomų ir griežtai saugomų rūšių apsaugos planų ir veiksmų planų konkrečioms saugomoms rūšims rengimą ir apsaugos priemonių įgyvendinimą tiek *Natura 2000* teritorijose, tiek kitose šalies teritorijose, taip pat augalų nacionalinių genetinių išteklių ir biosaugos užtikrinimo priemonių įgyvendinimą. Taip pat bus atliekami invazinių rūšių būklės tyrimai, rengiami jų gausos reguliavimo dokumentai ir įgyvendinamos gausos reguliavimo priemonės. Numatoma remti *Natura 2000* teritorijų vientisumo užtikrinimo ir gamtinio karkaso vietinio lygmens struktūrų (žaliųjų jungčių) projektavimo ir jų apsaugos bei tvarkymo priemonių įgyvendinimą, atsižvelgiant į prioritetinių veiksmų planą (angl. *Prioritised Action Framework*). • Saugomų teritorijų planavimas, monitoringas ir tvarkymas. Numatoma skirti paramą saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimui, *Natura 2000* tinklo optimizavimui, steigiant naujas paukščių ir buveinių apsaugai svarbias teritorijas, kadastro atnaujinimui, monitoringo sistemos ir teritorijų tvarkymo pajėgumų stiprinimui, rezervatų ir *Natura 2000* teritorijų tvarkymui. Siekiant užtikrinti palankią apsaugos būklę, ir toliau bus rengiami gamtotvarkos planai *Natura 2000* teritorijose saugomoms gamtinėms buveinėms ir rūšims. Patvirtintais gamtotvarkos planais bus įgyvendinami buveinių atkūrimo darbai. • Kraštovaizdžio apsauga, planavimas ir tvarkymas. Numatoma teikti paramą savivaldybių kraštovaizdžio tvarkymo planų parengimui, valstybinės reikšmės etaloninių kraštovaizdžio teritorijų tvarkymui, erozijos pažeistų vandens telkinių šlaitų ir kitų reljefo formų atkūrimui, pilotinėms žaliosios infrastruktūros įrengimo priemonėms, taip pat pažeistų teritorijų tvarkymo darbams.

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Buveinių, kurių palankiai apsaugos būklei palaikyti ar atkurti, buvo skirtos investicijos, plotas	Hektarai	SaF	–	1.150	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Išsaugoti, sutvarkyti ar atkurti įvairaus teritorinio lygmens kraštovaizdžio arealai	Skaičius	SaF	–	35	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Didelės apimties projektai
Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

5.6. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Miestų aplinkos gerinimo, miestų atkūrimo, apleistų pramoninių teritorijų (įskaitant pertvarkomas teritorijas) išvalymo ir atkūrimo, oro taršos bei triukšmo mažinimo priemonių skatinimas**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

5.6.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	Sumažinti miestuose kietųjų dalelių ore ir cheminių medžiagų grunte pavojaus sveikatai ir aplinkai taršos lygį

Viena iš pagrindinių problemų, su kuriomis susiduriama urbanizuotose teritorijose – nepakankama aplinkos oro kokybė, kenkianti žmogaus sveikatai ir aplinkai. Lietuvoje iki 18 proc. miestų gyventojų gyvena teritorijose, kuriose kietųjų dalelių (KD_{10}) koncentracija aplinkos ore viršija leistinas normas, t.y. 35 dienas per metus, kai paros ribinė vertė yra 50µg/m^3. Siekiant mažinti oro taršą ir užtikrinti reikalavimus atitinkančią miestų aplinkos oro kokybę, būtina pagerinti oro kokybės valdymą savivaldybių lygmenyje, didinti visuomenės sąmoningumą ir švietimą apie oro taršos keliamų grėsmių poveikį aplinkai, žmonių sveikatai ir gyvybei, taip pat įgyvendinti oro taršos kietosiomis dalelėmis mažinimo priemones, leisiančias sumažinti aplinkos oro taršą, kylančią dėl tinkamai neišvalytos sausos kelių dangos, kur ypač daug šių teršalų susikaupia žiemą dėl kelių barstymo smėlio ir druskų mišiniu.

Didžiausias neigiamas cheminių medžiagų taršos poveikis yra gausiai gyvenamose urbanizuotose vietovėse. Lietuvoje yra daugiau kaip 11 tūkst. potencialių cheminės taršos židinių, kurių bendras plotas siekia apie 0,43 proc. šalies ploto, iš jų apie 20,5 proc. (2285 vnt.) yra savivaldybių centrų arba didžiausio savivaldybės miesto teritorijoje. Siekiant išvengti pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai, turi būti vykdomos priemonės, skirtos tinkamai grunto apsaugai, užterštų teritorijų atkūrimui ir pavojingiausių taršos židinių esančių miestų teritorijose sutvarkymui.

Numatoma, kad miestų aplinkos oro kokybės gerinimo, taip pat grunto apsaugos, užterštų teritorijų atkūrimo ir pavojingiausių taršos židinių esančių miestų teritorijose sutvarkymo priemonės tam tikrose tikslinėse teritorijose prisidės prie integruotų teritorijų vystymo programų įgyvendinimo.

Planuojamos investicijos užtikrins savivaldybių galimybę taikyti veiksmingas priemones, padėsiančias užtikrinti reikalavimus atitinkančią aplinkos oro kokybę, taip pat pagerins miestų aplinką, sudarys sąlygas sutvarkytose teritorijose plėtoti įvairias ekonomines ir socialines veiklas

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Dienų, kai buvo viršyta kietųjų dalelių (KD_{10}) koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 5 didžiuosiuose miestuose	Dienos	–	201	2012	190	Aplinkos apsaugos agentūra	Kartą per metus
2.	Ypatingai didelio pavojaus potencialūs taršos židiniai	Skaičius	–	1.191	2012	1.170	Lietuvos geologijos tarnyba	Kartą per metus

5.6. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Miestų oro kokybės valdymas ir taršos kietosiomis dalelėmis mažinimo priemonių įgyvendinimas. Numatoma skirti paramą savivaldybių aplinkos oro kokybės valdymo planų parengimui ir, siekiant sumažinti miestų oro taršą kietosiomis dalelėmis – remti gatvių priežiūros ir valymo technologijų atnaujinimą, kartu vykdant savivaldybių lygmens visuomenės informavimo priemones apie galimybes kiekvienam asmeniškai prisidėti prie aplinkos oro taršos jo aplinkoje sumažinimo ir galimas neatsakingo gyventojų elgesio pasekmes.
- Cheminėmis medžiagomis užterštų urbanizuotų teritorijų tvarkymas. Siekiant mažinti

neigiamą šių teritorijų poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai ir užtikrinti gerą dirvožemio, grunto bei požeminio vandens cheminę būklę, bus skiriama parama pavojingiausių cheminėmis medžiagomis užterštų teritorijų likvidavimui (rekultivavimui) urbanizuotose teritorijose.

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Įsigyti gatvių valymo įrenginiai	Skaičius	SaF	–	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bendras rekultivuotos žemės plotas	Hektarai	SaF	–	20	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

Atrenkant projektus bus laikomasi šių pagrindinių principų:

- Veiksmų programos 5.1. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu ir regiono projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Veiksmų programos 5.2. ir 5.3. investicinius prioritetus įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu, valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją) ir regiono projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Planuojant veiksmus pagal šiuos prioritetus, bus atsižvelgiama į poreikį:

- stiprinti atsakingų institucijų ir organizacijų valdymo ir koordinavimo pajėgumus atliekų, vandens ir nuotekų tvarkymo politikos srityje, užtikrinant sąsajas su prioritetų „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ ir „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ intervencijomis;
- užtikrinti investicijų tvarumo ir sąnaudų efektyvumo principus, investuojant į atliekų vandens tiekimo ir tvarkymo infrastruktūros plėtrą.

- Veiksmų programos 5.4. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu, valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją) ir regiono projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Investuojant į kultūros ir tvaraus turizmo infrastruktūros objektus vidaus potencialo plėtojimui, bus vadovaujamasi ERPF reglamento 3 straipsnio nuostatomis, ypatingai atkreipiant dėmesį į 1 dalies e punkto nuostatas.
- Pagal šį prioritetą investuojant į kultūros ir tvaraus turizmo infrastruktūros objektus bus siekiama užtikrinti, kad visi restauruoti ir aktualizuoti kultūros paveldo objektai būtų užpildyti ekonomine, socialine, edukacine ir/arba kultūrine veikla.
- Šio investicinio prioriteto veiklos, gali būti įgyvendinamos, taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.
- Veiksmų programos 5.5. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją) ir regiono projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos

skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.

- Planuojant veiksmus pagal šį investicinį prioritetą, bus atsižvelgiama į poreikį atsižvelgti į ankstesnių programavimo laikotarpių patirtį, įgyvendinant veiksmus biologinės įvairovės apsaugos srityje ir užtikrinti koordinavimą su kitomis prioritetų „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ ir „Socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu“ intervencijomis.
- Veiksmų programos 5.6. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Planuojant veiksmus pagal šį investicinį prioritetą, bus atsižvelgiama į poreikį stiprinti atsakingų institucijų ir organizacijų valdymo ir koordinavimo pajėgumus aplinkos oro kokybės politikos srityse, užtikrinant sąsajas su prioritetų „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ ir „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ intervencijomis;
- Šio investicinio prioriteto veiklos, gali būti įgyvendinamos, taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Šiuo metu šiam investiciniam prioritetui įgyvendinti finansinių instrumentų taikyti nenumatoma, tačiau įgyvendinimo metu atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus gali būti numatytas finansinių instrumentų taikymas.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	42.480.211	225.503.187	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	77	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 66 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos“ reikšmė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	40	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, atsižvelgiant į tokių projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius paveldo objektų ir teritorijų tvarkymo darbus bei atsižvelgiant į nacionalinėse programose numatytus paveldo objektų tvarkymo etapus. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	SaF	–	195.048.471	837.058.691	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos vandens tiekimo paslaugos	Asmenys	SaF	–	0	60.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 14 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos vandens tiekimo paslaugos“ reikšmė	Asmenys	SaF	–	40.000	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, atsižvelgiant į produkto rodiklio skaičiavimo metodiką, pagal kurią pasiekimai skaičiuojami praėjus tam tikram laikui po projektų užbaigimo. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos	Gyventojų ekvivalen-tas	SaF	–	0	1.020.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 25 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos“ reikšmė	Gyventojų ekvivalen-tas	SaF	–	990.000	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, atsižvelgiant į produkto rodiklio skaičiavimo metodiką, pagal kurią pasiekimai skaičiuojami praėjus tam tikram laikui po projektų užbaigimo. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai įgyvendinami numatyta apimtimi.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Produkto rodiklis	Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis	Km	SaF	–	0	350	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 6 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis“ reikšmė	Km	SaF	–	350	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius darbus. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai įgyvendinami numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Sukurti komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumai	Tonos per metus	SaF	-	-	160.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 9 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Sukurti komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumai“ reikšmė	Tonos per metus	SaF		160.000	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius darbus. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai įgyvendinami numatyta apimtimi.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ERPF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį atlikti parengiamuosius kultūros ir gamtos paveldo objektų tvarkymo darbus bei institucinę patirtį administruojant ES fondų lėšas.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų SaF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – aplinkos priemonių įgyvendinimo specifiką ir produkto rodiklių skaičiavimo metodiką, pagal kurią kai kurie pasiekimai skaičiuojami tik praėjus tam tikram laikui po projektų užbaigimo.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
SaF	17	Buitinių atliekų tvarkymas (įskaitant atliekų mažinimo, rūšiavimo ir perdirbimo priemones)	87.230.306
SaF	18	Buitinių atliekų tvarkymas (įskaitant mechaninio ir biologinio apdorojimo, terminio apdorojimo, deginimo ir sąvartynų priemones)	67.400.000
SaF	19	Komercinių, pramonės ar pavojingų atliekų tvarkymas	4.000.000
SaF	20	Aprūpinimas žmonėms vartoti skirtu vandeniu (išgavimo, apdorojimo, laikymo ir skirstymo infrastruktūra)	100.642.956
SaF	21	Vandentvarka ir geriamojo vandens apsauga (įskaitant upių baseinų tvarkymą, vandentieką, specialias prisitaikymo prie klimato kaitos priemones, centralizuotą ir vartotojų apskaitą, apmokestinimo sistemas ir nuotėkio mažinimą	126.548.914
SaF	22	Nuotekų tvarkymas	131.053.058
ERPF	79	Prieiga prie viešojo sektoriaus informacijos (įskaitant atviruųjų duomenų e. kultūrą, skaitmenines bibliotekas, e. turinį ir e. turizmą)	9.847.081
SaF	83	Oro kokybės gerinimo priemonės	8.109.360
SaF	84	Integruota taršos prevencija ir kontrolė (IPPC)	12.164.041
SaF	85	Biologinės įvairovės apsauga ir didinimas, gamtos apsauga ir žalioji infrastruktūra	41.994.903
SaF	86	„Natura 2000“ teritorijų apsauga, atkūrimas ir tausus naudojimas	8.688.601
ERPF	87	Prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės ir su klimato kaita susijusios rizikos, pvz., erozijos, gaisrų, potvynių, audrų ir sausrų, prevencija ir valdymas, įskaitant informuotumo didinimo, civilinės saugos ir nelaimių valdymo sistemas bei infrastruktūrą	4.064.010
SaF	87	Prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės ir su klimato kaita susijusios rizikos, pvz., erozijos, gaisrų, potvynių, audrų ir sausrų, prevencija ir valdymas, įskaitant informuotumo didinimo, civilinės saugos ir nelaimių valdymo sistemas bei infrastruktūrą	104.842.447
SaF	89	Pramoninių vietovių ir užterštos žemės atkūrimas	18.825.301
ERPF	90	Dviračių ir pėsčiųjų takai	7.240.500
ERPF	91	Gamtos teritorijų turizmo potencialo plėtojimas ir propagavimas	34.427.192
ERPF	92	Viešųjų turizmui svarbių vertybių apsauga, plėtojimas ir populiarinimas	16.218.721
ERPF	93	Viešųjų turizmo paslaugų plėtojimas ir populiarinimas	23.030.022
ERPF	94	Viešųjų kultūros ir paveldo vertybių apsauga, plėtojimas ir populiarinimas	96.850.183

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	191.677.709
SaF	01	Negrąžinamoji subsidija	697.018.886
SaF	05	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: garantija arba lygiavertė priemonė	14.481.001

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	22.418.721
SaF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	466.770.971
SaF	02	Mažos miesto teritorijos (vidutiniškai tankiai apgyvendintos, > 5 000 gyventojų)	162.042.400
ERPF	03	Kaimo teritorijos (retai apgyvendintos)	45.467.692
SaF	03	Kaimo teritorijos (retai apgyvendintos)	20.563.022
ERPF	07	Netaikoma	123.791.296
SaF	07	Netaikoma	62.123.494

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	001	Integruotosios teritorinės investicijos: miesto teritorijos	6.707.702
ERPF	003	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	18.261.330
SaF	003	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	108.017.687
SaF	004	Kiti integraciniai tvarios kaimo plėtros metodai	4.344.300
ERPF	007	Netaikoma	166.708.677
SaF	007	Netaikoma	599.137.900

6 PRIORITETAS. DARNAUS TRANSPORTO IR PAGRINDINIŲ TINKLŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA
Remiantis statistikos duomenimis, Lietuva atsilieka nuo ES-27 vidurkio pagal pagrindinių transporto tinklų parametrus (Geležinkelių tinklo tankumas: 0,03 km/tūkst. km^2, dvikeliai keliai 2012 m. sudarė tik 22 proc. viso geležinkelių tinklo; tik 7 proc. krašto ir 20 proc. rajoninių kelių, turinčių asfalto dangą, nemažai kelių važiuojamoji dalis yra siauresnė negu 6 m.; tik 30 proc. kelių tenkina 11,5 t automobilio ašies apkrovos reikalavimus). Numatomos investicijos į kelių, geležinkelių, oro, jūrų ir vidaus vandenų transporto tinklus sumažins arba pašalins šį Lietuvos atsilikimą. Siekiant šio prioriteto konkrečių uždavinių ir veiklų integralaus ir efektyvaus įgyvendinimo, numatoma lygiagrečiai naudoti ERPF ir SaF lėšas. Suderinta kompleksinė šalies susisiekimo sistemos plėtra leis užtikrinti nuoseklią TEN-T tinklo plėtrą, nacionalinio tinklo techninių parametrų gerinimą bei prijungimą prie TEN-T, tokiu būdu bus pasiektas didžiausias laukiamas efektas ir veiksmingumas šalies, regionų ir, svarbiausia, ES lygiu. Toks skirtingų finansavimo šaltinių investicijų derinimas gali užtikrinti tinkamą nepertraukiamos transportavimo grandinės funkcionavimą, siekiant suderinti skirtingų TEN-T tinklo elementų bei skirtingų transporto rūšių efektyvų veikimą. SaF fondo lėšomis bus gerinamas TEN-T tinklas Lietuvoje, tiesiant reikiamas susisiekimo infrastruktūros jungtis su TEN-T ir trūkstamas grandis bei plėtojant skirtingų transporto rūšių sąveiką užtikrinančią infrastruktūrą. ERPF fondo lėšomis numatoma didinti verslo bei gyventojų regionuose mobilumą, tuo pačiu didinant regionų tarpusavio pasiekiamumą ir užtikrinant tinkamą sujungimą su TEN-T tinklu ir saugumą. Siekiant efektyviai spręsti problemas, būtina derinti ERPF ir SaF finansuojamas veiklas, nes tai leis įgyvendinti integruotu požiūriu pagrįstus projektus (numatoma, kad daugeliu aukščiau nurodytų atvejų atskiras veiklas įgyvendins tas pats projektų vykdytojas). Taip pat tai palengvins šio veiksmų programos prioriteto administravimą, stebėseną ir kokybišką atsiskaitymą.

6.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Bendros Europos daugiarūšio transporto erdvės kūrimo rėmimas investuojant į transeuropinį transporto tinklą**

FONDAS	**Sanglaudos fondas**

6.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti šalies daugiarūšės susisiekimo sistemos ir transeuropinių transporto tinklų sąveiką**

Esminis Lietuvos transporto sistemos iššūkis yra susijęs su geresne integracija į bendrą TEN-T tinklą, kuri yra pasiekiama per infrastruktūros techninių parametrų gerinimą, trūkstamų grandžių ar jungčių tiesimą, pralaidumo didinimą. Investuojant į TEN-T tinklo techninių parametrų gerinimą, taip pat būtina užtikrinti ir eismo saugą bei diegti aplinkosaugos priemones.

Vienas iš svarbiausių iššūkių, siekiant užtikrinti efektyvią nepertraukiamą transportavimo grandinę TEN-T tinkle, Lietuvos teritorijoje **skirtingų transporto rūšių sąveikumo gerinimas**. Dėl intermodalinio transporto terminalų trūkumo, nepakankamai efektyvios geležinkelių sąveikos su jūrų uostu, taip pat nėra gerai panaudojamas geležinkelių transporto potencialas.

Geležinkelių transportui TEN-T tinkle didžiausias iššūkis yra Pietų–Šiaurės krypties geležinkelio linijos infrastruktūros trūkumas. Plėtojant geležinkelį šia kryptimi, būtina užtikrinti jo sąveikumą su kitais TEN-T tinklo koridoriais, ypač įvertinant skirtingo vėžės pločio geležinkelių sujungimą bei sąveiką su kitos transporto rūšies infrastruktūra. Todėl kita aiški investicijų sritis yra multimodalinių terminalų sukūrimas bei plėtojimas.

Aplinkosauginiu požiūriu geležinkelių transportas nėra efektyvus dėl mažos tinklo elektrifikacijos (tik 7 proc.).

Lietuva atsilieka pagal greičio ir patogumo kriterijus TEN-T geležinkelių tinkle. Esamos

geležinkelių infrastruktūros atnaujinimas ir patobulinimas, antrųjų geležinkelio kelių statyba gerins linijų pralaidumą, didins šio transporto patrauklumą keleiviams bei skatins krovinių vežimą geležinkeliais.

Kelių transporto TEN-T tinkle yra nepakankami techniniai parametrai, kurie tenkintų kelių transporto apkrovimo reikalavimus ir užtikrintų tinkamą pralaidumą. Sparčiai auga eismo įvykių skaičius. Lyginant su ES valstybėmis, avaringumo rodikliai Lietuvoje yra vieni iš aukščiausių. Greitį TEN-T tinkle riboja ir miestų, aplinkkelių, atskirų TEN-T tinklo jungčių trūkumas, kuris kartu lemia didelius tranzitinius srautus urbanizuotose teritorijose.

Plėtojant Klaipėdos valstybinio **jūrų uosto**, kaip IX TEN-T koridoriaus sudedamosios dalies, infrastruktūrą svarbu užtikrinti jo sąveikumą su geležinkeliais.

Investuojant į jūrų uosto infrastruktūrą, svarbus prioritetas bus teikiamas eismo saugai bei aplinkosaugai. Dėl mažo uosto akvatorijos gylio negalima priimti didesnės talpos laivų, didėjantis mažesnės grimzlės laivų srautas jūrų uoste neigiamai veikia aplinką ir mažina saugumą. Tai ypač aktualu pradėjus veikti suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalui. Taip pat būtina užtikrinti efektyvią navigaciją uoste.

Prioritetas **oro transporto** srityje – aplinkosauga bei saugumas, siekiant užtikrinti tvarų, saugų oro transporto paslaugų teikimą. Susisiekimas oro transportu yra svarbus ES periferijoje esančiai Lietuvai. Tačiau dėl augančio skrydžių skaičiaus didėja aviacinė tarša. Todėl bus vykdomas infrastruktūros elementų atnaujinimas, kuris leis sutrumpinti orlaivių manevravimo trukmę nusileidus ar prieš pakylant, tai padės mažinti aviacinę taršą.

Panaudojant ES fondų lėšas, susisiekimo sistema bus integruota į TEN-T tinklus – sukurta moderni, subalansuota multimodalinė transporto sistema. Padidės krovinių ir keleivių multimodalumas ir vežimo efektyvumas.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Vežta intermodalinių transporto vienetų	Skaičius	–	75.107	2012	78.863	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus
2.	Vidutinis keleivinio traukinio greitis rekonstruotuose ir atnaujintuose TEN-T tinklo geležinkelių ruožuose	km/val.	–	80	2013	85,6	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Žuvusiųjų TEN-T tinklo keliuose skaičius	Asmenys per metus	–	44	2013	37	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Vidutinė 1 orlaivio manevravimo* trukmė	Minutės	–	16	2013	12	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

* – riedėjimas kilti ir riedėjimas į aikštelę po tūpimo.

6.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Geležinkelių infrastruktūros atnaujinimas, patobulinimas ir plėtra, geležinkelių transporto aplinkosauginių parametrų gerinimas ir saugos didinimas:

- 1435 mm vėžės pločio geležinkelių infrastruktūros įrengimas I transporto koridoriuje (*Rail Baltica*);

- 1520 mm vėžės pločio geležinkelių infrastruktūros atnaujinimas, patobulinimas ir plėtra (įskaitant antrųjų vėžių tiesimą ir elektrifikavimą) IX B transporto koridoriuje, kuri leistų atnaujintuose ir patobulintuose ruožuose pasiekti 160 km/h greitį keleiviniams traukiniams ir 120 km/h greitį kroviniams traukiniams;

- Naujų geležinkelių transporto eismo valdymo ir kontrolės sistemų diegimas; intelektinių ir technologinių geležinkelių transporto (saugos, sąveikos srautų valdymo ir saugumo) sistemų diegimas;
- Geležinkelių transporto eismo saugos ir aplinkosaugos priemonių diegimas ir aplinkkelių statyba I ir IXB koridoriuose;
- ERTMS sistemos diegimas naujose 1435 mm ir esamose 1520 mm pločio TEN-T geležinkelių linijose; investuojant į signalizacijos ir kontrolės sistemų kūrimą ir/ar atnaujinimą bus laikomasi EK sprendime išdėstytų Nr. 2012/88/EC nuostatų.

- TEN-T tinklo kelių transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra, kelių transporto eismo saugos ir aplinkosauginių parametrų didinimas:
- TEN-T tinklo kelių, su jais susijusių privažiuojamųjų ir tiesioginių jungiamųjų kelių rekonstrukcija ir plėtra, įskaitant miestų ir miestelių aplinkkelių tiesimą;
- Intelektinių kelių transporto (eismo saugos, saugumo (pavyzdžiui, pažeidimų kontrolės eismo stebėjimo sistemų), eismo informavimo ir srautų valdymo) sistemų diegimas;
- Eismo saugos ir transporto saugumo priemonių ir aplinkosauginių priemonių kelių transporte diegimas (pavyzdžiui, triukšmą mažinančių tvorų statyba, tvorų eismo apsaugojimui nuo laukinių gyvūnų statyba, sankryžų pavojingose vietose rekonstravimas, įrengiant padidinto atsparumo atitvarus, žiedinių sankryžų įrengimas);
- Išorės sienų ir pasienio kontrolės punktų (TEN-T tinklo) transporto infrastruktūros kartu su privažiuojamaisiais ir tiesioginiais jungiamaisiais keliais rekonstravimas ir modernizavimas.

- Vandens transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra, vandens transporto saugos ir aplinkosauginių parametrų didinimas:
- Klaipėdos valstybinio jūrų uosto (Šiaurės jūros – Baltijos koridorius) bendro naudojimo laivybos kanalo saugos ir aplinkosauginių parametrų gerinimas pagal nustatytus aplinkosauginius reikalavimus, atliekant poveikio aplinkai vertinimus (platinimas, akvatorijos gilinimas, molų statyba ir rekonstrukcija);
- Laivybos saugos didinimas, hidrografinės, geodezinės ir kartografinės techninės ir programinės įrangos atnaujinimas Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste;
- Vandens transporto infrastruktūros techninių parametrų stebėsenos ir kontrolės sistemų modernizavimas ir diegimas Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste.

- Oro transporto srityje investicijos bus nukreiptos į pagrindinio TEN-T tinklo (angl. *TEN-T core network*) oro uostą, siekiant gerinti infrastruktūrą didinant saugumo parametrus ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai.

Šioje srityje numatomos investicijos į skrydžių saugą ir aviacijos saugumą didinančios infrastruktūros (pavyzdžiui, stovėjimo perono su šoninėmis saugos juostomis, apšvietimo, eksploatacinio aptarnavimo kelio) ir įrangos bei skrydžių valdymo įrangos diegimą arba modernizavimą (įskaitant naujausių technologijų, diegiant SESAR, užtikrinimą).

Taip pat bus atliekamas trūkstamų riedėjimo takų įrengimas, skirtas sumažinti orlaivių manevravimo trukmę ir esamų kilimo–tūpimo bei riedėjimų takų techninių parametrų pagerinimas, kuris sumažins skleidžiamą aviacijos triukšmą.

Skirtingų transporto rūšių sąveikos efektyvumą didinančios infrastruktūros (įskaitant multimodalinio transporto terminalus) projektavimas ir statyba:
- jūrų ir geležinkelių transporto sąveikos efektyvumo didinimas jūrų uoste, modernizuojant geležinkelių transporto mazgą (konteinerinių terminalų ir technologijų įrengimas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto prieigose, kur būtų konsoliduojami srautai iš visų terminalų ir įgyvendinama šaudyklinių traukinių koncepcija).

Didelės apimties projektai

Vilniaus vakarinis aplinkkelis (III etapas) yra labai svarbus, nukreipiant automobilių transporto tranzitinius srautus nuo sostinės centrinės dalies ir suformuojant patogias Vilniaus

miesto kelių transporto sistemos jungtis su TEN-T tinklu. Šis aplinkkelis ne tik prisidės prie transporto spūsčių TEN-T tinkle mažinimo, bet ir prie eismo įvykių, triukšmo, neigiamo poveikio aplinkai mažinimo ir pagerins kelių (gatvių) infrastruktūrą šiaurės–vakarų metropolinėje Vilniaus miesto teritorijoje.

Geležinkelių ruožai Kaišiadorys–Radviliškis ir Radviliškis–Klaipėda elektrifikuojami siekiant pereiti nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo geležinkelių transporto sektoriuje, sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir padidinti geležinkelių transporto patrauklumą keleiviams, kroviniams vežti naudojant aplinką tausojančias priemones.

Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos kanalas gilinamas ir platinamas, pietiniai uosto vartai įrengiami siekiant užtikrinti saugų visų Baltijos jūroje plaukiojančių laivų eismą. Kompensuojant laivybos sąlygas pagerinančius sprendimus, kurie gali sukelti neigiamų pasekmių aplinkai, numatoma sutvirtinti dalį Kuršių Nerijos šlaito.

SaF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų geležinkelio TEN-T tinkle linijų ilgis	Km	SaF	–	220	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bendras naujai nutiestų kelių TEN-T tinkle ilgis	Km	SaF	–	11	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų kelių TEN-T tinkle ilgis	Km	SaF	–	157	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Jūrų uoste įdiegtos saugų eismą gerinančios ir aplinkosaugos priemonės	Skaičius	SaF	–	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Įrengtų ICAO reikalavimus atitinkančių oro uosto kietųjų dangų plotas	Kvadratiniai metrai	SaF	–	424.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

6.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Regionų judumo didinimas prie TEN-T infrastruktūros prijungiant antrinius ir tretinius transporto mazgus, įskaitant daugiarūšio transporto mazgus**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

6.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti regionų judumą plėtojant regionų jungtis su pagrindiniu šalies transporto tinklu ir diegiant eismo saugos priemones**

Susisiekimo sistema yra viena iš labiausiai integruotų į Europos rinką Lietuvos ūkio šakų, turinti labai didelę reikšmę šalies ekonomikai. Didėjant krovinių pervežimui bei bendram eismo intensyvumui, daugėja saugumo bei aplinkosauginių iššūkių. Verslo plėtrai ir gyventojų regionuose mobilumo didinimui svarbu užtikrinti greitą regionų tarpusavio pasiekiamumą ir tinkamą sujungimą su TEN-T tinklu. Daugeliu atveju regionuose būtina gerinti kelių techninius parametrus, didinti jų pralaidumą bei greitį, tuo pačiu užtikrinant eismo saugą ir mažinant neigiamą poveikį aplinkai bei žmonių sveikatai.

Lietuvos kelių tinklas skirstomas į valstybinės reikšmės kelius, kuriuos sudaro tarptautinės magistralinės reikšmės keliai (TEN-T) (angl. *highways and motorways*), krašto ir rajoninės reikšmės (angl. *regional roads*) ir vietinės reikšmės keliai (angl. *local roads / streets*), priklausantys savivaldybėms.

Pagrindinis geležinkelių transporto iššūkis susisiekime tarp regionų – eismo sauga. Šiuo metu didžiausia eismo saugos problema yra susijusi su nesaugiomis geležinkelio pervažomis, dėl ko ne tik didėja eismo įvykių tikimybė, bet ir traukiniai yra priversti mažinti greitį kertant pervažas. Būtina modernizuoti geležinkelių transporto infrastruktūrą diegiant saugos priemones

pervažose, taip ne tik mažinant eismo įvykių tikimybę, tačiau ir didinant traukinių greitį.

Pagrindinis iššūkis vidaus vandenų transporte Lietuvoje – nėra išnaudojamas šio transporto potencialas dėl nepakankamo vidaus vandens kelių bei jų infrastruktūros (pavyzdžiui, nepakankamai išvystytos prieplaukos, krantinės bei uostai) pritaikymo keleivinei ir/ar krovininei laivybai. Numatoma tęsti 2007–2013 m. laikotarpiu pradėtas investicijas ir toliau vystyti šalies vidaus vandens kelio modernizaciją, kuri leistų užtikrinti reikalingus vandens kelio techninius parametrus, laivybai reikiamą gylį, pagerintų laivybos sąlygas ir užtikrintų saugią laivybą TEN-T ir šalies vidaus vandenų tinkle.

Įgyvendinant šį konkretų uždavinį, pagerinus šalies transporto tinklo infrastruktūros techninius parametrus ir diegiant saugaus eismo inžinerinę infrastruktūrą, tikimasi sutrumpinti keleivių kelionės ir krovinių transportavimo laiką, užtikrinti eismo saugą, transporto saugumą, sumažinti avaringumą ir taršą. Taip pat numatoma, kad šios investicijos prisidės prie spartesnės regionų ekonominės plėtros, naujų darbo vietų kūrimo, verslo diversifikavimo sąlygų sukūrimo, padidins gamybos produktyvumą ir ekonomikos konkurencingumą.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Vidutinis keleivinio traukinio greitis rekonstruotuose ir atnaujintuose ne TEN-T tinklo geležinkelių ruožuose	km/val.	Mažiau išsivystęs	50	2013	53,5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Žuvusiųjų ne TEN-T tinklo keliuose skaičius	Asmenys per metus	Mažiau išsivystęs	131	2013	113	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Sugaištas kelionės automobilių keliais (išskyrus TEN-T kelius) laikas	Mln. val.	Mažiau išsivystęs	1,61	2013	1,55	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Vidaus vandenų transportu vežtų krovinių kiekis	Tonos per metus	Mažiau išsivystęs	70.000	2013	100.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

6.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Regionų judumo ir prieinamumo gerinimas, tiesiant ir rekonstruojant trūkstamų pagrindinio šalies transporto tinklo elementų jungtis: valstybinės reikšmės kelių (jungčių su TEN-T tinklu) atnaujinimas ir patobulinimas, didinant eismo saugą, atitiktį aplinkosaugos reikalavimams; valstybinės reikšmės kelių (nepriklausančių TEN-T tinklui ir jungtims su juo) atnaujinimas ir techninių parametrų gerinimas, eismo saugos ir aplinkosauginių priemonių diegimas; ITS, užtikrinančios efektyvų srautų valdymą ir eismo saugą, diegimas.
- Geležinkelių transporto patrauklumo regionuose didinimas, gerinant geležinkelių transporto saugą ir atitiktį aplinkosauginiams reikalavimams; geležinkelių transporto aplinkos apsaugos priemonių diegimas (triukšmą slopinančių priemonių įdiegimas); geležinkelių transporto eismo saugos priemonių diegimas geležinkelių pervažose.
- Vidaus vandens transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra, vandens transporto saugos didinimas; laivybos vidaus vandenų keliais gerinimas, gerinant laivybos sąlygas, užtikrinant garantinių matmenų laikymąsi, sumažinant krantų ir upės dugno eroziją, tranzitinių nešmenų nusėdimą tęsiant 2007–2013 m. laikotarpiu pradėtą vidaus vandens kelio modernizaciją.
- Vietinės reikšmės (regionų) susisiekimo gerinimas: regionų strategijose numatytas transporto infrastruktūros vystymas, įgyvendinant regionų ir savivaldybių plėtros programas ir integruotas tikslinių teritorijų plėtros programas. Investicijos sudarys tik proporcingą dalį strategijose

numatytų veiklų, nesiekiant išimtinai tik rajoninės ir vietinės reikšmės kelių tinklo atnaujinimo ir bus pagrįstos kaštų–naudos analize (įvertinant eismo intensyvumą).

Didelės apimties projektai

Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti neplanuojama.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų kelių ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	116	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bendras pagerinto ar naujai sukurto vidaus vandenų kelio ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	20	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Įdiegtos saugų eismą gerinančios ir aplinkosaugos priemonės	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Įdiegtos saugų eismą gerinančios ir aplinkosaugos priemonės, iš kurių: geležinkelių pervažose	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

6.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Energijos vartojimo efektyvumo ir tiekimo patikimumo, plėtojant pažangiąsias energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemas gerinimas ir paskirstytos AIE gamybos, diegimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

6.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sustiprinti integraciją į Europos Sąjungos vidaus energijos rinką**

Lietuvai, 2009 m. pabaigoje sustabdžius Ignalinos atominę elektrinę, gaminusią šaliai daugiau nei 80 proc. elektros energijos, Lietuvos elektros energetikos sistema iš eksportuojančios tapo importuojančia ir priklausoma nuo vieno elektros energijos tiekėjo iš trečiosios šalies (Rusijos Federacijos). 2012 m. elektros energijos importas sudarė 77,1 proc. bendro elektros energijos suvartojimo. Be to, Lietuva 100 proc. gamtinių dujų importuoja iš vienintelio šaltinio (Rusijos Federacijos).

Siekiant įgyvendinti Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos iškeltus uždavinius bei Tarybos rekomendaciją Lietuvai („Plėsti elektros energijos ir dujų tinklų tarpvalstybines jungtis su kaimyninėmis valstybės narėmis, gerinant Baltijos šalių energijos rinkų integraciją“), ir kartu prisidėti prie ES BJRS tikslo „Sujungti regioną“ potikslio „Patikimos energijos rinkos“ įgyvendinimo, numatomos priemonės, kaip užtikrinti integraciją į Europos elektros energetikos ir dujų sistemas.

Planuojama, kad Lietuvos elektros energetikos sistema 2015 m. jau bus sujungta su Švedijos ir Lenkijos energetikos sistemomis. 2014 m. gruodžio 3 d. taip pat pradės veikti Suskystintų gamtinių dujų terminalas Klaipėdoje. Šie projektai yra gyvybiškai svarbūs Lietuvai, siekiant pasinaudoti ES bendros energetikos rinkos teikiamais privalumais.

Kad šios tarpvalstybinės jungtys taptų funkcionuojančiomis ir pilnai integruotomis į vidaus rinką, būtina stiprinti vidinius elektros ir dujų tinklus, tuo pačiu diegiant ir pažangias technologijas. Įgyvendinus šiuos projektus, būtų sumažinta energetinė priklausomybė nuo vienintelio energijos išteklių tiekėjo, taip užtikrinant ilgalaikį Lietuvos energetinį saugumą ir konkurencingą energetikos sektorių. Lietuva taps bendros ES energijos rinkos dalimi, energijos kainą formuos konkurencinga rinka, o ne monopolinis tiekėjas. Taip pat pažangių energijos tinklų diegimas sukurtų galimybes efektyviau vartoti energiją. Be to, elektros tinklų stiprinimas yra būtina sąlyga AIE integracijai į rinką.

Europos infrastruktūros tinklų priemonės lėšomis bus finansuojami tarpvalstybiniai Europos

bendro intereso projektai (pavyzdžiui, Lietuvos–Lenkijos elektros jungtis „LitPol Link“). Tuo tarpu 2014–2020 m. ES fondų lėšomis bus finansuojamos vidinės jungtys, kurios reikalingos šių tarpvalstybinių jungčių funkcionavimui užtikrinti.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Herfindahl-Hirschman energijos importo indeksas Lietuvos elektros energijos rinkoje	HHI indeksas	Mažiau išsivystęs	3.438	2013	2.800	Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija	Kartą per metus
2.	Herfindahl-Hirschman energijos importo indeksas Lietuvos gamtinių dujų rinkoje	HHI indeksas	Mažiau išsivystęs	10.000	2013	5.000	Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija	Kartą per metus
3.	N-1 kriterijaus įvykdymo gamtinių dujų sektoriuje lygis	Proc.	Mažiau išsivystęs	35,41	2013	100	Energetikos ministerija	Kartą per metus

6.3. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Pažangios elektros perdavimo tinklų sistemos. Planuojama remti naujų pažangių elektros energijos perdavimo linijų, užtikrinsiančių abipusį elektros energijos perdavimą tarpsisteminėmis jungtimis Lietuva–Lenkija („LitPol Link“) ir Lietuva–Švedija („NordBalt“), tiesimą, esamų linijų rekonstravimą (atstatymą), užtikrinant elektros energijos tiekimo patikimumą vartotojams, taip pat naujų pažangių transformatorių pastočių ir skirstyklų statybą bei esamų rekonstravimą (modernizavimą), orinių elektros linijų keitimą požeminėmis, užtikrinant elektros energijos tiekimo patikimumą tiek esamiems, tiek naujiems vartotojams bei prisidedant prie AIE integracijos į Lietuvos elektros energetikos sistemą. Įgyvendinus minėtus projektus, elektros perdavimo tinklai atitiks Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių pažangiojo tinklo standartus (tinklas, kuris gali ekonominiu požiūriu veiksmingai padėti integruoti visų prie tinklo prisijungusių naudotojų, įskaitant gamintojus, vartotojus ir abu šias veiklas vykdančius subjektus, elgesį ir veiksmus, siekiant užtikrinti ekonominiu požiūriu veiksmingą ir tvarią elektros energijos sistemą, kuriai būdingi nedideli nuostoliai, aukšta kokybė, didelis tiekimo saugumas ir sauga).
- Pažangios dujų perdavimo tinklų sistemos. Finansuojami vidaus dujų perdavimo tinklai, kurie yra reikalingi SGD terminalo Klaipėdoje integracijai į rinką ir Lietuvos dujų sistemų integracijai į Europos bendrijos vidaus rinką. Taip pat priemonės, didinančios dujų tiekimo saugumą ir energijos vartojimo efektyvumą: programinės ir technologinės įrangos efektyviam perdavimo sistemos eksploatavimui diegimas, matavimo, dujų kokybės nustatymo priemonių ir telemetrijos įrengimas, dujų skirstymo ir kompresorių stočių įrengimas ir modernizavimas.
- Pažangios dujų skirstymo tinklų sistemos. Finansuojami dujų skirstymo tinklų sužiedinimo ir valdomų sklendžių įrengimo projektai. Tokiu būdu sukuriamos pažangiojo tinklo technologijos, siekiant gamtinių dujų skirstymo patikimumo užtikrinimo, valdymo galimybių išplėtimo. Planuojama remti išmaniosios gamtinių dujų apskaitos įdiegimo projektus, gerinant vartotojų galimybę kontroliuoti dujų suvartojimą, pagerinant sistemos valdymo galimybes.

Finansuotini dujų skirstymo ir perdavimo tinklų projektai atitiks Europos Komisijos nustatytas pažangios dujų infrastruktūros savybes.

Didelės apimties projektai

Pagal šį investicinį prioritetą didelės apimties projektų vykdyti neplanuojama.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Įrengtos naujos ir (arba) atnaujintos transformatorių pastotės ir (arba) skirstyklos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	32	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Nutiestų ir (arba) rekonstruotų elektros perdavimo linijų ilgis	km	ERPF	Mažiau išsivystęs	500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Panaudojant išmaniąsias technologijas, modernizuotos dujų skirstymo stotys	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Nutiestų ir (ar) modernizuotų magistralinių dujotiekių ilgis	km	ERPF	Mažiau išsivystęs	22	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Nutiestų skirstomųjų dujotiekių ilgis	km	ERPF	Mažiau išsivystęs	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Įdiegus pažangius infrastruktūros elementus modernizuoti arba įrengti gamtinių dujų perdavimo sistemos technologiniai priklausiniai	skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	20	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

Atrenkant projektus bus laikomasi šių pagrindinių principų:

- Veiksmų programos 6.1 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Šio investicinio prioriteto veikla susijusi su signalizacijos (ERTMS) modernizavimu atitiks EK sprendimą Nr. 2012/88/EC.
- ERPF ir SaF fondų ir EITP investicijos planuojamos, derinant finansuotinus projektus, remiantis Nacionaline susisiekimo plėtros programa. Projektų įgyvendinimas taip pat bus vykdomas koordinuojant skirtingų fondų panaudojimą. Jeigu projektams numatomas EITP finansavimas nepakankamas, šie projektai gali būti finansuojami SaF arba ERPF lėšomis.
- Sukurtai ir atnaujintai infrastruktūrai prižiūrėti bus tęsiama dabartinė praktika, kai už infrastruktūros priežiūrą atsakingas jos valdytojas, o lėšos surenkamos per infrastruktūros naudotojams taikomus tarifus. Kelių transporto infrastruktūrai prižiūrėti numatoma skirti valstybės asignavimus per tam skirtą Kelių plėtros ir priežiūros programą (KPPP).
- Šio investicinio prioriteto veiklas gali būti įgyvendinamos taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.
- Veiksmų programos 6.2 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu ir regionų projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- ERPF ir SaF fondų ir EITP investicijos planuojamos, derinant finansuotinus projektus, remiantis Nacionaline susisiekimo plėtros programa. Projektų įgyvendinimas taip pat bus vykdomas, koordinuojant skirtingų fondų panaudojimą. Jeigu projektams numatomas EITP finansavimas nepakankamas, šie projektai gali būti finansuojami SaF arba ERPF lėšomis.
- Sukurtai ir atnaujintai infrastruktūrai prižiūrėti bus tęsiama dabartinė praktika, kai už infrastruktūros priežiūrą atsakingas jos valdytojas, o lėšos surenkamos per infrastruktūros naudotojams taikomus tarifus. Kelių transporto infrastruktūrai prižiūrėti numatoma skirti valstybės asignavimus per tam skirtą Kelių plėtros ir priežiūros programą (KPPP) ir/ar savivaldybių lėšas.
- Diegiant informacines sistemas transporto sektoriuje, investicijos bus derinamos su Veiksmų

programos prioriteto „Informacinės visuomenės skatinimas“ priemonėmis.

- Šio investicinio prioriteto veiklas gali būti įgyvendinamos taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.
- Veiksmų programos 6.3 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu ir regionų projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Pagal šį veiksmų programos prioritetą yra analizuojamos finansinių instrumentų panaudojimo galimybės.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	86.181.363	459.559.075	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų kelių ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	17	116	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 27 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Produkto rodiklis	Įdiegtos saugų eismą gerinančios ir aplinkosaugos priemonės	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	2	10	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 9 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Produkto rodiklis	Nutiestų ir (arba) rekonstruotų elektros perdavimo linijų ilgis	Km	ERPF	Mažiau išsivystęs	75	500	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 18 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	SaF	–	231.098.377	929.242.483	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų geležinkelio TEN-T tinkle ilgis	Km	SaF	–	0	220	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 31 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Bendras rekonstruotų arba atnaujintų geležinkelio TEN-T tinkle ilgis“ reikšmė	Km	SaF	–	61	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius darbus, susijusius su techninių dokumentų parengimu ir pan. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Bendras rekonstruotų arba atnaujintų kelių TEN-T tinkle ilgis	Km	SaF	–	23	157	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 32 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų SaF lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ERPF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis ir įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas nustatytus vidutinius vieneto įkainius. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį atlikti parengiamuosius kelių ir geležinkelių tiesimo ir (arba) atnaujinimo darbus, suderinti su EK

valstybės pagalbos schemas bei didelės apimties projektus elektros energijos perdavimo linijų tiesimo atveju, taip pat institucinę patirtį, administruojant ES fondų lėšas.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų SaF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį atlikti parengiamuosius kelių ir geležinkelių tiesimo ir (arba) atnaujinimo darbus bei priemonių įgyvendinimo specifiką, pagal kurią daugelių atveju yra numatomi didesnės apimties ir ilgesnės trukmės projektai.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	05	Elektros energija (kaupimas ir perdavimas)	83.120.945
ERPF	07	Gamtinės dujos	70.583.163
SaF	24	Geležinkeliai (TEN-T pagrindinis tinklas)	244.140.748
ERPF	26	Kiti geležinkeliai	62.268.304
SaF	28	TEN-T greitkeliai ir keliai: pagrindinis tinklas (naujai nutiesti)	86.877.027
SaF	33	Rekonstruotas ar pagerintas TEN-T kelias	198.314.990
ERPF	34	Rekonstruotas ar pagerintas kitas kelias (greitkelis, nacionalinis, regioninis ar vietos kelias)	142.215.359
SaF	35	Daugiarūšis vežimas (TEN-T)	77.353.163
SaF	37	Oro uostai (TEN-T)	40.546.803
SaF	39	Jūrų uostai (TEN-T)	93.677.595
ERPF	41	Vidaus vandens keliai ir uostai (TEN-T)	5.792.400
ERPF	42	Vidaus vandens keliai ir uostai (regioniniai ir vietos)	25.196.942
ERPF	44	Pažangios transporto sistemos (įskaitant paklausos valdymo įvedimą, rinkliavų sistemas, IT stebėjimo, valdymo ir informacines sistemas)	1.448.100
SaF	44	Pažangios transporto sistemos (įskaitant paklausos valdymo įvedimą, rinkliavų sistemas, IT stebėjimo, valdymo ir informacines sistemas)	48.945.783

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	390.625.213
SaF	01	Negrąžinamoji subsidija	789.856.109

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	153.704.108
ERPF	07	Netaikoma	236.921.105
SaF	07	Netaikoma	789.856.109

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Integruotosios teritorinės investicijos: miesto teritorijos	17.613.292
ERPF	03	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	37.477.303
SaF	03	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	84.062.000
ERPF	07	Netaikoma	335.534.618
SaF	07	Netaikoma	705.794.109

7 PRIORITETAS. KOKYBIŠKO UŽIMTUMO IR DALYVAVIMO DARBO RINKOJE SKATINIMAS
Pastaraisiais metais užimtumo lygis Lietuvoje nuosekliai augo ir 2012 m. siekė 68,7 proc. (20–64 m. amžiaus grupėje) (ES-27 vidurkis 68,5 proc.), o nedarbo lygis – mažėjo, bet išliko aukštas (13,2 proc.; ES-27 – 10,6 proc.). Jaunimo nedarbas Lietuvoje yra labai aukštas (2012 m. jis siekė 26,4 proc. tarp 15–24 m. amžiaus žmonių; ES-27 vidurkis – 22,8 proc.). Labai didelė problema – ilgalaikis ir struktūrinis nedarbas: 2012 m. Lietuvoje buvo registruota 195 tūkst. bedarbių, iš kurių tik kas dešimtas į darbą grįžo greičiau, kaip per vieną mėnesį, tuo tarpu net pusė visų bedarbių nedirbo metus ar ilgiau. Didelės dalies ieškančių darbo ir neaktyvių asmenų kvalifikacija ir gebėjimai nebeatitinka darbo rinkos poreikių. Su sunkumais atitinkant darbo rinkoje keliamus reikalavimus ypač dažnai susiduria žemo išsilavinimo asmenys, vyresnio amžiaus asmenys, negalią turintys asmenys. Akivaizdūs teritoriniai plėtros netolygumai: užimtumas mieste yra aukštesnis negu kaime (atitinkamai 72,7 proc. ir 60 proc.). Apskritai šalies ekonominis potencialas yra sutelktas penkiuose didžiausiuose miestuose, o mažuose ir vidutiniuose miestuose mažėja gyventojų skaičius, neišnaudojamas ekonominis potencialas, prastėja viešųjų paslaugų kokybė. Siekiant efektyviai spręsti šias problemas, būtina derinti ERPF ir ESF finansuojamas veiklas, nes jos papildys viena kitą, siekiant tų pačių tikslų – skatinti užimtumą ir remti darbo jėgos judumą. ERPF lėšos bus naudojamos valstybės įdarbinimo tarnybos institucijų infrastruktūrai pagerinti, nukreipiant investicijas į tas restruktūrizuoto tinklo grandis, kur infrastruktūros plėtra yra būtina, siekiant padidinti įdarbinimo paslaugų prieinamumą, kokybę ir efektyvumą. Savo ruožtu, ESF lėšos bus skirtos ADRP priemonių aprėpčiai, kokybei ir efektyvumui pagerinti, pavyzdžiui, aktyviau taikant individualizuotą požiūrį, kuriant naujas konkrečioms tikslinėms grupėms (pavyzdžiui, ilgalaikiams bedarbiams) skirtas paslaugas, užtikrinant teritorinį paslaugų prieinamumą. Bus taip pat investuojama į valstybės įdarbinimo tarnybos pajėgumo didinimą (pavyzdžiui, darbuotojų kompetencijų tobulinimą, pasiruošimo teikti kokybiškas individualizuotas paslaugas gerinimą), jos teikiamų paslaugų kokybės stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimą.

7.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Užimtumą skatinančio ekonomikos augimo kuriant vidinį potencialą rėmimas kaip dalis konkrečioms sritims skirtos teritorinės strategijos, įskaitant nuosmukį patiriančių pramoninių regionų pertvarkymą ir specifinių gamtos ir kultūros išteklių prieinamumo bei naudojimosi jais, gerinimą**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

7.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti ūkinės veiklos įvairovę ir pagerinti sąlygas investicijų pritraukimui, siekiant kurti naujas darbo vietas tikslinėse teritorijose (miestuose)**
Įgyvendinant uždavinį, sprendžiami teritorinės plėtros iššūkiai, neleidžiantys užtikrinti tolygaus užimtumo miestuose ir jų metropolinėse erdvėse ir pritraukti aukštą pridėtinę vertę ir kokybiškas darbo vietas kuriančias investicijas į mažus ir vidutinius miestus ir nuosmukį patiriančias didesnių miestų dalis – sumažinant demografinių pokyčių poveikį miestų vietovėms ir pritaikant viešąją infrastruktūrą, skatinant vidinę miestų plėtrą, užtikrinančią efektyvų išteklių naudojimą ir mažesnį urbanizacijos (ir suburbanizacijos) poveikį aplinkai ir klimato kaitai. Įgyvendinant uždavinį, bus investuojama į miestų viešųjų erdvių atgaivinimą (taip pat išnaudojant jose esančius specifinius gamtinius ar kultūros išteklius ir vietovės identitetą formuojančius objektus), jose didinant gyventojų srautus; apleistų teritorijų ir objektų pertvarkymą (konversiją) ir jų pasiekiamumo gerinimą; vidinės migracijos procesų subalansavimą ir darbo	

jėgos mobilumo problemų sprendimą per gyvenamosios aplinkos gerinimą, investicijas koncentruojant pagal tikslinių teritorijų specifiką ir formuojant šiose teritorijose paklausą vietos verslams, didinant patrauklumą privačioms investicijoms.

Atsižvelgus į tai, kad uždavinio rezultatams pasiekti reikalingos papildančios kitų investicinių prioritetų veiklos, jos bus įgyvendinamos, taikant ITI per integruotas teritorijų vystymo programas. Tai leis investicijas, vykdomas pagal šį uždavinį papildyti veiksmais, susijusiais su verslumo skatinimu (įskaitant tiesioginę parama), užimtumo rėmimu, investicijų pritraukimu, transporto ir darnaus judumo ir kt. sprendimais.

Įgyvendinant uždavinį, bus pagerintos užimtumo galimybės dėl didesnės ūkinių veiklų įvairovės, į tikslines teritorijas pritrauktų aukštą pridėtinę vertę kuriančių investicijų, mažuose ir vidutiniuose miestuose išsaugoto pagrindinių ūkio sektorių potencialo, kuriam grėsmę kelia vykstantys demografiniai procesai.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Pritrauktos papildomos materialinės investicijos į tikslines teritorijas*	Tūkst. EUR	Mažiau išsivystęs	164.217	2012	290.000	Vidaus reikalų ministerijos atliekamas tyrimas	Kartą per 2 metus
2.	Dirbančiųjų dalis įmonėse, lyginant su darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi savivaldybėse, kuriose yra išskirtų tikslinių teritorijų**	Proc.	Mažiau išsivystęs	32,81	2012	38	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

* Tikslinės teritorijos apima Partnerystės sutarties 3 skyriuje nurodytas tikslines teritorijas: didžiųjų miestų dalis (kuriose įgyvendinami tvarios miestų plėtros veiksmai), taip pat tikslinėmis teritorijomis pripažintus mažus ir vidutinius miestus.

** Tikslinės teritorijos apima tikslinėmis teritorijomis pripažintus mažus ir vidutinius miestus; į statistinį tyrimą neįtraukti ūkio subjektai, vykdantys žemės ūkio, finansinio tarpininkavimo ir valstybės valdymo ir gynybos veiklą.

7.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Neišnaudota apleistos infrastruktūros ir teritorijų konversija, sukuriant sąlygas pritraukti į jas naujas komercines veiklas, pritaikant socialinei, kultūros infrastruktūrai, bendruomenių veiklai (įskaitant taršos likvidavimą ar aplinką žalojančių pastatų ir statinių griovimą, kur reikalinga). Bus skatinamos investicijos į apleistas teritorijas ir nenaudojamą infrastruktūrą, jos pritaikymą veikloms, kurios sudarys sąlygas naujiems socialinės ir ekonominės plėtros židiniams šiose teritorijose ir sudarys prielaidas privačioms investicijoms (sukuriant tam palankią infrastruktūrą);
- Viešųjų erdvių modernizavimas, kuriant papildomus ar naujus miestų traukos centrus ar stiprinant esamus: tam panaudojant vietovės identitetą formuojančius gamtinio karkaso, kultūros paveldo, urbanistinių struktūrų ir kraštovaizdžio elementus, svarbią vietos bendruomenei, miesto bei regiono gyventojams kultūros infrastruktūrą. Siekiama kurti vietinę paklausą, skatinti papildomus lankytojų srautus, formuojant paklausą vietos verslams, didinant patrauklumą investicijoms, verslo plėtrai, naujų darbo vietų kūrimui.
- Gyvenamosios aplinkos gerinimas gyvenamuosiuose rajonuose, kuriant ar atnaujinant mažos apimties bendruomeninę infrastruktūrą, sutvarkant aplinką, investuojant į žaliąją infrastruktūrą ir šių teritorijų pasiekiamumą (pavyzdžiui, pėsčiųjų ir dviračių takais). Didžiųjų miestų centrinėse dalyse esantys gyvenamieji rajonai, taip pat maži ir vidutiniai miestai patiria sudėtingus demografinius pokyčius, dėl kurių bazinė (ekonominė) infrastruktūra išnaudojama neefektyviai ir auga spaudimas priemiesčių teritorijoms (kuriose dėl mažo gyventojų tankumo didesni santykiniai naujos infrastruktūros kaštai ir mažesnės užimtumo galimybės). Siekiama subalansuoti migracijos

srautus, skatinant gyventojus rinktis gyvenamąją vietą arčiau darbo vietos (efektyviau išnaudojant esamą ekonominę infrastruktūrą).

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Gyventojai, gyvenantys vietovėse, kuriose įgyvendinamos integruotos miestų plėtros strategijos	Asmenys	ERPF	Mažiau išsivystęs	250.000	Integruotos teritorijų vystymo programos, Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus
2.	Sukurtos arba atnaujintos atviros erdvės miestų vietovėse	m^2	ERPF	Mažiau išsivystęs	6.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Pastatyti arba atnaujinti viešieji arba komerciniai pastatai miestų vietovėse	m^2	ERPF	Mažiau išsivystęs	25.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

7.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investicijos į valstybės įdarbinimo tarnybų infrastruktūrą**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

7.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti darbo rinkos institucijų paslaugų kokybę ir prieinamumą**

Pasinaudojus Lietuvai skirtomis ankstesnių laikotarpių ES fondų lėšomis, buvo atnaujinta ir modernizuota Lietuvos darbo biržos (LDB) infrastruktūra.

Tačiau dalis LDB infrastruktūros liko neatnaujinta. Vilniaus teritorinės darbo biržos Vilniaus skyrius, kuris pagal suteikiamų paslaugų apimtis yra didžiausias teritorinių darbo biržų (TDB) struktūrinių padalinių skyrius Lietuvoje, veikia tinkamai nepritaikytuose pastatuose, kuriuose trūksta patalpų, o esamos yra labai prastos būklės. Skyriaus patalpose vidutiniškai vienam darbuotojui tenka 5–10 kv. m. darbo vietos, kabinetuose dirba po 3–4 ar daugiau darbuotojų, su kuriais tuo pačiu metu konsultuojasi dar tiek pat klientų. Vilniaus skyriuje nėra patalpų nei individualiems, konfidencialumą užtikrinantiems susitikimams su klientais, nei didesniems grupių susitikimams, nei darbuotojų poilsio pertraukoms. Patalpos nėra tinkamai pritaikytos asmenims su judėjimo negalia: dalis jų yra ir antrame aukšte, į kurį patekti galima tik laiptais. Visa tai kelia didelį diskomfortą tiek darbo biržos klientams, tiek darbuotojams, ir riboja galimybes teikti kokybiškas paslaugas darbo ieškantiems asmenims, darbdaviams ir t. t.

2014–2020 m. investicijos bus nukreiptos į likusią didžiausią LDB tinklo grandį, Vilniaus TDB administraciją ir Vilniaus miesto skyrių, kurios atnaujinimas ar plėtra yra būtina, siekiant pagerinti įdarbinimo paslaugų prieinamumą, kokybę ir efektyvumą. Investicijos padės suvienodinti įdarbinimo paslaugų lygį visoje Lietuvos teritorijoje: visuose valstybės įdarbinimo tarnybos teritoriniuose skyriuose bus sukurtos tinkamos sąlygos paslaugų teikimui, sudarant galimybes plėtoti individualizuotas paslaugas. Šio konkretaus uždavinio infrastruktūrinės investicijos bus derinamos su ESF investicijomis pagal 7.3.1 bei 7.3.2 konkrečius uždavinius.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Pasitenkinimas Vilniaus	Proc.	Mažiau išsivystęs	78,17	2013	84,80	Lietuvos darbo birža	Kartą per du metus

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	teritorinės darbo biržos teikiamų paslaugų kokybe ir sąlygomis							

7.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos
• Vilniaus teritorinės darbo biržos administracinių patalpų bei Vilniaus miesto skyriaus infrastruktūros kokybės ir prieinamumo gerinimas.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Investicijas gavęs infrastruktūros objektas	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	1	Duomenys iš projekto	Kartą per metus

7.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Galimybės gauti darbą suteikimas ieškantiems darbo ir neaktyviems asmenims, įskaitant ilgalaikius bedarbius ir asmenis, nutolusius nuo darbo rinkos, pasitelkiant vietos užimtumo iniciatyvas ir remiant darbo jėgos judumą**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

7.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti gyventojų, ypač ilgalaikių ir nekvalifikuotų bedarbių bei neįgaliųjų, užimtumą**

Esminė problema – darbo rinkos poreikių neatitinkanti ieškančių darbo ir neaktyvių asmenų kvalifikacija, gebėjimai ir tinkamos darbo patirties trūkumas. Su sunkumais darbo rinkoje dažnai susiduria žemo išsilavinimo ir nekvalifikuoti asmenys, jaunimas (dėl darbo patirties neturėjimo), vyresnio amžiaus ar negalią turintys asmenys. Lietuvos darbo biržos duomenimis, 2012 m. į ADRP priemones nusiųsta palyginti nedaug – apie 20 proc. visų registruotų bedarbių, o ADRP priemonės dėl lėšų trūkumo pasirenkamos trumpesnės trukmės. Bendrą užimtumo lygį šalyje taip pat mažina motyvacijos dirbti trūkumas (socialinės pašalpos kai kurioms grupėms nelabai skiriasi nuo darbo pajamų), darbo pasiūlos trūkumas, šešėlinė ekonomika. Todėl šalia investicinių priemonių svarbios reguliacinės priemonės (darbo santykių reglamentavimas, apmokestinimo tobulinimas, piniginės socialinės paramos bei individualizuotų socialinių paslaugų teikimo derinimas). Siekiant derinti piniginės socialinės paramos bei individualizuotų socialinių paslaugų teikimą bei skatinti aktyvų dalyvavimą darbo rinkoje, 2012 m. pradėta socialinės piniginės paramos sistemos pertvarka, kurios pagrindinis tikslas – suteikti daugiau savarankiškumo savivaldybių administracijoms priimti sprendimus dėl socialinės piniginės pašalpos skyrimo. Skatinant ilgalaikius socialinės piniginės paramos gavėjus dirbti, sudaryta galimybė jiems įsidarbinus dar pusę metų tęsti dalies socialinės pašalpos mokėjimą. Be to, socialinės paramos sistema (piniginė socialinė pašalpa, privalomasis sveikatos draudimas valstybės lėšomis ir kt.) yra susieta su nedirbančiųjų asmenų registracija darbo biržoje, kuria deklaruojama, kad asmuo aktyviai ieško darbo ir yra pasirengęs dalyvauti darbo biržos siūlomose ADRP priemonėse. Ilgą laiką nedirbusiems, neturintiems kvalifikacijos, neįgaliems asmenims darbo biržoje skiriamas didesnis dėmesys. Šie asmenys pirmumo tvarka nukreipiami į motyvaciją įsidarbinti didinančias veiklas, kurios skatina juos dalyvauti ir ADRP priemonėse.

Šis uždavinys prisidės sprendžiant vieną iš anksčiau įvardytų problemų – bedarbių tinkamos kvalifikacijos, gebėjimų ir darbo patirties trūkumą (likusioms problemos yra skirti kiti investiciniai prioritetai ir uždaviniai). Bus investuojama į tas ADRP priemones, kuriomis siekiama suteikti ar tobulinti bedarbių profesinę kvalifikaciją bei kompetencijas, ugdyti praktinius darbo įgūdžius, skatinti teritorinį judumą ir kurios gali reikšmingai prisidėti prie bedarbių užimtumo gebėjimų ir galimybių stiprinimo. Papildomai gali būti organizuojami viešieji darbai, tačiau finansuojami tik nacionalinėmis lėšomis. Prioritetas teikiamas sunkiai į darbo rinką integruojamiems asmenims: ilgalaikiams, nekvalifikuotiems bedarbiams, neįgaliesiems, ypač jų integracijai į darbo rinką per profesinės reabilitacijos paslaugų tobulinimą. Bus siekiama didinti ADRP priemonių aprėptį bei efektyvumą, taikyti individualius užimtumo veiksmų planus bei papildyti naujomis reikalingomis paslaugomis, atsižvelgiant ir į rezultatus ir produktus, kurie bus sukurti, įgyvendinant 7.3.2 uždavinio veiklas. Be ADRP priemonių, siekiant didinti gyventojų užimtumą, bus teikiama finansinė parama darbdaviams, įdarbinantiems su sunkumais darbo rinkoje susiduriančius asmenis (pavyzdžiui, jaunus, vyresnio amžiaus) bei finansinės paskatos kvalifikuotai darbo jėgai užimti laisvas darbo vietas regionuose. Tokiu būdu bus didinama darbdavių motyvacija kurti daugiau darbo vietų bei skatinamas kvalifikuotos darbo jėgos judumas.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą	Mažiau išsivystęs	Asmenys	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius	30	Proc.	2013	35	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose įgijo kvalifikaciją*	Mažiau išsivystęs	Asmenys	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius	29	Proc.	2013	42	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą	Mažiau išsivystęs	Asmenys	Vyresni negu 54 metų asmenys, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys, dalyvavę ESF veiklose	30	Proc.	2013	35	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Dalyviai, kurie baigę dalyvauti ESF veiklose įgijo kvalifikaciją*	Mažiau išsivystęs	Asmenys	Vyresni negu 54 metų asmenys, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys, dalyvavę ESF veiklose	29	Proc.	2013	42	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Neįgalieji, kurie	Mažiau	Asmenys	-	90	Proc.	2013	92	Duomenys	Kartą

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	sėkmingai baigė ESF remiamas profesinės reabilitacijos programas	išsivystęs							iš projektų	per metus

* Kvalifikacija suprantama pagal EK metodinėse stebėsenos ir vertinimo gairėse pateiktą apibrėžimą.

7.3.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti valstybės įdarbinimo tarnybos veiksmingumą ir labiau orientuoti į rezultatus**

Per praėjusius keletą metų LDB sistemoje inicijuoti keli svarbūs pokyčiai, skirti sumažinti veiklos sąnaudas ir padidinti efektyvumą. 2010–2011 m. įvykdyta restruktūrizacija ir optimizuotas darbo biržos teritorinis tinklas: sukurta 10 teritorinių biržų su 49 skyriais miestų ir rajonų savivaldybėse, įsteigti jaunimo užimtumo poskyriai ir kt. Nuo 2012 m. pradėta diegti darbo biržos darbuotojų į rezultatus orientuotos veiklos vertinimo ir darbo apmokėjimo sistema. Aptarnaujant darbo ieškančius asmenis, pereita prie individualizuoto požiūrio ir taikomas darbo ieškančių asmenų profiliavimas, mažinamos paskatos dirbti tik su labiausiai darbo rinkai pasirengusiais asmenimis bei skatinama daugiau dėmesio skirti nekvalifikuotiems, ilgalaikiams ar kitokių sunkumų įsidarbinti turintiems asmenims.

Būtini tolesni žingsniai, gerinantys darbo biržos teikiamų paslaugų veiksmingumą. Dabartinė bedarbių profiliavimo sistema nėra pakankamai išplėtota. Siekiant tiksliau nustatyti bedarbių pasirengimo darbo rinkai lygį, reiktų įvertinti daugiau kriterijų, atsižvelgti į situaciją konkrečiame sektoriuje. Trūksta nuoseklios LDB darbuotojų mokymo ir adaptacijos sistemos: nauji darbuotojai reikalingas žinias įgyja dirbdami, jie neturi pakankamai psichologinių žinių ir kompetencijų dirbti su nevienodai pasirengusiais darbo rinkai bei turinčiais skirtingą motyvaciją darbo ieškančiais asmenimis. Siekiant didinti individualių užimtumo veiklos planų veiksmingumą ir tuo pačiu mažinti laiką, per kurį užpildoma darbo biržoje registruota laisva darbo vieta, LDB darbuotojai turi remtis išsamia informacija apie darbo jėgos paklausą darbo rinkoje. Šiuo metu LDB remiasi tik trumpalaike darbo jėgos užimtumo prognoze. Trūksta ir veiksmingos ADRP priemonių stebėsenos ir vertinimo sistemos.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus įgyvendinamos priemonės, skirtos tobulinti valstybės įdarbinimo tarnybos sistemą. Darbo rinkos prognozavimo tobulinimas, numatant darbo jėgos poreikį ilgesniam nei vienų metų laikotarpiui ir prognozuojant ne tik paklausias profesijas, bet ir reikiamas kvalifikacijas ir kompetencijas, leis LDB tiksliau planuoti ir įgyvendinti veiksmus, skirtus aprūpinti darbdavius reikiama darbo jėga, taip sutrumpinant laisvų darbo vietų užpildymo trukmę. Patobulinta profiliavimo sistema leis tiksliau identifikuoti darbo ieškančio asmens tinkamumą konkrečiai darbo vietai ir sutrumpins kandidatų į laisvą darbo vietą atrankos procesą, o patobulintos darbo biržos darbuotojų kompetencijos užtikrins veiksmingas tarpininkavimo įdarbinant paslaugas. Taip pat bus išvystyta darbuotojų adaptacijos ir kompetencijos tobulinimo sistema. LDB paslaugų kokybė ir prieinamumas bus sistemingai vertinami, o atsižvelgiant į vertinimo rezultatus bus patobulintos esamos ir sukurtos naujos paslaugos, siekiant kiekvienam darbo ieškančiam asmeniui pasiūlyti individualius poreikius ir darbo rinkos perspektyvą atitinkančias paslaugas.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Laisvos darbo vietos užpildymo vidutinė trukmė	Mažiau išsivystęs	Darbo dienų skaičius	-	13,7	Skaičius	2011	8,7	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Lietuvos darbo biržos darbuotojai, kurie po dalyvavimo ESF veiklose įgijo kvalifikaciją*	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	96	Proc.	2012	98	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Sukurta ir įgyvendinama ADRP ir tvaraus įdarbinimo stebėsenos ir vertinimo sistema	Mažiau išsivystęs	Skaičius	-	0	Skaičius	2014	1	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

* Kvalifikacija suprantama pagal EK metodinėse stebėsenos ir vertinimo gairėse pateiktą apibrėžimą.

7.3.3. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti darbo paklausą skatinant gyventojų, ypač susiduriančių su sunkumais darbo rinkoje, verslumą**

Statistikos departamento duomenimis, savarankiškai dirbančių asmenų dalis tarp visų užimtų gyventojų Lietuvoje 2007–2011 m. sumažėjo: 2007 m. savarankiškai dirbo 11,9 proc. asmenų, o 2011 m. – 9,1 proc. Tai lėmė: ekonominė ir finansų krizė, sumažėjusi gyventojų perkamoji galia, paklausos nedidelių įmonių teikiamoms paslaugoms mažėjimas. 2012 m. savarankiškai dirbančių asmenų dalis padidėjo ir siekė 9,7 proc. Tačiau lyginant su ES vidurkiu, kuris 2012 m. siekė 15,2 proc., savarankiško užimtumo srityje Lietuva pastebimai atsilieka. 2011 m. VU TVM atlikto Lietuvos verslumo tyrimo duomenimis, finansų prieinamumas naujoms ir augančioms įmonėms Lietuvoje nėra pakankamas, o Lietuvos švietimo sistema tinkamai neparengia jaunimo nuosavo verslo kūrimui ir vystymui. Ekonominės krizės laikotarpiu Lietuvoje pastebimai išaugo nelegalaus darbo ir šešėlinės ekonomikos mastas.

2014–2020 m. bus įgyvendinamos naujo verslo finansavimą palengvinančios veiklos verslo pradžiai teikiant paskolas (išskyrus žemės ūkio, žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuose veikiantiems ūkio subjektams) negrąžintiną ir grąžintiną paramą. Šios veiklos bus derinamos su mokymais bei individualiomis konsultacijomis apie naujo verslo kūrimą ir valdymą. Takoskyros su 3.1 investicinio prioriteto veiklomis bus nustatomos pagal 2 kriterijus: paskolos dydį ir verslo/įmonės veiklos trukmę (kaip numatyta *ex ante* sąlygoje Nr. 8.2 „Savarankiško užimtumo, verslumo kūrimas: strateginės pradedančiųjų verslą politikos egzistavimas“). Planuojama, kad naujo verslo pradžios finansavimą palengvinančios veiklos skatins gyventojus ieškoti verslo idėjų ir jas įgyvendinti. Veiklose galės dalyvauti visi gyventojai, norintys pradėti dirbti savarankiškai, tačiau prioritetas ir reikšmingesnės papildomos finansinės paskatos bus teikiamos su sunkumais darbo rinkoje susiduriančioms asmenų grupėms (jaunimui, neįgaliems asmenims, pagyvenusiems asmenims ir kt.) bei tiems, kurie kurs „žaliąsias“ darbo vietas.

Siekiant verslu sudominti daugiau su sunkumais darbo rinkoje susiduriančių asmenų, bus įgyvendinamos proaktyvios viešinimo priemonės, skatinančios rinktis savarankišką užimtumą. Šiems asmenims bus skiriamas didesnis dėmesys ir organizuojant mokymus bei teikiant konsultacijas. Be to, užtikrinant papildomas finansines paskatas pradėjusiems verslą, jiems bus skiriama reikšmingesnė parama, tiesiogiai susijusi su naujai sukurtomis darbo vietomis naujame versle.

Kompleksinės priemonės, padedančios kurti ir valdyti verslą, paskatins gyventojus aktyviai naudotis parama verslo pradžiai, kurti tvarų, skaidrų ir ekonomiškai gyvybingą verslą.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Sėkmingai veikiančių naujų įmonių, pasinaudojusių finansine priemone verslo pradžiai, dalis 12 mėn. po paskolos suteikimo	Mažiau išsivystęs	Įmonės	-	81,7	Proc.	2013	82	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

7.3.4. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti visuomenės, verslo ir viešojo sektoriaus supratimą apie moterų ir vyrų lygių galimybių bei nediskriminavimo dėl amžiaus, negalios ir kitų pagrindų principų taikymą ir sustiprinti gebėjimus atpažinti bei šalinti diskriminavimo apraiškas**

Moterų ir vyrų padėtis skiriasi daugelyje sričių, visų pirma, užimtumo ir darbo srityse. 2012 m. 15–64 m. amžiaus užimtumo lygis sudarė 61,9 proc., vyrų – 62,5 proc. Moterų ir vyrų atlyginimų skirtumas 2011 m. Lietuvoje sudarė 11,9 proc. (ES vidurkis – 16,4 proc.). Skirtingą moterų ir vyrų padėtį darbo rinkoje lemia daugelis veiksnių: nepakankamos žinios apie moterų ir vyrų lygybės privalumus ir pridėtinę vertę, žinių apie esamus lyčių lygybei pasiekti instrumentus ir gebėjimų juos taikyti darbovietėse stoka ir kt.

Visuomenės požiūris, kad ne visi visuomenės nariai yra lygiaverčiai, taip pat turi neigiamą poveikį ir kitų visuomenės grupių galimybėms nediskriminacinėmis sąlygomis dalyvauti visuomenės gyvenime. 2012 m. Eurobarometro apklausos duomenimis, Lietuvoje labiausiai paplitusi diskriminacija dėl amžiaus (vyresnių nei 55 m. asmenų) ir dėl negalios. Palyginti nedidelis šių grupių užimtumo lygis susijęs ir su tuo, kad didelė dalis darbdavių, visuomenės ir pažeidžiamų gupių narių, menkai supranta apie diskriminacijos reiškinį ir būdus situacijai pakeisti.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Lietuva sieks didesnės moterų ir vyrų lygybės, visų pirma, darbo rinkoje, įskaitant darbo rinkos segregacijos mažinimą bei subalansuoto atstovavimo sprendimų priėmime didinimą. Bus siekiama sumažinti diskriminaciją darbo rinkoje Lygių galimybių įstatyme numatytais pagrindais. Bus investuojama į visuomenės, verslo ir viešojo sektoriaus sisteminius tikslinius mokymus, švietimą ir informavimą, gebėjimus taikyti moterų ir vyrų lygybės modelius (pavyzdžiui, lyčių lygybės planavimą darbovietėse), kitas priemones. Planuojamos veiklos padės sistemiškai siekti moterų ir vyrų padėties skirtumų mažinimo. Kita dalis veiklų bus skirta sąmoningumui, tarpusavio supratimui ir tolerancijai didinti, geresniam visuomenės informuotumui apie diskriminacijos apraiškas ir neigiamą jos poveikį.

Esminis pokytis – geresnis supratimas apie moterų ir vyrų lygybės privalumus darbo rinkoje ir diskriminacijos dėl negalios ir kitais pagrindais apraiškas.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Dalis asmenų, kurie praktikoje taiko žinias ir įgūdžius, įgytus dalyvaujant renginiuose, skatinančiuose moterų ir vyrų lygybę bei diskriminacijos mažinimą darbo rinkoje	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	20	Proc.	2013	25	Tyrimas	Du kartus per laikotarpį

7.3. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

7.3.1 konkretaus uždavinio veiklos:

- ADRP priemonės (bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, profesinis mokymas ir neformalus švietimas, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, įdarbinimas subsidijuojant, darbo rotacija, parama bedarbių teritoriniam judumui, kitos bedarbių užimtumo gebėjimus ir galimybes didinančios ADRP priemonės), stažuotės ir praktikos, skirtos darbo įgūdžių įgijimui, individualiam darbui su darbo ieškančiu asmeniu aktualios priemonės: individualus konsultavimas, palaikymas įsidarbinus ir kt.
- Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimas neįgaliesiems, akcentuojant paramą integracijai į darbo rinką po profesinės reabilitacijos. Bus teikiama tarpininkavimo įdarbinant paslauga ir pagalba adaptuojantis naujoje darbo vietoje, užtikrintas ilgalaikis palaikymas naujoje darbo vietoje (konsultacinė, psichologinė parama).

Parama gyventojų, ypač susiduriančių su sunkumais darbo rinkoje (pavyzdžiui, jaunų, vyresnio amžiaus asmenų), užimtumui bei kvalifikuotos darbo jėgos teritoriniam judumui skatinti.

7.3.2 konkretaus uždavinio veiklos:

- Darbo rinkos institucijų veiklos tobulinimas: darbuotojų specialiųjų gebėjimų tobulinimas; naujų paslaugų kūrimas ir jau teikiamų paslaugų tobulinimas, ypač diegiant individualizuotą požiūrį, kuris leistų įvertinti kiekvieno besikreipiančiojo situaciją ir pasiūlyti optimaliausią paslaugų paketą; darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo stebėsena, jų tinkamumo ir efektyvumo vertinimas ir tobulinimas, jaunimo garantijų stebėsenos sistemos sukūrimas; kitos institucijos veiklos ir paslaugų kokybę gerinančios priemonės. Europos užimtumo tarnybos (EURES) veiklos užtikrinimas Lietuvoje: parama veiklos valdymo tobulinimui, darbuotojų kompetencijos tobulinimui, paslaugų kokybės gerinimui ir paslaugų teikimui.

7.3.3 konkretaus uždavinio veiklos:

- Parama verslo pradžiai: paskolų teikimas, palūkanų kompensavimas, kitos negrąžintinos ir grąžintinos paramos teikimas, kitos verslumą skatinančios priemonės labai mažoms ir mažoms įmonėms, šeimos verslams bei fiziniams asmenims, mokymai bei individualios konsultacijos apie naujo verslo kūrimą ir valdymą, kt.

7.3.4 konkretaus uždavinio veiklos:

- Švietimo ir mokymo veiklos, metodinės medžiagos rengimas, adaptavimas ir konsultavimas, gebėjimų stiprinimas, visuomenės informavimo kampanijos, tyrimai, stebėsena ir vertinimas, keitimasis patirtimi, projektai siekiantys moterų ir vyrų lygybės didinimo ir diskriminacijos dėl amžiaus, negalios ir kitų Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme numatytų pagrindų

(lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos) mažinimo. Planuojama pasinaudoti patirtimi ir produktais, sukurtais 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, juos taikyti ir skleisti regionuose ir nacionaliniu mastu.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, dalyvavę ESF veiklose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	55.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, dalyvavę ESF veiklose, iš kurių: ilgalaikiai bedarbiai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	25.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Vyresni negu 54 metų asmenys, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys, dalyvavę ESF veiklose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	30.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Neįgalieji, dalyvavę ESF remiamoje profesinės reabilitacijos programoje	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	5.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Lietuvos darbo biržos darbuotojai, dalyvavę ESF veiklose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.200	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Asmenys ir įmonės, pasinaudoję finansine priemone verslo pradžiai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Asmenys ir įmonės, pasinaudoję finansine priemone verslo pradžiai, iš kurių: su sunkumais darbo rinkoje susiduriantys asmenys ir įmonės	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	440	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
8.	Sukurtų naujų darbo vietų skaičius naujai įsteigtose įmonėse/versluose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.800	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.	Sukurtų naujų darbo vietų skaičius naujai įsteigtose įmonėse/versluose, iš kurių: su sunkumais darbo rinkoje susiduriančių asmenų naujai įsteigtose įmonėse, versluose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	810	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.	Renginiuose, skatinančiuose moterų ir vyrų lygybę bei diskriminacijos mažinimą darbo rinkoje, dalyvavę asmenys	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	5.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

7.4. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Jaunimo, visų pirma, nedirbančio ir nesimokančio, įskaitant marginalių bendruomenių jaunimą ir tą, kuriam kyla socialinės atskirties pavojus, ilgalaikė integracija į darbo rinką, taip pat ir įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą**

FONDAS	**Jaunimo užimtumo iniciatyva ir Europos socialinis fondas**

7.4.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15-29 m. amžiaus jaunimo skaičių**

Aukštas jaunimo nedarbo lygis yra vienas didžiausių iššūkių ES ir Lietuvoje. 2012 m. Lietuvoje 15–29 m. jaunimo nedarbo lygis lyginant su bendru nedarbo lygiu (15–64 m. amžiaus grupėje nedarbo lygis – 13,6 proc.) buvo aukštesnis. 2009–2012 m. didžiausias buvo 15–24 m. amžiaus jaunimo nedarbo lygis (t.y., nedirbančių jaunuolių dalis tarp visų norinčių ir galinčių dirbti 15–24 m. amžiaus asmenų) Lietuvoje buvo vienas aukščiausių ES ir 2012 m. siekė

26,4 proc., arba 32 tūkst. asmenų (ES-27 vidurkis 22,8 proc.). 25–29 m. amžiaus jaunuolių nedarbas buvo mažesnis ir siekė 14,3 proc. 2012 m. niekur nedirbančio, nesimokančio ir praktikos neatliekančio (NEET) 15–29 m. jaunimo dalis (procentas nuo to amžiaus grupės gyventojų) Lietuvoje buvo 13,9 proc. Daugiausia NEET jaunuolių 2012 m. buvo 25–29 m. amžiaus grupėje ir sudarė 20,3 proc., 15–24 m. jaunuoliai – 11,1 proc. 2011 m. *Eurofound* atliktos studijos duomenimis didelė NEET jaunimo dalis brangiai kainuoja ne tik dėl augančio poreikio socialinėms išmokoms bei pašalpoms, bet ir dėl neišnaudojamo darbo jėgos potencialo. NEET jaunimas praranda darbo rinkoje paklausius įgūdžius bei kvalifikaciją.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu investicijos į jaunimo užimtumo skatinimą bus vienas iš pagrindinių Lietuvos ir ES prioritetų. Siekiant smarkiai sumažinti jaunimo nedarbo lygį bus įgyvendinamos Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plane numatytos priemonės, pagal kurias visiems nedirbantiems, nesimokantiems ir mokymuose nedalyvaujantiems 15–29 m. amžiaus jaunuoliams per 4 mėn. nuo formalaus išsilavinimo įgijimo ar užsiregistravimo darbo biržoje arba po prisijungimo prie jaunimo garantijų iniciatyvos turės būti pateiktas pasiūlymas dirbti, tęsti studijas, įgyti arba patobulinti profesinę kvalifikaciją, atlikti stažuotę ar dalyvauti mokyme per pameistrystę. Su kiekvienu dalyviu bus dirbama pagal individualų planą, sudarytą atsižvelgus į asmens poreikius ir statusą. Individualus planas apims visas galimas aktyvinimo ir integracijos į darbo rinką veiklas, kuriomis siekiama, kad jaunas asmuo dirbtų, mokytųsi, atliktų stažuotę ar dalyvautų mokyme per pameistrystę. Jaunimo garantija palengvins jaunimo perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką bei leis įgyti darbo rinkoje paklausių įgūdžių. Bus teikiamos ankstyvos intervencijos, aktyvinimo bei integracijos į darbo rinką paslaugos, siekiant paskatinti NEET jaunimo ugdymą, socializaciją ir įdarbinimą.

JUI ir ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Bedarbiai dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius	70	Proc.	2013	75	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius	45	Proc.	2013	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius	45	Proc.	2013	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Ilgalaikiai bedarbiai	45	Proc.	2013	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigę	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Ilgalaikiai bedarbiai	30	Proc.	2013	32	Duomenys iš projektų	Kartą per

JUI ir ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės									metus
6.	Ilgalaikiai bedarbiai dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Ilgalaikiai bedarbiai	25,4	Proc.	2013	26	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigė dalyvauti JUI remiamoje intervencijoje	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Neaktyvūs nesimokantys asmenys	30	Proc.	2013	35	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
8.	Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigę dalyvavimą gavo pasiūlymą dėl darbo, tolesnio mokymosi, pameistrystės ar stažuotės	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Neaktyvūs nesimokantys asmenys	24	Proc.	2013	30	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.	Nestudijuojantys ir nesimokantys neaktyvūs dalyviai, kurie baigę dalyvavimą pradėjo mokytis, įgijo kvalifikaciją arba pradėjo dirbti, įskaitant savarankišką darbą	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	Neaktyvūs nesimokantys asmenys	8,5	Proc.	2013	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.	Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių tęsia mokymąsi, dalyvauja kvalifikaciją suteikiančiose mokymo programose, mokyme per pameistrystę ar atlieka stažuotę	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	-	8,9	Proc.	2013	16	Tyrimas	Kartą per metus
11.	Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių dirba	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	-	36,8	Proc.	2013	44	Tyrimas	Kartą per metus
12.	Dalyviai, kurie baigę dalyvavimą po šešių mėnesių savarankiškai dirba	Mažiau išsivystęs	Asmenų skaičius	-	7	Proc.	2013	9	Tyrimas	Kartą per metus

7.4. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Remiamos veiklos, numatytos Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plane. Siekiama, kad visi nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys jaunuoliai, baigę mokytis formaliojo švietimo sistemoje arba netekę darbo, per 4 mėn. po to, kai užsiregistravo darbo biržoje arba prisijungė prie jaunimo garantijų iniciatyvos, pradėtų dirbti, toliau mokytis arba atliktų praktiką ar stažuotę. Su kiekvienu dalyviu bus dirbama pagal individualų planą, sudarytą atsižvelgus į asmens poreikius ir statusą. Individualus planas apims visas galimas aktyvinimo ir integracijos į darbo rinką veiklas, kuriomis siekiama, kad jaunas asmuo dirbtų, mokytųsi, atliktų stažuotę ar dalyvautų mokyme per pameistrystę. Finansuojamos:
  - ankstyvos intervencijos ir jaunimo aktyvinimo paslaugos: jaunimo informavimas ir konsultavimas dėl profesijos pasirinkimo, socialinė ir psichologinė reabilitacija, savanoriška veikla, mentorystė ir pan. veiklos;
  - integraciją į darbo rinką skatinančios priemonės: formalus ir neformalus profesinis mokymas, įdarbinimas subsidijuojant, dalyvavimas mokyme per pameistrystę ir stažuotėse, kitos aktualios veiklos.

JUI ir ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	15–29 metų nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys asmenys, dalyvavę JUI remiamoje intervencijoje	Skaičius	JUI	Mažiau išsivystęs	35.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	15–29 metų nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys asmenys, dalyvavę JUI remiamoje intervencijoje	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	10.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	15–29 metų nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys asmenys, dalyvavę JUI remiamoje intervencijoje, iš kurių: 25–29 metų asmenys	Skaičius	JUI	Mažiau išsivystęs	8.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	15–29 metų nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys asmenys, dalyvavę JUI remiamoje intervencijoje, iš kurių: 25–29 metų asmenys	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	2.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ESF specialiosios nuostatos

Įgyvendinant šį investicinį prioritetą, neplanuojama papildomų investicijų, skirtų skatinti socialinių inovacijų taikymą ir tarptautinį bendradarbiavimą.

Pagal 7 prioritetą numatomos įgyvendinti veiklos (ADRP, profesinė reabilitacija neįgaliesiems, parama verslo pradžiai ir kt.) prisidės prie darbo jėgos pasiūlos augimo. Šios veiklos siejasi su 3 prioritetu, pagal kurį numatoma investuoti į verslumo ir naujų įmonių steigimo skatinimą, MVĮ veiklos internacionalizavimą ir pajėgumų įsitraukti į ekonomikos augimo ir inovacijų procesus. Pagal 3 prioritetą bus skatinama darbo jėgos paklausa, o pagal 7 prioritetą – pasiūla. 3 ir 7 prioritetus taip pat sieja tai, kad jie abu numato verslumo skatinimo veiklas.

Pagal visus 7 prioriteto investicinius prioritetus numatyta investuoti į mokymus, skirtus bedarbių integracijai į darbo rinką, darbo rinkos institucijų darbuotojų gebėjimų tobulinimą ir kt. Planuojant ADRP priemones, bus užtikrinamas koordinavimas su 9 prioriteto intervencijomis, nukreiptomis į mokymosi visą gyvenimą skatinimą ir žmogiškųjų išteklių potencialo ir įgūdžių atitikimo darbo rinkos poreikiams didinimą. Į daugelį šių mokymų bus įtrauktas skaitmeninio

raštingumo įgūdžių įgijimas ir tobulinimas, kuris papildys skaitmeninio raštingumo įgūdžių tobulinimo veiklas, numatytas pagal 2 prioritetą „Informacinės visuomenės skatinimas“.

7.1 investicinis prioritetas numato kultūros paslaugų vartojimo skatinimą per kultūros infrastruktūros modernizavimą ir konversiją, o 2.3 investicinis prioritetas – per kultūros paslaugų perkėlimą į skaitmeninę erdvę ir kultūros skaitmeninio turinio sklaidą.

Pagal 7.1 investicinį prioritetą numatyta modernizuoti viešąsias erdves, investuoti į infrastruktūrą, skatinančią teritorijos patrauklumą investicijoms ir gerinančią gyvenamąją aplinką. Šios investicijos siejasi su 6 prioritetu, pagal kurį numatoma gerinti transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūrą. Investicijos pagal 6 prioritetą taip pat prisidės prie gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo ir teritorijos patrauklumo investicijoms.

7.3.4 uždavinys yra skirtas skatinti moterų ir vyrų lygybę ir mažinti diskriminacijos įvairias pagrindais apraiškas. Ši sritis yra horizontali, todėl ji siejasi su visais veiksmų programos prioritetais. Visų projektų pareiškėjai turės užtikrinti, kad projektuose bus laikomasi lygių galimybių ir nediskriminavimo užtikrinimo principų.

Projektų/veiksmų atrankos principai

- 7.1. investicinis prioritetas įgyvendinamas taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje – nustatant tikslines teritorijas, parengiant ir įgyvendinant jų integruotas vystymo programas.

ITVP įgyvendinantys projektai gali būti įgyvendinami juos atrenkant valstybės arba regionų projektų planavimo būdais, kai jie atitinka ITVP nustatytus veiksmus, arba projektų konkurso būdu, kai tą patį ITVP keliamą uždavinį skirtingais būdais gali įgyvendinti keli tinkami pareiškėjai. Įgyvendinant tvarios miestų plėtros veiksmus pagal ERPF reglamento 7 str. nuostatas projektai atrenkami tik regionų projektų planavimo būdu.

Tais atvejais, kai projektai, įgyvendinami už tikslinės teritorijos ribų (susietose teritorijose), gali efektyviai prisidėti prie ITVP tikslų pasiekimo, jie gali būti įgyvendinami regionų projektų planavimo būdu, užtikrinant, kad šie projektai prisidės prie ITVP tikslų pasiekimo ir padės įgyvendinti bendrą regiono strategiją – regiono plėtros planą.

- Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Investuojant į kultūros ir tvaraus turizmo infrastruktūros objektus vidaus potencialo plėtojimui, bus vadovaujamasi ERPF reglamento 3 straipsnio nuostatomis, ypatingai atkreipiant dėmesį į 1 dalies e punkto nuostatas.
- 7.2 ir 7.4 investicinius prioritetus įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- 7.3 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami projektų konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri. Planuojant 7.3 investicinio prioriteto veiksmus bus užtikrintas koordinavimas su Lietuvos 2014–2020 m. kaimo plėtros veiksmų programos intervencijomis, nukreiptomis į kaimo vietovių gyventojų užimtumo didinimą.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas
7.1. investiciniam prioritetui įgyvendinti šiuo metu yra analizuojamos finansinių instrumentų panaudojimo galimybės, t.y. atliekamas *ex ante* vertinimas, kurio pagrindu bus nuspręsta dėl konkrečių finansinių instrumentų naudojimo. 7.3 investiciniam prioritetui įgyvendinti planuojama naudoti mikrokreditus, kompensuojamas palūkanas arba grąžintiną arba negrąžintiną paramą skatinant savarankišką užimtumą. Kitiems šio veiksmų programos prioriteto investiciniams prioritetams įgyvendinti nenumatoma taikyti finansinių instrumentų.

Didelės apimties projektai
Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	113.785.765	495.646.043	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Sukurtos arba atnaujintos atviros erdvės miestų vietovėse	Kv. m	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	6.000.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 62 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Sukurtos arba atnaujintos atviros erdvės miestų vietovėse“ reikšmė	Kv. m	ERPF	Mažiau išsivystęs	3.600.000	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. nebus baigtų projektų, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai įgyvendinami numatyta apimtimi.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ESF	Mažiau išsivystęs	94.873.727	286.731.526	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	19.250	55.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 34 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Produkto rodiklis	Vyresni negu 54 metų asmenys, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys, dalyvavę ESF veiklose	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	10.500	30.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 18 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	JUI	Mažiau išsivystęs	69.173.966	69.173.966	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	15–29 metų nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys asmenys, dalyvavę JUI remiamoje intervencijoje	Asmenys	JUI	Mažiau išsivystęs	35.000	35.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 100 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų JUI lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ERPF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas regioniniuose ekonomikos augimo centruose per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis.

Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į miestų pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas taikant integruotų teritorinių investicijų modelį – iniciatyvos naujumą, poreikį laiku parengti integruotas teritorijų vystymo programas ir atitinkamus teisės aktus.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ESF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis, įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas nustatytus vidutinius vieneto įkainius. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – strateginio planavimo dokumentų parengtumo lygį, juose nustatytą poreikį ir terminus laiku įgyvendinti tikslinėms grupėms skirtas intervencijas.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų JUI rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis, įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas nustatytus vidutinius vieneto įkainius. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, atsižvelgta į reikalavimą panaudoti visas JUI skirtas lėšas vėliausiai iki 2018 m. pabaigos. Panaudojus JUI lėšas, tolesnis 7.4.1 uždavinio veiklų įgyvendinimas bus finansuojamas iš ESF lėšų.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	55	Kita socialinė infrastruktūra, kuria prisidedama prie regioninės ir vietos plėtros	421.299.136
ESF	102	Darbo ieškančių ir neaktyvių asmenų, tarp jų – ilgalaikių bedarbių ir nuo darbo rinkos nutolusių asmenų, įdarbinimo galimybės, taip pat naudojantis vietos užimtumo iniciatyvomis ir parama darbo jėgos judumui	226.269.027
ESF	103	Jaunimo, visų pirma nedirbančio, nestudijuojančio ir nesimokančio, įskaitant jaunimą, kuriam kyla socialinės atskirties pavojus, ir marginalių bendruomenių jaunimą, tvarus integravimas į darbo rinką, taip pat įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą	17.452.770
JUI	103	Jaunimo, visų pirma nedirbančio, nestudijuojančio ir nesimokančio, įskaitant jaunimą, kuriam kyla socialinės atskirties pavojus, ir marginalių bendruomenių jaunimą, tvarus integravimas į darbo rinką, taip pat įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą	63.565.266

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	421.299.136
ESF	01	Negrąžinamoji subsidija	203.174.994
JUI	01	Negrąžinamoji subsidija	63.565.266
ESF	04	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: paskola arba lygiavertė priemonė	23.169.602
ESF	06	Naudojantis finansinėmis priemonėmis teikiama parama: palūkanų subsidija, garantinio mokesčio subsidija, techninė parama arba lygiavertė priemonė	17.377.201

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	286.393.473
ERPF	02	Mažos miesto teritorijos (vidutiniškai tankiai apgyvendintos, > 5 000 gyventojų)	43.543.456
ERPF	03	Kaimo teritorijos (retai apgyvendintos)	87.522.828
ERPF	07	Netaikoma	3.839.379
ESF	07	Netaikoma	243.721.797
JUI	07	Netaikoma	63.565.266

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	001	Integruotosios teritorinės investicijos: miesto teritorijos	147.971.974
ERPF	003	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	249.113.929
ERPF	007	Netaikoma	24.213.233
ESF	007	Netaikoma	243.721.797
JUI	007	Netaikoma	63.565.266

ESF antrinė tema			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	006	Nediskriminavimas	724.050
ESF	007	Lyčių lygybė	724.050
ESF	008	Netaikoma	242.273.697
JUI	008	Netaikoma	63.565.266

8. PRIORITETAS. SOCIALINĖS ĮTRAUKTIES DIDINIMAS IR KOVA SU SKURDU
2014–2020 m. programavimo laikotarpiu planuojama sumažinti socialinių ir sveikatos paslaugų prieinamumo skirtumus skirtingose savivaldybėse, pagerinti socialinių paslaugų kokybę, diegti naujas socialines paslaugas, įgyvendinti deinstitucionalizaciją ir vystyti bendruomenėse teikiamas paslaugas. Efektyviausias būdas tai padaryti – derinti ERPF ir ESF investicijas. 2014–2020 m. pasitelkiant ERPF lėšas bus atnaujinama sveikatos ir socialinių paslaugų infrastruktūra, taip pat kita viešoji infrastruktūra kaimo vietovėse ir mažuose miesteliuose, kuri reikalinga bendruomenių socialinei, gyventojų sveikatos gerinimo ir kultūrinei veiklai. Savo ruožtu, ESF lėšos bus skirtos tam, kad ši infrastruktūra taptų integralia šalies viešųjų paslaugų sistemos dalimi, kurios tinkamas funkcionavimas būtų užtikrintas ir paramai pasibaigus. Bus finansuojamas naujų socialinių paslaugų kūrimas, kokybės ir prieinamumo gerinimas, įvairių paslaugų teikimo modelių išbandymas, paslaugas teikiančių darbuotojų kompetencijos tobulinimas. Bus siekiama užtikrinti socialinių, sveikatos, kultūros paslaugų integralumą, skatinti aktyvų vietos valdžios ir nevyriausybinio sektoriaus įsitraukimą planuojant, kuriant ir teikiant šias paslaugas.

8.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investicijos į sveikatos ir socialinę infrastruktūrą, kuria prisidedama prie nacionalinės, regionų ir vietos plėtros, su sveikatos būkle susijusios nelygybės mažinimo, socialinės įtraukties skatinimo, suteikiant geresnę prieigą prie socialinių, kultūrinių ir rekreacinių paslaugų, ir perėjimo nuo institucinių prie bendruomeninių paslaugų**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

8.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti bendruomenėje teikiamų socialinių paslaugų dalį, pereinant nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų**

Gyventojų senėjimas ir emigracija lemia tai, kad Lietuvoje auga socialinių paslaugų pažeidžiamoms gyventojų grupėms poreikis. Didėja vyresnių vienišų asmenų skaičius, kuriems dėl amžiaus ir sveikatos būklės reikalingos socialinės paslaugos ar socialinė globa, tačiau tokios paslaugos savivaldybėse vis dar nepakankamai išvystytos. Per kelias dešimtis metų susiformavusi socialinių paslaugų teikimo institucinė struktūra lemia tai, kad stacionari globa institucijose yra išplėtota labiau negu bendruomeninė globa. Pavyzdžiui, 2012 m. globos įstaigose seniems žmonėms ir asmenims su negalia gyveno 10632 asmenys, o savarankiško gyvenimo namuose – tik 262 asmenys. Vaikų globos namuose buvo globojami daugiau nei 4 tūkst. vaikų (kuriems nustatyta globa/rūpyba).

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus sumažinti socialinių paslaugų prieinamumo skirtumai, pagerinta socialinių paslaugų kokybė, įdiegtos naujos socialinės paslaugos ir pertvarkyta vaiko teisių apsaugos sistema. Svarbus sisteminis pokytis, kurio siekiama 2014–2020 m. laikotarpyje yra socialinių paslaugų teikimo deinstitucionalizacija ir bendruomenėse teikiamų paslaugų vystymas. Deinstitucionalizacija planuojama įgyvendinti, vadovaujantis Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metų veiksmų planu ir atsižvelgiant į „Bendrąsias europines gaires dėl perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos“.

Siekiant šių pokyčių, ERPF investicijos bus skirtos bendruomeninių ir/arba nestacionarių paslaugų organizavimo bei infrastruktūros plėtrai. Šios investicijos, kartu su ESF finansuojamomis veiklomis (pagal 8.4 investicinį prioritetą) padės sumažinti globos namuose gyvenančių vaikų (likusių be tėvų globos) ir neįgaliųjų su proto ir (ar) psichine negalia dalį, taip pat išvystyti kitoms gyventojų grupėms aktualias paslaugas. Be to tai prisidės prie to, kad nauji paslaugų gavėjai, šiuo metu negyvenantys globos įstaigose, nebepatektų į stacionarias įstaigas dėl išvystytų nestacionarių

paslaugų bendruomenėje.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Neįgalių asmenų, gaunančių paslaugas bendruomenėje, dalis nuo visų neįgaliųjų, gaunančių socialines paslaugas	Proc.	Mažiau išsivystęs	73	2012	80	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus
2.	Globojamų (rūpinamų) vaikų, gaunančių socialinės globos paslaugas bendruomenėje, dalis nuo visų globojamų (rūpinamų) vaikų	Proc.	Mažiau išsivystęs	61,7	2012	73	Lietuvos statistikos departamentas	Kartą per metus

8.1.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti socialinio būsto prieinamumą pažeidžiamiausioms gyventojų grupėms**

Lietuvoje šiuo metu patenkinama nedidelė socialinio būsto poreikio dalis. 2012 m. daugiau nei 31 tūkst. asmenų (šeimų) buvo įtraukti į sąrašus socialiniam būstui nuomoti. Iš viso šiose šeimose gyveno apie 70 tūkst. asmenų. 2012 m. socialinis būstas išnuomotas 1086 asmenims (šeimoms). Tokiu būdu, būstu buvo aprūpinta daugiau nei 2,4 tūkst. žmonių. Didžiausia socialinio būsto problema yra didžiuosiuose Lietuvos miestuose (pavyzdžiui, 2012 m. iš 6289 socialinio būsto Vilniuje laukusių asmenų (šeimų), jis išnuomotas tik 53 asmenims (šeimoms).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, norint patenkinti visą socialinio būsto poreikį Lietuvoje, reikėtų paruošti iš viso 1520000 m^2 naudingojo ploto. Parengtose Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti įstatymo pataisose yra numatyta nauja paramos būstui išsinuomoti teikimo forma: nuomos ar išperkamosios nuomos mokesčių dalies kompensacija (šeimos ir asmenys, turintys teisę į socialinį būstą ir rinkos sąlygomis nuomojantys būstą iš fizinių ar juridinių asmenų, įgyja teisę į nuomos ar išperkamosios nuomos mokesčių dalies kompensaciją). 2013 m. atliktos apklausos (tyrimo) duomenys parodė, kad naująja paramos forma norėtų pasinaudoti apie 70 proc. šiuo metu laukiančių socialinio būsto nuomos asmenų (šeimų). Norint aprūpinti būstu likusius 30 proc. asmenų, kurie dėl socialinės padėties nesugebės rinkoje išsinuomoti būsto, planuojama plėsti savivaldybių socialinio būsto fondą, t.y. įsigyti, statyti, rekonstruoti bei kitaip pritaikyti esamus pastatus socialiniam būstui. Šiam tikslui įgyvendinti bus pasitelktos ERPF lėšos bei, pasinaudojant aukščiau paminėto įstatymo pataisomis, numatomos gauti privatizavimo lėšos už būstus, nuomojamus ne pagal socialinio būsto sąlygas. Parama socialiniam būstui bus derinama su ESF investicijomis pagal 8.3 ir 8.4 investicinius prioritetus, tokiu būdu kompleksiškai sprendžiant pažeidžiamų grupių ir šeimų problemas ir padedant joms integruotis į visuomenę ir darbo rinką.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Asmenų (šeimų), kuriems išnuomotas savivaldybės socialinis būstas, dalis nuo visų socialinio būsto nuomos laukiančių asmenų (šeimų)	Proc.	Mažiau išsivystęs	3,6	2012	14	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Kartą per metus

8.1.3. KONKRETUS UŽDAVINYS	Pagerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei sumažinti sveikatos netolygumus

Šalyje sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą ribojančios kliūtys didesnę įtaką turi tam tikrų teritorijų (savivaldybių) gyventojams bei tam tikrų tikslinių grupių asmenims, t. y. lemia didesnį užleistų susirgimų ir priešlaikinių mirčių riziką, mažiau palankias jų sveikos gyvensenos formavimosi galimybes ir žemesnį sveikatos raštingumo lygį. Pavyzdžiui, Lietuvoje 23 savivaldybėse standartizuotas 0–64 m. amžiaus gyventojų mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų vidutiniškai nuo 2007 iki 2012 m. viršijo šio rodiklio Lietuvos vidurkį 20 ir daugiau procentų. Taip pat 2012 m. duomenys rodo, kad miestų savivaldybių gyventojai pas gydytojus lankėsi dažniau (10,2 apsilankymai vienam gyventojui) nei rajonų savivaldybių gyventojai (6,2 apsilankymo vienam gyventojui). Todėl įgyvendinant šį uždavinį numatoma derinti kompleksinius veiksmus ir plėtoti infrastruktūrą, sudarant galimybes išskirtų tikslinių teritorijų gyventojams bei tikslinių grupių asmenims užtikrinti, kuo tolygesnį kokybiškų viešųjų sveikatos ugdymo, ligų profilaktikos, ankstyvosios diagnostikos prevencinių ir specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo lygį. Taip pat bus investuojama į sveikatos priežiūros ir savalaikės pagalbos efektyvaus organizavimo, teikimo bei valdymo modelių diegimą ir plėtojimą, remiant inovatyvius ir efektyvius sprendimus, technologijas tikslinių gyventojų grupių sveikatos raštingumui didinti, jiems konsultuoti, gydyti ir stebėti bei jų gyvenimo kokybei palaikyti.

Tikslinėms gyventojų grupėms priskiriami: 1) šalies savivaldybėse, pasižyminčiose didžiausiais priešlaikinio mirtingumo dėl pagrindinių neinfekcinių ligų rodikliais, gyvenantys asmenys; 2) tam tikrų socialinės rizikos grupių asmenys, kuriems socialinės ir ekonominės priežastys (nedarbas, skurdas ir kt.) bei žalingi įpročiai (alkoholio vartojimas ir kt.) lemia sergamumą tam tikromis ligomis (tuberkulioze, priklausomybe nuo alkoholio) bei kuriems nepakankamai prieinama sveikatos priežiūra (neįgalieji, kt.); 3) vaikai (iki 18 metų), nes dėl egzistuojančių ekonominių, socialinių aplinkybių, tokių kaip nepalanki socialinė ir ekonominė šeimos padėtis, įsidarbinimo perspektyvos, jiems dažniau gresia socialinė atskirtis bei neigiamas šių veiksnių poveikis sveikatai; 4) vyresnio amžiaus (55 m. amžiaus ir vyresni) gyventojai, atsižvelgiant į siekį, kiek galima ilgiau išlaikyti gerą senstančių vyresnio amžiaus žmonių sveikatą, pagerinti jų gyvenimo kokybę bei sudaryti galimybes išlikti aktyviems darbe, bendruomenėje, gyventi savarankiškiems.

Įgyvendinamos pagal šį uždavinį veiklos 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu padės sumažinti teritorinius visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros prieinamumo bei sveikatos lygio skirtumus, taip pat išvystyti socialinės rizikos grupių asmenims aktualias paslaugas, sudarys prielaidas šių gyventojų grupių ilgesniam ir sveikesniam gyvenimui, mažesnei priešlaikinių mirčių bei socialinės atskirties ir skurdo rizikai.

Įgyvendinant šį uždavinį, taip pat bus prisidedama prie veiklų, įgyvendinamų taikant ITI per integruotas teritorijų vystymo programas, įvertinus šiose teritorijose egzistuojančius sveikatos ir sveikatos priežiūros kokybės ir prieinamumo netolygumų rodiklius.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Standartizuoto 0–64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose[3] nuo	Atvejų skaičius 100000 gyv.	Mažiau išsivystęs	158,91	2012	105	Higienos instituto Sveikatos informacijos	Kartą per metus

[3] Tikslinės teritorijos:
– šalies savivaldybės, kuriose standartizuoto 0–64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo rodikliai (SMR) 2007–2011 m. laikotarpiu Lietuvos vidurkį vidutiniškai viršijo: kraujotakos sistemos ligos – daugiau kaip 20 proc., cerebrovaskulinės ligos – daugiau kaip 20 proc., piktybiniai navikai – daugiau kaip 8 proc., išorinės mirties priežastys – daugiau kaip 20 proc.;
– šalies savivaldybės, pasižyminčios didžiausiais vaikų sveikatos priežiūros prieinamumo netolygumais.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	kraujotakos sistemos ligų						centras	
2.	Standartizuoto 0–64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose nuo cerebrovaskulinių ligų	Atvejų skaičius 100000 gyv.	Mažiau išsivystęs	30,03	2012	24	Higienos instituto Sveikatos informacijos centras	Kartą per metus
3.	Standartizuoto 0–64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose nuo piktybinių navikų	Atvejų skaičius 100000 gyv.	Mažiau išsivystęs	91,85	2012	78	Higienos instituto Sveikatos informacijos centras	Kartą per metus
4.	Standartizuoto 0–64 m. amžiaus gyventojų mirtingumo sumažėjimas tikslinėse teritorijose dėl išorinių mirties priežasčių	Atvejų skaičius 100000 gyv.	Mažiau išsivystęs	135,44	2012	82	Higienos instituto Sveikatos informacijos centras	Kartą per metus
5.	Apsilankymų pas gydytojus skaičiaus, tenkančio vienam gyventojui, skirtumas tarp miestų ir rajonų savivaldybių gyventojų	Apsilan-kymų skaičius, tenkantis 1 gyventojui	Mažiau išsivystęs	4	2012	3	Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinė sistema SVEIDRA	Kartą per metus

8.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

8.1.1 konkretaus uždavinio veiklos:

- Palaipsninis likusių be tėvų globos vaikų ir neįgaliųjų su proto ir (ar) psichine negalia socialinės globos namų deinstitucionalizacijos įgyvendinimas, kuriant socialinių paslaugų infrastruktūrą savivaldybėse ir vietos bendruomenėse. Numatoma vystyti pereinamojo tipo paslaugų bei nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūrą; spręsti apsirūpinimo būstu klausimą, t. y. kurti grupinio ir savarankiško gyvenimo namus; vystyti infrastruktūrą, reikalingą organizuoti alternatyvias institucinei vaiko globai formas; išskirtiniais atvejais, kai negalima naudoti bendruomenės paslaugų teikimo modelio, vystyti įstaigų, kurios teiktų specializuotas stacionarias slaugos ir globos paslaugas asmenims, kurie negali pasirūpinti savimi ir sugrįžti į šeimą/bendruomenę, infrastruktūrą ir gerinti jų kokybę (preliminariais skaičiavimais, specializuotų stacionarų infrastruktūrai sutvarkyti numatoma panaudoti apie 5–7 proc. šiam konkrečiam uždaviniui įgyvendinti skirtų ES fondų lėšų).
- Nestacionarių, bendruomeninių paslaugų infrastruktūros plėtra pažeidžiamoms grupėms ir šeimoms, kurių neapima deinstitucionalizacijos procesas. Numatoma vystyti nestacionarių paslaugų centrus (pavyzdžiui, psichosocialinės pagalbos įstaigas priklausantiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų, prekybos žmonėmis, smurto aukoms ir smurtautojams, dienos centrus neįgaliesiems, išskyrus, turinčius proto ar psichikos negalią).
- Socialinės globos namų senyvo amžiaus asmenims infrastruktūros modernizavimas ir plėtra bendruomenėje.

8.1.2 konkretaus uždavinio veiklos:

- Socialinio būsto fondo plėtra: pastatų statyba, rekonstrukcija ir modernizavimas pritaikant juos socialiniam būstui, taip pat gyvenamųjų namų, jų dalių, butų pirkimas.

8.1.3 konkretaus uždavinio veiklos:

- Remiama infrastruktūra, skirta gerinti visuomenės sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą bei jos integravimui su asmens sveikatos priežiūros ir socialinėmis paslaugomis, taip pat gerinti pirminės asmens sveikatos priežiūros organizavimą, slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugų vystymą asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir šių paslaugų teikimą pacientų namuose; greitosios medicinos pagalbos tarnybų veiklai tobulinti.
- Infrastruktūros plėtra, sudaranti geresnes galimybes gauti savalaikę ir kokybišką specializuotą (specialistų) medicinos pagalbą ir sveikatos paslaugas (pavyzdžiui, įrangos ir/ar transporto mobilioms paslaugoms ir specializuotai pagalbai minėtose vietovėse, pacientų pervežimo paslaugoms, nuotolinėms sveikatos paslaugoms teikti, įsigijimas).
- Efektyvių ir inovatyvių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo infrastruktūros (fizinės ir informacinės) modelių diegimas bei plėtojimas, didinant sveikatos priežiūros paslaugų (sveikatos ugdymo, profilaktinių, ankstyvosios diagnostikos, medicininės reabilitacijos ir sveikatos grąžinimo, kt.) prieinamumą ir kokybę tikslinių teritorijų gyventojams, siekiant stiprinti tarp šių gyventojų paplitusių pagrindinių lėtinių ligų (kraujotakos sistemos ligų, cerebrovaskulinių ligų, onkologinių susirgimų) ir išorinių mirties priežasčių rizikos veiksnių prevenciją ir jų valdymą bei mažinti šių ligų lemiamą priešlaikinį mirtingumą ir neįgalumą.
- Investicijos į infrastruktūrą, skirtą vaikų sveikatos stiprinimui, ligų profilaktikai, ankstyvajai diagnostikai bei efektyviam vaikų ligų gydymui.
- Infrastruktūros, orientuotos į tuberkuliozės prevencijos veiksmingumo didinimą bei diagnostikos ir gydymo efektyvumo stiprinimą, atnaujinimas ir plėtojimas.
- Investicijos į infrastruktūrą, sudarančią galimybes gerinti sveikatos priežiūros (pavyzdžiui, burnos higienos (odontologijos), medicininės reabilitacijos ir sveikatos grąžinimo, ligų profilaktikos ir kt.) prieinamumą socialiai pažeidžiamiausioms gyventojų grupėms (neįgaliesiems ir kt.), taip pat į infrastruktūrą, skirtą priklausomybės ligų prevencijos, diagnostikos ir gydymo paslaugų plėtojimui (pavyzdžiui, „žemo slenksčio“ kabinetuose, aktyviam konsultavimui ir pritraukimui asmenų, ypač žemo išsilavinimo, turinčių mažas pajamas, turinčių psichikos sutrikimų, taip pat nedirbančių asmenų, į rūkymo ir alkoholio atsisakymo grupių seansus ir pan.).
- Sveiko senėjimo srityje numatomos investicijos į vyresnio amžiaus asmenims būdingų ligų prevencijai ir ankstyvai diagnostikai reikalingą infrastruktūrą, taip pat geriatrinių paslaugų plėtrai, medicininei reabilitacijai ir efektyvesniam bei greitesniam sveikatos grąžinimui reikalingos infrastruktūros atnaujinimą.

Investicijos pagal šį specifinį uždavinį prisideda ir papildo veiklas pagal 8.4.3 ir 2.3.1 specifinius uždavinius, taip pat bus susiję su 1.2 investicinio prioriteto investicijomis, skirtomis plėtoti ir diegti inovacijas sveikatos priežiūros srityje.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Investicijas gavę socialinių paslaugų infrastruktūros objektai	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	100	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Naujai įrengti ar įsigyti socialiniai būstai	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	1.150	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Gyventojai, turintys galimybę pasinaudoti pagerintomis sveikatos priežiūros paslaugomis	Asmenys	ERPF	Mažiau išsivystęs	1.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Viešąsias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, kuriose pagerinta paslaugų teikimo infrastruktūra, skaičius	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	200	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Fizinio, ekonominio ir socialinio nepasiturinčių miestų ir kaimų bendruomenių bei vietovių atnaujinimo rėmimas**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

8.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti geografinių sąlygų ir demografinių procesų sukeliamus gyvenimo kokybės netolygumus**

Mažieji miestai, miesteliai ir kaimai (turintys nuo 1 iki 6 tūkst. gyv., išskyrus savivaldybių centrus) užtikrina pagrindinių paslaugų teikimą ir užimtumo galimybes kaimiškųjų teritorijų gyventojams, jų išsidėstymas greta didesnių miestų užtikrina miesto ir kaimo gyvenamųjų vietovių ryšius; retai gyvenamose teritorijose tokios gyvenamosios vietovės atlieka ir dalį miestams (administraciniams, ekonominiams, gyventojų aptarnavimo centrams) būdingų funkcijų.

Tačiau didelė dalis šių teritorijų nėra patrauklios aukštesnes pajamas gaunantiems asmenims dėl prastesnio, lyginant su miestais, viešosios infrastruktūros išvystymo; maža gyventojų perkamoji galia, demografinis senėjimas ir gyventojų skaičiaus mažėjimas mažiausiuose miestuose, miesteliuose ir kaimuose, ypač esančiuose rečiau gyvenamuose regionuose, lemia tai, kad juose nevyksta aktyvesnė ekonominė veikla.

Dėl augančių santykinių infrastruktūros išlaikymo kaštų (1 gyventojui) miesteliuose ir kaimuose toliau mažėja prieinamų viešųjų paslaugų (pavyzdžiui, uždaromos mokyklos, gydymo įstaigos); nėra pakankamai investuojama į infrastruktūrą, užtikrinančią geresnę gyvenamosios aplinkos kokybę. Todėl vyksta ne tik pačių miestų ir miestelių, bet ir jas supančių teritorijų fizinė ir socialinė degeneracija, jose lieka gyventi daugiausiai vyresnio amžiaus ir socialinės rizikos grupių asmenys.

Uždavinys bus įgyvendinamas tarp mažiausių miestų, miestelių ir kaimų išskirtose tikslinėse teritorijose (turinčiose nuo 1 iki 6 tūkst. gyv., išskyrus miestus – savivaldybių centrus), kurias pagal kiekvienam NUTS III lygmens regionui (apskričiai) būdingiausias socialines problemas (mažas pajamas, nepalankią demografinę struktūrą, didelę dalį socialinę atskirtį patiriančių asmenų, nedarbą ir kt.) atitinkančius kriterijus išskirs regionų plėtros tarybos.

Įgyvendinant uždavinį bus remiamas išskirtų tikslinių teritorijų (skurdžių, nuosmukį patiriančių mažiausių miestų, miestelių ir kaimų, atitinkančių regionų plėtros tarybų nustatytus kriterijus) fizinis atnaujinimas, kompleksiškai pertvarkant viešąją infrastruktūrą ir sudarant prielaidas naujų darbo vietų atsiradimui. Konvertuojant ir pritaikant naujai veiklai viešuosius pastatus ir teritorijas, bus sudarytos sąlygos kaimo vietovėse ir mažiausiuose miestuose suaktyvinti socialinę veiklą – teikiant įvairesnes, aukštesnės kokybės ir prieinamas paslaugas (orientuojantis į bendruomenės teikiamas paslaugas vietos gyventojams), sumažinti gyvenamosios aplinkos kokybės netolygumai ir paskatinta ekonominė plėtra panaudojant vidinį potencialą (patrauklesnę gamtinę aplinką, bendruomeninius ryšius ir ryšius su mažesnėmis kaimo vietovėmis, leidžiančius vystyti verslus, pridėtinės vertės grandine susijusius su aplinkinėse teritorijose vykstančia žemės ūkio veikla ar apdirbamąja gamyba) ir pritraukiant privačias investicijas.

Atsižvelgus į tai, kad uždavinio rezultatams pasiekti reikalingos papildančios kitų investicinių prioritetų veiklos, jos bus įgyvendinamos, taikant kompleksines investicijas įgyvendinant regionų plėtros planus. Tai leis investicijas, vykdomas pagal šį uždavinį papildyti veiksmais, susijusiais su transporto ir darnaus judumo sprendimais, didinančiais šių teritorijų pasiekiamumą, taip investicijomis, tiesiogiai skirtomis socialinių, sveikatos, švietimo paslaugų plėtrai tikslinėms gyventojų grupėms.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai								
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Regiono kategorija**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Užimtųjų dalis* tikslinėse teritorijose**	Proc.	Mažiau išsivystęs	49,5	2011	54,5	Vidaus reikalų ministerijos atliekamas tyrimas	Kartą per 2 metus
2.	Pritrauktos papildomos materialinės investicijos į tikslines teritorijas*	Tūkst. EUR.	Mažiau išsivystęs	31.900	2011	55.000	Vidaus reikalų ministerijos atliekamas tyrimas	Kartą per 2 metus

* Nuo 15–64 m. amžiaus gyventojų skaičiaus.

** Tikslinės teritorijos apima kaimo vietoves ir mažiausius miestus (turinčius 1 iki 6 tūkst. gyventojų, išskyrus miestus – savivaldybių centrus)

8.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Atvirų viešųjų erdvių urbanistinės infrastruktūros pertvarkymas, paruošiant investicijoms apleistas ar nepakankamai išnaudotas teritorijas, skatinant komercinės veiklos atsiradimą šiose teritorijose (pavyzdžiui, nedideles pramonės zonas, turgavietes ir pan.), pritaikant viešąsias erdves saviraiškai, bendravimui, mokymuisi, sveikatinimui ir taip padidinant gyventojų srautus; taip sudarant prielaidas kurtis naujiems su gyventojų aptarnavimu susijusiems verslams, taip pat pritraukiant privačias investicijas.
- Apleistų ar neefektyviai naudojamų pastatų, kitos infrastruktūros ir teritorijų konversija, funkcionalumo didinimas (pavyzdžiui, neveikiančius ar iš dalies užimtus pastatus pritaikant keletui paskirčių: bendruomenių veiklai, viešosioms, socialinėms paslaugoms). Bus skatinamos investicijos į apleistas teritorijas ir nenaudojamą infrastruktūrą, jos pritaikymą naujoms veikloms ir investicijoms, taip pat skatinant viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę.

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetai**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Naujos atviros erdvės vietovėse nuo 1 iki 6 tūkst. gyv. (išskyrus savivaldybių centrus)	Kvadratiniai metrai	ERPF	Mažiau išsivystęs	2.000.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Atnaujinti ir pritaikyti naujai paskirčiai pastatai ir statiniai kaimo vietovėse	Kvadratiniai metrai	ERPF	Mažiau išsivystęs	3.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Aktyvi įtrauktis, visų pirma, siekiant skatinti lygias galimybes, dalyvavimą darbo rinkoje ir geresnes įsidarbinimo galimybes**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

8.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti labiausiai nutolusių nuo darbo rinkos asmenų integraciją į darbo rinką**

2012 m. Lietuvoje skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenantys asmenys sudarė 32,5 proc. šalies gyventojų (iš viso – 975 tūkst. žmonių). Pagal šį rodiklį Lietuva buvo penkta skurdžiausia šalis ES (ES-27 vidurkis – 24,8 proc.). Ypatingą skurdo ir socialinės atskirties riziką patiria socialiai pažeidžiamiausios visuomenės grupės, tokios kaip, ilgalaikiai bedarbiai, asmenys su negalia, priklausomybės ligomis sergantys asmenys, romų bendruomenės nariai, iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys, benamiai ir kt. Šioms grupėms priklausantys asmenys paprastai ilgą laiką

būna ekonomiškai neaktyvūs, todėl jiems itin sudėtinga įsilieti į darbo rinką dėl neįgytų ar prarastų darbinių įgūdžių, kvalifikacijos ar socialinių gebėjimų.

Lietuvoje labai trūksta paslaugų, kurios padėtų labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims atstatyti jų socialinius gebėjimus, motyvaciją, psichologinį pasirengimą ir t.t. Todėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu planuojama investuoti į tokių paslaugų (psichosocialinės pagalbos, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, sociokultūrinės, mokymo, tarpininkavimo įsidarbinant ir palaikymo darbo vietoje paslaugos) plėtrą, taip sukuriant prielaidas pažeidžiamiausių asmenų integracijai ir sugrįžimui į darbo rinką. Teikiant socialinės integracijos paslaugas socialiai pažeidžiamiems asmenims, būtina užtikrinti bendradarbiavimą tarp savivaldybių ir kitų socialines paslaugas teikiančių institucijų ir organizacijų.

Siekiamas rezultatas – kad gavęs paslaugas asmuo aktyviai siektų socialinės integracijos ir reabilitacijos (pavyzdžiui, gydytųsi nuo priklausomybių, spręstų būsto klausimus, mokytųsi ir kt.) ir būtų pasirengęs aktyviai ieškoti darbo, dalyvauti švietimo bei mokymo veikloje, dalyvauti LDB siūlomose ADRP priemonėse. Didelis dėmesys bus teikiamas paslaugų individualizavimui, kad jos, kuo geriau atitiktų paslaugas gaunančių asmenų padėtį ir galimybes.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Socialiai pažeidžiami asmenys, kurie po dalyvavimo socialinei integracijai skirtose ESF veiklose pradėjo ieškoti darbo, mokytis arba dirbti, įskaitant savarankišką darbą	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	21	Proc.	2013	40	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.3.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti vyresnio darbingo amžiaus asmenų dalyvavimą darbo rinkoje ir savanoriškoje veikloje**

Lietuvoje didėja vyresnio amžiaus asmenų dalis. Jei 2001 m. pradžioje 65 metų ir vyresni gyventojai sudarė 14 proc. (484,7 tūkst.), tai 2012 m. jų dalis siekė jau 18 proc. visų gyventojų (543,3 tūkst.). Tuo pačiu, daugiausia dėl emigracijos ir neigiamos natūralios gyventojų kaitos, mažėja bendras šalies gyventojų skaičius: per pastaruosius 12 metų gyventojų šalyje sumažėjo 15 proc. (nuo 3487 tūkst. 2001 m. iki 2979,31 tūkst. 2013 m. pradžioje). Tokia situacija kelia grėsmę socialinės apsaugos, sveikatos ir švietimo sistemų tvarumui, nes, dėl darbo jėgos senėjimo, mažėja galimybės jas išlaikyti ir, tuo pačiu, didėja socialinių, sveikatos priežiūros ir kitų paslaugų vyresniesiems poreikis.

Reaguojant į senstančios visuomenės iššūkius, nuo 2012 m. pensinis amžius pradėtas tolinti, kol pasieks 65 metus. Ir nors šiuo metu Lietuvoje vyresnio amžiaus (55–64 m.) asmenų aktyvumo ir užimtumo lygis nėra žemas (atitinkamai 58,8 proc. ir 51,8 proc., ir abiem atvejais netgi viršijo bendrą visoms amžiaus grupėms Lietuvos rodiklį), išlieka tendencija, kad didėjant amžiui mažėja užimtumas (2013 m. duomenimis 25–54 metų gyventojų užimtumo lygis buvo 79,6 procento, 55–64 metų – 53,4 proc., 65 metų ir vyresnių – tik 5,2 proc. Tai dažniausiai sąlygoja nekvalifikuoto ar mažai kvalifikuoto darbo poreikio mažėjimas, negalėjimas ar nenoras dirbti visą darbo laiką, priemonių, kurios sudarytų sąlygas vyresnio darbingo amžiaus asmenims dirbti ne visą darbo laiką bei derinti šeimos įsipareigojimus, susijusius su šeimos narių ilgalaike socialine globa ar slauga nebuvimas, neigiamas darbdavių požiūris į būtinybę investuoti į tokių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, persikvalifikavimą ar kompetencijų ugdymą, pačių vyresnio amžiaus asmenų

nepasitikėjimas ir kt.

2014–2020 m. planuojama finansuoti vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimą ADRP priemonėse (7.3.1 uždavinys), sveiką senėjimą skatinančiose veiklose (8.4.2 uždavinys), mokymosi visą gyvenimą veiklose (9.4.2 uždavinys). Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama kurti ir tobulinti priemones, kurios padeda įveikti amžiaus barjerus, gerina mikroklimatą darbe, motyvuoja vyresnio amžiaus žmones planuoti savo karjerą, darbdavius skatina tobulinti su amžiumi susijusią politiką organizacijos lygmenyje, skatina socialinį dialogą tarp darbdavių bei darbuotojų diegti aktyvaus senėjimo priemones įmonių viduje, skatina vyresnio amžiaus asmenis dalyvauti savanoriškoje veikloje ir kt. Laukiamas rezultatas – vyresnio amžiaus asmenys ilgiau išliks aktyvūs darbo rinkoje arba įsitrauks į savanorišką veiklą.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Asmenys vyresni kaip 54 metų amžiaus, kurie po dalyvavimo ESF veiklose įgijo kvalifikaciją*	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	97	Proc.	2013	97	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Asmenys vyresni kaip 54 metų amžiaus, kurie po dalyvavimo ESF veiklose dalyvauja savanoriškoje veikloje	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	7	Proc.	2010	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

* Kvalifikacija suprantama pagal EK metodinėse stebėsenos ir vertinimo gairėse pateiktą apibrėžimą.

8.3. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

8.3.1 konkretaus uždavinio veiklos:

- Socialinės integracijos paslaugos pažeidžiamiems asmenims (įskaitant asmenis, sergančius priklausomybių ligomis, nuteistuosius ir grįžusius iš įkalinimo vietų, neįgaliuosius, romus ir kitas pažeidžiamas grupes), siekiant paskatinti jų socialinę įtrauktį ir integraciją į darbo rinką. Finansuojamos asmenį įgalinančios psichosocialinės pagalbos, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, sociokultūrinės, motyvavimo, mokymo, tarpininkavimo įdarbinant ir palaikymo darbo vietoje paslaugos.

8.3.2 konkretaus uždavinio veiklos:

- Parama aktyvaus senėjimo srityje. Finansuojamos veiklos: socialinio ir psichologinio darbo metodų vyresnio amžiaus asmenims taikymas, siekiant vyresnio amžiaus asmenų išlikimo darbe arba grįžimo į darbo rinką; mokymų, tyrimų, švietėjiškos veiklos darbdaviams vykdymas, siekiant lygių galimybių taikymo vyresnio amžiaus asmenims darbo rinkoje; savanoriškos veiklos organizavimas ir kitos aktualios veiklos.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Socialiai pažeidžiami asmenys, dalyvavę socialinei integracijai skirtose ESF veiklose	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	14.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Asmenys vyresni kaip 54 metų amžiaus, dalyvavę aktyviam senėjimui skirtose ESF veiklose	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	8.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.4. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Galimybių gauti įperkamas, darnias ir aukštos kokybės paslaugas didinimas, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

8.4.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti bendruomenėje teikiamų paslaugų prieinamumą ir kokybę, plėtoti paslaugas šeimai**

Gyventojų senėjimas ir emigracija lemia tai, kad Lietuvoje auga socialinių paslaugų vyresnio amžiaus asmenims ir neįgaliesiems poreikis. Tačiau per kelias dešimtis metų susiformavusi socialinių paslaugų teikimo institucinė struktūra lemia tai, kad stacionari globa institucijose yra išplėtota labiau negu bendruomeninė globa. Siekiant sisteminio pokyčio, reikės įvertinti socialinių paslaugų išsivystymo lygį savivaldybėse, sukurti tvarius paslaugų teikimo modelius, finansuoti naujų paslaugų sukūrimą ir teikimą, remti pereinamąsias socialines paslaugas, tobulinti darbuotojų kompetenciją. Planuojamas rezultatas – derinant ESF ir ERPF investicijas sukurti ir teikti paslaugas, kurios padės perėjimo prie bendruomeninių paslaugų procesą inicijuoti visoje šalyje. Be to tai prisidės prie to, kad nauji paslaugų gavėjai, šiuo metu negyvenantys globos įstaigose, nebepatektų į stacionarias įstaigas dėl išvystytų nestacionarių paslaugų bendruomenėje.

Deinstitucionalizacija Lietuvoje bus įgyvendinama atsižvelgiant į „Bendrąsias europines gaires dėl perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos“.

Vystant bendruomenines paslaugas būtina atsižvelgti į tai, kad daliai asmenų, prižiūrinčių vaikus arba kitus šeimos asmenis, dėl įsipareigojimų šeimai sunku susirasti darbą ir pradėti dirbti. Eurostato duomenimis, 2010 m. vaikus arba asmenis, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, Lietuvoje prižiūrėjo 68,8 tūkst. asmenų, kurių du trečdaliai – moterys. 2010 m. tik apie 15 proc. dirbančių Lietuvos gyventojų manė, kad darbe jiems sudaromos galimybės naudotis lanksčiu darbo grafiku. Todėl pasitelkiant ESF lėšas bus plėtojamos bendruomeninės paslaugos, kurios padės derinti darbo ir šeimos įsipareigojimus.

Planuojama padėti sunkumus ir krizes patiriančioms šeimoms gauti reikiamą pagalbą ir sudaryti sąlygas vaikui augti saugioje aplinkoje. Šiuo metu vaikų dienos centrai, kuriuose teikiamos socialinės priežiūros paslaugos vaikams, augantiems socialinės rizikos šeimose, patenkina tik ketvirtadalį poreikio (paslaugas gauna 5 tūkst. vaikų iš daugiau nei 22 tūkst. vaikų augančių socialinės rizikos šeimose). Tėvams trūksta paslaugų, kurios padėtų išgyventi krizę, atsikratyti priklausomybių, išmokti pasirūpinti savimi ir kitais šeimos nariais ir įgalintų juos sėkmingai auklėti ir ugdyti vaikus. Sprendžiant šią problemą, bus didinamas prevencinių ir intervencinių paslaugų šeimai ir vaikui prieinamumas, kokybė ir įvairovė visose savivaldybėse.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Įgyvendintų asmeniui taikomų individualių perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų planų dalis nuo parengtų planų	Mažiau išsivystęs	Planai	-	0	Proc.	2013	80	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
2.	Paslaugų šeimai gavėjai, palankiai vertinantys gaunamų paslaugų kokybę	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	95,5	Proc.	2014	98	Tyrimas	3 kartus per laiko-tarpį
3.	Socialinių paslaugų sistemos darbuotojai, kurie po dalyvavimo ESF veiklose įgijo kvalifikaciją*	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	90	Proc.	2013	95	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

* Kvalifikacija suprantama pagal EK metodinėse stebėsenos ir vertinimo gairėse pateiktą apibrėžimą.

8.4.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms[4] ir skatinti sveiką senėjimą**

Duomenys rodo, kad dideli sveikatos ir jos priežiūros skirtumai egzistuoja tarp stabilias aukštas pajamas turinčių gyventojų ir tarp tų, kurių pajamos yra nereguliarios ir mažos, t. y. tarp asmenų, gyvenančių didžiųjų miestų savivaldybėse, ir tų, kurie gyvena rajonų savivaldybėse.

Intervencijomis į nurodytų tikslinių grupių sveikatos raštingumo didinimą ir sveikos gyvensenos įgūdžių formavimą, taip pat efektyvų sveikatos priežiūros sistemos funkcionavimą, tikslinėms grupėms bus užtikrinta efektyvi prieiga prie viešųjų kokybiškų sveikatos ugdymo, ligų profilaktikos, ankstyvosios diagnostikos ir specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų tokiu būdu skatinant šiuos pažeidžiamus asmenis laiku ir pagal iškilusius sveikatos būklės poreikius pasinaudoti prieinamomis ir priimtinomis paslaugomis bei sudarant prielaidas jų ilgesniam ir sveikesniam gyvenimui, mažesnei priešlaikinių mirčių rizikai bei psichinės ir fizinės sveikatos lygio skirtumų mažėjimui.

Siekiant neutralizuoti neigiamą senėjimo bei demografinių pasekmių poveikį, numatoma įgyvendinti vyresnio amžiaus žmonių (55 metų ir vyresnių) sveiką senėjimą skatinančias intervencijas. Investicijos į šios tikslinės grupės asmenų sveikos gyvensenos ugdymą, kokybiškų prevencinių ir specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo užtikrinimą sudarys galimybes stiprinti vyresnio amžiaus asmenų sveikatą, prailginti jų sveiką ir produktyvų amžių, tokiu būdu mažinant neigiamą sveikatos sutrikimų poveikį gyvenimo kokybei, savarankiškumui ir nepriklausomumui bei atitinkamai užkertant kelią šių asmenų socialinės atskirties ir skurdo rizikai.

[4] Tikslinės gyventojų grupės:
– šalies regionuose (teritorijose), pasižyminčiuose didžiausiais priešlaikinio mirtingumo dėl pagrindinių neinfekcinių ligų rodikliais, gyvenantys asmenys;
– tam tikrų socialinės rizikos grupių asmenys, kuriems socialinės ir ekonominės priežastys (nedarbas, skurdas ir kt.) bei žalingi įpročiai (alkoholio vartojimas ir kt.) lemia sergamumą tam tikromis ligomis (tuberkulioze, priklausomybe nuo alkoholio) bei kuriems nepakankamai prieinama sveikatos priežiūra (neįgalieji, kt.);
– vaikai (iki 18 metų) taip pat priskiriami tikslinei grupei, nes dėl egzistuojančių ekonominių, socialinių aplinkybių, tokių kaip, socialinė ir ekonominė šeimos padėtis, įsidarbinimo perspektyvos, jiems dažniau gresia socialinė atskirtis bei neigiamas šių veiksnių poveikis sveikatai;
– vyresnio amžiaus (55 m. amžiaus ir vyresni) gyventojai priskiriami tikslinei grupei, atsižvelgiant į šio uždavinio siekį, kiek galima ilgiau išlaikyti gerą senstančių vyresnio amžiaus žmonių sveikatą, pagerinti jų gyvenimo kokybę bei sudaryti galimybes išlikti aktyviems darbe, bendruomenėje, gyventi savarankiškiems.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Didžiausiais sveikatos ir jos priežiūros prieinamumo netolygumais pasižyminčiuose regionuose gyvenančių asmenų, dalyvaujančių prevencinėse programose, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	15	Proc.	2014	35	Tyrimas	3 kartus per laiko-tarpį
2.	Tikslinių grupių asmenų, pakeitusių gyvenseną dėl sveikatos įgyvendinus ESF lėšomis finansuotas visuomenės informavimo, švietimo ir mokymo veiklas (sveikos gyvensenos, sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo, ligų prevencijos temomis), dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	21	Proc.	2014	26	Tyrimas	3 kartus per laiko-tarpį

8.4. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

8.4.1. konkretaus uždavinio veiklos:

- Parama nestacionarių ir bendruomeninių paslaugų kūrimui ir teikimui, siekiant, kad Lietuvoje būtų teikiamos alternatyvios stacionariai globai paslaugos (įskaitant paslaugas, kurios yra aktualios įgyvendinant deinstitucionalizacijos procesą) ir šeimose prižiūrimiems asmenims paslaugos, siekiant, kad juos prižiūrintiems asmenims būtų sudarytos geresnės sąlygos įgyti, patobulinti profesinę kvalifikaciją ir /arba dalyvauti darbo rinkoje. Remiamos „apsaugoto būsto“, socialinės reabilitacijos, psichosocialinės pagalbos, socialinių įgūdžių ugdymo, laikino „atokvėpio“, dienos užimtumo, asmeninio socialinio darbuotojo („palydėjimo“), šeimų konsultavimo, integralios pagalbos į namus, krizių įveikimo ir kt. socialinės paslaugos. Taip pat skatinama vaikų globa šeimose: visuomenės informavimas, mokymai globėjams, globėjų konsultavimas ir (savi) pagalbos tinklų kūrimas.
- Kompleksinės paslaugos šeimoms ir jų vaikams: psichologinė pagalba tėvams, mokymas, konsultavimas, tėvystės įgūdžių ugdymas, savipagalbos grupių steigimas; socialinės, sveikatos ir kitos paslaugos, skirtos padėti tėvams išsigydyti priklausomybes, atsisakyti smurto, įgyti socialinius įgūdžius ir integruotis į visuomenę; psichologinė pagalba ir kitos reikalingos paslaugos (įskaitant popamokinio ugdymo, sveikatos priežiūros ir kt.) vaikams, gyvenantiems rizikos ar pažeidžiamose šeimose, taip pat vaikams turintiems elgesio, emocijų, psichikos sutrikimų; visuomenės švietimas apie smurtą šeimoje ir nepakantumo jam ugdymas; kitos reikalingos paslaugos. Kompleksinės paslaugos bus teikiamos arti šeimos arba pasitelkiant mobilius darbuotojus arba užtikrinant pavėžėjimą paslaugų gavėjams.
- Socialinių paslaugų sistemos stiprinimas:

- paslaugų kokybės, pasiūlos ir paklausos stebėsena, planavimas bei prognozavimas. Tvarių socialinių paslaugų finansavimo ir įgyvendinimo modelių sukūrimas (pavyzdžiui, numatant, kaip nukreipti institucinį stacionarių paslaugų finansavimą į bendruomeninių paslaugų teikimą). Socialines paslaugas organizuojančių ar teikiančių biudžetinių įstaigų ir NVO bendradarbiavimo skatinimas, įskaitant iniciatyvas, kurios padėtų įgyvendinti socialinių paslaugų plėtros planus ir

koordinuoti socialinių paslaugų teikimą visos savivaldybės mastu. Parama iniciatyvoms, skatinančioms bendradarbiavimą tarp sektorių, tarp institucijų, tarp nacionalinio ir vietos lygmens teikiant ir kuriant socialines paslaugas.

- socialines paslaugas administruojančių ir teikiančių darbuotojų, dirbančių tiek biudžetinėse įstaigose, tiek ir NVO kompetencijos tobulinimas (įskaitant paramą institucijose dirbusių darbuotojų persikvalifikavimui teikti socialines paslaugas bendruomenėje) ir kompetencijų vertinimas.
- aktualūs tyrimai ir vertinimai, visuomenės informavimo priemonės.

8.4.2. konkretaus uždavinio veiklos:

- Efektyvių ir inovatyvių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelių ir sprendimų, skirtų gerinti sveikatos priežiūros (kraujotakos sistemos ligų, onkologinių susirgimų, cerebrovaskulinių ligų, išorinių priežasčių srityse) kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms, sukūrimas, išbandymas, diegimas ir plėtra, įgyvendinimo stebėsena ir efektyvumo vertinimas.
- Visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros, socialinių darbuotojų ir kitų dalyvių bendradarbiavimo pirminės sveikatos priežiūros lygmenyje modelių sukūrimas, išbandymas ir įdiegimas, sprendžiant svarbiausias sveikatos problemas, visų pirma, populiacijos poliligotumo, lėtinių neinfekcinių ir dėl socialinių veiksnių įtakos atsiradusių sveikatos sutrikimų problemas.
- Reikalingų sveikatos specialistų pritraukimo į didžiausiais sveikatos ir kitų sveikatos paslaugų teikimui būtinų specialistų netolygumais tarp tikslinių gyventojų grupių pasižyminčių šalies regionų sveikatos priežiūros įstaigas.
- Prevencijos bei kontrolės paslaugų teikimo koordinavimo, vadybos ir stebėsenos tobulinimas, siekiant didesnio prevencinių programų įgyvendinimo efektyvumo teritorijose, pasižyminčiose blogiausiais sveikatos rodikliais (pavyzdžiui, pirminės sveikatos priežiūros veiklos integracijos modelio, naudojant „atvejo vadybos“ principą sukūrimas, išbandymas ir įdiegimas).
- Informacijos teikimas tikslinėms gyventojų grupėms, jų švietimas ir mokymas sveikos gyvensenos, sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo, ligų prevencijos bei kontrolės temomis (sveika mityba, fizinis aktyvumas, infekcinių ir neinfekcinių ligų profilaktika, savižudybių, smurto, netyčinių sužalojimų bei žalingų įpročių (alkoholio ir tabako vartojimo prevencija). Taip pat šių iniciatyvų efektyvumo stebėsena ir vertinimas.
- Tikslinių gyventojų grupių įgalinimo aktyviai dalyvauti sveikatos priežiūros veikloje didinimas. Investicijomis bus stiprinamas atitinkamų pacientų, NVO, vietos bendruomenių ir sveikatos priežiūros specialistų bendradarbiavimas, lygiavertė partnerystė bei sveikatos raštingumas nustatytose srityse, taip pat sudarant sąlygas sveikatos priežiūros paslaugas rinktis pagal sveikatos priežiūros įstaigų veiklos rezultatus, teikiamų paslaugų kokybę ir saugą.
- Sveikatos gerinimo programų savivaldybėse parengimas ir įgyvendinimas, siekiant mažinti vietos gyventojų sveikatos netolygumus. Numatoma finansuoti valstybės ir savivaldybių atstovų, sveikatos srities profesionalų, verslo institucijų, NVO ir bendruomeninių organizacijų bendradarbiavimo ir kompetencijų stiprinimo projektus, skirtus parengti ir įgyvendinti bendruomenių sveikatinimo programas.
- Parama projektams sveiko senėjimo srityje. Finansuojami mokymai vyresnio amžiaus gyventojams, jų švietimas sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo, bendro sveikatos raštingumo srityse, informacinės kampanijos, tyrimai ir kitos iniciatyvos, skirtos vyresnio amžiaus žmonėms dėl geros sveikatos, kuo ilgiau išlikti aktyviems darbo rinkoje ir įprastinėje veikloje. Taip pat projektai, skirti būtinų sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimui, gebėjimų stiprinimui, siekiant užtikrinti didėjančius gyventojų sveikatos stiprinimo ir priežiūros poreikius dėl senėjančios visuomenės. Sveikatos darbe gerinimas bei darbingo amžiaus prailginimas, vykdant sergamumo profesinėmis ligomis ir ligomis susijusiomis su darbu prevenciją ir užtikrinant kokybiškas bei prieinamas profesinės sveikatos priežiūros paslaugas. Specialistų mokymai profesinių ligų atpažinimo, prevencijos srityse, bandomieji profesinės sveikatos priežiūros paslaugų modeliai įmonėse, jų vertinimas ir valdymas, informacijos sklaida, renginiai,

darbdavių ir darbuotojų mokymai ir kitos iniciatyvos. Parama veikloms, kuriomis gerinama vyresnio amžiaus dirbančių asmenų fizinė ir psichinė sveikatos būklė, sveikatos stiprinimo bei ligų prevencijos inovacijos mažose ir vidutinėse įmonėse bei organizacijose.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Socialines paslaugas gavę tikslinių grupių asmenys (šeimos)	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	17.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Parengti asmeniui taikomi individualūs perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų planai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.700	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Socialinių paslaugų sistemos darbuotojai, kurie dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo veiklose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	5.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Savivaldybės, kuriose įdiegti inovatyvūs viešųjų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modeliai, pagerinantys sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	30	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Tikslinių grupių asmenys, kurie dalyvavo informavimo, švietimo ir mokymo renginiuose bei sveikatos raštingumą didinančiose veiklose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	100.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.5. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Socialinės verslininkystės ir profesinės integracijos socialinėse įmonėse bei socialinės ir solidarumo ekonomikos skatinimas, siekiant padidinti įsidarbinimo galimybes**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

8.5.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Paskatinti socialinį verslumą ir socialinę atsakomybę didinančių iniciatyvų atsiradimą**

Įgyvendinant šį uždavinį, siekiama prisidėti prie socialinės ekonomikos Lietuvoje kūrimo ir sustiprinti būtent socialinį aspektą, remiant socialinį verslą, socialines įmones, įmonių socialinę atsakomybę ir socialinį dialogą bei partnerystes.

Lietuvoje šiuo metu yra rengiama Socialinio verslo koncepcija ir diskutuojama apie valstybės vaidmenį skatinant socialinio verslo kūrimąsi bei plėtrą. Didžiausias iššūkis yra sukurti tokį socialinį verslą, kuris veiktų kaip priemonė, pritraukianti privatų finansinį ir žmogiškąjį kapitalą, efektyviai panaudojanti valstybės lėšas ir, galiausiai, išlaikanti save pasirinktoje probleminėje srityje.

Siekiant praktiškai išbandyti įvairius socialinio verslo modelius, numatoma ESF lėšas skirti iniciatyvoms, dėl kurių atsirastų socialinio verslo pagrindais veikiančių įmonių ir organizacijų. Parama taip pat bus teikiama šiuo metu Lietuvoje veikiančioms socialinėms įmonėms, kuriose daugiausia įdarbinami asmenys su negalia. Bus siekiama didinti neįgalių darbuotojų užimtumo lygį, išlaikyti jų darbo vietas, remti naujai įdarbintus neįgaliuosius, didinti jų socialinę integraciją bei mažinti socialinę atskirtį, asistentų pagalba padėti neįgaliesiems atlikti darbo funkcijas.

Siekiant didinti verslo socialinę ir aplinkosaugos atsakomybę, kuri ilguoju periodu prisideda prie žmonių socialinės gerovės, numatoma skatinti įmonių socialinę atsakomybę. Lietuvos Nacionalinio atsakingo verslo tinklo narėmis yra tik 130 įmonių, iš kurių 87 yra prisijungusios prie JT pasaulinio susitarimo „Global Compact“. Dažniausiai ĮSA koncepcija yra

diegiama stambiose įmonėse, o smulkaus ir vidutinio verslo įmonės socialiai atsakingo verslo praktiką naudoja gerokai rečiau, motyvuodamos išaugančiais kaštais. Todėl planuojama ir toliau skatinti atsakingo verslo tinklo plėtrą ir įmonių socialinės atsakomybės iniciatyvas, ypatingą dėmesį skiriant smulkaus ir vidutinio verslo sektoriui.

Strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta sukurti mechanizmus, padėsiančius piliečius ir kitas suinteresuotas grupes įtraukti į visuomenės poreikių nustatymą ir užtikrinti jų dalyvavimą konstruktyvaus dialogo forma visais sprendimų priėmimo lygmenimis. Šiuo metu skirtingų sektorių bendradarbiavimas, ypač savivaldos lygmenyje, dažnai yra fragmentiškas, netvarus ir nepakankamai struktūruotas. Todėl siekiant paskatinti socialinių partnerių organizacijų konsultacijas, derybas ir bendrus veiksmus bei viešojo, nevyriausybinio ir privataus sektorių pastangų derinimą sprendžiant konkrečią (nacionalinio ar vietos lygmens) problemą, numatoma remti socialinį dialogą bei partnerystes. Bus remiamos iniciatyvos, dėl kurių sugeba susitarti ir prie kurių įgyvendinimo nori prisidėti visos suinteresuotos pusės. Galimos partneryščių sritys: aktyvi įtrauktis, aktyvios darbo rinkos priemonės, jaunimo nedarbo problemų sprendimas, aktyvus senėjimas, moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo principų diegimas darbo rinkoje.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Rodiklio matavimo vienetai	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Sėkmingai veikiančių socialinių verslų dalis nuo visų ESF investicijas gavusių socialinių verslų 12 mėn. po projekto pabaigos	Mažiau išsivystęs	Verslai	-	0	Proc.	2014	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	ESF subsidijas gavę socialinių įmonių darbuotojai, kurie išsilaikė darbo vietoje	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	74,8	Proc.	2013	78	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Asmenys, kurie įgijo kvalifikaciją po dalyvavimo ESF lėšomis finansuojamuose mokymuose	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	80	Proc.	2013	85	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

* Kvalifikacija suprantama pagal EK metodinėse stebėsenos ir vertinimo gairėse pateiktą apibrėžimą.

8.5. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Socialinio verslo plėtra. Parama įmonėms ar organizacijoms, kurios teikia bendruomenei reikalingas paslaugas arba prekes, sprendžiančias konkrečią socialinę problemą.
- Parama socialinėms įmonėms: socialinių įmonių tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų mokymas, subsidija socialinių įmonių tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų darbo užmokesčio, asistento (gestų kalbos vertėjo) išlaidoms kompensuoti.
- Įmonių socialinės atsakomybės skatinimas: mokymai, konsultavimas, personalo mainai, tyrimai ir vertinimai, visuomenės informavimas, įmonių socialinę atsakomybę skatinančios akcijos ir kt. Skatinamas įmonių socialinės atsakomybės diegimas, taip pat horizontalių atsakingo verslo principų diegimas, tokių kaip, atsakingas išteklių naudojimas, socialiniai atsakinga žmogiškųjų išteklių vadyba, darbuotojų sveikata ir sauga, moterų ir vyrų lygybė, nediskriminavimas dėl amžiaus, negalios ir kt. pagrindų.

• Parama socialinio dialogo vystymui ir užimtumo ir/arba socialinės politikos įgyvendinimo partnerystei tarp viešojo, privataus ir nevyriausybinio sektorių (nacionaliniu ir vietos lygiu), įtraukiant mokymo, kultūros įstaigas ir vietos bendruomenę.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Socialiniai verslai, sukurti gavus ESF investicijas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivysteę	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	ESF subsidijas gavę socialinių įmonių darbuotojai, priklausantys tikslinėms grupėms	Skaičius	ESF	Mažiau išsivysteę	5.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	ESF lėšomis finansuojamuose mokymuose dalyvavę asmenys	Skaičius	ESF	Mažiau išsivysteę	7.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.6. INVESTICINIS PRIORITETAS	**BIVP strategijų įgyvendinimas**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

8.6.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius**

Įgyvendinant uždavinį, siekiama į ESF tikslų įgyvendinimą įtraukti konkrečių miestų bendruomenes ir vietos verslus, sukuriant bendradarbiavimo tinklus, leidžiančius miestų vietovėse pasireiškiančias problemas visoms suinteresuotoms grupėms spręsti kartu – įgyvendinant vietos plėtros strategijas. Sprendžiant vietoje pasireiškiančias užimtumo ar socialinės atskirties problemas, galės dalyvauti visos visuomenės grupės: tiek tikslinių grupių dalyviai, kurių socialinės integracijos ir įsitraukimo į darbo rinką yra siekiama, tiek aktyvūs bendruomenės nariai, taip pat savivaldybių institucijos ir įstaigos, privačios įmonės ir asocijuotos verslo struktūros, NVO ir kt. Visų vietos partnerių išteklių ir potencialo sutelkimas leis papildyti pagrindines (centralizuotai valdomas) ESF investicijas mažos apimties projektais, orientuotais į konkrečios vietovės specifiką ir vietos partnerystes.

Taip bus pasiekta, kad vietos plėtros strategijoje numatytų tikslinių grupių dalyvių padėtis darbo rinkoje pagerės (20 proc. dalyvių), remiamose veiklose dalyvavę ir jas organizavę bendruomenės nariai ir pasibaigus remiamų veiklų įgyvendinimui dalyvaus savanoriškoje veikloje teikiant socialines paslaugas, pagalbą įsidarbinant ir kitus veiksmus, mažinančius socialinę atskirtį (10 proc. dalyvių).

Atsižvelgus į tai, kad uždavinio rezultatus padės pasiekti papildančios kitų investicinių prioritetų veiklos (pavyzdžiui, pagal 7 veiksmų programos prioritetą „Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas“ numatomos ERPF investicijos kompleksiniam miestų vietovių regeneravimui), prioritetas bus teikiamas toms vietos plėtros strategijoms, kurios bus įgyvendinamos taikant ITI ir (ar) prisidės prie integruotų teritorijų vystymo programų įgyvendinimo.

Kaip ITI dalis BIVP prisidės ir prie platesnės tikslinių teritorijų regeneracijos (integruotai sprendžiant demografines, socialines, ekonomines, aplinkosaugines ir su klimato kaita susijusias problemas).

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	15	Proc.	2013	20	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujantys dalyviai (vietos bendruomenės nariai) praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	7	Proc.	2013	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

8.6. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

- Bendruomenės inicijuojamos veiklos, skirtos socialinei atskirčiai mažinti – psichosocialinės, sociokultūrinės paslaugos; savanorių, bendruomenės narių, dirbančių su socialinės rizikos asmenimis mokymai; informacijos sklaida tikslinių grupių asmenims apie įvairiose organizacijose prieinamas socialines paslaugas ir tarpininkavimas teikiant šias paslaugas; pagalba namuose; savipagalbos grupių steigimas ir kt.; kūryba paremtos partnerystės tarp bendruomenės narių, menininkų ir kultūros institucijų, kurių metu sprendžiamos iš anksto identifikuotos socialinės problemos.
- Užimtumo skatinimas, padedant bedarbiams ir neaktyviems asmenims įgyti naujų profesinių įgūdžių, įtraukiant juos į visuomeninę veiklą (įskaitant neformalųjį švietimą, kultūrinę veiklą, savanorystę) ir tarpininkaujant įdarbinant (bendradarbiaujant su teritorijoje veikiančiais verslais ir vietos valdžia).
- Neformalios verslumą skatinančios iniciatyvos (pavyzdžiui, mentorystė, tarpininkavimas, konsultacijos besikuriančiam verslui ar individualią veiklą pradedantiems asmenims).
- Bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos tinklų kūrimas (įskaitant bendradarbiavimą su kaimo vietovių vietos veiklos grupėmis (VVG)).

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	83	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	4.174	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai

- 8.1 investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami valstybės projektų planavimo būdu ir regionų projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Pagal šį investicinį prioritetą investicijos į socialinių ir sveikatos paslaugų infrastruktūrą

planuojamos atsižvelgiant į 2007–2013 m. patirtį ir atliktas investicijas, numatomus 2014–2020 m. plėtros poreikius ir įvertinus demografines tendencijas tam, kad būtų užtikrintas socialinių ir sveikatos paslaugų prieinamumas, efektyvumas bei investicijų tvarumas.

- Šio investicinio prioriteto veiklos bus įgyvendinamos taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.
- 8.2. investicinis prioritetas bus įgyvendinamas taikant integruotus, apimančius keletą sektorių projektus ar jų grupes (URBAN tipo veiksmus), regionų projektų planavimo būdu, regionų plėtros tarybų atrinktose tikslinėse teritorijose. Veiklas planuojama įgyvendinti tikslinių teritorijų grupėje, apimančioje mažuosius miestus ir kaimo vietoves (nuo 1 iki 6 tūkst. gyventojų, išskyrus savivaldybių centrus). Atrankos kriterijus tikslinių teritorijų grupėje ir, jais vadovaujantis, tikslines teritorijas, nustato regionų plėtros tarybos, suderinusios su Vidaus reikalų ministerija. Atsižvelgiama į būdingiausias socialines, ekonomines, demografines problemas, šių teritorijų potencialą ir specifinius regiono iššūkius. Siekiant lėšų koncentravimo, į kiekvieną pasirinktą tikslinę teritoriją investuojama ne mažiau 725 tūkst. EUR.

Šie veiksmai pagal regiono plėtros planą papildomi veiksmais pagal šį ir kitus Veiksmų programos prioritetus, užtikrinant tikslinių teritorijų pasiekiamumą (diegiant transporto, darnaus judumo sprendimus) ir paslaugų, tiesiogiai skirtų tikslinėms gyventojų grupėms sukūrimą ar patobulinimą.

Investuojant į kultūros ir tvaraus turizmo infrastruktūros objektus vidaus potencialo plėtojimui, bus vadovaujamasi ERPF reglamento 3 straipsnio nuostatomis, ypatingai atkreipiant dėmesį į 1 dalies e punkto nuostatas.

- 8.3, 8.4 ir 8.5 investiciniams prioritetams įgyvendinti planuojama taikyti projektų konkursą ir valstybės projektų planavimą (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Įgyvendinant 8.6. investicinį prioritetą siūloma koncentruotis į teritorijų, kuriose numatomos įgyvendinti ITI problematiką. Tai yra:
  - 5 didžiųjų miestų dalys (tikslinės ir susietos teritorijos);
  - mažų ir vidutinių miestų grupėje išskirtos tikslinės teritorijos, pereinamojo laikotarpio tikslinės teritorijos ir su jomis susisietos teritorijos.

Veiklos gali būti įgyvendinamos ir kitose vietovėse, kuomet jos aiškiai prisideda prie veiksmų programos įgyvendinimo. Investicinio prioriteto veiklos teritorijose, kuriose remiami integruoti miestų tvarios plėtros veiksmai (5 didžiųjų miestų išskirtose tikslinėse teritorijose) įgyvendinamos kaip privaloma ITI dalis. BIVP sudaro galimybes papildyti vietos valdžios inicijuojamas priemones/projektus (tame tarpe ir įgyvendinamus per ITI instrumentą) bendruomenei aktualiomis priemonėmis/projektais.

Integruotą požiūrį vietos lygiu užtikrinti padės sustiprintas miestų plėtrai skirtų viešųjų investicinių instrumentų ir bendruomenės valdomų instrumentų koordinavimas.

- Skatinant socialinių paslaugų plėtrą pagal 8 prioritetą, bus vadovaujamasi dviem pagrindiniais principais: pirma, suteikti kuo daugiau galimybių nevyriausybiniam sektoriui ir bendruomenėms, ir antra, užtikrinti, kad socialinių paslaugų kūrimą ir plėtrą aktyviau koordinuotų savivaldybės.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Šiuo metu šiam prioritetui įgyvendinti finansinių instrumentų taikyti nenumatoma, tačiau įgyvendinimo metu atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus gali būti numatytas finansinių instrumentų taikymas.

Didelės apimties projektai
Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

ESF specialiosios nuostatos
Įgyvendinant šį investicinį prioritetą bus skatinamas socialinių inovacijų taikymas ir tarptautinis bendradarbiavimas. Parama socialinių inovacijų projektams socialinės ekonomikos ir socialinio verslo srityje. Parama skiriama projektams, kurie padėtų supažindinti visuomenę su socialinio verslo koncepcija, praktiškai pademonstruotų socialinio verslo veikimo principus ir prisidėtų prie to, kad Lietuvoje kurtųsi, kiek galima daugiau socialinio verslo principais veikiančių organizacijų. Planuojama teikti paramą perspektyvioms, bet Lietuvoje dar nepaplitusioms idėjoms išbandyti, pasimokyti iš patirties, įvertinti sėkmingo įgyvendinimo sąlygas, pasiūlyti tvarius finansavimo modelius. Prioritetas teikiamas tokioms idėjoms, kurios padeda išspręsti konkrečias viešosios politikos dilemas (pavyzdžiui, kokios aktyvios įtraukties priemonės yra efektyviausios) ir kurias vėliau galima įgyvendinti visos valstybės mastu. Dėl šios priežasties numatoma galimybė finansuoti kelis alternatyvius požiūrius į tos pačios problemos sprendimą siekiant įvertinti, kuris iš jų veikia geriau. Parama skiriama projektams, kurie siekia perimti gerąją užsienio šalių patirtį ir pritaikyti ją Lietuvoje, pasidalinti darbo patirtimi su kitomis ES valstybėmis, inicijuojantiems naujų inovatyvių metodų, modelių kūrimą ir taikymą, didinančių ES fondų investavimo efektyvumą ir aiškiai atskleidžiančių tarptautinio bendradarbiavimo pridėtinę vertę. Siekiant užtikrinti tvarų Baltijos jūros valstybių-kaimynių augimą, padidinti jo gyventojų gerovę, prisidėti prie pagrindinių ES politikos tikslų įgyvendinimo ir stiprinti regiono integraciją, parama bus skiriamas tarptautiniam bendradarbiavimui, susijusiam su ES BJRS įgyvendinimu. Tarptautinio bendradarbiavimo prioritetai bus nustatyti konsultuojantis su socialiniais partneriais. 2 ir 8 prioritetų lėšomis numatyta investuoti į bendruomenių aktyvinimą. Pagal 2.2 investicinį prioritetą numatyta skatinti vietos bendruomenes aktyviai įsitraukti į skaitmeninio raštingumo įgūdžių ugdymą, o pagal 8.1 ir 8.4 investicinius prioritetus – skatinti bendruomeninių paslaugų plėtrą ir jų kokybės gerinimą. 8.6 investicinis prioritetas numato įgyvendinti bendruomenės inicijuojamas veiklas, skirtas mažinti socialinę atskirtį, didinti užimtumą ir verslumą. 2 ir 8 prioritetus taip pat sieja tai, kad pagal 8 prioritetą numatoma gerinti sveikatos ir socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, o pagal 2 prioritetą žadama investuoti į šių paslaugų prieinamumą ir plėtrą internete. 8 prioritetas numato investicijas į infrastruktūrą (socialinį būstą, socialinių ir sveikatos paslaugų infrastruktūrą, įvairių mažųjų miestų ir kaimo vietovių infrastruktūros objektus ir kt.), o 2 prioritetas – šių infrastruktūros objektų stebėseną. Pagal 2.3 investicinį prioritetą bus remiama erdvinių duomenų tvarkymo paslaugų ir infrastruktūros plėtra, įgyvendinanti direktyvą INSPIRE. 8 prioritetas siejasi su 3 prioritetu veiklų lygmenyje. Pagal 3 prioritetą numatoma skatinti darbo jėgos paklausą: investuoti į verslumo ir naujų įmonių steigimo skatinimą, MVĮ veiklos internacionalizavimą ir pajėgumą įsitraukti į ekonomikos augimo ir inovacijų procesus. Pagal 8.5 investicinį prioritetą parama bus skiriama socialinėms įmonėms ir socialiniam verslui, t.y. taip pat siekiant didinti darbo jėgos paklausą. Be to, pagal 8.3 investicinį prioritetą bus teikiamos socialinės integracijos paslaugos socialiai pažeidžiamiems asmenims skatinant juos įsidarbinti (t.y., didinti darbo jėgos pasiūlą). Tarp 8.6 investicinio prioriteto veiklų numatyta investuoti į bendruomenės inicijuotas neformalias verslumo iniciatyvas. Šios veiklos tiesiogiai siejasi su 3 prioritete numatytu verslumo skatinimu. 8 prioritete numatytos investicijos į infrastruktūrą taip pat siejasi su 4 prioritetu. 4.3 investiciniame prioritete numatyta renovuoti ir modernizuoti daugiabučius namus ir viešosios infrastruktūros objektus. Tie infrastruktūros objektai, kurie bus pastatyti arba atnaujinti 8 investicinio prioriteto lėšomis, bus suderinti su ES direktyvomis dėl efektyvaus energijos

vartojimo, taigi iš esmės atitiks 4.3 investicinio prioriteto tikslus dėl energijos taupymo.

Investicijos pagal 8.1.3 specifinį uždavinį prisideda ir papildo veiklas pagal 8.4.2 ir 2.3.1 specifinius uždavinius, taip pat bus susiję su 1.2 investicinio prioriteto investicijomis, skirtomis plėtoti ir diegti inovacijas sveikatos priežiūros srityje.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	85.707.382	371.223.700	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Viešąsias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, kuriose pagerinta paslaugų teikimo infrastruktūra, skaičius	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	40	200	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 52 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ESF	Mažiau išsivystęs	67.496.698	291.405.160	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	ESF subsidijas gavę socialinių įmonių darbuotojai, priklausantys tikslinėms grupėms	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	4.400	5.500	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 14 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Produkto rodiklis	Socialines paslaugas gavę tikslinių grupių asmenys (šeimos)	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	2.500	17.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 31 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Produkto rodiklis	Asmenys vyresni kaip 54 metų amžiaus, dalyvavę aktyviam senėjimui skirtose ESF veiklose	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	1.000	8.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 8 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Produkto rodiklis	Tikslinių grupių asmenys, kurie dalyvavo informavimo, švietimo ir mokymo renginiuose bei sveikatos raštingumą didinančiose veiklose	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	13.000	100.000	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 7 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ERPF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – strateginio planavimo dokumentų parengtumo lygį ir juose nustatytus terminus, taip pat priemonių įgyvendinimo specifiką.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ESF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – priemonių ir tikslinių grupių specifiką, suderinamumą su ERPF intervencijomis ir pan.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	53	Sveikatos priežiūros infrastruktūra	167.889.782
ERPF	54	Būsto infrastruktūra	49.931.530
ERPF	55	Kita socialinė infrastruktūra, kuria prisidedama prie regioninės ir vietos plėtros	97.718.833
ESF	109	Aktyvi įtrauktis, be kita ko, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinimo galimybes	57.924.006
ESF	112	Galimybių naudotis įperkamomis, tvariomis ir aukštos kokybės paslaugomis, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas, didinimas	128.904.236
ESF	113	Socialinio verslumo ir profesinės integracijos socialinėse įmonėse, taip pat socialinės ir solidarumo ekonomikos skatinimas siekiant padidinti įsidarbinimo galimybes	41.126.042
ESF	114	Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros strategijos	19.740.102

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	315.540.145
ESF	01	Negrąžinamoji subsidija	247.694.386

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	01	Didelės miesto teritorijos (tankiai apgyvendintos, > 50 000 gyventojų)	5.841.012
ERPF	02	Mažos miesto teritorijos (vidutiniškai tankiai apgyvendintos, > 5 000 gyventojų)	18.825.301
ESF	02	Mažos miesto teritorijos (vidutiniškai tankiai apgyvendintos, > 5 000 gyventojų)	5.262.577
ERPF	03	Kaimo teritorijos (retai apgyvendintos)	28.962.002
ESF	03	Kaimo teritorijos (retai apgyvendintos)	8.636.515
ESF	06	ESF tarpvalstybinis bendradarbiavimas	11.584.801
ERPF	07	Netaikoma	267.752.842
ESF	07	Netaikoma	216.369.481

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Integruotosios teritorinės investicijos: miesto teritorijos	4.184.891
ERPF	03	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	17.956.241
ERPF	04	Kiti integraciniai tvarios kaimo plėtros metodai	39.078.037
ESF	06	Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros iniciatyvos	19.740.102
ERPF	07	Netaikoma	254.320.976
ESF	07	Netaikoma	227.954.284

ESF antrinė tema			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	02	Socialinės inovacijos	5.792.402
ESF	08	Netaikoma	241.901.984

9 PRIORITETAS. VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ POTENCIALO DIDINIMAS
2014–2020 m. bendroje strateginėje programoje numatytas teminis tikslas „Investicijos į švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą“, prie kurio prisidės vienas ERPF reglamente ir trys ESF reglamente numatyti investiciniai prioritetai. ERPF ir ESF finansuotinos veiklos numatomos visose švietimo srityse. Infrastruktūros tobulinimas kartu su ESF remiamomis veiklomis sudarys sąlygas vykdyti kokybinius pokyčius ugdymo(si) ir mokymo(si) srityse, siekiant strategijos „Europa 2020“ ir nacionalinėse švietimo strategijose užsibrėžtų tikslų. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vietų trūkumas miestuose ir prastas jų pasiekiamumas kaimiškose vietovėse riboja ankstyvąjį vaikų švietimą, o investicijos iš ERPF leis modernizuoti pasenusią įrangą ir ugdymo priemones, kurios riboja galimybes vaikus mokyti pagal šiuolaikines ugdymo programas, realizuojant naujai įgytas pedagogines kompetencijas. Tarptautiniai mokinių pasiekimų tyrimai patvirtina sąsajas tarp mokymosi pasiekimų ir aplinkos. Intervencijomis iš ERPF į bendrojo ugdymo infrastruktūrą siekiama didinti mokyklų tinklo efektyvumą ir ugdymo kokybę. Pasinaudojant modernia infrastruktūra bus plečiamas gamtos ir technologinių mokslų mokymas, didinama vaikų neformaliojo švietimo aprėptis, o ESF remiamos veiklos užtikrins naujų ugdymo organizavimo sistemų diegimą, sudarys sąlygas pedagoginiams darbuotojams tobulinti kvalifikaciją, įgalins juos naudotis naujomis mokymo priemonėmis ir metodais. Bus siekiama tobulinti mokinių pažinimą, geriau integruoti į bendrąjį ugdymą specialių ugdymo poreikių turinčius vaikus, bus remiamos mokyklų iniciatyvos nukreiptos į prevenciją, mokyklos nelankančių vaikų sugražinimą. Didinant profesinio ir suaugusiųjų mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams, būtina stiprinti praktinį mokymą, mokyklų bendradarbiavimą su socialiniais partneriais ir gerinti mokymo pasiūlos lankstumą. ERPF lėšomis bus gerinamas kokybiško praktinio mokymo prieinamumas, plėtojant sektorinių praktinio mokymo centrų tinklą ir sustiprinant bazinį profesinį mokymą kitose profesinio mokymo įstaigose. Taip pat planuojama modernizuoti suaugusiųjų švietimo centrus. ESF remiamomis veiklomis būtų sprendžiamos tiek profesinio ir suaugusiųjų mokymosi pasiūlos kokybės ir lankstumo problemos, tiek skatinama mokymosi paklausa, sudarant sąlygas mažiausiai besimokančių visuomenės grupių mokymuisi, kokybiškam praktiniam mokymui pas darbdavius, remiant viešųjų paslaugų darbuotojų mokymąsi. Studijų infrastruktūros modernizavimas reikalingas kokybiškam studijų procesui organizuoti ir tęsti aukštųjų mokyklų tinklo ir infrastruktūros konsolidavimą. Numatoma, kad bus pagerintos studijų sąsajos su moksliniais tyrimais, gerinant aukštojo mokslo patrauklumą ir efektyviau naudojant išteklius. Pasitelkiant ESF investicijas pagerės studijų kokybė, labiau prisitaikant prie darbo rinkos poreikių, plėtojant naujus studijų metodus ir inovatyvias technologijas, užtikrinant kokybišką aukštojo mokslo turinį ir aktualias programas, stiprinant dėstytojų gebėjimus, didinant studijų tarptautiškumą. Be to, būtina didinti studijų prieinamumą, ypač per menkai atstovaujamoms ir pažeidžiamoms grupėms ir didinti studijų įtrauktį į mokymosi visą gyvenimą sistemą. Taip pat ESF lėšomis bus stiprinami mokslininkų ir tyrėjų gebėjimai, skatinamas mokslo populiarinimas, dalyvavimas tarptautinėse mokslo programose ir kitos veiklos.

9.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investicijos į švietimą, profesinį mokymą, skirtos švietimo ir mokymo infrastruktūrai tobulinti, siekiant suteikti įgūdžių ir užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybę**

FONDAS	**Europos regioninės plėtros fondas**

9.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Tobulinti ir koncentruoti studijų infrastruktūrą, siekiant aukštesnės studijų kokybės**
Siekiama, kad Lietuvos aukštasis mokslas taptų kokybiškas, atviras ir modernus, kad	

aukštosios mokyklos išliktų patrauklios Lietuvos ir užsienio studentams, šalies ūkis ir visuomenė būtų aprūpinta kvalifikuota, prie pokyčių prisitaikančia darbo jėga.

Studijų infrastruktūra tebelieka fragmentiška: platus aukštųjų mokyklų tinklas neužtikrina kompetencijų ir išteklių koncentracijos (Lietuvoje 2012 m. veikė 45 aukštosios mokyklos, iš jų 15, kuriose mokėsi mažiau kaip 5 tūkst. studentų). Dėl nepakankamai modernios ir fragmentuotos aukštojo mokslo infrastruktūros bei mokymo aplinkos sunku sudaryti sąlygas kokybiškoms studijoms ir mokymuisi, konkuruoti ir bendradarbiauti su kitomis užsienio (aukštosiomis) mokyklomis, todėl prisidedant prie Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 m. programoje nustatytų tikslų įgyvendinimo siekiama, kad ekstensyvi mokslo ir studijų institucijų plėtra ir išskaidytas potencialas bei ištekliai būtų sutelkti, o studijoms skirta infrastruktūra koncentruota. Studijų aplinka neatitinka šiuolaikinių studijų vietoms keliamų poreikių, trūksta studijoms reikalingų priemonių. Šiuo metu nei viena Lietuvos aukštoji mokykla nepatenka tarp 250 geriausių Europos aukštųjų mokyklų, todėl 2014–2020 m. investuojant į Lietuvos aukštąjį mokslą būtina sudaryti prielaidas Lietuvoje atsirasti aukštosioms mokykloms, kuriose atitiktų geriausių Europos ir pasaulio aukštųjų mokyklų lygį.

Įgyvendinant šį uždavinį, pagerės studijų kokybė, studijų infrastruktūra ne tik atitiks šiuolaikiniam studijų procesui keliamus reikalavimus, bet ir bus koncentruota, todėl kelių aukštųjų mokyklų studentai galės naudotis koncentruota šiuolaikiška infrastruktūra. Kolegijos geriau atitiks regiono ūkio struktūrą ir poreikius bei turės svarbą šalies ekonomikos plėtrai.

Bus įrengtos šiuolaikinės darbo vietos dėstytojams, modernizuota studijų aplinka, kūrybinės, sveikatinimo, laisvalaikio erdvės, atnaujinta studijų bazinė įranga,

Tinkamam studijų kokybės valdymui reikalingi objektyvūs duomenys bus gaunami tik iš reguliarią stebėseną ir duomenų atnaujinimą vykdančių registrų, duomenų bazių, todėl bus atnaujinta ir išplėsta infrastruktūra, kuri reikalinga švietimo informacinėms sistemoms, švietimo nacionaliniams registrams ar duomenų bazėms funkcionuoti,taip pat bus plėtojama virtuali mokymosi aplinka.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Studentų, studijuojančių aukštosiose mokyklose, kuriose bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujinta koncentruota studijų infrastruktūra, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	5,22	2013	10	Švietimo valdymo informacinė sistema, duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.1.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti kokybiško profesinio ir suaugusiųjų mokymo prieinamumą investuojant į infrastruktūrą**

Profesinio mokymo patrauklumas Lietuvoje auga lėtai. Mokinių dalis, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programas, skirtas įgyti vidurinį išsilavinimą kartu su profesine kvalifikacija, sudaro mažiau nei 30 proc. visų mokinių ISCED 3 lygmens programose, kai ES šalių vidurkis siekia apie 50 proc. Viena iš svarbiausių žemo profesinio mokymo patrauklumo priežasčių yra nepakankama šio mokymo kokybė didelėje dalyje profesinio mokymo įstaigų. Daugiau nei 6 proc. suaugusiųjų nėra baigę bendrojo ugdymo programos – tai riboja jų tęstinį mokymąsi ir karjeros galimybes. Taip pat pažymėtina, jog suaugusiųjų švietimo centrų tinklas yra gerai išplėtotas, tačiau centrų mokymosi erdvės ir priemonės yra nusidėvėję ir nepatrauklios besimokantiesiems.

Praktiniam mokymui skirtos infrastruktūros būklė yra vienas iš svarbiausių profesinio ir suaugusiųjų mokymo kokybės veiksnių, nes net 70 proc. viso profesinio mokymo programų laiko skiriama praktiniam mokymui. 2004–2013 m. programavimo laikotarpiais buvo modernizuotos

mokymo erdvės ir įranga dalyje profesinio ir suaugusiųjų mokymo įstaigų, daugiausia investuojant į sektorinius praktinio mokymo centrus, kurių kūrimas papildo kitas profesinio mokymo kokybės didinimo veiklas.

2014–2020 m. laikotarpiu bus plėtojami sektoriniai praktinio mokymo centrai, investuojant į sektorinius centrus turinčių profesinio mokymo įstaigų infrastruktūros kompleksinį sutvarkymą. Lygiagrečiai bus plėtojama infrastruktūra, reikalinga kokybiškai vykdyti bazinį profesinį mokymą kitose profesinio mokymo įstaigose, kuriose nėra sektorinio praktinio mokymo centro. Taip bus sudarytos sąlygos pasiūlyti jaunimui ir suaugusiems kokybiško mokymosi galimybes netoli jų gyvenamos vietos, su mobilumo galimybe užbaigti praktinį mokymą aukšto technologinio lygio sektoriniame praktinio mokymo centre. Be to, naujuoju programavimo periodu bus modernizuota dalis suaugusių švietimo centrų.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Profesinio mokymo mokinių, kurie mokosi bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintose įstaigose, dalis	Proc.	Mažiau išsivysčs	53	2013	75	Švietimo valdymo informacinė sistema, duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.1.3. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigų (ypač vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas) tinklo veiklos efektyvumą**

Bendrojo ir neformalaus ugdymo infrastruktūros srityje pagrindiniai iššūkiai yra susiję su dėl demografinių priežasčių išbalansuotu ugdymo įstaigų tinklu. Mokyklos, kurios nesurenka pakankamai mokinio krepšelių, negali išlaikyti pakankamai mokytojų specialistų, skirtingų klasių mokiniai ugdomi kartu ir dėl to prastėja ugdymo kokybė, kaimo vietovėse išlieka aukštas ankstyvas pasitraukimas iš švietimo sistemos. Ypač blogos ugdymo sąlygos vaikų socializacijos centruose. Didžioji dalis Lietuvos vaikų mokosi nerenovuotose ir technologiškai prastai aprūpintose miestų mokyklose.

Nors pastaruosius 15 metų investicijos intensyvėjo, tačiau modernizuotų bent už 1 mln. Lt įstaigų tik 26,9 proc., o IEA TIMSS 2011 m. tyrimo duomenimis santykinai žemesnius Lietuvos mokinių pasiekimus sąlygojo tai, kad tik 13 proc. aštuntokų mokosi mokyklose, kuriose yra gamtos mokslų laboratorijos, o pradinės mokyklos jų visai neturi. Neformaliajame švietime dalyvaujančių mokinių dalis 2012 m. sudarė vos 14,2 proc. ir tik aštuonioliktoji lankančiųjų dalis buvo ugdoma techninės kūrybos ar gamtamoksliniuose būreliuose.

Dėl miestų plėtros bei nustojusio mažėti gimstamumo dalyje savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigos negali priimti visų norinčių vaikų, dauguma valstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų yra prastos būklės, naudoja pasenusias ugdymo priemones ir dėl to negali užtikrinti kokybiško ir prieinamo vaikų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo.

2014–2020 m. laikotarpiu bus padidintas kokybiško bendrojo ugdymo ir neformaliojo ugdymo prieinamumas vaikams nepriklausomai nuo jų gyvenamos vietos, remiant valstybės ir savivaldybių iniciatyvas ir įsipareigojimus didinti įstaigų tinklo efektyvumą ir prieinamumą kaimo vietovėse taip, kad visiems būtų sudarytos sąlygos gauti kokybiškas ir prieinamas švietimo paslaugas nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos. Didesnė dalis bendrojo ugdymo mokinių mokysis modernizuotose kokybišką ugdymą užtikrinančiose, patogiai pasiekiamose įstaigose. Panaudojant uždaviniui skirtas lėšas bus pagerintos ugdymo sąlygos vaikų socializacijos

centruose. Taip pat bus išplėsta ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptis, kad kokybiškos paslaugos būtų prieinamos greta namų ar tėvų darboviečių.

ERPF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Regiono kategorija	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Bendrojo ugdymo mokinių, kurie mokosi bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintose įstaigose, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	36,14	2012	48	Švietimo valdymo informacinė sistema, duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	1–6 metų vaikų, ugdomų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose, dalis	Proc.	Mažiau išsivystęs	25	2014	46	Lietuvos statistikos departamentas, duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

9.1.1 konkretaus uždavinio veiklos:

- Mokslo ir studijų institucijų infrastruktūros koncentravimas, studijų aplinkos modernizavimas, dėstytojų darbo ir studijų aplinkos tobulinimas bei technologinis aprūpinimas, studijoms skirta įranga, bendro naudojimo studijų infrastruktūra.
- Fizinės infrastruktūros, reikalingos švietimo informacinėms sistemoms, švietimo nacionaliniams registrams ar duomenų bazėms funkcionuoti, plėtra.

9.1.2 konkretaus uždavinio veiklos:

- Sektorinių praktinio mokymo centrų plėtra, investicijos į sektorinius centrus turinčių profesinio mokymo įstaigų bendrabučius, kad juose galėtų apsistoti mokiniai iš kitų įstaigų ir tęstinio mokymosi programų dalyviai ir kitas susijusias centrų švietimo erdves.
- Infrastruktūros reikalingos kokybiškai įgyvendinti bazinius profesinio mokymo modulius profesinio mokymo įstaigose, kuriose nėra sektorinio praktinio mokymo centro, plėtra.

9.1.3 konkretaus uždavinio veiklos:

- Valstybės ir savivaldybių iniciatyvų rėmimas, tobulinant ikimokyklinio ugdymo įstaigų, pradinio, pagrindinio ir progimnazijų, gimnazijų tipo mokyklų tinklą ir gerinant ugdymo kokybę per pastatų, ugdymo priemonių ir aplinkos modernizavimą, skiriant didelį dėmesį kūrybiškumą skatinančiai ugdymo(si) aplinkai, užtikrinant vaikų saugumą ir pritaikant nenaudojamas švietimo įstaigų patalpas kitoms švietimo reikmėms (pavyzdžiui, ikimokykliniam ir kitam neformaliam ugdymui, suaugusiųjų mokymuisi). Prioritetas bus teikiamas kompleksinėms investicijoms į demografiniu požiūriu perspektyvių mokyklų infrastruktūrą kartu su jų steigėjų įsipareigojimu užtikrinti patogų pasiekiamumą ir prieinamumą kaimo vietovėse. Atsižvelgiant į tinklo pertvarkas, bus įsigyjamos transporto priemonės palengvinančios įstaigų pasiekiamumą atokiau kaimo vietovėse gyvenantiems mokiniams ir švietimo darbuotojams.
- Ugdymo kokybės gerinimas bendrojo ugdymo įstaigose, diegiant modernias švietimo technologijas ugdymo turiniui perteikti, demonstruoti ir komunikuoti, įsteigiant ar modernizuojant mokyklines gamtos mokslų laboratorijas ir kitas specializuotas klases ar kabinetus, su šiuolaikiškomis mokytojų darbo vietomis, taip pat įdiegiant bevielius tinklus. Paramą gavusios mokyklos ir jų steigėjai įsipareigos vertinti, skelbti ir gerinti mokinių ugdymo pasiekimus, mažinti

ankstyvą pasitraukimą iš švietimo sistemos, taip pat ugdyti kūrybiškumą, pilietiškumą ir verslumą.

- Esamos ikimokyklinio ugdymo įstaigų infrastruktūros modernizavimas ir aprūpinimas priemonėmis skatinančiomis vaikų kūrybiškumą ir savireguliaciją. Paskatos savivaldybėms ir privatiems švietimo teikėjams teikti kokybiškas ikimokyklinio ugdymo paslaugas vietovėse, kuriose yra tokio ugdymo paklausa, tačiau kuriose ikimokyklinio ugdymo paslaugos nebuvo teikiamos arba jų pasiūla buvo nepakankama.
- Vaikų socializacijos centrų tinklo infrastruktūros sutvarkymas, sudarant sąlygas individualizuotai kompleksiškai teikiamai pagalbai skirtingų specialių poreikių vaikams.
- Investicijos į techninės kūrybos ir meno, gamtamokslinių, muzikos, dailės, teatro, meno, sporto mokyklų ir būrelių, kitą kūrybiškumą, sveiką gyvenseną ir vaikų socializaciją skatinančią neformaliojo švietimo teikėjų infrastruktūrą (pavyzdžiui, vaikų vasaros poilsio stovyklas).

ERPF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetai	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
9.1.1., 9.1.2., 9.1.3. konkrečių uždavinių veiklas atspindintis bendrasis produkto rodiklis							
1.	Investicijas gavusios vaikų priežiūros arba švietimo infrastruktūros pajėgumas	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	112.300	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.1.1. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys specialieji programos produkto rodikliai							
2.	Aukštosios mokyklos, kuriose bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujinta koncentruota studijų infrastruktūra	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	5	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.1.2. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys specialieji programos produkto rodikliai							
3.	Bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintos profesinio mokymo įstaigos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	20	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.1.3. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys specialieji programos produkto rodikliai							
4.	Švietimo ir kitų švietimo teikėjų įstaigos, kuriose pagal veiksmų programą ERPF lėšomis sukurta ar atnaujinta ne mažiau nei viena edukacinė erdvė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	180	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Pagal veiksmų programą ERPF lėšomis sukurtos naujos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vietos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	2.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintos ikimokyklinio ir/ar priešmokyklinio ugdymo vietos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	2.256	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.2. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimas ir mokyklos nebaigimo prevencija, lygių galimybių gauti geros kokybės ikimokyklinį, pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, įskaitant grįžimui į švietimo ir mokymo procesą skirtus mokymosi būdus, tarp jų formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą, užtikrinimas**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

9.2.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti mokinių ugdymo pasiekimus skatinant pokyčius švietimo įstaigų veikloje**

Naujausi tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų (PISA, TIMSS ir PIRLS) rezultatai rodo, kad vidutiniai Lietuvos mokinių skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų pasiekimai išlieka

statistiškai žemesni nei kaimyninėse šalyse, kaimo vaikų pasiekimai žymiai prastesni nei miesto, o berniukų rezultatai gerokai prastesni nei mergaičių.

Didelė dalis mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų taiko pasenusius ugdymo organizavimo modelius, metodus, ugdymo įrankius, priemones ir turinį. Ugdymo įstaigų darbuotojams ir bendruomenės nariams trūksta bendrųjų ir dalykinių kompetencijų. Pedagoginiai darbuotojai sensta, o į jų vietą neateina jaunų šiuolaikiškai parengtų darbuotojų. Mokytojams ir auklėtojams trūksta mokinių pažinimo, vadybinių, dalykinių ir technologinių kompetencijų, gebėjimų ugdyti mokinių kūrybiškumą, pilietiškumą, lyderystę ir verslumą.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, atsižvelgiant į mokinių pasiekimų ir mokyklų pažangos vertinimo rezultatus, bus remiamos kryptingos valstybės institucijų, savivaldybių ir mokyklų bendruomenių pastangos gerinti mokinių pasiekimus. Pažangos siekiančios mokyklos rengs individualizuotus veiksmų planus, pagal kuriuos parama bus teikiama prisiimant sutartinius įsipareigojimus pagerinti ugdymo kokybę, dalyvauti mokinių pasiekimų vertinimuose ir viešinti jų rezultatus. Šios į konkrečią ugdymo įstaigos problematiką nukreiptos priemonės pagerins mokinių ugdymo pasiekimus skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų srityje, taip pat sumažins kaimo vaikų pasiekimų skirtumą lyginant su miesto vaikų pasiekimais, pagerins berniukų pasiekimus.

Remiantis Bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, stiprinimo ir inkliuzinio ugdymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planu bei siejant su konkrečių mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų poreikiais, bus tikslingai patobulinta pedagoginių darbuotojų kvalifikacija. Švietimo pagalbos sistema bus priartinta prie mokytojo ar auklėtojo darbo vietos. Pedagogams bus sudarytos sąlygos pripažinti neformaliai įgytas kompetencijas, tobulinti kvalifikaciją laipsniškai kaupiant kreditus aukštojo mokslo įstaigose, siekti magistro laipsnio. Nauji specialistai bus įtraukti į švietimo ir švietimo pagalbos veiklą. Per mentorystę ir kitais būdais bus įgytos pedagoginės informacinių technologijų, psichologinės ir kitos reikalingos kompetencijos.

Remiantis patvirtintu Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014–2016 metų veiksmų planu bus diegiamos informacinės ir komunikacinės technologijos bei ugdoma mokytojų kvalifikacija dirbti su naujomis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Pagal veiksmų programą ESF finansavimą ugdymo kokybei gerinti gavusių mokyklų, kurių mokinių ugdymo pasiekimai pagerėjo, dalis	Mažiau išsivystęs	Mokyklos	-	0	Proc.	2014	70	Nacionalinis egzaminų centras, duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.2.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sumažinti anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių ir bendrojo ugdymo programos nebaigusių asmenų skaičių**

Lietuvoje bendrojo ugdymo nebaigusių ir iš švietimo sistemos pasitraukusių mokinių skaičius kaimiškose vietovėse beveik 3 kartus didesnis nei mieste, anksti švietimo sistemą palikusių vaikinų yra du kartus daugiau nei merginų. Šiuo metu taikomų ankstyvojo pasitraukimo

prevencijos, mažinimo ir antros galimybės priemonių įvairovė bei mastas yra ribojamas išteklių, ypač mažai dėmesio skiriama prevencinei veiklai, o švietimo pagalba nepakankamai individualizuota, intensyvi ir savalaikė. Prastai tenkinami tiek turinčių raidos sutrikimų, tiek ypač gabių vaikų ugdymo poreikiai. Mažai dėmesio skiriama mokinių socialinio, emocinio, saugumo ir lygiavertiškumo užtikrinimui.

Labai didelę reikšmę vaikų socializacijai ir mokymosi motyvacijai turi neformalus ugdymas, kuris padeda išlaikyti mokinius formaliojo švietimo sistemoje ir ją papildo įvairiomis ugdymo kryptimis ir galimybėmis. Neformalaus ugdymo įstaigų tinklas ypač retas kaimiškose vietovėse, kur dalyvaujančių vaikų buvo daugiau nei du kartus mažiau nei mieste. Be to, maža tokio ugdymo pasirinkimo įvairovė – dažniausiai nėra technologinio ir gamtamokslinio ugdymo galimybių.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus remiamos tikslingos valstybės institucijų, savivaldybių ir mokyklų bendruomenių pastangos padėti mokiniams sėkmingai baigti bendrojo ugdymo programą arba (ir) įgyti profesinę kvalifikaciją. Iš valstybės biudžeto skiriamas lėšas papildant šio uždavinio lėšomis bus kryptingai investuojama į mokyklas, kuriose yra padidinta ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos rizika.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus išplėstas švietimo pagalbos teikimas, padidintas kokybiško neformalaus vaikų ugdymo prieinamumas, išplėsta ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptis, sustiprintas lituanistinį švietimą užsienio lietuviams ir sudarytos sąlygos neužkertančios galimybės sugrįžti į nacionalinę švietimo sistemą, padidinta neformaliojo ir alternatyvaus ugdymo įvairovė, sukurta mokinių mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo sistema, užtikrinta ilgalaikė ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos prevencija Dėmesio skiriama socialinės rizikos šeimų vaikų ugdymui, švietimo pagalbos teikimui. Padidės specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties grupių vaikų integracija į bendrojo ugdymo įstaigas ir patobulintos specializuotų ugdymo įstaigų teikiamos paslaugos, kurios sudarys prielaidas sėkmingai integracijai į bendrojo ugdymo įstaigas.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Mokyklos nelankančių mokinių dalies sumažėjimas mokyklose, kurios pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendino ankstyvojo pasitraukimo iš mokyklos prevencijos bei kompensacijos priemones	Mažiau išsivysčs	Asmenys	-	0*	Proc.	2012	2	Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinė sistema, duomenys iš projektų	Kartą per metus

* Nustatoma kiekvienai mokyklai

9.2. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

9.2.1 konkretaus uždavinio veiklos:

- Mokyklų ir jų bendruomenių, steigėjų iniciatyvų gerinti mokinių ugdymo pasiekimus rėmimas. Mokyklų, ypač kaimiškų mokyklų, veiklos veiksmingumo didinimas. Gerosios praktikos ugdymo organizavimo metodikų įgyvendinimas, elektroninių ugdymo (ugdymo turinio, proceso perkėlimas į elektroninę erdvę ir jo pateikimas IRT ir kitomis priemonėmis) ir švietimo pagalbos

paslaugų plėtra, reikalingų švietimo technologijų diegimas bei taikymas, mokytojų darbo vietų aprūpinimas, švietimo pagalbos veiklos, parama originalių mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų ugdymo organizavimo projektams, kokybės valdymo ir institucinio vertinimo sistemų stiprinimui. Taip pat bus remiamos karjeros paslaugos ir tėvų informavimas ir mokymas apie vaikų ugdymo poreikius, mokymo programas, įtraukimas į ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų savivaldą, aktyvesnis dalyvavimas, įgyvendinant ugdymo ir mokymo programas bendradarbiaujant su švietimo įstaigomis. Kūryba paremtų partneryščių plėtojimas: kultūros įstaigų, kūrybinių verslų atstovų, kūrėjų bendradarbiavimas su švietimo įstaigomis, kūrybinių kompetencijų, metodų, priemonių ir viešos kultūros infrastruktūros naudojimas aktualiems ugdymo(si) poreikiams, stiprinant jungtis tarp formaliojo ir neformaliojo švietimo.

- Vertinimo ir stebėsenos sistemos plėtra: kompetencijų ugdymo ir pasiekimų vertinimo sistemos diegimas, neformalaus, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo stebėsenos tobulinimas, mokinių kompetencijų vertinimo ir įsivertinimo metodikų, sistemų, įrankių kūrimas ir pasiekimų tyrimai, parama vertinimo ir jo modernizavimo veikloms ir vertinimo rezultatų sklaida/viešinimas ir panaudojimas.
- Esminis kvalifikacijos tobulinimas mokytojams, švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimas. Semestras/modulis aukštojoje mokykloje, ilgalaikės ir trumpalaikės stažuotės ir praktikos, tarptautinės patirties įgijimo skatinimas ir rėmimas, bendrųjų ir specifinių kompetencijų tobulinimas, mokinių pažinimo kompetencijų tobulinimas, kūrybingumą skatinančių metodų ir programų diegimas, prieinamumas prie informacijos šaltinių, mokytojų bendradarbiavimui skirtų renginių rėmimas, gerosios patirties sklaidos iniciatyvų atviroje erdvėje skatinimas; mokytojo profesijos populiarinimas.
- Pedagogo specialybės populiarinimas. Specialistų pritraukimas į švietimo ir švietimo pagalbos veiklą: pedagoginių kompetencijų suteikimas ne pedagogams ir į jų įtraukimas į švietimo, švietimo pagalbos veiklą, specialistų ir mokslininkų pritraukimas į švietimo sistemą iš darbo rinkos, pirmųjų pedagoginio darbo metų rėmimas, atsitraukimo iš pedagoginės veiklos rėmimas, padedant pereiti prie mokytojo konsultanto, padėjėjo ar mentoriaus vaidmens panaudojant sukauptą patirtį.

9.2.2. konkretaus uždavinio veiklos:

- Mokyklų ir jų bendruomenių, steigėjų pastangos mažinti ankstyvą pasitraukimą iš švietimo sistemos rėmimas. Kompleksiškai teikiama švietimo pagalba, ugdymo aplinkos tobulinimas, t.y. prevencinių, intervencinių ir kompensacinių priemonių įgyvendinimas, mokinių socialinio, emocinio saugumo ir lygiavertiškumo užtikrinimas. Mokyklose diegiami saugios mokyklos sisteminiai pokyčiai, lemiantys patyčių, prekybos žmonėmis ir smurto, alkoholio ir tabako vartojimo mažinimą, kad būtų užtikrinamas mokyklos bendruomenės psichologinis saugumas. Planuojamas švietimo įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymas vykdant neformaliojo švietimo programas.
- Specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties grupių vaikų integracijos į švietimo sistemą rėmimas ir neformaliojo bei alternatyvaus ugdymo įvairovės skatinimas. Bus investuojama į specializuotų ugdymo įstaigų paslaugų tobulinimą, skatinant kokybinius pokyčius vaikų socializacijos centrų ir kitų specializuotų įstaigų veikloje, taip pat bus skiriamas labai didelis dėmesys specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties grupių vaikų integravimui į bendrojo ugdymo įstaigas ir mokytojų gebėjimui dirbti. Numatoma finansuoti įvairią individualizuotą švietimo pagalbą. Investicijos apims visas specialiųjų ugdymo poreikių mokinių grupes: mokinius, turinčius negalių, raidos sutrikimų ir mokymosi sunkumų, ypatingų gabumų turinčius mokinius.
- Įvairiems mokinių poreikiams tenkinti ir gabumams atskleisti bus skatinamas įvairių organizacijų aktyvus įsitraukimas į vaikų ir jaunimo švietimo veiklą, netradicinių erdvių panaudojimas edukacinėms reikmėms, neformaliojo ugdymo iniciatyvų rėmimas ir jų palaikymas, parama neformaliojo švietimo įstaigų paslaugų įvairovei ir prieinamumui didinti, ypač didelį dėmesį skiriant gamtamokslinių, technologinių, verslumo kompetencijų,taip pat kūrybiškumui ir

pilietiškumui ugdyti, taip pat švietimo įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymas vykdant neformaliojo švietimo programas.

- Siekiant sudaryti sąlygas emigracijoje augantiems vaikams sėkmingai prisitaikyti prie nacionalinės švietimo sistemos, bus stiprinamas užsienio lietuvių lituanistinis švietimas, bus rengiamos atitinkamoms tikslinėms grupėms skirtos mokymo priemonės, tobulinamos lituanistinių mokytojų profesinės ir pedagoginės kompetencijos, organizuojamos bendros užsienio lietuvių ir Lietuvos vaikų edukacinės stovyklos Lietuvoje ir pan., taip sudarant galimybę šių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams sugrįžti į nacionalinę švietimo sistemą.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
9.2.1. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
1.	Mokyklos, kuriose gavus pagal veiksmų programą ESF finansavimą ugdymo kokybei gerinti įdiegtos mokinių kompetencijų vertinimo ar įsivertinimo sistemos	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	360	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Švietimo įstaigų darbuotojai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	10.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.2.2. konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
3.	Mokiniai, kuriems pagal veiksmų programą ESF lėšomis buvo suteikta švietimo pagalba	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	4.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Švietimo įstaigų darbuotojai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.100	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.3. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Aukštojo ir lygiaverčio jam mokslo kokybės, veiksmingumo ir prieinamumo didinimas, siekiant didesnės studentų įtraukties ir geresnio mokymosi pažangumo, atkreipiant dėmesį į atskirties grupes**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

9.3.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą**

Lietuvos aukštosios mokyklos iš esmės atnaujino studijų programas, optimizavo aukštųjų mokyklų vidinę struktūrą, įdiegė kokybės valdymo sistemas, dėstytojai tobulino kvalifikaciją, buvo parengta ir išleista daug mokslinės, metodinės literatūros, išsiplėtė tarptautinis bendradarbiavimas studijų srityje, dėstytojų ir studentų akademinio mobilumo galimybės, tačiau dalis su studijomis susijusių problemų išlieka aktualios. 2014–2020 m. iššūkiai yra susiję su darbo rinkos ir visuomenės poreikių neatitinkančia studijų kokybe (turiniu, struktūra, ir studijų perteikimu) ir fragmentiškas socialinių partnerių įtraukimas į studijų turinio formavimą, praktinių įgūdžių stoka, į procesą, bet ne į rezultatus orientuotos studijos bei menkai išvystytos karjeros paslaugos lemia žemesnį įsidarbinimo lygį bei studijų Lietuvoje patrauklumo mažėjimą (25–29 m. amžiaus asmenų su aukštuoju išsilavinimu užimtumas sumažėjo nuo 89,2 proc. 2006 m. iki 84,8 proc. 2011 m., jaunimo (20–34 m.) su aukštuoju išsilavinimu nedarbo lygis sudarė 14,6 proc. 2011 m. palyginti su 11,6 proc. ES vidurkiu). Auga išvykstančių studijuoti į užsienį (Lietuvos studentų, studijuojančių ES šalyse narėse ir kandidatėse bei Europos ekonominės erdvės šalyse,

skaičius išaugo nuo 4,4 tūkst. 2004 m. iki 9,4 tūkst. 2011 m.) skaičius. Atsižvelgiant į šiuos iššūkius, planuojama toliau tęsti tik labai gerai pasiteisinusias veiklas, kurios buvo finansuotos 2007–2013 m. laikotarpiu, tačiau bus vengiama lėšų dubliavimo.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu aukštesnės studijų kokybės planuojama pasiekti fokusuojant turimus išteklius esminių aukštojo mokslo kokybę lemiančius veiksnių stiprinimui: su socialiniais partneriais bus patobulintas studijų turinys, teikiama metodinė pagalba aukštosioms mokykloms, rengiant į rezultatus orientuotas studijų programas, modulius, todėl studijos labiau atitiks darbo rinkos poreikius, studentai įgaus daugiau praktinių įgūdžių, teikiamos karjeros paslaugos, didinamas akademinio personalo profesionalumas ir aukštojo mokslo tarptautiškumas studijų programose, prisidedančiose prie Lietuvos sumanios specializacijos, patvirtintos 2014 m. balandžio 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 411 „Dėl prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) krypčių ir jų prioritetų įgyvendinimo programos patvirtinimo“ numatytų krypčių įgyvendinimo.

Atsižvelgiant į tai, jog studijų prieinamumą riboja nuotolinių ar lanksčių formų studijų stoka ir menkai išvystyta finansinių paskatų sistema, todėl studijų prieinamumas bus padidintas, teikiant socialines bei finansines paskatas studentams (stipendijas, išmokas, lengvatines paskolas studijų įmokai finansuoti ir pan.) iš mažai atstovaujamų socialinių grupių.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Studentų, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis bent dalį studijų laikotarpio mokėsi užsienio aukštosiose mokyklose, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	0,93	Proc.	2013	2,25	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Studentų, pagal veiksmų programą ESF lėšomis atlikusių praktiką įmonėse ir organizacijose, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	3,16	Proc.	2013	4,8	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.3.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo**

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įdiegtos kokybės valdymo sistemos yra skirtos esamam studijų procesui užtikrinti ir palaikyti, tačiau trūksta sistemos, kuri įgalintų daryti nuolatinius studijų kokybės gerinimo pokyčius, o aukštųjų mokyklų vadovams trūksta specialių įgūdžių ir gebėjimų vykdyti tokius pokyčius.

Taip pat studijų kokybės valdyme stokojama objektyvių duomenų, reikalingų sprendimų priėmimui ir tobulintinoms sritims, raidos tendencijoms ir perspektyvoms nustatyti, reikalingų svarbiausioms studijų kokybę įtakojantiems veiksniams ir priežastims nustatyti bei įrodymais grįstam valdymui diegti.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, siekiant įrodymais grįsto studijų kokybės valdymo ir į rezultatus orientuotų studijų Lietuvoje, bus sustiprinta stebėsenos, išorinio vertinimo (studijų programų ir institucinio), kokybinio vertinimo, savęs įsivertinimo ir akreditacijos

sistemos, padidintas socialinių dalininkų įsitraukimas į studijų kokybės gerinimo procesą. Atsižvelgiant į aukštųjų mokyklų autonomijos principą, bus paspartintas studijų kokybės gerinimas pačių aukštųjų mokyklų iniciatyva bei paskatintas šių mokyklų tinklo optimizavimas, ilgainiui išliekant tik geriausioms aukštosioms mokykloms, gebančioms konkuruoti globalioje aukštojo mokslo erdvėje. Žymiai pagerės kvalifikacijų formavimo ir pripažinimo sistemos aukštajame moksle veikimas ir prieinamumas, padidės atitiktis besikeičiantiems darbo rinkos poreikiams ir pagerės nuolatinė ir sisteminė studijų kokybė, pagerintas studijų ir aukštųjų mokyklų valdymas, sumažintos sąnaudos, efektyvinta aukštųjų mokyklų veikla, pereinant prie į studijų rezultatus nukreiptų studijų valdymo. Efektyvus studijų valdymas leis užtikrinti aukštesnį absolventų įsidarbinamumą, nuolatinį studijų atnaujinimą ir prisitaikymą prie darbo rinkos ir visuomenės poreikių ir tai sudarys sąlygas efektyviau naudoti viešąsias investicijas, skiriamas aukštajam mokslui.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Aukštųjų mokyklų, kurioms pagal veiksmų programą ESF lėšomis buvo atliktas išorinis vertinimas, dalis	Mažiau išsivystęs	Aukštosios mokyklos	-	0	Proc.	2014	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.3.3. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sustiprinti viešojo sektoriaus tyrėjų gebėjimus bei pajėgumus vykdyti aukšto lygio MTEP veiklas**

MTEP sistemos sėkmingai plėtrai užtikrinti Lietuva yra identifikavusi poreikį stiprinti ir sutelkti žmogiškąjį MTEP potencialą. Lietuvos išlaidos MTEP nuo ES vidurkio atsilieka daugiau nei 2 kartus. Pagal Europos Komisijos dotacijų apimtį, tenkančią vienam projekto dalyviui, dalyvaujančiam ES 7-ojoje bendrojoje mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos programoje (7BP) ir pateiktų vertinimui paraiškų koordinatorių ir dalyvių skaičiaus santykį, Lietuva atsiduria paskutinėse pozicijose palyginus su kitomis ES šalimis. Tuo tarpu pagal bendrų mokslo ir verslo publikacijų skaičių Lietuva daugiau nei 2 kartus atsilieka nuo ES vidurkio. Tai sudaro prielaidas, jog Lietuvos mokslininkams ir tyrėjams trūksta kompetencijų. Taip pat beveik pusė Lietuvos gyventojų mano, kad jaunimo skatinimas domėtis mokslu yra nepakankamas. Intervencijos minėtose srityse buvo pradėtos įgyvendinti jau 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyvendinant Tyrėjų karjeros programą, tačiau investicijos nebuvo pakankamos.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu numatoma tęsti pasiteisinusių priemonių įgyvendinimą, išplečiant jų mastą ir papildant naujomis aktualiomis veiklomis. Didžioji dalis investicinių lėšų bus skirta viešojo sektoriaus tyrėjų bei jų grupių vykdomoms MTEP veikloms finansuoti, kad per praktinę veiklą būtų įgyjama naujų įgūdžių, stiprėtų jau turimi bendrieji tyrėjų gebėjimai ir būtų tobulinami aktualūs specialieji gebėjimai. Didėjant MTEP veiklų apimtims bus geriau išnaudojama MTEPI infrastruktūra, padidės mokslo pasirengimas vystyti sumanios specializacijos strategijoje identifikuotas technologijas ir procesus bei įgyvendinti aukšto lygio MTEP veiklas su partneriais Lietuvoje ir užsienyje. Intervencijomis bus siekiama, kad tyrėjai įgytus ir/arba sustiprintus gebėjimus aktyviai taikytų savo tolimesnėje veikloje. Tuo tarpu investicijomis į jaunųjų tyrėjų rengimą ir mokslo populiarinimą bei mobilumą (tarpinstitucinį, tarpsektorinį ir tarptautinį) skatinančiomis iniciatyvomis bus padidintas bendras tyrėjų skaičius

šalyje ir paskatintas šalies MTEP žmogiškųjų išteklių bazės atsinaujinimas.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Asmenų, kurie po dalyvavimo ESF veiklose baigė doktorantūros studijas, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	85	Proc.	2014	85	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.3. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

9.3.1. konkretaus uždavinio veiklos:

- Studijų kokybės gerinimas. Turinio tobulinimas, sistemiškai įtraukiant socialinius partnerius į turinio formavimą. Į mokymosi rezultatus orientuotos studijų programos ir moduliai. Studentų kūrybiškumą, verslumą ir lyderystę skatinančių studijų/ mokymo(-si) metodų mokslo ir studijų institucijose diegimas. Sistemos, įgijusiems profesinį bakalaurą ir siekiantiems tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje sukūrimas ir įgyvendinimas. Studentų karjeros planavimas ir ugdymas karjerai. Prieigos prie tarptautinių, studijoms reikalingų duomenų bazių, registrų, interneto, atvirų mokymosi išteklių plėtra studijų poreikiams tenkinti. Pedagogų rengimo modernizavimas ir užimtumo galimybių didinimas.
- Studijų tarptautiškumo didinimas: studentų mobilumo (dalinės studijos ir praktikos) skatinimas, studentų dalyvavimas tarptautiniuose tinkluose ir tarptautiniuose projektuose ir mokslinėje veikloje, parama jungtinėse, dvigubo laipsnio studijų programose studijuojantiems studentams, užsienio studentų pritraukimas, ypač atvykstantiems studijuoti į su Lietuvos sumania specializacija susijusias studijų programas, galimybių studijuoti Lietuvoje viešinimas. Lietuvos mokslo ir studijų institucijų ir užsienio šalių lituanistikos (baltistikos) centrų bendradarbiavimas. Dėstytojų mobilumo skatinimas, užsieniečių dėstytojų pritraukimas dėstyti Lietuvos aukštosiose mokyklose. Aukštųjų mokyklų (tarptautinio) konkurencingumo didinimas, vertinimo ir reitingavimo rezultatų sklaida, universitetų (tarptautinio) žinomumo ir prestižo didinimas.
- Praktikos, praktinių įgūdžių studentams suteikimas – sąsaja su darbo rinka ir profesija. Praktikos darbo vietose, partnerystė su socialiniais partneriais ir jų įtraukimas į studijų praktikų organizavimą ir vykdymą, finansinės paskatos studentų praktikai įmonėse ir organizacijose, sistemos, įgijusiems profesinį bakalaurą ir siekiantiems tęsti studijas aukštesnėje pakopoje sukūrimas ir įgyvendinimas.
- Akademinio personalo profesionalumo didinimas. Sisteminis ir nuolatinis akademinio personalo pedagoginių, andragoginių, dalykinių ir mokslinių kompetencijų, praktinių gebėjimų atnaujinimas ir tobulinimas bei profesinė tinklaveika.
- Studijų prieinamumo įvairiomis formomis didinimas – lanksčių studijų formų diegimas, socialiai jautrių grupių pritraukimas į studijas. Socialinės ir finansinės paskatos (stipendijos, norminės studijų kainos, išmokos, lengvatinės paskolos studijų įmokai finansuoti ir pan.) bei pagalba studentams iš socialiai jautrių, socialinės atskirties, mažai atstovaujamų grupių. Specialistų rengimas su sumanios specializacijos prioritetais susijusiose studijų programose.

9.3.2 konkretaus uždavinio veiklos:

- Stebėsenos, išorinio vertinimo (studijų programų ir institucinio), aukštųjų mokyklų įsivertinimo ir akreditacijos sistemos stiprinimas, priėmimo į aukštąsias mokyklas sistemos palaikymas, tobulinimas, socialinių dalininkų įsitraukimo studijų kokybės gerinimo procesus –

siekiant įrodymais ir pasiekimais grįsto valdymo ir vadybos (įrodymais grįstas sprendimų priėmimas, trūkumų ir tendencijų nustatymas, pažangos stebėsena), aukštųjų mokyklų personalo vadybinių kompetencijų stiprinimas.

- Kvalifikacijų ir kvalifikacijų pripažinimo sistemos aukštojo mokslo srityje kūrimas ir plėtra. Kvalifikacijų formavimas (pagal aukštojo mokslo sritį), tarptautinis išorinis vertinimas (studijų ir institucijų) įtraukiant ekspertus iš užsienio ir socialinius partnerius, socialinių partnerių įtraukimas į kvalifikacijų formavimą, kompetencijų bei darbo rinkos poreikių tyrimai bei studijų atitikties šiems poreikiams tyrimai, vertinimai ir stebėsena.
- Studijų ir aukštosios mokyklos valdymo, administravimo, studijų proceso organizavimo ir švietimo pagalbos tobulinimas bei tam skirtų el. priemonių taikymas.

9.3.3 konkretaus uždavinio veiklos:

- Parama MTEP veiklų, prisidedančių prie tyrėjų pajėgumų, profesinių gebėjimų ir kompetencijų ugdymo, vykdymui: parama patyrusių ir pažengusių tyrėjų, aukšto lygio tyrėjų grupių (pavyzdinių/ekscelencijos mokslo centrų), vietos tyrėjų bendrai su bendradarbiaujančiomis (angl. *teaming*) aukšto lygio laboratorijomis kitose ES šalyse vykdomoms MTEP veikloms.
- Jaunųjų tyrėjų rengimas ir kvalifikacijos tobulinimas: moksleivių ir studentų vykdomų MTEP veiklų skatinimas; studentų mokslinių praktikų (pavyzdžiui, studentų mokslinių tyrimų, vykdomų laisvu nuo studijų metu) rėmimas; doktorantūros programų vykdymas finansuojant doktorantūros vietas (ypač fizinių ir technologijų mokslų ir meno: dizaino, medijų, vizualinės komunikacijos, rinkodaros srityje); parama doktorantų vykdomai mokslinei veiklai, įskaitant studijuoti doktorantūroje atvykusio jaunimo iš užsienio vykdomų MTEP veiklų finansavimą; doktorantūros žinioms imliose įmonėse ir kitose mokslo ir studijų institucijose rėmimas; stažuotes žinioms imliose įmonėse apimančios jaunųjų mokslininkų stažuočių po doktorantūros studijų sistemos plėtra.
- Tyrėjų tarpinstitucinio, tarptautinio ir tarpsektorinio mobilumo skatinimas: parama patyrusių tyrėjų stažuotėms užsienio mokslo institucijose bei žinioms imliose įmonėse; Lietuvos tyrėjų dalyvavimo tarptautinėse konferencijose, idėjų mugėse ir kt. mokslo renginiuose finansavimas; iniciatyvos, skatinančios užsienio mokslininkus ir kitus tyrėjus atvykti dirbti ir vykdyti MTEP veiklas Lietuvos mokslo ir studijų institucijose; emigravusių lietuvių tyrėjų susigrąžinimas/reintegracija.
- Partneryščių kūrimosi skatinimas: parama akademinių bendruomenių kūrimuisi ir veiklai paskatinti; MTEP tematinių tinklų aktyvumo skatinimas; parama mokslo ir studijų institucijų įsijungimui ir dalyvavimui tarptautinėse MTEP ir inovacijų iniciatyvose.
- Tyrėjų bendrųjų gebėjimų ir kompetencijų stiprinimas: tyrėjų praktiniai mokymai, kurių metu stiprinami jų gebėjimai rengti projektų paraiškas ir vykdyti MTEP projektus, taip pat tobulinami įgūdžiai, susiję su MTEP rezultatų komercinimu ir technologijų perdavimu, ugdomi viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą MTEP srityje skatinančių kompetencijos centrų personalo gebėjimai, stiprinamos atviros prieigos centrų personalo kompetencijos; parama mokslininkų ir kitų tyrėjų dalyvavimui tarptautinių programų tiksliniuose renginiuose skatinti.
- Mokslo populiarinimas ir tyrėjų darbo sąlygų gerinimas: parama mokslinių straipsnių publikavimui aukšto mokslinio lygio žurnaluose, mokslo populiarinimo renginių organizavimui, mokslo publikacijų, elektroninių dokumentų kaupimui ir sklaidai, pristatymui tarptautiniuose ir nacionaliniuose konkursuose, parodose finansuoti; jaunųjų, pažengusių bei aukšto lygio tyrėjų apdovanojimai

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
9.3.1.konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
1.	Studentai, kurie pagal veiksmų	Skaičius	ESF	Mažiau	3.600	Duomenys	Kartą per

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	programą ESF lėšomis bent dalį studijų laikotarpio mokėsi užsienio aukštosiose mokyklose			išsivystęs		iš projektų	metus
2.	Studentai, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis atliko praktiką įmonėse ir organizacijose	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	5.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Socialiai jautrių, socialinės atskirties ir mažai atstovaujamų grupių studentai, kuriems buvo skirta tikslinė išmoka studijų prieinamumui gerinti	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Dėstytojai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.3.2.konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
5.	Pagal veiksmų programą ESF lėšomis sukurti ar atnaujinti stebėsenos įrankiai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	12	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Aukštosios mokyklos, kurioms pagal veiksmų programą ESF lėšomis atliktas išorinis vertinimas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	23	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
7.	Mokymosi visą gyvenimą sistemos institucijų administracijos darbuotojai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	200	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.3.3.konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
8.	Į mokslo ir studijų institucijas panaudojant ESF investicijas pritraukti tyrėjai iš užsienio	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	600	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.	Į užsienį panaudojant ESF investicijas tobulinti profesinių žinių išvykę tyrėjai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1.100	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.	Asmenys, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose doktorantūrai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	380	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
11.	Tyrėjai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	2.200	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
12.	Įgyvendinti MTEP projektai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	80	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.4. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Vienodų galimybių formaliai, neformaliai ir savarankiškai mokytis visą gyvenimą suteikimas visoms amžiaus grupėms, darbuotojų žinių, įgūdžių ir kompetencijos ugdymas ir lanksčių mokymosi būdų, be kita ko, pasitelkiant profesinį mokymą ir įgytos kompetencijos pripažinimą, skatinimas**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

9.4.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti profesinio ir suaugusiųjų mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams ir patrauklumą**

Profesinio ir suaugusiųjų mokymo paslaugos yra nepakankamai kokybiškos. Lietuvos pramoninkų konfederacijos duomenimis, net 44 proc. šalies įmonių 2012 m. nesamdė naujų darbuotojų tik todėl, kad nerado kvalifikuotų specialistų.

Iki 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pabaigos bendradarbiaujant su socialiniais

partneriais bus parengti ar atnaujinti profesiniai standartai 5 ūkio sektoriams, parengta 40 modulinių profesinio mokymo programų, tačiau šie darbai neapima visų ūkio sektorių ir Lietuvos kvalifikacijų sandara bei šiuolaikiškas švietimo turinys dar nėra baigti formuoti. Lietuvoje vis dar trūksta kryptingo mokymosi visą gyvenimą sampratos populiarinimo, taip pat formuojančių teigiamą profesinio mokymo įvaizdį veiksnių, tokių kaip, karjeros paslaugų plėtojimas orientuojantis į naujas tikslines grupes – suaugusiuosius bei nesimokantį ir nedirbantį jaunimą; įvairiais būdais įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų pripažinimo sistemos veiklos užtikrinimas.

Atsižvelgiant į darbdavių išreikštą nuomonę, kad profesinio mokymo įstaigose įgytos kompetencijos neužtikrina darbo rinkos poreikių, iki 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pabaigos bus praktiškai išbandyta pameistrystės mokymo forma ir parengtos atitinkamos rekomendacijos padės įvertinti, koks pameistrystės organizavimo ir finansavimo modelis būtų tinkamiausias Lietuvai ir užtikrinti praktinių įgūdžių lavinimo kokybę naujajame programavimo laikotarpyje.

2014–2020 m. bus finansuojami mokinio praktinio mokymo modulio darbo vietoje kaštai, skatinant darbdavius aktyviau dalyvauti organizuojant pameistrystę arba praktinį mokymą realiose darbo vietose, kas prisidės prie glaudesnio švietimo ir verslo bendradarbiavimo, geresnės darbo įgūdžių atitikties darbo rinkai. Taip pat bus organizuojami įmonių darbuotojų, kurie vykdys mokinių praktinį mokymą, mokymai, suteiksiantys įmonių darbuotojams andragoginių ir kitų kompetencijų, reikalingų pameistrystės kokybei užtikrinti.

Kvalifikacijų sandaros ir šiuolaikiško turinio formavimo darbai bus tęsiami kitiems Lietuvos ūkio sektoriams, kuriems nebuvo parengti profesiniai standartai bei modulinės mokymo programos. Tai pagerins profesinio mokymo lankstumą, jo pritaikymą prie kintančių ūkio poreikių. Tobulinant įvairiais būdais įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistemą, bus sudarytos palankios sąlygos žinių ir gebėjimų užskaitymui.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus tęsiamas išorinis ir vidinis profesinio mokymo įstaigų ir programų vertinimas, stiprinami profesinio ir suaugusiųjų mokymo stebėsena ir tyrimai, diegiamos naujovės švietimo valdymo procesuose ir priemonėse, bus didinamas visuomenės informuotumas apie naujausias mokymosi galimybes ir jų įvairiapusę naudą, bei investuojama į kokybiškų karjeros paslaugų teikimą visuose švietimo lygmenyse, kas užtikrins profesinio ir suaugusiųjų mokymo pasiūlos ir patrauklumo padidėjimą.

Didinant profesinio ir suaugusiųjų mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams šio uždavinio lėšomis finansuojamą formalųjį profesinį mokymą sektoriniuose praktinio mokymo centruose, praktikose pas darbdavius ar pameistrystės programose, papildys Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos su neformaliuoju mokymu susijusią veiklos sritį „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“, kurią įgyvendinant bus siekiama suteikti ūkininkams, miškų valdytojams, kitiems kaimo plėtros subjektams žinių ir užtikrinti jų technologinių, ekonominių bei vadybinių kompetencijų tobulinimą.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Rodiklio matavimo vienetai	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Mokinių, kurie mokėsi pagal veiksmų programą ESF lėšomis parengtas arba atnaujintas modulines profesinio mokymo programas,	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	0,47	Proc.	2014	40	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Švietimo valdymo informacinė	Kartą per metus

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Rodiklio matavimo vienetai**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	dalis								sistema, duomenys iš projektų	
2.	Mokinių, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis baigę profesinio mokymo programos dalį darbo vietoje, įgijo kvalifikaciją, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	80	Proc.	2014	80	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Mokinių, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programas, kurios pagal veiksmų programą ESF lėšomis buvo įvertintos išoriniu vertinimu, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	30	Proc.	2013	55	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.4.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Sukurti sąlygas ir paskatas mokymuisi visą gyvenimą, užtikrinant veiksmingą pagalbą tobulinantis**

Lietuvoje 2012 m. 25–64 m. amžiaus gyventojų, dalyvavusių formaliame ar neformaliame mokyme, dalis buvo 1,7 karto mažesnė nei ES šalių vidurkis (atitinkamai, 5,7 proc. ir 9 proc.), o nuo strategijos „Europa 2020“ siekinio (15 proc.) ji skyrėsi 2,6 karto. Kliūtys suaugusiųjų mokymuisi yra susijusios su tam skiriamų asmeninių lėšų ir laiko trūkumu.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu mokymosi visą gyvenimą srityje daugiausia lėšų buvo skirta aukštos kvalifikacijos viešųjų paslaugų darbuotojų ir bedarbių bei įspėtų apie atleidimą iš darbo mokymui, įmonės taip pat daugiausia investavo į aukštos kvalifikacijos darbuotojų mokymąsi. Tuo tarpu nekvalifikuotų ir žemesnės kvalifikacijos dirbančių asmenų, kurie sudaro daugiau nei pusę visos šalies darbo jėgos, mokymuisi iki šiol skirtas nepakankamas dėmesys. Be to, didelė šių asmenų dalis dirba darbus, kuriems atlikti jie neturi kvalifikacijos ir negali mokymosi paslaugų įsigyti dėl žemų pajamų. Be to, didelės dalies mokymo įstaigų pedagoginių darbuotojų kompetencijos yra nepakankamos, kad būtų užtikrinta teikiamų mokymo paslaugų kokybė.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu nekvalifikuotiems ir žemesnės kvalifikacijos asmenims bus sudarytos sąlygos įsivertinti turimas kompetencijas ir baigti bendrojo ugdymo ar profesinio mokymo programą, įgyti trūkstamą kvalifikaciją ar kompetencijų. Vyresnio amžiaus asmenims bus atvertos galimybės įgyti pirmą aukštąjį išsilavinimą, taip pat bus plėtojamos senjorų mokymosi galimybės. Be to, naujuoju programavimo laikotarpiu bus praplėstos kvalifikacijos tobulinimo galimybės profesinio ir suaugusiųjų mokymo įstaigų pedagoginiams darbuotojams Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose, bus skatinamas praktinis mokymasis pas darbdavius. Bus tęsiamas ir kitų pasiteisinusių priemonių įgyvendinimas, suteikiant švietimo lyderiams kompetencijas vykdyti kokybinius pokyčius mokymo įstaigų veikloje. Tokiu būdu padidės asmenų, dalyvaujančių mokymesi visą gyvenimą, skaičius, bus sudarytos sąlygos socialiai pažeidžiamų grupių (nebaigusių bendrojo ugdymo programos suaugusių, nekvalifikuotų ir žemesnės kvalifikacijos asmenų) dalyvavimui mokymosi visą gyvenimą veiklose.

Atsižvelgiant į sparčią informacinių technologijų, žaliosios ekonomikos plėtrą ir kitus ekonomikos pokyčius, bus imamasi iniciatyvų siekiančių paskatinti asmenis tobulinti įgūdžius su tuo susijusiose srityse.

Šio uždavinio ir 10.1 investicinio prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ veiklų sinergija leis efektyviai didinti viešųjų paslaugų kokybę, prieinamumą ir skatinti viešųjų paslaugų sistemų reformas. Šio uždavinio intervencijos bus skirtos viešųjų paslaugų darbuotojų (išskyrus švietimo, socialines ir darbo rinkos paslaugas) kvalifikacijos tobulinimui ne valstybės tarnyboje, siekiant skatinti mokymąsi visą gyvenimą. Tuo tarpu 10.1 investicinio prioriteto veiklomis bus siekiama stiprinti institucinius pajėgumus ir veiksmingą viešąjį administravimą, didinant viešojo valdymo institucijų veiklos efektyvumą, viešojo valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą, gerinant visuomenei teikiamų paslaugų kokybę, verslo reguliavimo aplinką ir žmogiškųjų išteklių valdymą valstybinės tarnyboje.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Asmenų, kurie įgijo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją po dalyvavimo ESF veiklose, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	0	Proc.	2014	80	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

9.4.3. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti dirbančių žmogiškųjų išteklių konkurencingumą, užtikrinant galimybes prisitaikyti prie ūkio poreikių**

Siekiant didinti Lietuvos konkurencingumą, būtina užtikrinti nuolatinį darbuotojų kvalifikacijos lygio palaikymą, jų profesinį mobilumą ir gebėjimą sparčiai persiorientuoti į kito ūkio sektoriaus veiklas. Šiuo metu nėra nuolat veikiančios valstybės remiamos kompetencijų tobulinimo sistemos dirbantiesiems.

Lietuvoje nėra sukurta žmogiškųjų išteklių prognozavimo sistema, ir tai lemia itin reikšmingos informacijos trūkumą. Taip pat Lietuvoje nėra informacijos apie realią situaciją darbo rinkoje ir darbo vietų užpildymą kvalifikuotais specialistais.

Nėra instrumento, skirto darbo rinkos profesinės struktūros palyginimui tarptautiniu ir šalies mastu. Esamo Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pavidalas nėra tinkamas, informacijos pateikimo forma ir turinys nėra patogūs vartotojui. Įgyvendinus švietimo reformą ir suteikus galimybę mokiniams nusinešti mokymo „krepšelius“ į mokslo ir studijų programas, atsirado būtinybė suteikti jiems objektyvią informaciją apie paklausą darbo rinkoje ir įsidarbinimo perspektyvas.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus tobulinamos įmonių, žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos ir didinamos jų kompetencijos įskaitant IRT kompetencijas. Numatoma sukurti ir įdiegti čekių sistemą, skirtą padidinti įmonių, ypatingai labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių žmogiškųjų išteklių kompetencijų tobulinimo prieinamumą. Įgyvendinant čekių sistemą, bus siekiama sukurti galimybę įmonėms, esant poreikiui, patobulinti savo darbuotojų kvalifikaciją, vaučerio pavidalu gauti aukštos kokybės mokymo paslaugas darbuotojams.

Numatoma remti investuojančių įmonių personalo rengimo poreikius. Taip pat planuojama teikti paramą inovacijas diegiančių įmonių darbuotojų gebėjimų dirbti su naujomis technologijomis ugdymui. Taip pat 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu numatoma sukurti žmogiškųjų išteklių stebėsenos, prognozavimo ir plėtros sistemą, kuri apims vidutinės trukmės žmogiškųjų išteklių paklausos prognostinius tyrimus, prognozavimo rezultatų sklaidą, taip pat profesijų klasifikatoriaus funkcionalumo užtikrinimą bei plėtrą, parengiant išplėstinę Lietuvos profesijų klasifikatoriaus versiją, kurios turinys ir informacijos pateikimo forma bus patogi

plačiam vartotojų ratui.

Žmogiškųjų išteklių paklausos darbo rinkoje prognostinių tyrimų rezultatus numatoma panaudoti profesiniam orientavimui, sukuriant profesinio orientavimo produktus tikslinėms grupėms.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Sėkmingai mokymus baigusių asmenų, kurie taiko įgytas žinias darbe, dalis praėjus ne mažiau kaip 6 mėn., bet ne daugiau kaip 24 mėn. po dalyvavimo ESF veiklose	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	58,52	Proc.	2013	85	Tyrimas	3 kartus per laiko-tarpį

9.4. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

9.4.1. konkretaus uždavinio veiklos:

- Parama Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir šiuolaikiško švietimo turinio formavimui: profesinių standartų rengimas; socialinių partnerių įtraukimas į kvalifikacijų ir mokymo turinio formavimą, naujų mokymo metodų diegimą ir mokymo programų įgyvendinimą; profesinio mokymo ir neuniversitetinių studijų, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo suartinimo veiklos, modulinių programų rengimas ir jų diegimas; mokymosi rezultatais grindžiamos kvalifikacijų sistemos plėtra; mokymosi visą gyvenimą turinio skaitmeninimas ir atviros prieigos užtikrinimas, modulinių mokymo programų katalogo sukūrimas ir viešinimas.
- Įvairias būdais įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistemos tobulinimas: asmens įgytų kompetencijų vertinimo sistemos plėtra, užduočių banko sukūrimas; užsienyje įgyto išsilavinimo, kvalifikacijos pripažinimo sistemos veiklos užtikrinimas ir elektroninės pripažinimo erdvės palaikymas bei tobulinimas; galimybių pripažinti kompetencijas viešinimas.
- Praktinių įgūdžių įgijimo rėmimas dalyvaujantiems formaliojo švietimo programose ir pagalba mokiniams iš socialiai jautrių grupių: galimybės atlikti praktinio mokymo dalį aukšto technologinio lygio sektoriniuose praktinio mokymo centruose, pasirengimo darbo rinkai užbaigimas praktikose pas darbdavius arba pameistrystės programose; už mokinių praktikas ir pameistrystę įmonėse, bendrovėse ar ūkiuose atsakingų darbuotojų mokymas; socialinės ir finansinės paskatos bei pagalba mokiniams iš socialiai jautrių grupių profesiniame mokyme.
- Švietimo valdymo sistemų ir procesų tobulinimas švietime: informacinių sistemų ir registrų tolesnė plėtra, ypač sąsajų tarpusavyje ir su kitomis valstybės informacinėmis sistemomis ir registrais gerinimas; švietimo politikos stebėsenos ir vertinimo stiprinimas, stiprinant švietimo analitinį potencialą ir prielaidas įrodymais grįstam valdymui; elektroninių švietimo procesų valdymo priemonių diegimas, suaugusiųjų mokymosi poreikių, mokymų efektyvumo, pritaikomumo tyrimai; išorinis ir vidinis profesinio mokymo įstaigų ir programų vertinimas ir vertinimo rezultatų sklaida.
- Profesinio, suaugusiųjų mokymo ir bendrojo ugdymo vadovų ir bendruomenės lyderių gebėjimų didinimas vykdyti kokybinius pokyčius švietimo įstaigų veikloje ir kokybės užtikrinimo procesų stiprinimas: švietimo vadybos studijos remiantis geriausia tarptautine praktika,

konsultavimas, mentorystė ir tarpusavio pagalba, kitų iniciatyvų, skirtų švietimo lyderystės ugdymui, įgyvendinimas. Išorinis ir vidinis profesinio mokymo įstaigų ir programų vertinimas ir vertinimo rezultatų sklaida.

- Mokymosi visą gyvenimą sampratos populiarinimas; mokymosi visą gyvenimą regioninio tinklo koordinavimo stiprinimas, profesinio mokymo įvaizdžio gerinimas ir patrauklumo didinimas: profesinio meistriškumo konkursai, kokybės apdovanojimai ir kitos veiklos įgyvendinamos glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais.
- Kokybiškų karjeros paslaugų teikimas realioje ir virtualioje aplinkoje (besimokantiesiems bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, aukštosiose mokyklose, ypač suaugusiems ir anksti pasitraukusiems iš švietimo sistemos asmenims) ir parama šių paslaugų prieinamumo užtikrinimui. Karjeros planavimui ir valdymui skirtų priemonių ir informacijos (apimančios žinių apie kompetencijų pasiūlą bei paklausą kaupimą bei sklaidą) prieinamumo užtikrinimas, švietimo įstaigų ir darbdavių iniciatyvos, skirtos besimokančiųjų informuotumui apie profesines karjeros perspektyvas stiprinimui.

9.4.2. konkretaus uždavinio veiklos:

- Paskatos ir sąlygos mažiau besimokančių suaugusiųjų grupių turimų kompetencijų įvertinimui, pripažinimui ar įsitraukimui į bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir studijų programas, modulius visų pakopų kvalifikacijoms įgyti (pagal Europos kvalifikacijų sandarą (EKS), ypač didelį dėmesį skiriant 1-4 EKS pakopų kvalifikacijoms įgyti. Vyresnio amžiaus asmenims numatoma atverti galimybes įgyti pirmą aukštąjį išsilavinimą ir plėtoti senjorų mokymosi galimybes.
- Profesinio mokymo, suaugusiųjų švietimo ir kitų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas: profesijos mokytojų technologinių kompetencijų tobulinimas (mokymas per pameistrystę, praktinį mokymą darbo vietoje), profesinio ir suaugusiųjų mokymo įstaigų mokytojų tarptautinės patirties įgijimo rėmimas, pedagoginių, kūrybinių, verslumo, dalykinių ir bendrųjų kompetencijų tobulinimas, rengimas darbui su naujai parengtomis programomis, metodikomis, mokymo priemonėmis ir nauja įranga, bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas.
- Profesinio, suaugusiųjų mokymo ir bendrojo ugdymo vadovų ir bendruomenės lyderių gebėjimų didinimas vykdyti kokybinius pokyčius švietimo įstaigų veikloje ir kokybės užtikrinimo procesų stiprinimas: švietimo vadybos studijos remiantis geriausia tarptautine praktika, konsultavimas, mentorystė ir tarpusavio pagalba, kitų iniciatyvų, skirtų švietimo lyderystės ugdymui, įgyvendinimas.
- Viešųjų paslaugų darbuotojų kompetencijos ir kvalifikacijos tobulinimas siekiant paskatinti jų mokymąsi visą gyvenimą, padidinti viešųjų paslaugų kokybę, prieinamumą ir remti vykdomas viešųjų paslaugų sistemų reformas.

9.4.3. konkretaus uždavinio veiklos:

- Žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos tobulinimo ir kompetentingumo plėtros iniciatyvos bus įgyvendinamos per „kompetencijų čekį“, skirtą didinti kvalifikacijos tobulinimo bei kompetentingumo plėtros galimybių prieinamumą įmonių, ypač MVĮ, darbuotojams.
- Teikti paramą investuotojų ir įmonių, vykdančių MTEPI veiklas, žmogiškųjų išteklių kompetencijos ugdymui ir kvalifikacijos tobulinimui.
- Teikti paramą pameistrystės ir sektorinių kompetencijų ugdymo projektams, taip pat sukurti darbinėje veikloje įgyjamų kvalifikacijų posistemę bei užtikrinti tolesnį jos veikimą.
- Vidutinės trukmės žmogiškųjų išteklių paklausos prognozavimo sistemos funkcionalumo palaikymas ir plėtra periodiškai atnaujinant žmogiškųjų išteklių paklausos darbo rinkoje informacinę bazę.
- Žmogiškųjų išteklių paklausos darbo rinkoje prognostinių tyrimų rezultatų apdorojimas ir sklaida skirtingoms tikslinėms grupėms, vykdant profesinį orientavimą.

Visaverčio instrumento, paremto išplėstine Lietuvos profesijų klasifikatoriaus versija (ISCO-08 pagrindu), skirto darbo rinkos profesinės struktūros palyginimui tarptautiniu ir šalies mastu, apimančio nuolat atnaujinamą profesijų sąrašą, visų profesijų aprašus ir jų sąsajas su išsilavinimo ir kvalifikacijų lygiais, funkcionalumo užtikrinimas ir plėtra.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
9.4.1.konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
1.	Pagal veiksmų programą ESF lėšomis sukurtos naujos arba atnaujintos modulinės profesinio mokymo programos	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	120	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Profesinio mokymo ir neformalaus suaugusiųjų švietimo programos, kuriose buvo įdiegtos interaktyvios elektroninės mokymosi priemonės	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	180	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Mokiniai, kurie mokėsi pagal veiksmų programą ESF lėšomis parengtas arba atnaujintas modulines profesinio mokymo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	17.900	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
4.	Mokiniai, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis profesinio mokymo programos dalį mokėsi darbo vietoje	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	10.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Profesinio mokymo programos, kurios pagal veiksmų programą ESF lėšomis buvo įvertintos išoriniu vertinimu	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	50	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
6.	Asmenys, dalyvavę ESF veiklose, skirtose ugdymui karjerai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	40.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.4.2.konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
7.	Švietimo įstaigų darbuotojai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	5.400	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
8.	Asmenys, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal formaliojo švietimo programas ar modulius	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	5.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.	Asmenys, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	15.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
9.4.3.konkretaus uždavinio veiklas atspindintys produkto rodikliai:							
10.	Apmokyti investicijas gavusių labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių darbuotojai	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	19.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
11.	Dirbantieji, kurie dalyvavo ESF mokymuose, suteikiančiuose kvalifikaciją arba kompetenciją	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	65.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
12.	Atnaujintos žmogiškųjų išteklių stebėsenos, prognozavimo ir plėtros sistemos dalys	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Projektų/veiksmų atrankos principai
• Veiksmų programos 9.1. investicinį prioritetą įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu, valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją) ir regiono projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją).

- Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Investicijos į švietimo infrastruktūrą planuojamos atsižvelgiant į 2007–2013 m. patirtį ir atliktas investicijas, numatomus 2014–2020 m. plėtros poreikius ir įvertinus demografines tendencijas tam, kad būtų užtikrintas švietimo paslaugų prieinamumas, efektyvumas bei investicijų tvarumas.
- Šio investicinio prioriteto veiklos bus įgyvendinamos taikant ITI įgyvendinimo mechanizmą, nustatytą Veiksmų programos 4 skirsnyje, per ITVP.
- Veiksmų programos 9.2., 9.3 ir 9.4 investicinius prioritetus įgyvendinantys projektai bus atrenkami konkurso būdu ir valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją). Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- 9.4.3 konkrečiame uždavinyje numatytą „Kompetencijų čekio“ veiklą numatoma įgyvendinti visuotinės dotacijos būdu. Įgyvendinant minėtas įmonių darbuotojų mokymams skirtas veiklas bus laikomasi valstybės pagalbos principų, atsižvelgiant į Bendrojo bendrosios išimties reglamente (GBER) ir *De minimis* reglamente nustatytus reikalavimus.
- 9.4 investicinius prioritetus įgyvendinančių projektų teikiamų paslaugų kokybė bus nuolat stebima ir vertinama. Ūkio ministerija, remdamasi šiuo metu ekspertų atliekamu tyrimu, patvirtins Ūkio ministro įsakymu kriterijus, kurias remiantis bus atrenkami aukštos kokybės mokymų paslaugų teikėjai bei nustatyti reikalavimai mokymo programoms. Tokiu būdu Ūkio ministerija užtikrins teikiamų mokymo paslaugų kokybę bei skaidrių principų laikymąsi.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Šiuo metu yra analizuojamos finansinių instrumentų panaudojimo galimybės uždaviniui „Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą“ (teikti lengvatines paskolas studijų įmokai finansuoti) įgyvendinti.

Kitiems šio veiksmų programos prioriteto uždaviniams įgyvendinti finansinių instrumentų taikyti nenumatoma, tačiau įgyvendinimo metu, atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus, gali būti numatytas finansinių instrumentų taikymas.

Didelės apimties projektai

Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

ESF specialiosios nuostatos

Įgyvendinant investicinio prioriteto uždavinius bus prisidedama prie ESF konkrečių nuostatų, susijusių su tarptautinio bendradarbiavimo rėmimu, įgyvendinimo:

− pagal konkretų investicinio prioriteto uždavinį „Siekiant geresnės studijų atitikties darbo rinkos ir visuomenės poreikiams gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą“ bus skatinamas tarptautinis studentų ir dėstytojų mobilumas, kviestinių dėstytojų pritraukimas, dėstytojų ir studentų tinklaveika, dėstytojų ir studentų dalyvavimas tarptautiniuose projektuose ir veiklose, vykdomose jungtinės studijų programose, taip pat gerinamas studijoms reikalingų tarptautinių duomenų bazių, registrų prieinamumas. Taip pat uždavinio veiklos prisidės prie Lietuvos aukštųjų mokyklų tarptautinio žinomumo ir prestižo didinimo, tarptautinio įvaizdžio gerinimo bei bus didinamas Lietuvos mokslo ir studijų institucijų ir užsienio šalių lituanistikos

(baltistikos) centrų bendradarbiavimas;

– pagal konkretų investicinio prioriteto uždavinį „Stiprinti aukštojo mokslo stebėseną, išorinį vertinimą ir efektyvų studijų valdymą, siekiant nuolatinio studijų kokybės gerinimo“ bus plėtojama užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimo sistema. Taip pat uždavinio veiklos prisidės prie Lietuvos aukštųjų mokyklų vertinimo ir reitingavimo rezultatų skleidimo tarptautiniu mastu;

– pagal konkretų investicinio prioriteto uždavinį „Sustiprinti viešojo sektoriaus tyrėjų gebėjimus bei pajėgumus vykdyti aukšto lygio MTEP veiklas“ bus vykdomos tarptautinį tyrėjų ir MTEP personalo bendradarbiavimą skatinančios veiklos, įskaitant užsienio tyrėjų (tame tarpe ir tyrėjų iš trečiųjų šalių) pritraukimą darbui Lietuvos mokslo ir studijų institucijose, mokslo ir studijų institucijoms priklausančiuose atviros prieigos centruose, paskatas užsieniečiams (tame tarpe ir asmenis iš trečiųjų šalių) rinktis doktorantūros studijas Lietuvoje, jaunųjų tyrėjų stažuotes po doktorantūros studijų, patyrusių tyrėjų stažuotes užsienio mokslo ir studijų institucijose bei mokslui imliose įmonėse, Lietuvos tyrėjų, bendradarbiaujant su tyrėjais iš užsienio vykdomus MTEP projektus, tyrėjų mainus, tarptautinį mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimą, partnerysčių kūrimą.

– 9 prioritetas siejasi su 1 prioritetu veiklų lygmenyje. Pagal 9.3. investicinio prioriteto veiklas planuojama kelti mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikaciją jiems dalyvaujant mokymuose, stažuotėse, tarptautinių mokslinių organizacijų veiklose. 1 prioritetas tiesiogiai prisideda prie šių veiklų per elektroninių mokslinių bazių prieinamumą, mokslinės infrastruktūros įsigijimą ir atnaujinimą. Tyrėjai ir mokslininkai vykdys mokslinius tyrimus sumanios specializacijos srityse. Dalis studentų, doktorantų bus rengiami atsižvelgiant į sumanios specializacijos išskirtas sritis, tai taip pat tiesiogiai siejasi su 1 prioritetu.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	21.415.750	245.351.171	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintos profesinio mokymo įstaigos	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	20	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 23 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Bent už 289 tūkst. eurų pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujintos profesinio mokymo įstaigos“ reikšmė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	16	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl poreikio atlikti parengiamuosius profesinio mokymo įstaigų atnaujinimo darbus. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Švietimo ir kitų švietimo teikėjų įstaigos, kuriose pagal veiksmų programą ERPF lėšomis sukurta ar atnaujinta ne mažiau nei viena edukacinė erdvė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	0	180	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 41 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ERPF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Švietimo ir kitų švietimo teikėjų įstaigos, kuriose pagal veiksmų programą ERPF lėšomis sukurta ar atnaujinta ne mažiau nei viena edukacinė erdvė“ reikšmė	Skaičius	ERPF	Mažiau išsivystęs	90	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, nes iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, atsižvelgiant į ilgesnę projektų įgyvendinimo trukmę ir vėlesnę jų įgyvendinimo pradžią, kuri yra numatoma dėl ilgiau trunkančios regionų planavimo projektų atrankos procedūros ir poreikio atlikti parengiamuosius darbus, susijusius su techninių dokumentų parengimu. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai bus įgyvendinti numatyta apimtimi.
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ESF	Mažiau išsivystęs	98.998.708	535.663.437	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Studentai, kurie pagal veiksmų programą ESF lėšomis bent dalį studijų laikotarpio mokėsi užsienio aukštosiose mokyklose	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	612	3.600	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 5 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Produkto rodiklis	Tyrėjai, kurie dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas	Asmenys	ESF	Mažiau išsivystęs	374	2.200	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 25 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Produkto	Dirbantieji, kurie dalyvavo ESF	Asmenys	ESF	Mažiau	11.700	65.000	Duomenys	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
rodiklis	mokymuose, suteikiančiuose kvalifikaciją arba kompetenciją			išsivystęs			iš projektų	skirta 22 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ERPF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – poreikį parengti profesinio mokymo įstaigų optimizavimo tinklo planą bei edukacinių erdvių kūrimo ir (arba) atnaujinimo techninius dokumentus, tai pat kai kurių priemonių įgyvendinimo specifiką, pagal kurią numatoma taikyti ilgiau trunkančią regionų projektų planavimo procedūrą.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų ESF rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – priemonių ir tikslinių grupių specifiką, suderinamumą su ERPF intervencijomis, taip pat poreikį atlikti žmogiškųjų išteklių prognozavimo darbus, susijusius su kai kurių iniciatyvų naujumu ir pan.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	49	Tretiniam išsilavinimui skirta švietimo infrastruktūra	48.648.592
ERPF	50	Profesiniam rengimui bei mokymui ir suaugusiųjų mokymuisi skirta švietimo infrastruktūra	58.839.470
ERPF	51	Mokykliniam ugdymui (pradiniam ir bendrajam viduriniam išsilavinimui) skirta švietimo infrastruktūra	82.430.821
ERPF	52	Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros infrastruktūra	18.629.612
ESF	115	Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimas ir mokyklos nebaigimo prevencija, taip pat lygių galimybių gauti kokybišką ikimokyklinį, pradinį ir vidurinį išsilavinimą, įskaitant grįžimui į švietimo ir mokymo procesą skirtus mokymosi būdus (formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą), užtikrinimas	79.774.079
ESF	116	Aukštojo ir lygiaverčio lygmens mokslo kokybės, veiksmingumo ir prieinamumo didinimas siekiant didinti dalyvaujančių asmenų skaičių ir gerinti rezultatus, visų pirma atsižvelgiant į nepalankias sąlygas turinčių asmenų grupes	184.709.989
ESF	117	Vienodų galimybių formaliai, neformaliai ir savarankiškai mokytis visą gyvenimą suteikimas visoms amžiaus grupėms, darbuotojų žinių, įgūdžių ir kompetencijos ugdymas ir lanksčių mokymosi būdų, be kita ko, pasitelkiant profesinį orientavimą ir įgytos kompetencijos pripažinimą, skatinimas	134.640.611
ESF	118	Švietimo ir mokymo sistemų atitikties darbo rinkos poreikiams gerinimas, perėjimo nuo švietimo prie darbo palengvinimas ir profesinio rengimo ir mokymo sistemų stiprinimas ir jų kokybės gerinimas, be kita ko, naudojant gebėjimų numatymo priemones, pritaikant mokymo programas ir kuriant bei plėtojant mokymosi darbo vietoje sistemas, įskaitant dvilypes mokymosi sistemas ir pameistrystės programas	56.189.242

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Negrąžinamoji subsidija	208.548.495
ESF	01	Negrąžinamoji subsidija	455.313.921

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	07	Netaikoma	208.548.495
ESF	07	Netaikoma	455.313.921

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ERPF	01	Integruotosios teritorinės investicijos: miesto teritorijos	19.785.575
ERPF	03	Integruotosios teritorinės investicijos: kita	3.915.824
ERPF	07	Netaikoma	184.847.096
ESF	07	Netaikoma	455.313.921

ESF antrinė tema			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	03	MVĮ konkurencingumo didinimas	106.863.623
ESF	08	Netaikoma	348.450.298

10 PRIORITETAS. VISUOMENĖS POREIKIUS ATITINKANTIS IR PAŽANGUS VIEŠASIS VALDYMAS

10.1. INVESTICINIS PRIORITETAS	**Investavimas į institucinių gebėjimų stiprinimą ir veiksmingesnį viešąjį administravimą bei viešąsias paslaugas nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, siekiant reformų, geresnio reglamentavimo ir gero valdymo**

FONDAS	**Europos socialinis fondas**

10.1.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti valdymo orientaciją į rezultatus**

Viešojo valdymo sprendimai ne visuomet grindžiami jau pasiektų valdymo rezultatų informacija (įrodymais), trūksta sisteminio viešojo valdymo institucijų veiklos planavimo, stebėjimo, vertinimo ir tobulinimo. Egzistuoja poreikis didinti viešojo valdymo institucijų atliekamų funkcijų efektyvumą, atitinkamai planuoti ir įgyvendinti sisteminius institucinės sandaros tobulinimo sprendimus bei vykdyti kitas nacionalines viešojo valdymo reformas.

Įgyvendinant uždavinį, bus siekiama, kad daugiau viešojo valdymo institucijų taikytų įrodymais grįsto valdymo priemones, diegtų įvairias veiklos valdymo/kokybės vadybos sistemas, vykdytų vidaus administravimo tobulinimo iniciatyvas, susijusias su bendrųjų funkcijų analize, vertinimu, centralizavimu, standartizavimu. Siekiant racionalesnio viešajam valdymui skiriamų išteklių paskirstymo ir efektyvesnio jų panaudojimo, numatoma vykdyti gerai suplanuotas nacionalines viešojo valdymo reformas. Taip pat numatoma tobulinti viešųjų išlaidų valdymą. Tikimasi, kad veiklos, susijusios su viešojo valdymo institucijų veiklos efektyvumo didinimu, įrodymais grįsto valdymo priemonių taikymu ir nacionalinių viešojo valdymo reformų įgyvendinimu, prisidės prie valdymo efektyvumo indekso pagerėjimo (2011 m. – 21 vieta ES, 2020.m. siekiams rodiklis – 15 vieta ES).

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kurios naudoja pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendintas veiklos valdymo tobulinimo priemones, dalis	Mažiau išsivystęs	Institucijos ir įstaigos	-	27	Proc.	2013	33	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

* pradinė reikšmė nustatyta įvertinus viešojo valdymo institucijas, kuriose pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ (toliau – 2007–2013 m. veiksmų programos 4 prioritetas) ESF lėšomis iki 2013 m. pab. įgyvendintos veiklos valdymo tobulinimo priemonės;
** siektina reikšmė nustatyta įvertinus tik tas viešojo valdymo institucijas, į kurių veiklos valdymo tobulinimą numatoma investuoti ESF lėšas pagal šią veiksmų programą; siektinai reikšmei apskaičiuoti nenaudojami pradinės rodiklio reikšmės duomenys;

10.1.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Padidinti viešojo valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą**

Lietuvos korupcijos suvokimo indekso rodiklis yra vienas žemiausių tarp ES šalių narių, taip pat nėra aukšti visuomenės pasitikėjimo viešojo valdymo institucijomis rodikliai. Visuomenė nepakankamai aktyviai dalyvauja viešojo valdymo procesuose, jai trūksta žinių apie galimybes juose dalyvauti, taip pat informacijos apie viešojo valdymo institucijų veiklą ir rezultatus.

Atsižvelgiant į tai, numatoma aktyviau vykdyti konsultacijas su visuomene, jai skelbti aiškią ir suprantamą viešojo valdymo informaciją, skleisti žinias apie jos galimybes ir būdus dalyvauti viešojo valdymo procesuose. Korupcijos mažinimo srityje numatoma kurti ir įgyvendinti antikorupcines priemones labiausiai korupcijos paveiktose viešojo valdymo srityse (pavyzdžiui, viešųjų pirkimų, sveikatos priežiūros, teisėsaugos ir kt.), gerinti šių priemonių valdymą ir korupcijos pokyčių stebėsenos procesus, tobulinti tarnybinės (profesinės) etikos viešojo valdymo institucijose valdymą ir įgyvendinti nepriekaištingam profesinės etikos normų laikymuisi užtikrinti reikalingas priemones. Taip pat numatoma stiprinti viešojo valdymo institucijų dirbančiųjų kompetencijas tarnybinės etikos, korupcijos prevencijos ir korupcijos tyrimo srityse, skatinti visuomenės nepakantumo didinimo korupcijai iniciatyvų vykdymą ir kt. Įgyvendinus šias veiklas, turėtų suaktyvėti konsultacijų su visuomene vykdymas nacionaliniu ir savivaldos lygmenimis, padaugėti gyventojų, pareiškusių nuomonę jiems svarbiais klausimais ir sužinojusių informaciją apie viešojo valdymo institucijų veiklą, mažėti korupcijos apraiškų labiausiai korupcijos paveiktose viešojo valdymo srityse, taip pat turėtų padidėti viešojo valdymo institucijų darbuotojų ir visuomenės korupcijos ir tarnybinės etikos pažeidimų suvokimas ir nepakantumas jiems.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Viešųjų pirkimų, per kalendorinius metus vykdytų pagal veiksmų programą ESF lėšomis atnaujintoje centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, dalis	Mažiau išsivystęs	Viešieji pirkimai	-	87,1	Proc.	2013	98	Viešųjų pirkimų tarnyba	Kartą per metus
2.	Asmenų, kurie praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, skirtose stiprinti kompetencijas korupcijos prevencijos ar tarnybinės (profesinės) etikos srityje, darbe taiko įgytas žinias ir gebėjimus, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys	-	58,52	Proc.	2013	75	Tyrimas	3 kartus per laiko-tarpį

10.1.3. KONKRETUS UŽDAVINYS	Pagerinti visuomenei teikiamų paslaugų kokybę, didinant jų atitikimą visuomenės poreikiams

Viešojo valdymo institucijos nėra pakankamai aktyvios tobulinant visuomenei teikiamas paslaugas, trūksta kompleksiškų, tarpusavyje gerai koordinuotų veiksmų, kuriais viešajame valdyme butų siekiama visuomenės poreikius atitinkančios paslaugų kokybės. Kol kas šalyje nenustatyti minimalūs paslaugų kokybės standartai, paslaugos teikiamos neatsižvelgiant į tai, kur ir kaip visuomenei būtų patogiau jas gauti, vis dar stebimas nepakankamas asmenų aptarnavimo vieno langelio principu lygis. Numatoma, kad įgyvendinant šį uždavinį bus patvirtinti paslaugų kokybės standartai, viešojo valdymo institucijos pradės rengti piliečių chartijas (2020 m. siektina reikšmė – 90 proc.), aktyviau matuoti visuomenės pasitenkinimo teikiamomis paslaugomis rodiklius, veiksmingiau taikyti vieno langelio principą aptaraujant asmenis. Taip pat bus sustiprintos darbuotojų kompetencijos, reikalingos geresniam paslaugų teikimui ir asmenų aptarnavimui. Tikimasi, kad minėtos paslaugų kokybės gerinimo veiklos padės padidinti administracinių paslaugų teikimo ir aptarnavimo efektyvumo koeficientą (2011 m. – 0,85, 2020 m. siekiamas rodiklis – 0,95).

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Regiono kategorija	Matavimo vienetas	Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas	Pradinė reikšmė	Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusių paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtas priemones, dalis	Mažiau išsivystęs	Institucijos ir įstaigos	-	4,8	Proc.	2013	7,3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

10.1.4. KONKRETUS UŽDAVINYS	Pagerinti verslo reguliavimo aplinką

Dėl perteklinio, neracionalaus ar sudėtingo teisinio reguliavimo verslui ir gyventojams sukuriama nepagrįsta administracinė ir (ar) kita reguliavimo našta, kuri nepakankamai aktyviai ir sistemingai vertinama ir mažinama, lėtai įgyvendinamos kitos verslo aplinkos gerinimo iniciatyvos. Atsižvelgiant į tai, numatoma pagerinti teisės aktų kokybę, sumažinti administracinę ir (ar) kitą reguliavimo naštą, padidinti informacijos apie verslui teikiamas paslaugas kokybę. Siekiama, kad Lietuva pagal reglamentavimo kokybės indeksą 2020.m. užimtų 13 vietą ES (2011.m. – 17 vieta ES).

Verslo priežiūros sistema vis dar nepakankamai efektyvi, todėl numatoma tęsti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pertvarką, mažinti dėl priežiūros funkcijų ūkio subjektams tenkančią naštą, skatinti šių subjektų ir jų priežiūrą atliekančių institucijų konsultavimąsi ir taip padidinti ūkio subjektų pasitenkinimą minėtų institucijų veikla.

Siekiant verslui palankios aplinkos, numatoma didinti teisingumo sistemos veiksmingumą, kuriant prielaidas paprastesniam ir efektyvesniam teisinių ginčų sprendimui, suaktyvinant teisminės mediacijos ir kitų alternatyvių (neteisminių) civilinių ginčų sprendimo būdų taikymą ir kt. Taip bus prisidedama prie visuomenės pasitikėjimo teismais didinimo.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Dėl pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendintų geresnio reglamentavimo iniciatyvų sumažėjusi administracinė ir (ar) kita reguliavimo našta verslui	Mažiau išsivystęs	Mln. EUR	-	1,16	Mln. EUR	2013	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2.	Ūkio subjektų veiklos priežiūros institucijų, kuriose pagal veiksmų programą ESF lėšomis įdiegtos ar patobulintos pažangios verslo priežiūros priemonės, dalis	Mažiau išsivystęs	Institucijos	-	5	Proc.	2013	30	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Teismų, kuriuose pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendintos teisingumo vykdymo efektyvumui didinti skirtos priemonės, dalis	Mažiau išsivystęs	Teismai	-	13	Proc.	2013	75	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

10.1.5. KONKRETUS UŽDAVINYS	**Pagerinti žmogiškųjų išteklių valdymą valstybinėje tarnyboje**

Lietuvos valstybinė tarnyba vis dar per daug orientuota į veiklos procesus ir teisinį jų reglamentavimą, jai trūksta orientacijos į rezultatus, novatoriškumo, lankstumo, strateginių gebėjimų, efektyvaus žmogiškųjų išteklių valdymo. 2009 m. OECD/SIGMA ataskaitoje buvo nustatyta žemiausia valstybės tarnybos atitiktis Europos viešojo administravimo principams aukštesniosios valstybės tarnybos srityje, nepakankama atitiktis dirbančiųjų veiklos vertinimo srityje, darbo užmokesčio sistema buvo įvertinta kaip nekonkurencinga ir nepakankamai susieta su dirbančiųjų veiklos rezultatais.

Siekiant spręsti šias problemas, valstybinei tarnybai būtini neatidėliotini pokyčiai žmogiškųjų išteklių ir jų kompetencijų valdymo srityse. Įgyvendinant uždavinį, bus siekiama sukurti ir įdiegti kokybiškai naują aukštesniųjų vadovų valdymą, skaidrią ir konkurencingą dirbančiųjų darbo užmokesčio sistemą, pažangias motyvavimo priemones, patobulinti valstybės tarnautojų atrankos sistemą, orientuojant ją į gebėjimų ir kompetencijų vertinimą.

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
1.	Aukštesniųjų vadovų, dalyvaujančių pagal veiksmų programą ESF lėšomis finansuotuose aukštesniųjų vadovų bendradarbiavimo	Mažiau išsivystęs	Asmenys		0	Proc.	2013	100	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ESF bendrieji ir specialieji programos rezultato rodikliai										
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Regiono kategorija**	**Matavimo vienetas**	**Bendrasis produkto rodiklis, naudotas kaip pagrindas**	**Pradinė reikšmė**	**Pradinės ir siektinos reikšmės matavimo vienetai**	**Pradinės reikšmės metai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	tinkluose, dalis									
2.	Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kuriose taikomas pagal veiksmų programą ESF lėšomis įdiegtas kompetencijomis grįstas valstybės tarnybos žmogiškųjų išteklių valdymas, dalis	Mažiau išsivystęs	Institucijos ir įstaigos		1,6	Proc.	2013	95	Valstybės tarnybos departamentas	Kartą per metus
3.	Asmenų, kurie praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, skirtose stiprinti strategines kompetencijas, darbe taiko įgytas žinias ir gebėjimus, dalis	Mažiau išsivystęs	Asmenys		58,52	Proc.	2013	75	Tyrimas	3 kartus per laiko tarpį

10.1. Investicinio prioriteto įgyvendinimo veiklos

10.1.1. konkretaus uždavinio veiklos:

- Įrodymais grįsto valdymo priemonių taikymas. Bus remiamos veiklos, susijusios su programų vertinimu, funkcijų peržiūrų vykdymu, sprendimų poveikio vertinimu (pavyzdžiui, sąnaudų-naudos analizės metodo taikymu, išplėstinių sprendimų poveikio vertinimų vykdymu, prioritetinių teisėkūros iniciatyvų poveikio vertinimo kokybės priežiūrų vykdymu), šių veiksmų koordinavimu, įrodymais grįsto valdymo priemonių taikymui ir koordinavimui reikalingų institucinių gebėjimų (įskaitant darbuotojų kompetencijas) stiprinimu ir kt.
- Viešojo valdymo institucijų veiklos efektyvumo didinimas. Bus remiamos įvairios institucijų vidaus administravimo tobulinimo iniciatyvos, susijusios su bendrųjų funkcijų (finansų, dokumentų, turto, informacinių technologijų ir kitų išteklių valdymo) efektyvumo didinimu (jų analize, vertinimu, centralizavimu, standartizavimu, reikalingų informacinių sistemų diegimu, tobulinimu ir kt.). Numatoma remti veiklas, susijusias su viešojo valdymo institucijų veiklos (jos rezultatų) planavimu, stebėsena ir vertinimu (pavyzdžiui, institucijos lygiu, kuriant ir diegiant atitinkamas stebėsenos sistemas, tobulinant valstybės ar savivaldybių išteklių valdymo sistemas, registrus ir pan.). Taip pat bus skatinamas ir kitų veiklos valdymo tobulinimo priemonių taikymas (projektų/procesų valdymo, kokybės vadybos sistemų (ypač Bendrojo vertinimo modelio) diegimas, šių sistemų palaikymas ir kt.). Bus finansuojamos veiklos, skirtos tobulinti viešųjų investicijų projektų planavimo, rengimo, vertinimo, įgyvendinimo ir jo priežiūros procesus, skatinti įvairių finansavimo šaltinių ir būdų (įskaitant viešąją ir privačią partnerystę) viešosioms investicijoms naudojimą. Numatoma remti veiklas, skirtas tarpinstituciniam bendradarbiavimui stiprinti (kuriant kompetencijų tinklus/forumus, išbandant naujus bendradarbiavimo mechanizmus ir pan.). Taip pat parama bus teikiama minėtiems viešojo valdymo institucijų veiklos efektyvumo didinimo veiksmams vykdyti ir koordinuoti reikalingų institucinių gebėjimų (įskaitant darbuotojų kompetencijas) stiprinimui.
- Nacionalinių viešojo valdymo reformų įgyvendinimas. Bus stiprinami instituciniai gebėjimai (įskaitant darbuotojų kompetenciją), reikalingi tinkamai pasirengti ir/ar įgyvendinti bei koordinuoti atitinkamos viešojo valdymo srities (pavyzdžiui, švietimo, kultūros, sveikatos,

mokesčių, institucinės sandaros, pensijų, valstybės valdomų įmonių, ir kt.) reformas. Taip pat numatoma remti viešojo valdymo pokyčių/rezultatų/atskirų sričių valdymo (stebėsenos) sistemų (ne instituciniu lygiu) kūrimą ir diegimą (pavyzdžiui, kultūros srities statistinių duomenų surinkimo sistemos, savivaldybių veiklos stebėsenos sistemos, valstybės turto valdymo, atskirų strateginių programų įgyvendinimo valdymo ir pan.), kompetencijų tinklų formavimą ir veiklas, susijusias su viešojo valdymo pokyčių stebėsenos rezultatų analize, vertinimu, prognozavimu ir kt.

konkretaus uždavinio veiklos:

- Visuomenės įtraukimo į viešojo valdymo procesus skatinimas. Bus finansuojamas viešojo valdymo institucijų konsultavimosi su visuomene mechanizmo tobulinimas, naujų – išbandymas, viešųjų konsultacijų vykdymas bei institucijų gebėjimų vykdyti minėtas konsultacijas stiprinimas. Bus remiama informacijos apie visuomenės galimybes dalyvauti viešojo valdymo procesuose (sprendimų priėmime, teisėkūroje) sklaida, visuomenės, ypač NVO ir vietos bendruomenių, dalyvavimo viešojo valdymo procesuose skatinimas ir šiam dalyvavimui reikalingų jų gebėjimų stiprinimas. Taip pat parama bus skiriama visuomenės dalyvavimo viešojo valdymo procesuose veiksmingumo stebėsenos vykdymui ir veikloms, susijusioms su viešosios informacijos aktualumo visuomenei vertinimu ir jos skelbimu.
- Korupcijos prevencijos bei korupcijos tyrimo efektyvumo didinimas. Bus remiamas antikorupcinių priemonių viešojo valdymo srityse, kurios Nacionalinėje kovos su korupcija programoje nurodomos kaip labiausiai paveiktos korupcijos (pavyzdžiui, viešuosiuose pirkimuose, sveikatos priežiūroje, teisėsaugoje ir pan.), kūrimas ir įgyvendinimas, visuomenės nepakantumo korupcijai didinimo iniciatyvų kūrimas ir vykdymas. Bus finansuojami korupcijos pokyčių tyrimai ir vertinimai bei veiksmai, skirti tobulinti korupcijos situacijos stebėseną, korupcijos prevencijos ir korupcijos tyrimo priemonių valdymą (planavimą, įgyvendinimo koordinavimą, stebėseną ir vertinimą), korupcijos rizikos ir jos veiksnių nustatymą bei valdymą institucijų lygiu. Taip pat numatoma stiprinti viešojo valdymo institucijų darbuotojų kompetencijas korupcijos prevencijos ir korupcijos tyrimo srityse, visuomenei viešinti su korupcijos prevencija ir korupcijos tyrimais susijusią informaciją.
- Viešųjų pirkimų sistemos tobulinimas. Numatoma finansuoti viešųjų pirkimų skaidrumui ir efektyvumui didinti skirtas veiklas, t. y. veiklas, kurios susijusios su elektroninių ir centralizuotų viešųjų pirkimų plėtra, viešųjų pirkimų rizikos valdymo ir stebėsenos tobulinimu, įvairios metodinės pagalbos priemonių perkančiosioms organizacijoms kūrimu, diegimu. Bus finansuojamos veiklos, skirtos stiprinti viešųjų pirkimų sistemos dalyvių institucinius gebėjimus (įskaitant darbuotojų kompetencijas), reikalingus įgyvendinti minėtus viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo veiksmus, ir kt.
- Tarnybinės (profesinės) etikos viešojo valdymo institucijose stiprinimas. Bus remiami veiksmai, skirti tobulinti etikos valdymą viešojo valdymo institucijose (pavyzdžiui, standartų, kodeksų, privačių interesų registro kūrimas, diegimas ir kt.), etikos pažeidimų (dėl viešojo valdymo institucijų dirbančiųjų privačių ir visuomenės viešųjų interesų konflikto ar neetiško elgesio) viešojo valdymo institucijose pokyčių stebėseną, vertinimą bei rizikų valdymą, sukurti ir diegti konsultavimo ir mokymo sistemas interesų derinimo, interesų konfliktų išvengimo, etikos normų laikymosi klausimais, stiprinti viešojo valdymo institucijų dirbančiųjų kompetencijas etikos srityje ir pan.

10.1.3. konkretaus uždavinio veiklos:

- Visuomenei teikiamų paslaugų kokybės ir asmenų aptarnavimo gerinimo iniciatyvų kūrimas ir įgyvendinimas. Bus remiamos veiklos, susijusios su paslaugų ir jų teikimo procedūrų analize, paslaugų teikimo tikslingumo vertinimu, paslaugų optimizavimu, jų kokybės standartų kūrimu. Taip pat numatoma remti piliečių chartijų rengimą bei veiklas, susijusias su paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės vertinimu ir gerinimu, vartotojų pasitenkinimo teikiamomis paslaugomis matavimu, veiksmingesniu vieno langelio principo taikymu, paslaugų prieinamumo didinimu, koncentruojant (centralizuojant) jų teikimą atitinkamoje (visuomenei priimtinoje ar sutelktų

kompetencijų) vietoje/teritorijoje ir kitų pažangių paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybę gerinančių priemonių kūrimu ir vykdymu. Taip pat bus stiprinami instituciniai gebėjimai (įskaitant darbuotojų kompetenciją), reikalingi minėtoms paslaugų kokybės ir asmenų aptarnavimo gerinimo iniciatyvoms kurti, įgyvendinti ir koordinuoti bei darbuotojų orientacijai į klientą didinti.

10.1.4. konkretaus uždavinio veiklos:

- Geresnio reglamentavimo priemonių vykdymas. Siekiant įgyvendinti geresnio reglamentavimo principus, bus tobulinamos teisėkūros procedūros ir teisinis reguliavimas. Bus remiamos veiklos, susijusios su reglamentavimo mažinimu ir paprastinimu, teisės aktų kokybės didinimu, sprendimų projektų poveikio vertinimu, reguliavimo reformų pokyčių/rezultatų poveikio vertinimo/stebėsenos priemonių kūrimu, vykdymu ir kt. Bus finansuojamas administracinės ir (ar) kitos reguliavimo naštos vertinimas, šios naštos mažinimo priemonių rengimas ir įgyvendinimas. Bus stiprinami viešojo valdymo institucijų gebėjimai, reikalingi tinkamam minėtų geresnio reglamentavimo priemonių kūrimui, vykdymui ir šių veiksmų koordinavimui. Taip pat bus finansuojamos veiklos, skirtos gerinti informacijos apie verslui teikiamas paslaugas ir jo teisinį reguliavimą bei priežiūrą, kokybę.
- Ūkio subjektų veiklos priežiūros sistemos efektyvumo didinimas. Bus remiamos veiklos, susijusios su: rizikos vertinimo ir valdymo sistemų ūkio subjektų veiklos priežiūros institucijose diegimu, tobulinimu; vieningų ūkio subjektų konsultavimo ir tikrinimo sistemų kūrimu, diegimu, tobulinimu; informacinių technologijų kontrolės veiksmų kokybei ir efektyvumui užtikrinti plėtra; kitų pažangių priežiūros priemonių diegimu ir tobulinimu, taip pat šių procesų koordinavimu ir stebėsena. Bus finansuojamas bendrai priežiūros institucijų informacinei sistemai sukurti ir įdiegti bei šių institucijų bendradarbiavimui gerinti skirtos veiklos (įtraukiant ir prižiūrimas institucijas, joms suteikiant naudą ir užsitikrinant palaikymą bei kuriamų IT įrankių kokybę). Bus stiprinami ūkio subjektų veiklos priežiūros sistemos efektyvumui didinti reikalingi instituciniai gebėjimai (įskaitant priežiūros funkcijas vykdančių darbuotojų kompetencijos tobulinimą) ir kt.
- Teisingumo sistemos tobulinimas. Bus remiamos veiklos, skirtos didinti teisingumo vykdymo efektyvumą, įskaitant prie teismų atvirumo ir nepriklausomumo didinimo prisidedančias veiklas (pavyzdžiui, pasitikėjimo teismais strategijos parengimas ir jai vykdyti reikalingų priemonių įgyvendinimas, rezultatų stebėsena; veiksmai, susiję su visuomenės tarėjų įtraukimu į teismų darbą). Bus finansuojamos veiklos, skirtos diegti alternatyvius civilinių ginčų sprendimo būdus ir skatinti visuomenę juos plačiau naudoti. Taip pat bus finansuojamas teisingumo sistemai tobulinti bei šiam procesui koordinuoti ir stebėti reikalingų institucinių gebėjimų (pavyzdžiui, teisėjų, Teisingumo ministerijos darbuotojų kompetencijų) stiprinimas ir kt.

10.1.5. konkretaus uždavinio veiklos:

- Valstybinės tarnybos žmogiškųjų išteklių valdymo tobulinimas. Investicijos bus skiriamos įgyvendinti pažangias žmogiškųjų išteklių valdymo strategijas ir skatinti naujų personalo valdymo standartų kūrimą ir diegimą, plėtoti jau esamas ir diegti naujas valstybės tarnybos vertybes organizacinėje kultūroje ir kt. Sisteminiu lygmeniu bus remiamos veiklos, susijusios su atrankos į valstybės tarnybą, karjeros planavimo, veiklos vertinimo, mokymo, darbo užmokesčio ir motyvavimo sistemų tobulinimu, skatinamos įvairios mobilumo iniciatyvos, stiprinami už personalo valdymą atsakingų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojų gebėjimai, finansuojamas žmogiškųjų išteklių valdymo efektyvumui didinti reikalingų informacinių sistemų diegimas, tobulinimas ir kt.[5]
- Aukštesniųjų kategorijų valstybės tarnautojų ir valstybės pareigūnų grandies stiprinimas. Bus remiamos veiklos, skirtos kurti ir diegti pažangius aukštesniųjų vadovų valdymo instrumentus, mobilumo programas, bendradarbiavimo tinklus. Bus siekiama sudaryti sąlygas tarpinstitucinio

[5] Prioritetą numatoma teikti projektams, prisidedantiems prie kompetencijomis grįsto žmogiškųjų išteklių valdymo. Kompetencijomis grįstas žmogiškųjų išteklių valdymas – tai žmogiškųjų išteklių valdymo instrumentas, kai, nustačius institucijos tikslams pasiekti ir funkcijoms atlikti būtinas kompetencijas, toliau, atsižvelgiant į nustatytas kompetencijas, vykdomi žmogiškųjų išteklių poreikio planavimas, atranka, mokymas ir ugdymas, vertinimas, karjeros planavimas.

bendradarbiavimo kultūrai plisti, kuriant informavimo ir komunikavimo interaktyvias priemones, būtinas bendradarbiavimo tinklų valdymui. Bus tobulinami aukštesniųjų kategorijų valstybės tarnautojų bei valstybės pareigūnų vadybiniai (valdymo ir vadovavimo) ir lyderystės gebėjimai, kartu su ES šalių administracijomis įgyvendinami centralizuoti mokymo projektai ir skatinama patirties sklaida.

- Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų strateginių kompetencijų[6] stiprinimas. Bus remiami valstybės politikų, teisėjų, prokurorų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų (politinio asmeninio pasitikėjimo, karjeros ir statutinių), taip pat darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, mokymai[7], užtikrinantys Vyriausybei svarbių prioritetinių mokymo tikslų įgyvendinimą atitinkamu (2014–2017 m. ir 2018–2022 m.) laikotarpiu, šiems mokymams vykdyti reikalingų mokymo programų, inovatyvių mokymo priemonių rengimas. 2014–2017 metų laikotarpiu numatoma investuoti į dirbančiųjų strateginių kompetencijų, susijusių su vadovavimo, lyderystės ir pokyčių valdymo gebėjimais, tobulinimą, taip pat analitinių ir komunikacinių gebėjimų bei įgūdžių gerinimą bei kitų specifinių strateginių kompetencijų ugdymą. Siekiant užtikrinti mokymų efektyvumą, mokymo dalyviai bus atrenkami pagal dirbančiųjų pareigybių aprašymuose nustatytas būtinąsias kompetencijas ir institucijų identifikuotą dirbančiųjų mokymo poreikį.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
10.1.1. konkretaus uždavinio rodikliai:							
1	Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios veiklos valdymo tobulinimo priemones	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	43	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
2	Įrodymais grįsto valdymo priemonės, kurias pagal veiksmų programą ESF lėšomis taikė viešojo valdymo institucijos	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	80	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
3.	Viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytose veiklose, skirtose stiprinti įrodymais grįsto valdymo priemonių taikymui ar institucijų veiklos valdymo tobulinimui reikalingas kompetencijas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.1.2. konkretaus uždavinio rodikliai:							
4.	Atnaujinta centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	1	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
5.	Jautriose korupcijai viešojo valdymo srityse dirbančių viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo pagal ESF veiklose, skirtose stiprinti kompetencijas korupcijos prevencijos	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	4.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

[6] Strateginės kompetencijos – valstybės tarnybai reikšmingos kompetencijos, kurioms stiprinti Vyriausybė Valstybės tarnautojų mokymo strategijoje nustato atitinkamo laikotarpio prioritetinius mokymo tikslus.

[7] Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų strateginių kompetencijų stiprinimo veiklų tikslinė grupė – darbuotojai tų įstaigų, kurioms taikomas Valstybės tarnybos įstatymas ir kurių sąrašas nustatytas Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. balandžio 24 d. nutarime Nr. X-1511 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo, Seimo kanceliarijos ir Seimui atskaitingų institucijų, Respublikos Prezidento institucijos ir Respublikos Prezidentui atskaitingų institucijų, Nacionalinės teismų administracijos, teismų, prokuratūros, savivaldybių institucijų ir įstaigų sąrašą pagal grupes, į kurias atsižvelgiant nustatomos valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių kategorijos, patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 24 d. nutarime Nr. 358 „Dėl ministerijų, Vyriausybės kanceliarijos, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų sąrašą pagal grupes patvirtinimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“.

ESF bendrieji ir specialieji programos produkto rodikliai							
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Atsiskaitymo dažnumas**
	ar tarnybinės (profesinės) etikos srityje						
6.	Gyventojai, kurie dalyvavo pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytose veiklose, skirtose informuoti visuomenę apie viešojo valdymo procesus ar skatinti juose dalyvauti	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	15.000	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.1.3. konkretaus uždavinio rodikliai:							
7.	Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtas priemones	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	45	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
8.	Viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytose veiklose, skirtose stiprinti teikiamų paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybės gerinimui reikalingas kompetencijas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	2.250	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.1.4. konkretaus uždavinio rodikliai:							
9.	Geresnio reglamentavimo diegimo projektai, įgyvendinti pagal veiksmų programą ESF lėšomis	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.	Ūkio subjektų veiklos priežiūrą vykdančiose institucijose, kuriose pagal veiksmų programą ESF lėšomis įdiegtos ar patobulintos pažangios verslo priežiūros priemonės	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	18	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
11.	Viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytose veiklose, skirtose stiprinti geresnio reglamentavimo diegimui ar ūkio subjektų veiklos priežiūros efektyvumo didinimui reikalingas kompetencijas	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
12.	Teisingumo sistemai tobulinti skirti projektai, įgyvendinti pagal veiksmų programą ESF lėšomis	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
10.1.5. konkretaus uždavinio rodikliai:							
13.	Pagal veiksmų programą ESF lėšomis sukurtos ir įgyvendintos aukštesniųjų vadovų ugdymo programos	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	80	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
14.	Pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinti projektai, skirti diegti kompetencijomis grįstą žmogiškųjų išteklių valdymą	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3	Duomenys iš projektų	Kartą per metus
15.	Viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo. pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytuose mokymuose strateginėms kompetencijoms stiprinti	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	3.500	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

ESF specialiosios nuostatos
Įgyvendinant šį investicinį prioritetą bus prisidedama prie 2.1 investicinio prioriteto „Plačiajuosčio ryšio diegimo plėtra ir sparčiųjų tinklų plėtojimas ir naujų technologijų ir skaitmeninės ekonomikos tinklų pasirinkimo rėmimas“ įgyvendinimo. ESF lėšomis bus vertinamas paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę tikslingumas, nustatoma paslaugų atitiktis vartotojų poreikiams ir optimizuotas šių paslaugų teikimo procesas. Taip pat ESF lėšomis bus

finansuojamos visuomenės įtraukimo į viešojo valdymo procesus skatinimo iniciatyvos, taip užtikrinant elektroninės demokratijos sprendimų ir priemonių, kurias numatoma kurti ir diegti įgyvendinant 2.1 investicinį prioritetą, aktyvų naudojimą.

Šio investicinio prioriteto lėšomis numatoma prisidėti prie 5.1 investicinio prioriteto „Prisitaikymo prie klimato kaitos investicijų skatinimas“ įgyvendinimo. ESF lėšos bus naudojamos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos ekstremalių situacijų (įskaitant dėl klimato kaitos kylančias nelaimes) atveju valdymo tobulinimui.

Įgyvendinant šį investicinį prioritetą, bus skatinamas socialinių inovacijų taikymas ir tarptautinis bendradarbiavimas. Socialines inovacijas numatoma taikyti įgyvendinant uždavinių veiklas, susijusias su: nacionalinių viešojo valdymo reformų įgyvendinimu, viešojo valdymo institucijų veiklos efektyvumo didinimu, visuomenės dalyvavimo viešojo valdymo procesuose skatinimu, visuomenei teikiamų paslaugų kokybės gerinimu, pažangių žmogiškųjų išteklių valdymo priemonių taikymu ir kt. Tarptautinis bendradarbiavimas bus skatinamas finansuojant gerosios užsienio šalių patirties perėmimą (darbuotojų stažuotes, mokomuosius vizitus užsienyje, užsienio ekspertų vizitus ir pan.) ir kitų bendradarbiavimo tarptautiniu mastu priemonių, tiesiogiai susijusių su atitinkamų uždavinių turiniu, vykdymą.

Projektų/veiksmų atrankos principai

- Pagal šį investicinį prioritetą didžiąją dalį projektų numatoma atrinkti valstybės projektų planavimo būdu (tiesiogiai skiriant subsidiją), remiantis Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programos, Nacionalinės kovos su korupcija programos ir kitų nacionalinių strateginio planavimo dokumentų bei juos įgyvendinančių teisės aktų nuostatomis. Jeigu nusprendžiama, kad konkrečiam projektui dotacijos skiriamos tiesiogiai, ši procedūra turi atitikti sąlygas, nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamento 125.3 str. (a) dalyje (ii) punkte, kuriuo reikalaujama, kad dotacijų skyrimo procedūra turi būti nediskriminuojanti ir skaidri.
- Šio prioriteto 3 uždaviniui „Gerinti visuomenei teikiamų paslaugų kokybę, didinant jų atitikimą visuomenės poreikiams“ įgyvendinti skirtų projektų atrankos vykdymas bus derinamas su viešųjų ir administracinių paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę projektų, finansuotinų pagal 2.1 investicinį prioritetą planavimu. Tai leis užtikrinti kokybišką paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę procesą.
- Bus finansuojami tik centralizuotai ar sisteminiu lygiu įgyvendinami valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų strateginių kompetencijų stiprinimo projektai.

* Esant pagrįstam poreikiui pagal kiekvieną investicinį prioritetą gali būti taikomi ir kiti projektų atrankos būdai nurodyti pirmojo prioriteto dalyje *„Projektų/veiksmų atrankos principai“*.

Finansiniai instrumentai ir jų aprašymas

Pagal šį veiksmų programos prioritetą finansinių instrumentų taikyti nenumatoma, tačiau įgyvendinimo metu atsižvelgiant į išankstinio (*ex ante*) vertinimo rezultatus gali būti numatytas finansinių instrumentų taikymas.

Didelės apimties projektai

Pagal šį veiksmų programos prioritetą didelės apimties projektų vykdyti nenumatoma.

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas								
Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	**Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis**	**Matavimo vienetas**	**Fondas**	**Regiono kategorija**	**Tarpinė reikšmė (2018)**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**	**Rodiklių tinkamumo pagrindimas**
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ESF	Mažiau išsivystęs	14.143.549	144.657.864	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.
Produkto rodiklis	Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios veiklos valdymo tobulinimo priemones	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	0	43	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 34 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios veiklos valdymo tobulinimo priemones“ reikšmė	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	20	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, atsižvelgiant į produkto rodiklio skaičiavimo metodiką, pagal kurią pasiekimai skaičiuojami projektų įgyvendinimo pabaigoje. Tuo tarpu iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, nes siekiant šio rodiklio, bus vykdomi sisteminio pobūdžio projektai, kurių įgyvendinimo trukmė dažnai būna ilgesnė nei 3 metai. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai įgyvendinami numatyta apimtimi.
Produkto rodiklis	Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtas priemones	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	0	45	Duomenys iš projektų	Rodiklis atspindi prioriteto įgyvendinimo eigą, nes jo pasiekimui skirta 26 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtų ESF lėšų.
Įgyvendinimo žingsnis	Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtas priemones“ reikšmė	Skaičius	ESF	Mažiau išsivystęs	23	-	Duomenys iš projektų	Įgyvendinimo žingsnis pasirinktas, atsižvelgiant į produkto rodiklio skaičiavimo metodiką, pagal kurią pasiekimai skaičiuojami projektų įgyvendinimo pabaigoje. Tuo tarpu iki 2018 m. pabaigos nebus baigtų projektų, nes siekiant šio rodiklio, bus vykdomi sisteminio pobūdžio projektai, kurių įgyvendinimo trukmė dažnai būna ilgesnė nei 3 metai. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio reikšmė rodys, ar projektai įgyvendinami numatyta apimtimi.

Į veiklos peržiūros planą įtrauktų rodiklių tarpinės ir galutinės reikšmės nustatytos, įvertinus istorinius ankstesnio programavimo laikotarpio lėšų panaudojimo ir rodiklių pasiekimo duomenis, t.y. įgyvendinant panašaus pobūdžio intervencijas per analogišką laikotarpį pasiektas rodiklių reikšmes, tuo pačiu atsižvelgiant į šiame programavimo laikotarpyje numatomas investicijų ir veiklų apimtis.

Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, taip pat atsižvelgta į sektoriaus pasirengimą panaudoti ES fondų lėšas – numatomą vėlesnę priemonių įgyvendinimo pradžią ir šių priemonių specifiką, pagal kurią numatoma finansuoti daugiau sisteminio pobūdžio projektų, kurių įgyvendinimo trukmė dažnai būna ilgesnė nei 3 metai. Šių projektų pradžia daugeliu atvejų taip pat numatoma ne ankstesnė kaip 2015 m.,

kadangi iki to laiko dauguma institucijų įgyvendins 2007–2013 m. veiksmų programų lėšomis finansuojamus projektus. Nustatant tarpines rodiklių reikšmes, atsižvelgta ir į produkto rodiklio skaičiavimo metodiką, pagal kurią pasiekimai skaičiuojami projektų įgyvendinimo pabaigoje.

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	119	Investavimas į institucinius gebėjimus ir viešojo administravimo subjektų bei viešųjų paslaugų veiksmingumą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis siekiant reformų, geresnio reglamentavimo ir gero valdymo	122.959.184

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	01	Negrąžinamoji subsidija	122.959.184

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	07	Netaikoma	122.959.184

Teritorinės paramos paskirstymo priemonės			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	07	Netaikoma	122.959.184

ESF antrinė tema			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	08	Netaikoma	122.959.184

11 PRIORITETAS. TECHNINĖ PARAMA VEIKSMŲ PROGRAMAI ADMINISTRUOTI

11.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	Užtikrinti efektyvų veiksmų programos administravimą

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu finansuojant techninės paramos lėšomis Lietuvoje sukurta efektyvi ir tinkamai veikianti, gerais finansų valdymo principais grįsta ES fondų administravimo sistema. Tolimesni sistemos tobulinimo iššūkiai yra susiję su didesniu supaprastinimu projektų vykdytojams bei didelės darbuotojų kaitos sistemoje suvaldymu.

Kuriant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio administravimo sistemą, visų pirma, bus siekiama užtikrinti sistemos tęstinumą ir valdymo ir kontrolės sistemos (VKS) institucijose sukauptų administravimo gebėjimų bei kompetencijų išsaugojimą, kuriant ir tobulinant kompetencijų ugdymo ir motyvacijos skatinimo sistemą. Taip pat bus siekiama patobulinti institucinę VKS sandarą, pagerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą, standartizuoti taikomą administracinę praktiką bei sumažinti administracinę naštą proporcingai taikant reikalavimus projektams ir tobulinant IT sistemą. Tokiu būdu sistema turėtų tapti aiškesnė ir labiau suprantama pareiškėjams, projektų vykdytojams bei kontrolės institucijoms. Į sistemą taip pat bus įtrauktos institucijos nepriklausančios VKS, kurių kompetencijų sritys yra svarbios ES fondų administravimo efektyvumui. Įtraukiant naujas institucijas, bus užtikrinama, kad jų turimi administraciniai gebėjimai atitiktų pavestoms funkcijoms vykdyti keliamus reikalavimus.

Siekiant didesnio skaidrumo sistemoje, bus užtikrinamas tinkamas funkcijų atskyrimas, pavestų užduočių priežiūra, paramos skyrimo skaidrumas, taip pat būtų įgyvendinamos anti-sukčiavimo priemonės.

Sistemoje dirbančių darbuotojų darbo užmokestis ir kitos su veiksmų programos administravimu susijusios išlaidos, bus finansuojamos techninės paramos lėšomis.

Siekiant paskatinti glaudesnę partnerystę, socialiniai ekonominiai partneriai bus aktyviai įtraukti į ES fondų administravimo procesus, o norint partnerystę padaryti kokybiškesne bus ugdomi socialinių ekonominių partnerių gebėjimai.

SaF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklis	Matavimo vienetai	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Išlaidų, apmokamų taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus ESF projektuose, dalis nuo visų apmokamų ESF projektų išlaidų	Proc.	9,7*	2013	20	Finansų ministerijos atliekamas tyrimas	Kartą per metus
2.	Išlaidų, apmokamų taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus ERPF projektuose, dalis nuo visų apmokamų ERPF projektų išlaidų	Proc.	0,4*	2013	4	Finansų ministerijos atliekamas tyrimas	Kartą per metus
3.	Išlaidų, apmokamų taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus SaF projektuose, dalis nuo visų apmokamų SaF projektų išlaidų	Proc.	0**	2013	1	Finansų ministerijos atliekamas tyrimas	Kartą per metus
4.	ES fondus administruojančio personalo kaita	Proc.	13	2013	10	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

*- duomenys pradinei reikšmei apskaičiuoti iš 2007–2013 m. programavimo periodo projektų

**- SaF projektuose 2007–2013 m. programavimo periodu supaprastinimai netaikomi

Techninės paramos prioriteto įgyvendinimo veiklos
• Veiksmų programos parengimas, įgyvendinimas, priežiūra ir kontrolė, auditas ir kitos su veiksmų programos įgyvendinimu susijusios veiklos. Taip pat bus finansuojamos veiklos susijusios su programavimo laikotarpių pasikeitimais (t.y. susijusios su užbaigimu ir pasirengimu ateinančiam periodui) ir Partnerystės sutarties įgyvendinimu. Parama bus teikiama institucijoms įsitraukusioms į veiksmų programos valdymą, visų pirma, tai VKS institucijos. Parama taip pat bus teikiama ir kitoms institucijoms, kurios atlieka funkcijas susijusias su veiksmų programos įgyvendinimu. Techninės paramos lėšomis bus finansuojamos institucijų darbo užmokesčio, komandiruočių, darbo vietos įrengimo ir išlaikymo, posėdžių bei renginių organizavimo, konsultavimo paslaugų įsigijimo ir kitos su veiksmų programos įgyvendinimu susijusios išlaidos. Siekiant didinti sukčiavimo prevenciją, atsižvelgiant į korupcijos ir sukčiavimo prevenciją reglamentuojančius nacionalinius teisės aktus ir EK siūlomas rekomendacijas, bus taikomos korupcijos ir sukčiavimo rizikos mažinimo prevencinės priemonės. • Administravimo sistemos darbuotojų administracinių gebėjimų, kompetencijų ir motyvacijos stiprinimas; 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus siekiama išsaugoti sistemoje sukauptus administracinius gebėjimus ir kompetencijas. Bus skatinamas aktyvesnis apsikeitimas gerąja patirtimi, kuriamas informacinių sistemų įrankis, skirtas apsikeitimui informacija, stiprinamas bendradarbiavimas tarp institucijų. Kaip nurodyta Partnerystės sutarties dalyje, skirtoje administracinių gebėjimų stiprinimui, 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu bus ir toliau įgyvendinama centralizuotų mokymų sistema, kuri bus tobulinama, siekiant atspindėti naujus sistemai kylančius reikalavimus. Kovojant su didele darbuotojų kaita sistemoje, bus diegiama motyvacijos skatinimo sistema, kuri be kitų priemonių galės apimti ir priemones, skirtas įdiegti su veiklos rezultatais susietas paskatas bei kitas motyvaciją stiprinančias priemones. • Administracinės naštos mažinimo veiklos, kurios bus įgyvendinamos elektronizuojant paramos administravimo procesus ir diferencijuojant reikalavimus projektams. Plečiant informacinių sistemų naudojimą, bus siekiama kuo platesnio įvairių procesų standartizavimo ir elektronizavimo: bus plečiamos DMS galimybės, pritaikant ją ne tik projektų vykdytojams, bet ir pareiškėjams, plačiau naudojamos elektroninės (automatizuotos) formos paramos administravimo procesuose, užtikrinamas elektroninis apsikeitimas duomenimis, atsisakant informacijos teikimo popieriniu formatu, didinama SFMIS ir kitų valstybės institucijų duomenų bazių integracija užtikrinant automatizuotą keitimąsi duomenimis. • Socialinių ekonominių partnerių įtraukimas į paramos administravimo procesus ir gebėjimų ugdymas; 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu socialiniai ekonominiai partneriai bus aktyviai įtraukti į ES fondų investicijų programavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir kitus ES fondų administravimo etapus. Taip pat partneriai bus įtraukti į Stebėsenos komiteto veiklą. Stiprinant socialinių ekonominių partnerių administracinius gebėjimus, jiems bus sudarytos sąlygos dalyvauti vadovaujančiosios organizacijos organizuojamuose mokymuose, taip pat bus sudaryta galimybė organizuoti susirinkimus ir posėdžius, kurie prisidėtų prie geresnio veiksmų programos įgyvendinimo. Minėtos veiklos bus apmokamos techninės paramos lėšomis.

SaF specialieji programos produkto rodikliai

Nr.	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis
1.	Apmokyti valstybės tarnautojai ir darbuotojai	Skaičius	8.938 ***	Duomenys iš projektų
2.	Apmokyti socialiniai ekonominiai partneriai	Skaičius	400***	Duomenys iš projektų
3.	Įdiegta ES Reglamentų reikalavimus atitinkanti kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema	Skaičius	1	Duomenys iš projektų
4.	ES fondus administruojantys darbuotojai	Skaičius	1.227	Duomenys iš projektų

***- Neunikalūs dalyviai

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
SaF	121	Rengimas, įgyvendinimas, stebėjimas ir tikrinimas	187.543.198

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
SaF	01	Negrąžinamoji subsidija	187.543.198

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
SaF	07	Netaikoma	187.543.198

12 PRIORITETAS. TECHNINĖ PARAMA, SKIRTA INFORMUOTI APIE VEIKSMŲ PROGRAMĄ IR JAI VERTINTI.

12.1. KONKRETUS UŽDAVINYS	Užtikrinti informavimą apie ES fondų investicijas

Paskutinieji, tiek Lietuvos visuomenės nuomonės, tiek potencialių pareiškėjų ir projektų vykdytojų tyrimų rezultatai rodo, jog žinomumas apie finansavimą iš ES fondų yra gana didelis, o pasitenkinimas gaunamos informacijos paprastumu, aiškumu ir operatyvumu yra sumažėjęs, todėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, planuojama labiau koncentruotis į informacijos pateikimo savalaikiškumą, paprastumą, aiškumą ir operatyvumą, t. y. kokybinius rodiklius. Taip pat pastebima, jog per pastaruosius metus padaugėjo ir gyventojų, nekreipiančių dėmesio į informaciją apie ES fondus, tačiau tai labiau sietina ne su jų abejingumu šiai temai, o su pasitenkinimu jau turima informacija šia tema – daugumos apklaustų gyventojų teigimu, informacijos apie ES fondus jiems pakanka, jie jaučia asmeninę ES fondų naudą. Dalies gyventojų teigimu, juos domina informacija apie ES fondų teikiamas galimybes, apie konkrečius projektus, kurie vykdomi jų regione, kuriuose jie galėtų dalyvauti, taip pat gyventojams trūksta informacijos ES fondų skyrimo tikslingumui, efektyvumui ir skaidrumui įvertinti. Taip pat pažymėtina, kad 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu didelis dėmesys bus skiriamas socialinių, ekonominių ir regioninių partnerių, projektų vykdytojų, vietos bendruomenių ir nevyriausybinio sektoriaus įtraukimui į ES fondų komunikacijos procesą. Tikėtina, kad didesnis partnerių, vietos bendruomenių ir nevyriausybinio sektoriaus, tiesiogiai susijusio su projektų įgyvendinimo rezultatais, įsitraukimas skatintų didesnį pasitikėjimą ES fondų sistemos efektyvumu ir skaidrumu.

Informavimo ir komunikacijos veiklų rezultatai bus vertinami, remiantis kiekvienais metais atliekamais potencialių pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės nuomonės apklausų rezultatais.

Įgyvendinus informavimo ir komunikacijos veiklas, tikimasi pasiekti gilesnį visuomenės supratimą apie ES investicijas Lietuvoje, kad gyventojai galėtų suprasti ir įvertinti, kaip ES investicijos padeda siekti svarbių teigiamų socialinių ir ekonominių pokyčių šalyje ir prisideda prie europietiškos gyventojų gyvenimo kokybės užtikrinimo.

ESF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklis	Matavimo vienetai	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Dalis potencialių pareiškėjų, kuriuos tenkina turima informacija	Proc.	30	2009	65	Potencialių pareiškėjų tyrimai	Kartą per metus
2.	Dalis projektų vykdytojų, kuriems pakanka informacijos kaip tinkamai įgyvendinti projektą	Proc.	18	2009	65	Projektų vykdytojų tyrimai	Kartą per metus
3.	Dalis gyventojų, teigiančių, kad ES investicijos padeda siekti teigiamų socialinių ir ekonominių pokyčių šalyje ir prisideda prie gyventojų gyvenimo kokybės gerinimo	Proc.	50	2008	60	Visuomenės nuomonės tyrimai	Kartą per metus

12.2. KONKRETUS UŽDAVINYS	Užtikrinti ES fondų investicijų vertinimą

Vertinimo tikslas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu – pagerinti veiksmų programos turinio ir jos įgyvendinimo kokybę, nustatyti ES fondų rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį. Šio tikslo bus siekiama, atsižvelgiant į 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų vertinimo

patirtį ir išmoktas pamokas. Organizuojant 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinės paramos vertinimo procesą Lietuvoje buvo patvirtintas 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinės paramos vertinimo planas, kuriame nustatyti vertinimo tikslai ir uždaviniai, suplanuotos priemonės ir finansiniai ištekliai tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Vertinimo planui įgyvendinti 2008–2013 m. buvo sudaryti 6 jį detalizuojantys metiniai vertinimo planai. Atsižvelgiant į Lietuvos socialinę ekonominę situaciją, veiksmų programų įgyvendinimo būklę bei EK pateiktas vertinimo aktualijas, metiniams vertinimo planams, buvo nustatytos ES struktūrinės paramos vertinimo prioritetinės temos. Metiniai vertinimo planai 2008–2013 m. apima iš viso 67 vertinimus (tarp jų – 3 vertinimo galimybių stiprinimo projektus).

Siekiant pagerinti vertinimų kokybę ir rezultatų panaudojimą, 2013 m. buvo atliktas vertinimų kokybės ir rezultatų panaudojimo vertinimas, kuris parodė, kad apie 60 proc. visų vertinimuose pateiktų rekomendacijų yra įgyvendintos. Taip pat pateikta išvada, kad planuojant ir organizuojant vertinimą viena iš pagrindinių problemų vertinimo srityje buvo nepakankami instituciniai ir asmeniniai gebėjimai, kurie lemia silpną vertinimo paklausą ir neužtikrina vertinimo kokybės bei tinkamo vertinimo rezultatų panaudojimo.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu vertinimo tikslo įgyvendinimui bus parengtas strateginis dokumentas – 2014–2020 m. ES fondų panaudojimo vertinimo planas (toliau – vertinimo planas), kuriame bus nustatytas numatomų atlikti vertinimų sąrašas, plano įgyvendinimo biudžetas ir kita reikalinga informacija. Vadovaujantis vertinimo planu, bus atliekami:

- 2007–2013 m. veiksmų programų baigiamieji (*ex post*) vertinimai;
- veiksmų programos (ar jos dalies) įgyvendinimo bei poveikio vertinimai;
- būsimojo programavimo laikotarpio išankstinis (*ex ante*) vertinimas.

Vertinimo plano įgyvendinimui kasmet bus rengiami metiniai vertinimo planai.

Vertinimo kokybės bus siekiama, užtikrinant reikalingų duomenų prieinamumą ir pakankamumą – vertinimams atlikti bus naudojami: stebėsenos duomenys (duomenys apie veiksmų programos finansinius, produkto ir rezultato rodiklius bus kaupiami ES fondų panaudojimo kompiuterinėje informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje); administraciniai duomenys ir registrai; ES ir nacionalinės statistikos duomenys; tyrimų metu sukaupti duomenys.

Vertinimo planavimo, įgyvendinimo ir rezultatų panaudojimo kokybė bus užtikrinama taikant ES struktūrinės paramos vertinimo standartus.

Ypač didelis dėmesys bus skiriamas vertinimų rezultatų panaudojimui: vertinimų rezultatai (vertinimo atskaitos, sukurtos metodikos, skaičiavimo modeliai) bus tinkamai viešinami visoms tikslinėms grupėms ir skelbiami ES fondų investicijų interneto portale, vertinimuose pateiktos rekomendacijos ir vertinimų rezultatai bus naudojami programų tobulinimui ir atskaitomybei, sprendimų priėmimui.

ESF specialieji programos rezultato rodikliai

Nr.	Rodiklis	Matavimo vienetai	Pradinė reikšmė	Pradinės reikšmės metai	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Atsiskaitymo dažnumas
1.	Įgyvendintos rekomendacijos	Proc.	60	2014	70	Duomenys iš projektų	Kartą per metus

Techninės paramos prioriteto įgyvendinimo veiklos

12.1 konkretaus uždavinio veiklos:

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu planuojama finansuoti komunikacijos veiklas, kurios įgyvendintų Komunikacijos strategiją. Vykdomos veiklos užtikrins kokybišką potencialių pareiškėjų bei projektų vykdytojų informavimą apie veiksmų programos teikiamas galimybes ir reikalavimus ES finansavimui gauti. Taip pat bus finansuojamos komunikacijos veiklos, kuriomis informuojama visuomenė ir atskiros jos grupės apie planuojamus projektus, įgyvendinamų ir

įgyvendintų projektų rezultatus, akcentuojant jų teikiamą naudą ir kuriamą pridėtinę vertę.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu planuojamos šios komunikacijos veiklos: plati informavimo kampanija, skelbianti apie veiksmų programos įgyvendinimo pradžią, kasmet vykdomos informavimo veiklos televizijoje, radijuje, internete ir t.t. kur populiarinamos finansavimo galimybės, pristatomi pagal veiksmų programą pasiekti rezultatai, taip pat informuojama apie didelės apimties projektus, organizuojami informaciniai renginiai potencialiems pareiškėjams ir projektų vykdytojams, konferencijos, seminarai, mokymai, geriausiųjų projektų rinkimai ir apdovanojimai bei pan.

Informacija apie ES fondų finansavimo galimybes, projektų vykdytojus ir panašiai bus skelbiama ES fondų svetainėje. Tokiu būdu bus užtikrinamas informacijos prieinamumas, pateikimas laiku ir prisidedama prie ES fondų lėšų panaudojimo skaidrumo užtikrinimo. Įgyvendinant lygių galimybių ir nediskriminavimo principus, informacinę medžiagą potencialiems pareiškėjams ir naudos gavėjams planuojama pateikti ir neįgaliesiems asmenims prieinamomis formomis.

Siekiant gerinti teikiamos informacijos kokybę, orientaciją į tikslinės auditorijos poreikius ir komunikacijos veiklų efektyvumą, bus periodiškai atliekami tikslinių auditorijų nuomonių tyrimai ir komunikacijos veiklų efektyvumo vertinimai.

Planuojama, kad didžiąją dalį ES fondų komunikacijos veiklų vykdys ES fondų investicijas administruojančios institucijos ir jų viešųjų pirkimų būdu pasitelkti paslaugų teikėjai. Esant poreikiui, veiklų įgyvendinimui konkurso būdu gali būti pasitelkiami socialiniai, ekonominiai, regioniniai partneriai, nevyriausybinio sektoriaus organizacijos ir kita.

12.2 konkretaus uždavinio veiklos:

Programavimo laikotarpio metu bus atliekami ES reglamentų reikalavimus bei nacionalinius vertinimo poreikius atitinkantys vertinimai:

- poveikio vertinimai skirti intervencijų sukeltiems pokyčiams nustatyti, t. y. kokie buvo intervencijų padariniai ar kiek intervencijos prisidėjo prie įvykusių pokyčių. Šių vertinimų objektas yra 2014–2020 m. Nacionalinė pažangos programa, veiksmų programa (ar jos dalis). Planuojama atlikti visų veiksmų programos prioritetų poveikio vertinimus, taip pat vertinimus, siekiant nustatyti ES fondų investicijų poveikį ES ar nacionalinių strateginių tikslų įgyvendinimui Lietuvos ūkio, atskirų ūkio sektorių, (investicinių sričių) ir regionų lygiu.
- veiksmų programos prioritetų ar konkrečių uždavinių įgyvendinimo pažangai nustatyti bei veiksmų programos administravimo kokybei įvertinti bus atliekami *įgyvendinimo vertinimai*. Įgyvendinimo pažangos vertinimais (tarpiniais vertinimais) bus siekiama nustatyti ES fondų lėšų panaudojimo efektyvumą, priemonių ir projektų įgyvendinimą, uždavinių pasiekimą, stebėsenos rodiklių vykdymą ir pasiekimo tikimybę, išorės veiksnių įtaką, atsižvelgiant į ES fondų naujoves, jų įgyvendinimo problemas ir rizikas, siekiant laiku priimti sprendimus dėl finansuojamų intervencijų logikos, turinio ir jų įgyvendinimo. Administravimo proceso vertinimais bus siekiama tobulinti programos valdymo ir kontrolės sistemą.
- vertinimai, susiję su ES politikos horizontaliųjų prioritetų ir nacionalinių prioritetų įgyvendinimu, kiti vertinimai, kurių poreikis nustatomas išankstinio vertinimo rezultatais ir rekomendacijomis, veiksmų programos rengimo patirti ir derybų su EK rezultatais, besikeičiančia socialine ir ekonomine situacija, strateginiais dokumentais veiksmų programos įgyvendinimo pažanga ir kita informacija.
- vertinimo gebėjimų stiprinimo priemonės. Įgyvendinant vertinimo gebėjimų stiprinimo priemones, bus organizuojami mokymai (paskaitos, seminarai, pažintiniai vizitai kitų šalių institucijose), apsikeitimo patirtimi renginiai, rengiama ir tobulinama metodinė medžiaga (gairės, vadovai, taisyklės); bus organizuojamos įvairios vertinimo sklaidos priemonės, plėtojama partnerystė.

ESF specialieji programos produkto rodikliai				
Nr.	**Rodiklio pavadinimas**	**Matavimo vienetai**	**Siektina reikšmė (2023)**	**Duomenų šaltinis**
1.	Įgyvendinta plati informavimo kampanija, informuojanti apie veiksmų programos įgyvendinimo pradžią.	Skaičius	1	Duomenys iš projektų
2.	Įgyvendintos informavimo ir komunikacijos kampanijos	Skaičius	57	Duomenys iš projektų
3.	ES fondų svetainėje apsilankiusių unikalių lankytojų vidutinis skaičius per metus	Skaičius	200.000	Duomenys iš interneto svetainių lankomumo analizės sistemos
4.	Atlikti vertinimai	Skaičius	70	Duomenys iš projektų

Numatomas išlaidų pasiskirstymas pagal kategorijas

Intervencinių veiksmų sritis			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	122	Vertinimas ir tyrimai	5.792.400
ESF	123	Informavimas ir komunikacija	20.019.783

Finansavimo forma			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	01	Negrąžinamoji subsidija	25.812.183

Teritorijų tipas			
Fondas	**Kodas**	**Pavadinimas**	**Finansinė proporcija (eurais)**
ESF	07	Netaikoma	25.812.183

3. SKIRSNIS. VEIKSMŲ PROGRAMOS FINANSAVIMO PLANAS

3 lentelė. **Bendra finansinių asignavimų suma numatyta pagal kiekvieną fondą (eurais)**

Fondas	Regiono kategorija	2014		2015		2016		2017	
		Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas	Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas	Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas	Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas
ERPF	Mažiau išsivystęs	414.198.561	26.438.206	433.022.012	27.639.703	452.675.572	28.894.185	470.517.148	30.033.010
ESF	Mažiau išsivystęs	134.423.094	8.271.833	140.247.637	8.063.005	145.739.493	9.302.521	151.483.611	9.669.167
***JUI* (specialūs asignavimai)**	Netaikoma	17.855.411	0	13.927.222	0	0		0	
SaF	Netaikoma	241.229.143	15.397.605	252.993.465	16.148.519	265.199.897	16.927.653	275.894.142	17.610.265
Iš viso		807.706.209	49.276.301	840.190.336	51.851.227	863.614.962	55.124.359	897.894.901	57.312.442

3 lentelės tęsinys. **Bendra finansinių asignavimų suma numatyta pagal kiekvieną fondą (eurais)**

Fondas	Regiono kategorija	2018		2019		2020		Iš viso	
		Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas	Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas	Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas	Asignavimai be rezervo	Veiklos rezervas
ERPF	Mažiau išsivystęs	488.602.525	31.187.395	506.907.105	32.355.773	525.404.138	33.536.434	3.291.327.061	210.084.706
ESF	Mažiau išsivystęs	157.306.223	10.040.823	163.199.407	10.416.983	169.154.551	10.797.099	1.061.554.016	65.730.088
***JUI* (specialūs asignavimai)**	Netaikoma	0		0		0		31.782.633	
SaF	Netaikoma	286.232.590	18.270.165	297.223.984	18.971.744	307.209.347	19.609.107	1.925.982.568	122.935.058
Iš viso		932.141.338	59.498.383	967.330.496	61.744.500	1.001.768.036	63.942.640	6.310.646.278	398.749.852

4 lentelė. **Veiksmų programos finansavimo planas (eurais)**

Prioritetas	Fondas	Pagrindas apskaičiuojant Bendrijos finansavimą (visos arba viešosios finansavimo reikalavimus atitinkančios išlaidos)	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Nacionalinio finansavimo paskirstymas		Visas finansavimas	Bendrojo finansavimo dalis %	EIB įnašas	Pagrindiniai asignavimai (finansavimas be rezervo)		Veiklos rezervas		Veiklos rezervo dalis %
					Nacionalinis viešasis finansavimas	Nacionalinis privatus finansavimas				Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	
			(a)	(b) = (c) + (d))	(c)	(d)	(e) = (a) + (b)	(f). = (a)/(e)		(h)=(a)-(j)	(i) = (b) – (k)	(j)	(k)= (b) * ((j)/(a))	(l) =(j)/(a) *100
1. MTEPI skatinimas	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	678.878.835	119.802.148	0	119.802.148	798.680.983	85,00	.	638.146.105	112.614.019	40.732.730	7.188.129	6,00
2. Informacinės visuomenės skatinimas	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	189.037.284	33.359.522	32.731.859	627.663	222.396.806	85,00	.	177.695.047	31.357.951	11.342.237	2.001.571	6,00
3. SVV konkurencingumo skatinimas	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	540.603.253	95.400.575	0	95.400.575	636.003.828	85,00	.	508.167.058	89.676.541	32.436.195	5.724.034	6,00
4. Energijos efektyvumo ir AIE gamybos ir naudojimo skatinimas	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	565.201.697	99.741.476	6.819.172	92.922.304	664.943.173	85,00	.	531.289.596	93.756.988	33.912.101	5.984.488	6,00
	SaF	Bendros tinkamos išlaidos	360.018.432	63.532.665	2.771.211	60.761.454	423.551.097	85,00	.	336.240.902	59.336.630	23.777.530	4.196.035	6,60
5. Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos.	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	191.677.709	33.825.479	29.236.856	4.588.623	225.503.188	85,00	.	180.177.046	31.795.950	11.500.663	2.029.529	6,00
	SaF	Bendros tinkamos išlaidos	711.499.887	125.558.804	36.947.414	88.611.390	837.058.691	85,00	.	664.508.654	117.266.233	46.991.233	8.292.571	6,60
6. Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	390.625.213	68.933.862	9.650.087	59.283.775	459.559.075	85,00	.	367.187.700	64.797.830	23.437.513	4.136.032	6,00
	SaF	Bendros tinkamos	789.856.109	139.386.373	67.638.349	71.748.024	929.242.482	85,00	.	737.689.814	130.180.556	52.166.295	9.205.817	6,60

Prioritetas	Fondas	Pagrindas apskaičiuojant Bendrijos finansavimą (visos arba viešosios finansavimo reikalavimus atitinkančios išlaidos)	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Nacionalinio finansavimo paskirstymas		Visas finansavimas	Bendrojo finansavimo dalis %	EIB įnašas	Pagrindiniai asignavimai (finansavimas be rezervo)		Veiklos rezervas		Veiklos rezervo dalis %
					Nacionalinis viešasis finansavimas	Nacionalinis privatus finansavimas				Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	
			(a)	(b) = (c) + (d))	(c)	(d)	(e) = (a) + (b)	(f). = (a)/(e)		(h)=(a)-(j)	(i) = (b) – (k)	(j)	(k)= (b) * ((j)/(a))	(l) =(j)/(a) *100
plėtra		išlaidos												
7. Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas	ERPF	Viešosios tinkamos išlaidos	421.299.136	74.346.907	74.346.907	0	495.646.043	85,00	.	396.021.188	69.886.093	25.277.948	4.460.814	6,00
	ESF	Bendros tinkamos išlaidos	243.721.797	43.009.729	43.006.833	2.896	286.731.526	85,00	.	228.745.621	40.366.874	14.976.176	2.642.855	6,14
	JUI	Viešosios tinkamos išlaidos	63.565.266	5.608.700	5.608.700	0	69.173.966	91,89	.	63.565.266	5.608.700	0	0	0,00
8. Socialinės įtrauktiems didinimas ir parama kovai su skurdu.	ERPF	Viešosios tinkamos išlaidos	315.540.145	55.683.555	55.683.555	0	371.223.700	85,00	.	296.607.736	52.342.542	18.932.409	3.341.013	6,00
	ESF	Bendros tinkamos išlaidos	247.694.386	43.710.774	39.843.739	3.867.035	291.405.160	85,00	.	232.474.102	41.024.842	15.220.284	2.685.932	6,14
9. Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas	ERPF	Bendros tinkamos išlaidos	208.548.495	36.802.676	36.513.056	289.620	245.351.171	85,00	.	196.035.585	34.594.515	12.512.910	2.208.161	6,00
	ESF	Bendros tinkamos išlaidos	455.313.921	80.349.516	3.879.742	76.469.774	535.663.437	85,00	.	427.335.868	75.412.212	27.978.053	4.937.304	6,14
10. Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas	ESF	Viešosios tinkamos išlaidos	122.959.184	21.698.680	21.698.680	0	144.657.864	85,0	.	115.403.609	20.365.343	7.555.575	1.333.337	6,14

Prioritetas	Fondas	Pagrindas apskaičiuojant Bendrijos finansavimą (visos arba viešosios finansavimo reikalavimus atitinkančios išlaidos)	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Nacionalinio finansavimo paskirstymas		Visas finansavimas	Bendrojo finansavimo dalis %	EIB įnašas	Pagrindiniai asignavimai (finansavimas be rezervo)		Veiklos rezervas		Veiklos rezervo dalis %
					Nacionalinis viešasis finansavimas	Nacionalinis privatus finansavimas				Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	
			(a)	(b) = (c) + (d))	(c)	(d)	(e) = (a) + (b)	(f). = (a)/(e)		(h)=(a)-(j)	(i) = (b) – (k)	(j)	(k)= (b) * ((j)/(a))	(l) =(j)/(a) *100
11. Techninė parama veiksmų programos administravimui	SaF	Viešosios tinkamos išlaidos	187.543.198	33.095.859	33.095.859	0	220.639.057	85,00	.	187.543.198	33.095.859	0	0	0,00
12. Techninė parama informavimui apie veiksmų programą ir veiksmų programos vertinimui	ESF	Viešosios tinkamos išlaidos	25.812.183	4.555.092	4.555.092	0	30.367.275	85,00	.	25.812.183	4.555.092,00	0	0	0,00
Iš viso	**ERPF**		**3.501.411.767**	**617.896.200**	**244.981.492**	**372.914.708**	**4.119.307.967**	**85,00**	**.**	**3.291.327.061**	**580.822.429**	**210.084.706**	**37.073.771**	**6,00**
Iš viso	**ESF**		**1.095.501.471**	**193.323.791**	**112.984.086**	**80.339.705**	**1.288.825.262**	**85,00**	**.**	**1.029.771.383**	**181.724.363**	**65.730.088**	**11.599.428**	**6,00**
Iš viso	**JUI**		**63.565.266**	**5.608.700**	**5.608.700**	**0**	**69.173.966**	**91,89**	**.**	**63.565.266**	**5.608.700,00**	**0**	**0**	**0,00**
Iš viso	**SaF**		**2.048.917.626**	**361.573.701**	**140.452.833**	**221.120.868**	**2.410.491.327**	**85,00**	**.**	**1.925.982.568**	**339.879.278**	**122.935.058**	**21.694.423**	**6,00**
Iš viso			**6.709.396.130**	**1.178.402.392**	**504.027.111**	**674.375.280**	**7.887.798.522**	**85,06**	**.**	**6.310.646.278**	**1.108.034.770**	**398.749.852**	**70.367.623**	**5,94**

5 lentelė. **Jaunimo užimtumo iniciatyva. ESF ir specialūs asignavimai JUI (eurais)**

Fondas	Regiono kategorija	Pagrindas apskaičiuojant bendrijos finansavimą (visos arba viešosios finansavimo reikalavimus atitinkančios išlaidos)	Bendrijos finansavimas (a)	Nacionalinis finansavimas (b)=(c)+(d)	Nacionalinio finansavimo orientacinis pasiskirstymas		Visas finansavimas (e)=(a)+(b)	Bendrojo finansavimo dalis, proc. (f)=(a)/(e)
					Nacionalinis viešasis finansavimas (c)	Nacionalinis privatus finansavimas (d)		
JUI	Netaikoma	-	31.782.633	0	0	0	31.782.633	100
ESF	Mažiau išsivystęs	-	31.782.633	5.608.700	5.608.700	0	37.391.333	85
Viso		**-**	63.565.266	5.608.700	5.608.700	0	69.173.966	91,89

6 lentelė. **Veiksmų programos finansavimo planas pagal prioritetus, (eurais)**

Prioritetas	Fondas	Regiono kategorija	Teminis tikslas	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis finansavimas	Visas finansavimas
5. Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos.	ERPF	Mažiau išsivystęs	5. Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas;	4.064.010	717.178	4.781.188
	SaF			104.842.447	18.501.608	123.344.055
	ERPF		6. Aplinkosauga ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimas	187.613.699	33.108.300	220.721.999
	SaF			606.657.440	107.057.196	713.714.636
Viso				**903.177.596**	**159.384.283**	**1.062.561.879**

7 lentelė. **Planuojama suma klimato kaitos tikslams, (eurais)**

Prioritetas	Planuojama suma klimato kaitos tikslams, eurais	Dalis nuo visos veiksmų programai skirtos sumos, proc.
3. Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas	73.853.105	1,10
4. Energijos efektyvumo ir AIE gamybos ir naudojimo skatinimas	878.301.686	13,09
5. Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos	195.149.284,60	2,91
6. Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra	223.529.214	3,33
Iš viso	**1.370.833.289**	**20,43**

4. SKIRSNIS. INTEGRUOTOS TERITORINĖS PLĖTROS APRAŠYMAS

Esminės sprendžiamos problemos ir iššūkiai aprašomi Partnerystės sutarties 1.1 dalyje (Teritorinė plėtra ir regioninė politika), taip pat integruotas požiūris aprašomas Partnerystės sutarties 3.1 dalyje.

Integruotas požiūris į teritorijų vystymą užtikrinamas naudojant ITI mechanizmą miestų vietovėse (įskaitant miestus, kuriuose remiami integruoti miestų tvarios plėtros veiksmai):

- ITI naudojamos remiant ERPF reglamento 7 straipsnyje nurodytus tvarios miestų plėtros veiksmus (URBAN) 5 didžiuosiuose miestuose bei sprendžiant mažiems ir vidutiniams miestams būdingus teritorinio vystymosi iššūkius;
- dalis ESF remiamų veiklų, susijusių su socialinėmis problemomis miestuose, bus įgyvendinamos „iš apačios“ (BIVP miestų vietovėse gali būti įgyvendinama kaip– vienas iš ITI elementų).

1 pav. ITI įgyvendinimo schema

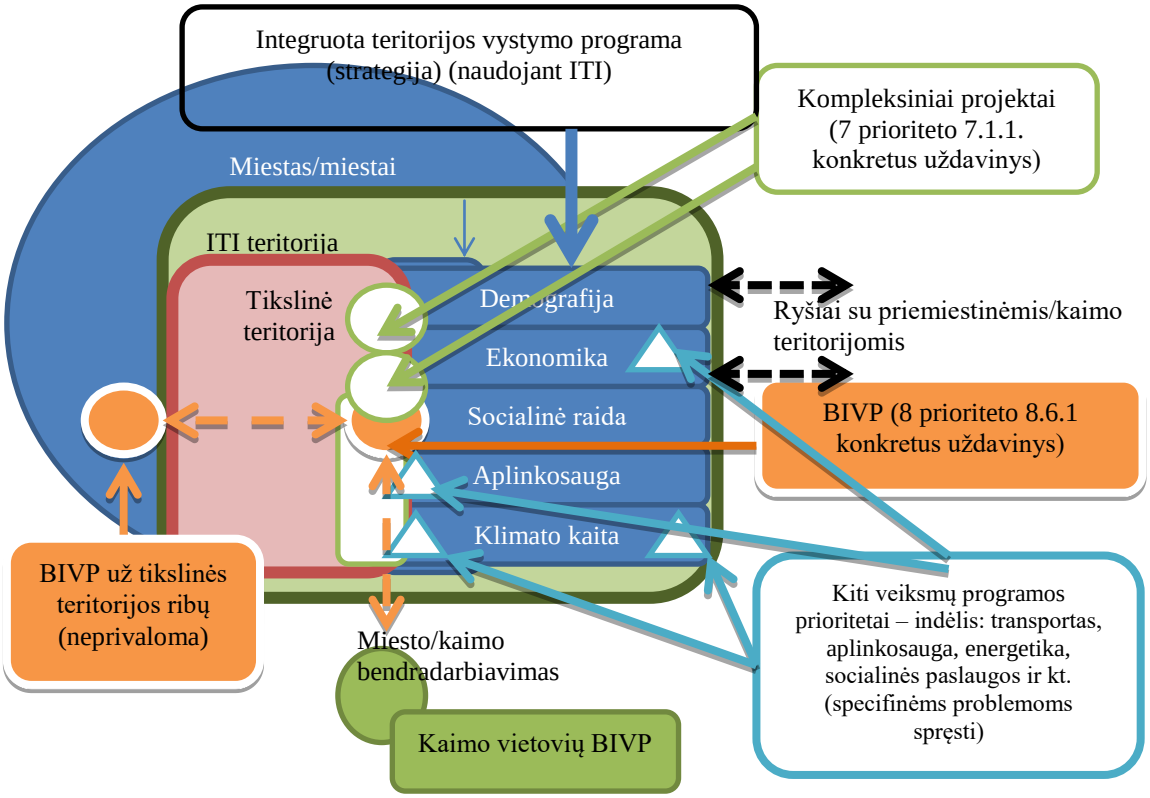

Numatoma, kad integruota teritorinė plėtra taikant ITI (apimančias ir įgyvendinamas BIVP būdu) leis prisidėti prie visų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo (užtikrinant investicijų sinergiją) bei tiesiogiai įgyvendinti (pasiekti nurodytus rezultatus) 7 ir 8 veiksmų programos prioritetus: *Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas* ir *Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu*. Bus investuojama į infrastruktūrą, gerinančią gyvenimo kokybę, skatinančią teritorijos patrauklumą investicijoms, verslo plėtrai, naujų darbo vietų kūrimui, taip pat ir įgalinant vietos partnerius ir bendruomenes prisidėti prie socialinių problemų sprendimo (nedarbo ir skurdo mažinimo).

Įgyvendinant ITI, pagrindines investicijas numatoma skirti iš ERPF 546 mln. EUR ir SaF 217,4 mln. EUR pagal 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 Veiksmų programos prioritetų priemones (iš jų 209,1.mln. EUR ERPF lėšų skiriant integruotų tvarios miestų plėtros veiksmų įgyvendinimui 5 didžiausiuose miestuose**,** kurių projektai yra atrenkami regionų projektų planavimo būdu (veiksmų atranka

deleguota RPT), ir pagal 8.6. Investicinį prioritetą „BIVP strategijų įgyvendinimas“ skiriant paramą VVG, įgyvendinančioms su užimtumo didinimu ir socialinės atskirties mažinimu miestuose susijusias vietos plėtros strategijas (19,7 mln. Eur ESF lėšų).

Taikant prioritetinius projektų atrankos kriterijus kvietimuose, numatoma papildomai pasinaudoti parama mažų ir vidutinių įmonių projektams (Veiksmų programos 3 prioritetas), prisidedantiems prie ITVP uždavinių įgyvendinimo (apie 25 mln. EUR, atrenkant projektus konkurso būdu). Taip pat planuojama naudoti valstybės bei savivaldybių biudžetų lėšas, valstybės projektų planavimo būdu atrenkamiems projektams (kuomet siekiama tų pačių tikslų ir uždavinių) ir pritraukti privačias investicijas, įgyvendinant viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės iniciatyvas.

Šios investicijos papildomos susijusiomis ERPF, SaF ir ESF veiklomis (sektorinėmis priemonėmis), nustatomomis kiekvienai integruotai teritorijos vystymo programai, atsižvelgiant į specifines teritorijos problemas, didžiausią dėmesį skiriant darnaus judumo, taršos mažinimo, efektyvaus energijos vartojimo, SVV, socialinės įtraukties problemoms spręsti (įskaitant romų bendruomenių socialinę integraciją).

Pažymėtina, kad patvirtinus ITI planus ir kitus regioninius projektus ar priemones bus peržiūrėtas ir patikslintas veiksmų programos prioritetų lėšų priskyrimas konkrečioms išlaidų kategorijoms.

4.1. Bendruomenės inicijuota vietos plėtra

Pasinaudojant 2007–2013 m. LEADER metodo įgyvendinimo patirtimi, dalis ESF remiamų intervencijų, tiesiogiai susijusių su vietos problematika miestų vietovėse, galėtų būti įgyvendinamos BIVP būdu – sprendžiant tokius iššūkius, kaip socialinė atskirtis ir skurdas izoliuotose miestų teritorijose; integruotas miestų atgaivinimas (skatinant užimtumą mažuose ir vidutiniuose miestuose). Nuostatos dėl įgyvendinimo aprašomos Partnerystės sutarties 3.1.1 dalyje.

Sritys, kuriose numatoma taikyti BIVP priemones, pasirenkamos atsižvelgiant į Partnerystės sutartyje paminėtus iššūkius, taip pat jų galimą sinergiją su ITI būdu įgyvendinamais miestų tvarios plėtros veiksmais. Įgyvendinant remiamas veiklas siekiama neaktyvių visuomenės grupių (neieškančių darbo ir nesimokančių asmenų, ilgalaikių bedarbių ir kt.) įsitraukimo į darbo rinką (padedant bendruomenei, NVO, socialiniams partneriams). Siekiama kad darbingo amžiaus projektų dalyviai pradėtų aktyviai ieškoti darbo, mokytis arba dirbti, tuo tarpu projektuose dalyvaujančios įmonės ir asocijuotos verslo struktūros sudarytų jiems geresnes įsidarbinimo galimybes, o NVO ir vietos valdžia sulauktų didesnio indėlio iš pačios bendruomenės sprendžiant socialines problemas.

BIVP bus įgyvendinama kaip sudėtinė ITI ir tvarios miestų plėtros veiksmų dalis, kuomet VVG įsteigta ir veikia ITI teritorijoje ir prisideda prie integruotos teritorijos vystymo programos įgyvendinimo:

BIVP yra privaloma ITI dalis tikslinėse teritorijose, išskirtose 5 didžiuosiuose miestuose. Gairės vietos plėtros strategijoms nustatomos, rengiant integruotas teritorijų vystymo programas (nurodant uždavinius ir priemones, prie kurių įgyvendinimo gali prisidėti VVG, rengdamos ir įgyvendindamos vietos plėtros strategijas). Integruotos teritorijų vystymo programos, skirtos tikslinėms teritorijoms, esančioms 5 didžiuosiuose miestuose, bus įgyvendinamos kartu su vietos plėtros strategijomis, t. y. teritorijoje vykstant viešiesiems integruotų teritorijų vystymo programų svarstymams, bus identifikuotos pagrindinės teritorijoje veikiančios bendruomenių organizacijos, vietos socialiniai ir ekonominiai partneriai; su šiomis organizacijomis ir partneriais bus aptarti numatomi bendrai įgyvendinti uždaviniai, susitarta dėl bendrų veiksmų ir kiekvienos iš šalių galimo indėlio.

Tokiu atveju VVG bus formalizuojama (įsteigiamas juridinis asmuo) ir rengs vietos plėtros strategiją atsižvelgdama į aptartas gaires, nustatytas integruotoje teritorijos vystymo programoje. Tokios vietos plėtros strategijos atrenkamos planavimo būdu, atliekant administracinį

ir tinkamumo vertinimą ir įvertinus vietos plėtros strategijų atitiktį integruotoms teritorijų vystymo programoms.

Kitose teritorijų grupėse: tikslinėse teritorijose, apimančiose miestus nuo 6 iki 100 tūkst. gyv. ir mažesnius savivaldybių centrus (išskyrus 5 didžiausius miestus), taip pat miestuose ar jų dalyse, kurios nėra tikslinės teritorijos, BIVP įgyvendinama kaip papildanti (neprivaloma) ITI dalis arba nepriklausomai nuo ITI. Tokiu atveju vietos plėtros strategijos atrenkamos viešo konkurso būdu, papildomus (prioriteto) balus skiriant strategijoms, prisidedančioms prie vykdomų integruotųjų teritorijų vystymo programų įgyvendinimo.

Vietos plėtros strategijoms parengti, įvertinus įsteigtų VVG tinkamumą tokias strategijas rengti, bus skiriama parengiamoji parama.

Vietos plėtros strategijas atrinks Jungtinis atrankos komitetas, sudarytas iš Vidaus reikalų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Finansų ministerijos (vadovaujančiosios institucijos) ir ITI įgyvendinime dalyvaujančių tarpinių institucijų atstovų.

Atrinktų vietos plėtros strategijų sąrašą tvirtins Vidaus reikalų ministerija.

4.2. Tvarios miestų plėtros integruoti veiksmai

Tvari miestų plėtra įgyvendinama pagal ERPF reglamento 7 str. nuostatas skiriant ne mažiau kaip 5 proc. ERPF lėšų ITI įgyvendinimo mechanizmui (per ITVP) remiant regionų projektų planavimo būdu atrenkamus integruotus miestų tvarios plėtros veiksmus su problemomis susiduriančiose 5 didžiausių miestų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio) dalyse – tikslinėse teritorijose (sprendžiant socialinius, ekonominius, demografinius, aplinkosauginius ir klimato kaitos iššūkius). Vietovei skiriamų investicijų pagal konkrečius Veiksmų programos uždavinius apimtis nustatoma atsižvelgiant į specifinius miesto teritorijos daliai būdingus iššūkius ir RPT su ITI koordinuojančia institucija ir tarpinėmis institucijomis suderintus sprendimus dėl konkrečių veiksmų šiems iššūkiams spręsti.

Kompleksinis požiūris, sprendžiant socialinius, ekonominius, demografinius, aplinkosauginius ir klimato kaitos iššūkius užtikrinamas nustatant tikslines teritorijas (dydis – 30-40 tūkst. gyv.) ir su tikslinėmis teritorijomis susietas teritorijas, parengiant ir įgyvendinant jų integruotas vystymo programas. 5 didžiųjų miestų ITVP bendradarbiaudamos ir konsultuodamosi su RPT ir kompetentingomis institucijomis, socialiniais ir ekonominiais partneriais ir vietos bendruomene rengia savivaldybės.

Laikantis ERPF reglamento 7 str. nuostatų RPT deleguojamos veiksmų atrankos ir įgyvendinimo funkcijos.

ITI įgyvendinant regionų projektų planavimo būdu, ITI koordinuojanti institucija yra atsakinga už teisinio pagrindo (ITI įgyvendinimo ir projektų atrankos gairių), kuris būtų taikomas visiems regionams, sukūrimą. Savivaldybės pateikia projektų pasiūlymus ir jų pagrindimą RPT, o RPT (kuriai priklauso miesto valdžios institucijos ir kitos regiono savivaldybės kaip tikrosios narės), Regioninės plėtros departamentui atlikus atitikties ES finansavimo gavimo reikalavimams patikrą, patvirtina galutinį finansuotinų projektų sąrašą.

ITVP nustatomos konkrečios priemonės ir projektai (veiksmai) (įgyvendinami regionų projektų planavimo būdu), reikalingi įgyvendinant tvarios miestų plėtros veiksmus konkrečioje teritorijoje ir valstybės projektų planavimo būdu atrenkami veiksmai, prisidedantys prie konkrečios teritorijos vystymo tikslų ir uždavinių pasiekimo, taip pat gairės (nustatomos kaip uždaviniai) prie kurių įgyvendinimo siūloma prisidėti VVG, įgyvendinant vietos plėtros strategijas, pasiūlymai įmonėms ar NVO, viešiesiems subjektams pagal priemones įgyvendinamas konkurso būdu ar finansinių priemonių būdu.

Nuostatos dėl institucijų, dalyvaujančių integruotų teritorinių investicijų įgyvendinime įtraukimo ir kita papildoma informacija taip pat nurodyta Partnerystės sutarties 3.1.2 dalyje.

8 lentelėje yra pateiktas ERPF preliminarus paskirstymas pagal 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 Veiksmų programos prioritetų priemones, kurių projektai yra atrenkami regionų projektų planavimo būdu ir

skiriami įgyvendinti 5 didžiųjų miestų ITVP ir ESF paskirstymas pagal 8 Veiksmų programos prioritetą skirti 5 didžiausiuose miestuose įgyvendinamoms vietos plėtros strategijoms (BIVP).

8 lentelė. **Preliminarus ERPF ir ESF paramos preliminarus paskirstymas integruotiems veiksmams (eurais)**

Fondas	Preliminarus ERPF paramos paskirstymas ITI pagal ERPF reglamento 7(2) punktą pagal kiekvieną prioritetą ir preliminarus ESF paramos paskirstymas integruotiems veiksmams	Procentinė dalis nuo visų fondo asignavimų proc.
Iš viso ERPF	209.357.971	5,98
Iš viso ESF	6.001.000	0,53
Iš viso (ERPF+ESF)	215.358.971	4,68

4.3. Integruotos teritorinės investicijos (ITI)

ITI naudojamas kai įgyvendinimo mechanizmas remiant tvarios miestų plėtros veiksmus 5 didžiuosiuose šalies miestuose, kaip nurodyta Partnerystės sutarties 3.1.2. skyriuje, taip pat sprendžiant teritorinio vystymosi iššūkius, būdingus mažų ir vidutinių miestų grupei.

Todėl ITI strategijos (integruotos teritorijų vystymo programos) sudaromos ir įgyvendinamos šiose teritorijose:

5 didieji miestai, kuriuose įgyvendinami tvarios miestų plėtros veiksmai. Šie miestai yra nustatyti NPP: Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai ir Panevėžys. Tikslines teritorijas (šių miestų dalis) atsižvelgdamos į Partnerystės sutarties 3.1.3 dalyje nustatytus principus nustato miestų savivaldybės.

Mažų ir vidutinių miestų grupėje išskirtos tikslinės teritorijos, kuriuose pagrindinės problemos yra susijusios su neigiamais demografiniais procesais, mažu ekonominiu aktyvumu ir nesubalansuota ekonomine struktūra (lemiančia mažą darbo vietų įvairovę). Tikslines teritorijas šioje vietovių grupėje, nustato ITI koordinuojanti institucija (Vidaus reikalų ministerija), vadovaudamasi iš anksto nustatytais kiekybiniais kriterijais.

Pereinamojo laikotarpio tikslinės teritorijos (miestai) – tai 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu išskirti regioniniai ekonomikos augimo centrai (7 miestai) ir probleminių teritorijų savivaldybių centrai (14 miestų), kuriose investicijos į urbanistinę infrastruktūrą (savo turiniu panašios į remiamus tvarios miestų plėtros veiksmus) atliktos 2007–2013 m., tačiau reikalingos papildančios veiklos, užtikrinant pasiektų rezultatų tvarumą. Jose bus taikomos pereinamojo laikotarpio, ribotos apimties priemonės (angl. *phasing out*).

Numatoma finansuoti iki 15-os į teritorijų specifiką orientuotų integruotų teritorijų vystymo programų, įgyvendinamų kaip ITI:

- 5 didžiųjų miestų programas, investicijas koncentruojant pagal 30–40 tūkst. gyv. turinčių tikslinių teritorijų problematiką ir įgyvendinant tvarios miestų plėtros veiksmus.
- 10 regioninio lygmens programų, skirtų tikslinėms teritorijoms, išskirtoms mažų ir vidutinių miestų grupėje ir pereinamojo laikotarpio tikslinėms teritorijoms (vienam ar keliems regione esantiems miestams).

Mažų ir vidutinių miestų grupei priskiriami miestai nuo 6 tūkst. gyv. (išskyrus atskirai grupei priskirtus 5 didžiuosius miestus) ir mažesni savivaldybių centrai.

Tikslinių teritorijų išskyrimo kriterijai mažų ir vidutinių miestų grupėje nustatomi atsižvelgus į Partnerystės sutartyje įvardintus iššūkius teritorinei plėtrai, būdingus šiems miestams. Nustatomi tikslinių teritorijų kriterijai – ilgo laikotarpio gyventojų skaičiaus pokytis (miestuose, nuo 2001 m. gyventojų surašymo); mažas ekonominis aktyvumas (pagal naujai registruotų įmonių skaičių 1000 miesto gyventojų) ir nesubalansuota įmonių darbuotojų struktūra (savivaldybėje dominuoja ūkinės veiklos iš pirminio ar antrinio sektorių – apdirbamosios gamybos, statybos, miškininkystės ir žuvininkystės veiklos, tuo tarpu paslaugos nėra išvystytos).

Šie kriterijai aptarti su regionų plėtros tarybomis ir jiems pritarė Nacionalinė regioninės plėtros taryba (2013 m. lapkričio 19 d. sprendimu). Šie kriterijai nėra taikomi pereinamojo laikotarpio tikslinėms teritorijoms.

ITI papildomai gali apimti su tikslinėmis teritorijomis susietas teritorijas: esminius traukos objektus už tikslinės teritorijos ribų, transporto „butelio kakliukus“ ribojančius tikslinės teritorijos pasiekiamumą, ESF remiamų veiklų centrus už tikslinės teritorijos ribų, kurių naudą gauna tikslinės teritorijos gyventojai, teritorijas, reikalingas formuojant ir stiprinant miesto ir kaimo vietovių ar tikslinių teritorijų tarpusavio ryšius ir kt.

9 lentelėje yra pateikiami:

- ITI preliminarus paskirstymas pagal 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 Veiksmų programos prioritetų priemones, išskyrus tvarios miestų plėtros veiksmus finansuojamus ERPF lėšomis.
- Preliminari suma BIVP ITI įgyvendinimui mažų ir vidutinių miestų grupėje (miestuose nuo 6 iki 100 tūkst. gyventojų ir mažesniuose savivaldybių centruose).

9 lentelė. **Preliminarus paramos paskirstymas ITI išskyrus nurodytą 4.2 dalyje (bendra suma, eurais)**

2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos prioritetas	Fondas	Preliminari suma (Sąjungos parama) (EUR)
Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių gamybos ir naudojimo skatinimas	ERPF	9.981.212
	Sanglaudos fondas	25.304.225
Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos	ERPF	18.261.330
	Sanglaudos fondas	108.017.687
Tvaraus transporto, pagrindinių tinklų infrastruktūros skatinimas	ERPF	37.477.303
	Sanglaudos fondas	84.062.000
Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas	ERPF	249.113.929
Socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu	ERPF	17.956.241
	ESF	13.739.102
Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas	ERPF	3.915.824
Iš viso		**567.828.853**

4.4. Mechanizmas, skirtas užtikrinti koordinavimą su bendradarbiavimo veiklomis bei makroregioninėmis ir jūrų baseinų strategijomis

Mechanizmai, skirti užtikrinti koordinavimą tarp ESI fondų finansuojamų veiklų ir ES BSJR, taip pat veiksmų programos indėlis įgyvendinant ES BJRS, įskaitant prioritetinio projektų atrankos kriterijaus, suteikiančio pirmenybę projektams, prisidedantiems prie ES BJRS įgyvendinimo, nustatymas veiksmų programos priemonių lygmenyje; galimybė kartu su kitomis šalimis organizuoti bendrus kvietimus teikti paraiškas projektams, prisidedantiems prie ES BJRS įgyvendinimo, taip pat galimybė pasinaudoti Bendrųjų nuostatų reglamento 70 str., leidžiančiu tikrą lėšų dalį išleisti ne ES fondų veiksmų programos įgyvendinimo teritorijoje ir kt., yra aprašyta Partnerystės sutarties 3.1.4 dalyje.

ES BJRS įgyvendinimo stebėsenai bus naudojami esami veiksmų programų rodikliai, ypač tie, kurie yra numatyti prioritetų, daugiausiai prisidedančių prie strateginių ES BJRS tikslų ir rodiklių įgyvendinimo: mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas; energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas; aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos; darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra ir kt. Prioritetinio kriterijaus taikymas projektų atrankos metu ir projektų, prisidedančių prie ES BJRS įgyvendinimo, žymėjimas

informacinėje stebėsenos sistemoje sudarys prielaidas surinkti informaciją apie veiksmų programos lėšomis finansuojamų projektų indėlį įgyvendinant ES BJRS.

5. SKIRSNIS. GEOGRAFINIŲ VIETOVIŲ, KURIOS YRA LABIAUSIAI PAVEIKTOS SKURDO, ARBA TIKSLINIŲ GRUPIŲ, KURIOS PATIRIA DIDŽIAUSIĄ DISKRIMINAVIMO ARBA SOCIALINĖS ATSKIRTIES RIZIKĄ, POREIKIAI

Netaikoma.

6. SKIRSNIS. GEOGRAFINIŲ TERITORIJŲ, KURIOSE SUSIDURIAMA SU DIDELĖMIS IR NUOLATINĖMIS GAMTINĖMIS ARBA DEMOGRAFINĖMIS KLIŪTIMIS, SPECIFINIAI POREIKIAI

Netaikoma.

7. SKIRSNIS. UŽ VALDYMĄ, KONTROLĘ IR AUDITĄ ATSAKINGOS INSTITUCIJOS IR BENDRADARBIAVIMAS SU ATITINKAMAIS PARTNERIAIS

7.1. Atsakingų institucijų nustatymas

10 lentelė. Atsakingos institucijos ir kontaktiniai asmenys

Institucija	Institucijos/padalinio pavadinimas	Institucijos/padalinio vadovas
Vadovaujančioji institucija	Finansų ministerijos Investicijų departamentas	Departamento direktorius Ramūnas Dilba
Tvirtinančioji institucija	Finansų ministerijos Išlaidų investicijoms deklaravimo departamentas	Departamento direktorė Aušra Baliukonienė
Audito institucija	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 8-asis audito departamentas	Departamento direktorius Arūnas Dulkys
Mokėjimo institucija	Finansų ministerijos Valstybės iždo departamentas	Departamento direktorius Audrius Želionis

7.2. Veiksmai, kurių buvo imtasi įtraukti atitinkamus partnerius į Veiksmų programos rengimą ir parnerių rolė dalyvaujant įgyvendinant, stebint ir vertinant veiksmų programą

7.2.1. Atitinkamų partnerių dalyvavimas įgyvendinant, stebint ir vertinant veiksmų programą

Rengiantis 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui, partnerių suinteresuotumas dalyvauti pasirengimo ir įgyvendinimo procese didėjo. Atsižvelgiant į padidėjusį aktyvumą ir vadovaujantis Bendrųjų nuostatų reglamento 5 str., partnerystei skatinti, buvo imtasi naujų iniciatyvų, kurios pirmiausia apima metodinių dokumentų šioje srityje parengimą bei viešų diskusijų su partneriais organizavimą.

2012 m. balandžio mėn. buvo parengtas *Partnerystės standartas,* nustatantis minimalius reikalavimus dėl partnerystės principo taikymo planuojant ir įgyvendinant ES fondų lėšomis finansuojamas programas Lietuvoje. Jame yra apibrėžiami partnerystės lygiai, apimtis, formos,

partnerių atranka, jų pareigos ir teisės, konsultavimosi terminai, rezultatų viešumas ir partnerystės principo efektyvumo vertinimas.

Partnerystės standarte nustatytų reikalavimų pristatymui, išaiškinimui ir patarimams dėl praktinio taikymo 2012 m. liepos mėn. ES fondų Vadovaujančiosios institucijos iniciatyva buvo parengtas išsamesnis dokumentas – *Partnerystės principo taikymo ES struktūrinės paramos procese gairės* (toliau – Gairės). Jos paskelbtos interneto puslapyje *www.esparama.lt* ir yra prieinamos visiems norintiems susipažinti.

Partnerystės sutarties ir 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos projektams parengti, 2010 m. buvo sudaryta 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos komisija (toliau – Komisija), į kurios sudėtį įeina ministerijų, įgyvendinančių institucijų bei socialinių, ekonominių ir regioninių partnerių atstovai. Iš 52 Komisijos narių 23 yra socialiniai, ekonominiai ir regioniniai partneriai. Sudarant Komisiją ir atrenkant partnerius, buvo orientuojamasi į jų atstovaujamą auditoriją, t. y. buvo siekiama, kad Komisijos veikloje dalyvaujantys partneriai, kuo plačiau atstovautų visuomenei. Partnerių atranką pagal kompetenciją vykdo atsakingos institucijos (pavyzdžiui, atranką į sektoriniu lygiu organizuojamą partnerystę vykdė sektorinės ministerijos). Potencialūs partneriai, norintys dalyvauti ES fondų įgyvendinimo ir administravimo procese, gali teikti motyvuotus prašymus dėl jų įtraukimo į atitinkamą partnerystės formą (komitetą, komisiją ir pan.) už partnerystę atsakingiems institucijų darbuotojams.

Atrenkant partnerius vadovautasi šiais kriterijais:

- *Aktualumo*: partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu. Aktualūs partneriai gali skirtis, atsižvelgiant į ES fondų įgyvendinimo ir administravimo proceso etapą ir sprendžiamą klausimą;
- *Proporcingumo*: turi būti užtikrintas visų aktualių partnerių (teritorinių, socialinių, ekonominių, NVO) atstovavimas, nė viena iš partnerių grupių neturėtų dominuoti;
- *Atstovavimo apimties*: turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauresniems, individualiems interesams.

2013 m. birželio–rugsėjo mėn. vyko nacionalinių strateginių dokumentų – Partnerystės sutarties ir 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos – viešasis aptarimas. Viešojo aptarimo renginyje dalyvavo apie 170 mokslo, verslo, kultūros, vyriausybinių institucijų bei NVO, socialinių, ekonominių ir regioninių partnerių atstovų. Taip pat visiems suinteresuotiems asmenims buvo sudarytos galimybės teikti pastabas ir pasiūlymus šių dokumentų projektams *www.esparama.lt* svetainėje.

Atsižvelgiant į pateiktus socialinių ekonominių partnerių pasiūlymus, buvo patikslinta 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa. Įtrauktos veiklos vyrų ir moterų lygybei skatinti ir atitinkami rodikliai (pavyzdžiui, renginiuose, skatinančiuose moterų ir vyrų lygybę bei diskriminacijos mažinimą darbo rinkoje, dalyvavusių asmenų, teigiančių, kad įgytas žinias ir įgūdžius taikys praktikoje, dalis) pokyčiams išmatuoti. Numatytos veiklos, kuriomis viešųjų pastatų ir daugiabučių renovacija susiejama su energijos vartojimo efektyvumu. Numatomas finansuoti projektas, skirtas radioaktyviųjų atliekų saugyklos Maišiagaloje likvidavimui.

Atsižvelgiant į parengtus partnerystės metodinius dokumentus bei diskusijose išsakytus poreikius, partnerystė bus skatinama ir ateityje, užtikrinant partneriams galimybes aktyviau ir veiksmingiau įsitraukti į 2014–2020 m. programavimo laikotarpio ES fondų įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą. Šiuo tikslu bus įgyvendinamos šios ES fondų Vadovaujančiosios institucijos iniciatyvos:

1) ES paramos tinklapyje *www.esinvesticijos.lt* įdiegta partneriams skirta atskira skiltis, kurioje talpinama partneriams aktuali informacija (metodinės gairės, informacija apie renginius, teisės aktų projektai pastaboms). Šioje skiltyje partneriai turi užsiregistruoti (tokiu būdu bus surinkta ES fondų investicijų procesu suinteresuotų partnerių duomenų bazė) ir galės teikti pastabas paskelbtiems dokumentų projektams (pavyzdžiui, ministerijų parengtų aprašų ar taisyklių projektams).

2) Bus stiprinami partnerių administraciniai gebėjimai (plačiau žiūrėti Veiksmų programos 7.2.3 dalyje).

3) Bus sudaryta galimybė partneriams patiems inicijuoti ir organizuoti susirinkimus, diskusijas ir posėdžius, prisidėsiančius prie geresnio 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo, juos apmokant iš techninės paramos lėšų.

Tikimasi, kad šios iniciatyvos padės užtikrinti glaudesnį bendradarbiavimą su regioninėmis, vietos, miestų ir kitomis valdžios institucijomis, taip pat ekonominiais ir socialiniais partneriais bei įstaigomis, atstovaujančiomis pilietinei visuomenei, įskaitant aplinkosaugos partnerius, NVO ir įstaigas, besirūpinančias moterų ir vyrų lygybės bei nediskriminavimo skatinimu.

Daugiau apie tai kaip parneriai yra įtraukiami į dalyvavimą rengiant, stebint ir vertinant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmų programą žr. Partnerystės sutarties 1.5.1. skyrių.

7.2.2. ESF: Visuotinės dotacijos

Neplanuojama taikyti tokio mechanizmo.

7.2.3. ESF, kur taikoma: Ištekliai skiriami gebėjimų stiprinimui

Socialinių partnerių, NVO ir viešojo sektoriaus organizacijų gebėjimų stiprinimas yra horizontali sritis ir bus skatinama derinant investicijas iš įvairių investicinių prioritetų. Daug dėmesio šiai sričiai skiriama pagal 8 prioriteto „Socialinės verslininkystės ir profesinės integracijos socialinėse įmonėse bei socialinės ir solidarumo ekonomikos skatinimas siekiant padidinti įsidarbinimo galimybes“ investicinį prioritetą. Planuojama skatinti užimtumo ir socialinės politikos įgyvendinimo partnerystę tarp viešojo, privataus ir trečiojo sektorių (nacionaliniu ir vietos lygiu), įtraukiant NVO, mokymo įstaigas ir vietos bendruomenę. Dalyvavimas priimant sprendimus ir juos gyvendinant išplės socialinių partnerių ir NVO organizacines, bendradarbiavimo bei profesines kompetencijas. Analogiškai įgyvendinant 8 teminio tikslo investicinį prioritetą „Ieškantiems darbo ir neaktyviems asmenims galimybės gauti darbą suteikimas, be kita ko pasitelkiant vietos užimtumo iniciatyvas ir remiant darbo jėgos judumą“, numatyta plėsti visuomenės supratimą apie lygias galimybes. Viena šio uždavinio veiklų numato stiprinti lyčių lygybės ir lygių galimybių srityje dirbančių organizacijų gebėjimus.

Investiciniai prioritetai, skirti socialinių paslaugų plėtrai ir jų infrastruktūros vystymui, taip pat prisidės prie socialinių partnerių ir NVO gebėjimų stiprinimo. Įgyvendinant 9 teminio tikslo investicinius prioritetus „Investicijos į sveikatos ir socialinę infrastruktūrą, kuria prisidedama prie nacionalinės, regionų ir vietos plėtros, nelygybės mažinimas sveikatos atžvilgiu ir perėjimas nuo institucinių prie bendruomenės paslaugų“ ir „Galimybių gauti įperkamas, darnias ir aukštos kokybės paslaugas didinimas, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas”, planuojama remti veiklas, skirtas plėsti socialinių paslaugų infrastruktūrą, vystyti bendruomenines socialines paslaugas ir paslaugas sunkumų patiriančioms šeimoms. Numatyta socialinius partnerius ir NVO įtraukti tiek į šių veiklų planavimą, tiek ir įgyvendinimą: diskusijas dėl socialinių paslaugų teikimo, sprendimų priėmimą bei projektų vykdymą. Bus skatinamas biudžetinių įstaigų ir NVO bendradarbiavimas, ypač siekiant koordinuoti socialinių paslaugų teikimą visos savivaldybės mastu. Bus remiamos iniciatyvos, skatinančios bendradarbiavimą tarp sektorių, tarp institucijų, tarp nacionalinio ir vietos lygmens teikiant ir kuriant socialines paslaugas.

Keletas skirtingų investicinių prioritetų numato socialines ir užimtumo paslaugas teikiančių darbuotojų gebėjimų stiprinimą. Pirmiausia, įgyvendinant jau minėtus investicinius prioritetus, skirtus socialinių paslaugų plėtrai ir jų infrastruktūros vystymui, numatyta tobulinti socialines paslaugas teikiančių ir administruojančių darbuotojų kompetencijas (tiek biudžetinėse, tiek NVO). Antra, įgyvendinant investicinio prioriteto „Ieškantiems darbo ir neaktyviems asmenims galimybės gauti darbą suteikimas<...>“ veiklas, numatoma didinti valstybės įdarbinimo tarnybos efektyvumą gerinant darbuotojų kompetencijas ir gebėjimus teikti kokybiškas individualizuotas paslaugas.

8. SKYRIUS. KOORDINAVIMAS TARP FONDŲ, EŽŪFKP, EJRŽF IR KITŲ ES IR NACIONALINIŲ FINANSAVIMO INSTRUMENTŲ BEI EIB

Žr. Partnerystės sutarties 2.1.1. skyrių.

9. SKYRIUS. *EX ANTE* SĄLYGOS

Žr. Veiksmų programos 1 ir 2 priedus dėl taikomų *ex ante* sąlygų nustatymo, jų įvykdymo įvertinimo ir veiksmų plano joms įvykdyti.

10. SKYRIUS. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS SUMAŽINIMAS PARAMOS GAVĖJAMS

Žr. Partnerystės sutarties 2.6. skyrių.

11. SKYRIUS. HORIZONTALIEJI PRINCIPAI

11.1. Darnus vystymasis

Siekiant užtikrinti optimalias gyvenimo sąlygas dabartinei ir ateinančioms kartoms, Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje akcentuojama būtinybė derinti aplinkosauginius, ekonominius ir socialinius vystymosi aspektus.

Siekiant klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo, biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos, atsparumo nelaimėms bei rizikos prevencijos ir valdymo tikslų, bus tobulinama informacijos ir duomenų surinkimo ir pateikimo sistema; bus sudarytos galimybės naudotis bendrais informaciniais ištekliais, todėl kokybiškesnė informacija nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu padės nustatyti pagrindines problemas ir tinkamiausius bei veiksmingiausius jų sprendimo būdus.

Panaudojant jau turimą patirtį, vykdant monitoringą, kaip tam tikros veiklos daro įtaką aplinkai, sociumui ir ekonomikai, investicijos bus skiriama toms sritims, kuriose yra didžiausias naujos, bazinės infrastruktūros sukūrimo poreikis ir geriausias efektyvaus aplinkosaugos problemų sprendimo potencialas.

Bus skatinama kurti naujus produktus ir technologijas, orientuotas į poveikio aplinkai mažinimą, socialinės įtraukties didinimą. Inovacijų paklausos skatinimo priemonės prisidės prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo vykdant MTEP darbų, susijusių su aplinkos taršos mažinimu, užsakymus.

Bus taikoma veiksminga aplinkosaugos priemonė – produktų aplinkosauginės kokybės sertifikavimas, kuris apims ne tik pramoninius gaminius (prekes), bet ir paslaugas. Bus siekiama paskatinti įmones naudoti aplinkosauginį sertifikavimą, kurį atlikus, suteikiama teisė produkto etiketėje ar organizacijos dokumentuose naudoti aplinkosaugos ženklą.

Viešosios paskirties pastatų renovaciją planuojama įgyvendinti per ESCO, taip sudarant maksimalias prielaidas padidinti tokių pastatų energetinį efektyvumą ir sumažinti šilumos sąnaudas. Taip pat bus skatinama keisti ypač mažo efektyvumo biokuro deginimo įrenginius namų ūkiuose į šiuolaikinius, kuriems būdingas aukštas efektyvumas ir maža tarša.

Bus diegiamos inovatyvios technologijos ir metodai, dėl kurių vis didesnė atliekų dalis taps žaliava naujiems gaminiams. Bus skatinami pramoninės simbiozės projektai,

bendradarbiavimas atliekų tvarkymo ir apsirūpinimo žaliavomis srityje, koncentruojant išteklius ir atsižvelgiant į visus nustatytus aplinkosauginius reikalavimus.

Diegiant ekoinovacijas (aplinką tausojančias technologijas), bus įgyvendinami aplinkosaugos reikalavimai žaliavų parinkimo, naudojimo, gamybos, pakavimo, transportavimo etapuose. Pramonės įmonėse bus naudojami esminiai aplinkosaugos reikalavimus atitinkantys technologiniai elementai, kuriuos galima pritaikyti daugeliui produktų ir naudoti plėtojant mažo anglies dioksido kiekio energetikos technologijas, skatinant efektyviau vartoti energiją ir naudoti išteklius.

Bus finansuojamas įsigijimas tik tokių miesto viešojo transporto priemonių, kurios naudos alternatyvią arba atsinaujinančią energiją, t. y. elektrinio transporto, įskaitant elektrinius autobusus, hibridinius autobusus, hibridinius troleibusus, suslėgtomis gamtinėmis dujomis (angl. *Compressed Natural Gas*), suskystintomis naftos dujomis (angl. *Liquified Petroleum Gas*) ir biodujomis varomus autobusus.

Prisidedant prie išteklių efektyvumo tikslo siekimo, 2014–2020 m. bus siekiama mažinti geriamojo vandens nuostolius vandens tiekimo tinkluose, finansuojant vandentiekio ir nuotekų tinklų renovaciją.

Prioritetas bus teikiamas projektams, vykdomiems pagal darniųjų ir (ar) žaliųjų viešųjų pirkimų procedūras. Tokiu būdu bus skatinamas tausus gamtos išteklių naudojimas, produktų antrinis naudojimas ir perdirbimas, didesnis AEI naudojimas, aplinkosauginių technologijų plėtotė pramonėje, didinama aplinkai draugiškų prekių, paslaugų ir darbų pasiūla.

Aukštesnis įvertinimas bus suteikiamas projektams, kuriuos įgyvendinus, sumažės CO_2 metiniai išmetimai, projektams, skirtiems pakeisti naudojamą iškastinį kurą biokuru, taikant papildomus bioenergijos gamybos ir naudojimo darnumo principus bei kriterijus, apimančius biologinės įvairovės išsaugojimo, energijos vartojimo efektyvumo, išteklių vartojimo efektyvumo, socialinius ir ekonominius aspektus.

Projektų atrankos vertinimo metu bus vertinama jų atitiktis išteklių efektyvumo, biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos, klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo, aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimo, rizikos prevencijos ir valdymo, atsparumo nelaimėms, atitikimo skirtingų funkcinių gebėjimų vartotojų poreikiams tikslams bei „teršėjas moka“ principui.

Atrenkant konkrečius projektus, bus atsižvelgiama į strateginių planavimo dokumentų, rizikos mažinimo planų sprendinius, tikslus ir vadovaujamasi teisės aktų, užtikrinančių darnaus vystymosi principų ir tikslų įgyvendinimą, nuostatomis. Darnaus vystymosi principo atitikties stebėsena bus integruota į bendrą projektų stebesėnos sistemą. Projektų įgyvendinimo ataskaitos apims ir šio horizontalaus principo įgyvendinimo aprašymus. Vadovaujančioji institucija, rengdama metines veiksmų programos įgyvendinimo ataskaitas ir pažangos ataskaitas, pateiks informaciją apie horizontalių principų įgyvendinimą.

2014–2020 m. ES programavimo laikotarpiu projektų finansavimo sąlygų aprašuose numatoma taikyti nuostatas, įpareigojančias pareiškėją numatyti priemones, kurios užtikrintų, kad projektas prisidės prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo.

11.2. Lygios galimybės ir nediskriminacija

Įgyvendinant Partnerystės sutartį bus integruotas lyčių lygybės bei nediskriminavimo principas, kaip nustatyta Bendrųjų nuostatų reglamento 7 str.

Šis horizontalusis principas suprantamas ne tik kaip lygių galimybių užtikrinimas, bet ir draudimas varžyti žmogaus teises ar teikti asmeniui privilegijas dėl jo lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, socialinės padėties, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

Neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms bei kitiems, turintiems skirtingas funkcines galimybes, turėtų būti užtikrinta galimybė tokiomis pačiomis, kaip ir kitų asmenų sąlygomis, naudotis fizine infrastruktūra, transportu, IRT ir kitomis priemonėmis bei paslaugomis. Visose šiose srityse vis dar susiduriama su rimtomis kliūtimis. Prieinamumas visiems yra pirminė

dalyvavimo socialiniame ir ekonominiame gyvenime sąlyga, bet dar reikia daug nuveikti, kad būtų pasiektas šis tikslas.

Lygių galimybių ir nediskriminavimo horizontalusis principas aktyviai įgyvendinamas:

- užtikrinant kompleksinių paslaugų (socialinių, sveikatos, švietimo ir kitų) vaikui ir šeimai prieinamumą ir gerinant jų kokybę;
- įgyvendinant tikslines prevencines socialinės atskirties mažinimo priemones;
- ugdant pažeidžiamiausių visuomenės grupių motyvaciją, gebėjimą dalyvauti visuomenėje veikloje ir darbo rinkoje;
- pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms, teikiant socialines, profesinės reabilitacijos ir kitas aktualias paslaugas ir gerinant šių paslaugų kokybę;
- plėtojant tikslines priemones, skirtas pažeidžiamiausių visuomenės socialinių grupių sveikatos stiprinimui ir ligų prevencijai;
- panaudojant neformalaus švietimo galimybes ir elektroninio mokymosi priemones socialinės ir skaitmeninės atskirties mažinimui;
- didinant viešųjų paslaugų infrastruktūros prieinamumą (taikant universalaus dizaino principą);
- didinant būsto prieinamumą pažeidžiamoms gyventojų grupėms;
- įgyvendinant iniciatyvas, susijusias su aktyviu ir sveiku senėjimu, sudarant sąlygas vyresnio amžiaus žmonėms išlikti darbo rinkoje;
- vystant sociokultūrines paslaugas romų bendruomenėse, panaudojant esamą infrastruktūrą;
- stiprinant neįgaliųjų ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių įtrauktį į švietimo procesą;
- skatinant tautinių mažumų įtrauktį ir integraciją, užtikrinant etninį tapatumą, dalyvavimą viešajame gyvenime ir tautinių santykių darną;
- sudarant palankesnes sąlygas bendruomenėms dalyvauti, sprendžiant vietos reikalus ir integruojant socialinėje atskirtyje esančius gyventojus;
- vykdant visuomenės informavimo, švietimo ir konsultavimo veiklas apie diskriminacijos reiškinį ir problemos sprendimo būdus;
- modernizuojant muziejų ekspozicijas, sudarant galimybes jomis naudotis mokymuisi bei ugdymuisi, diegiant interaktyvius kūrybinius sprendimus ir pritaikant įvairių socialinių bei amžiaus grupių poreikiams.

Pažymėtina, kad ES fondų horizontaliųjų principų įgyvendinimo mechanizmas, sukurtas 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, toliau bus įgyvendinamas naujajame programavimo laikotarpyje, gerinant tam tikrų jo elementų veikimą. 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu horizontaliųjų principų koordinavimui.buvo sudaryta horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė, analizuojanti susijusią informaciją ir teikianti pasiūlymus dėl šių prioritetų įgyvendinimo. Darbo grupę sudaro institucijų, dalyvaujančių veiksmų programos įgyvendinime, socialinių ir ekonominių bei regioninių partnerių, taip pat institucijų, atsakingų už lyčių lygybę ir nediskriminavimą, atstovai. Darbo grupės veikla bus tęsiama ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, visi pareiškėjai, siekiantys gauti paramą, turės užtikrinti, kad projekte bus laikomasi lygių galimybių ir nediskriminavimo užtikrinimo principų. Visiems naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams nepriklausomai nuo lyties bus suteikiamos teisės dalyvauti projektų veiklose ir naudotis jų rezultatais. Šis aspektas bus vertinamas kaip bendrasis Stebėsenos komiteto patvirtintas atrankos kriterijus „Projektas atitinka lyčių lygybės ir nediskriminavimo principus“. Kvietimų teikti paraiškas dokumentuose numatytais atvejais pareiškėjai turės nurodyti planuojamas įgyvendinti veiklas ir planuojamus pasiekti rezultatus, kuriais bus aktyviai prisidedama prie šio horizontalaus principo įgyvendinimo.

Vykdant projektų įgyvendinimo priežiūrą bus stebima, ar skirtos lėšos naudojamos laikantis lyčių lygybės ir nediskriminavimo užtikrinimo principų. 2014–2020 m. programavimo

laikotarpiu horizontaliųjų principų koordinavimą atliks horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė, kuri analizuoja susijusią informaciją ir teikia pasiūlymus dėl šių prioritetų įgyvendinimo. Darbo grupę sudarys institucijų, dalyvaujančių veiksmų programos įgyvendinime, socialinių ir ekonominių bei regioninių partnerių, taip pat institucijų, atsakingų už lyčių lygybę ir nediskriminavimą, atstovai.

11.3. Moterų ir vyrų lygybė

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas nustato pareigą valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms rengti ir įgyvendinti priemones, skirtas moterų ir vyrų lygioms galimybėms užtikrinti. Ši įstatymo nuostata sudaro teisinę prielaidą Moterų ir vyrų lygybę įtvirtinti visose srityse horizontaliuoju prioritetu. Vyrų ir moterų lygybė apima lygias teises, atsakomybes ir galimybes abiem lytims. Įgyvendinant šį principą, svarbu atsižvelgti į moterų ir vyrų žinias, interesus, patirtį, jų vaidmenis, kad abi lytys vienodai galėtų pasinaudoti 2014–2020 m. programavimo laikotarpio teikiama nauda.

Moterų ir vyrų lygios galimybės nuosekliai, kompleksiškai ir sistemingai visose srityse užtikrinamos įgyvendinant jau trečiąją Valstybinę moterų ir vyrų lygių galimybių 2010–2014 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 530. Moterų ir vyrų lygybė, kaip horizontalusis prioritetas, aktyviai įgyvendinamas:

- **užimtumo srityje**:
  - gerinant moterų ir vyrų, grįžtančių į darbo rinką po vaiko priežiūros atostogų, taip pat vyresnio amžiaus moterų reintegracijos į darbo rinką ir išlikimo darbo rinkoje galimybes;
  - didinant moterų, ypač kaimo moterų, galimybes imtis verslo ir jį plėtoti, skatinti kaimo gyventojų, moterų ir vyrų, ekonominį aktyvumą;
  - sudarant palankesnes sąlygas kaimo gyventojams, moterims ir vyrams, tobulinti profesinius įgūdžius;
  - gerinant sąlygas moterims ir vyrams derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus: skatinti šeimai palankių darboviečių plėtrą, moterų ir vyrų dialogą, pagarba ir supratimu grįstus tarpusavio santykius;
  - siekiant mažinti moterų ir vyrų atlyginimų skirtumą, skatinant vienodą požiūrį į moteris ir vyrus darbo rinkoje, vienodą pripažinimą ir vertinimą, mažinant darbo rinkos sektorinę ir profesinę atskirtį pagal lytį;
  - integruojant moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo darbo rinkoje klausimus į socialinę partnerystę ir socialinį dialogą.
- **švietimo ir mokslo srityje:**
  - užtikrinant moterų ir vyrų lygių galimybių principo taikymo stebėseną švietimo ir mokslo įstaigose;
  - skatinant moteris siekti aukščiausių mokslo laipsnių; skatinant vyrus įgyti aukštąjį išsilavinimą.
- **sprendimų priėmimo srityje:**
  - siekiant, kad priimant ekonominius ir politinius sprendimus būtų lygiai atstovaujami moterų ir vyrų interesai;
  - skatinant moteris ir vyrus, ypač kaimo gyventojus, aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime per vietos iniciatyvas, bendruomeninius projektus ir aktyvią partnerystę, priimant bendruomenėms svarbius sprendimus, bendradarbiaujant su verslo ir savivaldybių atstovais.
- **sveikatos apsaugos srityje:**
  - skatinant spręsti specifines moterų ir vyrų sveikatos problemas;
  - užtikrinant nuolatinį visuomenės švietimą ir informavimą apie sveikatą stiprinančio elgesio įtaką gyvenimo trukmei ir sveikatą žalojančio elgesio pasekmes, siekiant mažinti moterų ir vyrų vidutinės gyvenimo trukmės skirtumą;

- užtikrinant gimdos kaklelio, krūties, prostatos vėžio patikros galimybę ir informacijos apie tokią patikrą teikimą;
- mažinant sergamumą širdies ir kraujagyslių ligomis, pacientų neįgalumą ir mirtingumą dėl šių ligų.

- **aplinkosaugos srityje:**
  - integruojant moterų ir vyrų lygybės klausimus į valstybės institucijų įgyvendinamus aplinkosaugos projektus, sudarant vienodas galimybes pasinaudoti projektų rezultatais;
  - skatinant NVO bendradarbiavimą, integruojant moterų ir vyrų lygybės klausimus į aplinkosaugos projektus
- **krašto apsaugos srityje:**
  - nustatant veiksnius, kurie lemia skirtingą moterų ir vyrų padėtį krašto apsaugos sistemoje, siekiant mažinti moterų ir vyrų padėties tarnyboje skirtumus;
  - tobulinant krašto apsaugos sistemos įstaigų valstybės tarnautojų, karių ir darbuotojų kvalifikaciją moterų ir vyrų padėties visuomenėje ir lyčių lygybės klausimais
- **Įgyvendinimo mechanizmų ir metodų plėtros srityje:**
  - skatinant valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, švietimo ir mokslo įstaigų, NVO bendradarbiavimą, užtikrinantį lygiavertį požiūrį į moteris ir vyrus ir vienodas jų galimybes;
  - skatinant savivaldybes imtis veiksmų, užtikrinančių lygias moterų ir vyrų galimybes;
  - tobulinant valstybės institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikaciją moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais;
  - skleidžiant informaciją, padedančią užkirsti kelią moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimams, ir stiprinant gebėjimus spręsti moterų ir vyrų lygybės klausimus;
  - užtikrinant moterų ir vyrų padėties pokyčių sistemingą lyginamąjį vertinimą;
  - kaupiant duomenų bazėje statistinius duomenis apie gyventojus pagal lytį;
  - rengiant geros kokybės statistinę informaciją, reikalingą pagrįstai moterų ir vyrų padėties skirtumų analizei, sprendimams priimti, ir aprūpinant ja vartotojus; skatinant diskusijas šia tema, tobulinant statistinės informacijos pagal lytį teikimą vartotojams.

Integruojant moterų ir vyrų lygybės veiklas visuose ES fondų ir Sanglaudos fondo programavimo, įgyvendinimo ir stebėsenos etapuose, o taip pat vykdant specialiąsias veiklas moterų ir vyrų lygybei užtikrinti, bus siekiama skatinti moterų ir vyrų lygybę visose srityse. Šie reikalavimai turi būti numatyti bendruosiuose reikalavimuose projektams.

Veiksmų programoje siūlomos priemonės moterų ir vyrų lygybei skatinti gali turėti švietėjiškos, konsultacinės, mokymo, informavimo kompanijų ir kitas tinkamas uždaviniams aukščiau įgyvendinti tinkamas formas. Priemonių turinys turi būti aiškiai ir tiksliai orientuotas į aukščiau nurodytų uždavinių turinį.